

CVRIA

EUROPOS SĄJUNGOS TEISINGUMO TEISMAS

Metinis pranešimas
2009 m.

EUROPOS SĄJUNGOS TEISINGUMO TEISMAS

METINIS PRANEŠIMAS 2009 M.

Teisingumo Teismo, Bendrojo Teismo ir
Europos Sąjungos tarnautojų teismo darbų apžvalga

Liuksemburgas, 2010

www.curia.europa.eu

Teisingumo Teismas
2925 Liuksemburgas
Liuksemburgas
Tel. +352 4303-1

Bendrasis Teismas
2925 Liuksemburgas
Liuksemburgas
Tel. +352 4303-1

Europos Sąjungos tarnautojų teismas
2925 Liuksemburgas
Liuksemburgas
Tel. +352 4303-1

Teisingumo Teismo interneto svetainė: <http://www.curia.europa.eu>

Metinį pranešimą galima įsigyti ir CD-ROM pavidalu
Teisingumo Teismo spaudos ir informacijos tarnyboje
Tel. +352 4303-2035

Redaguoti baigta: 2010 m. sausio 1 d.

Atgaminti leidžiama tik nurodant šaltinį. Fotografijas atgaminti galima tik kartu su šiuo leidiniu. Bet kokiam kitam naudojimui reikia Europos Sąjungos leidinių biuro leidimo.

Daug papildomos informacijos apie Europos Sąjungą yra internete.
Ji pasiekama per EUROPA serverį (<http://europa.eu>).

Katalogo duomenys pateikiami šio leidinio pabaigoje.

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2010

ISBN 978-92-829-0957-7

doi:10.2862/20519

© Europos Sąjunga, 2010

Printed in Luxembourg

SPAUSDINTA POPIERIUJE, BALINTAME NENAUDOJANT ELEMENTINIO CHLORO (ECF)

Turinys

Puslapis

Įžanga, parengta Teisingumo Teismo pirmininko Vassilios Skouris	5
--	---

I skyrius

Teisingumo Teismas

A – Teisingumo Teismo raida ir veikla 2009 m.	9
B – Teisingumo Teismo sudėtis	51
1. Teisingumo Teismo teisėjai	53
2. Teisingumo Teismo sudėties pasikeitimai 2009 m.	69
3. Vyresniškumo tvarka	71
4. Buvę Teisingumo Teismo nariai	73
C – Teisingumo Teismo teisminės veiklos statistika	77

II skyrius

Bendrasis Teismas

A – Bendrojo Teismo veikla 2009 m.	109
B – Bendrojo Teismo sudėtis	143
1. Bendrojo Teismo nariai	145
2. Bendrojo Teismo sudėties pasikeitimai 2009 m.	155
3. Vyresniškumo tvarka	157
4. Buvę Pirmosios instancijos teismo nariai	159
C – Bendrojo Teismo teisminės veiklos statistika	161

III skyrius

Tarnautojų teismas

A – Tarnautojų teismo veikla 2009 m.	185
B – Tarnautojų teismo sudėtis	195
1. Tarnautojų teismo nariai	197
2. Tarnautojų teismo sudėties pasikeitimai 2009 m.	201
3. Vyresniškumo tvarka	203
4. Buvęs Tarnautojų teismo narys	205
C – Tarnautojų teismo teisminės veiklos statistika	207

IV skyrius

Susitikimai ir vizitai

A – Oficialūs vizitai ir renginiai Teisingumo Teisme, Bendrajame Teisme ir Tarnautojų teisme	221
B – Pažintiniai vizitai (2009)	223
C – Iškilmingi teismo posėdžiai	227
D – Vizitai arba dalyvavimas oficialiuose renginiuose	229

<i>Glausta organizacinė struktūra</i>	<i>234</i>
---	------------

Įžanga

2009 metai baigėsi reikšmingu įvykiu. 2009 m. gruodžio 1 d. po ilgos ir sudėtingos ratifikavimo procedūros įsigaliojo Lisabonos sutartis. Šia sutartimi, kuria Europos Sąjungai siekiama suteikti veiksmingesnes teisės aktų priėmimo ir administracines struktūras, sustiprinančias jos galimybes priimti XXI-ojo amžiaus pradžios iššūkius, padaryti svarbūs pakeitimai daugelyje Teisingumo Teismo veiklos sričių. Taigi, be pasekmių, kylančių dėl Sąjungos įgyto juridinio asmens statuso ir panaikintos jos trijų ramsčių struktūros, Lisabonos sutartyje numatytos ir tam tikros reformos, susijusios su Teisingumo Teismo jurisdikcija bei procedūromis jį sudarančiuose teismuose.

2009 m. taip pat buvo atnaujinta dalis Teisingumo Teismo sudėties: keturi jo nariai baigė eiti savo pareigas. Dėl šio dalinio atnaujinimo skirdamos naujus narius valstybių narių vyriausybės dar kartą atsižvelgė į būtinybę nevilkinti skyrimo procedūros ir kiek įmanoma išsaugoti institucijos stabilumą, taip suteikiant jai galimybę ir toliau sklandžiai vykdyti savo užduotis. Teisingumo Teismas gali tuo tik pasidžiaugti.

Galiausiai 2009 m. įstrigs atmintyje ir dėl liūdno įvykio – generalinio advokato Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer mirties. Po jo netekties patirtą sukrėtimą ir toliau jaučiame dar ir dėl to, kad pastaraisiais mėnesiais nagrinėjame ir nagrinėsime bylas, kuriose jis pateikė savo išvadas. Jo mintys mus tiesiogiai lydi mūsų veikloje.

Šiame pranešime skaitytojas galės susipažinti su išsamia institucijos veikla ir raida 2009 metais. Kaip kiekvienais metais, pagrindinė Metinio pranešimo dalis skirta glaustai, bet išsamiai apibūdinti Teisingumo Teismo, Bendrojo Teismo ir Tarnautojų teismo teisminę veiklą. Kiekvieno teismo teisminės veiklos apžvalgą papildo ir iliustruoja atitinkami statistikos duomenys.

V. Skouris
Teisingumo Teismo pirmininkas

I skyrius

Teisingumo Teismas

A – Teisingumo Teismo raida ir veikla 2009 m.

Parengė Teisingumo Teismo pirmininkas Vassilios Skouris

Šioje pirmoje Metinio pranešimo dalyje bendrai apžvelgiama 2009 m. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo veikla. Pirmą, joje informuojama apie Teisingumo Teismo raidą pasibaigusiais metais pabrėžiant institucinius pokyčius, turėjusius įtakos jo veiklai, bei vidaus organizacijos ir darbo metodų pakeitimus (1 skyrius). Antra, joje pateikiama Teisingumo Teismo darbo krūvio ir vidutinės proceso trukmės statistikos duomenų analizė (2 skyrius). Galiausiai, kaip ir kiekvienais metais, joje aptariamos pagal sritis suskirstytos pagrindinės teismo praktikos tendencijos (3 skyrius).

1.1. Lisabonos sutarties įsigaliojimas – neabejotinai įsimintiniausias 2009 m. įvykis, padaręs poveikį Teisingumo Teismo institucinei raidai. Ją buvo pakeistos kelios ES sutarties ir EB sutarties nuostatos, susijusios su Teisingumo Teismu. Kai kurie iš šių pakeitimų padaryti dėl Europos Sąjungos trijų ramsčių struktūros panaikinimo, atitinkamai Europos bendrijos išnykimo ir dėl juridinio asmens statuso, kurį nuo šiol turi Sąjunga. Kiti pakeitimai yra konkretesni ir tiesiogiai taikomi Teisingumo Teismui.

Paminint tik svarbiausius pakeitimus, reikia visų pirma nurodyti, kad Sąjungos teisminė institucija nuo 2009 m. gruodžio 1 d. vadinama Europos Sąjungos Teisingumo Teismu. Kaip ir anksčiau, šią instituciją sudaro trys teismai, kurie nuo šiol vadinami: Teisingumo Teismas, Bendrasis Teismas ir Tarnautojų teismas.

Galimybė steigti kitus specializuotus teismus ir toliau išlieka, tačiau įsigaliojus Lisabonos sutarčiai steigti bus galima pagal įprastą teisėkūros procedūrą, t. y. taikant bendro sprendimo, esant kvalifikuotajai daugumai, procedūrą, o ne sprendžiant vieningai, kaip buvo anksčiau. Tas pats galioja darant Teisingumo Teismo statuto pakeitimus, išskyrus nuostatas dėl teisėjų ir generalinių advokatų statuso bei kalbų vartojimo Teisingumo Teisme.

Svarbus pakeitimas susijęs su Teisingumo Teismo ir Bendrojo Teismo narių skyrimo tvarka. Teisėjus ir generalinius advokatus nuo šiol skiria valstybių narių vyriausybių atstovų konferencija, pasikonsultavusi su komitetu, įgaliotu pateikti nuomonę dėl kandidatų tinkamumo eiti Teisingumo Teismo teisėjo ar generalinio advokato ir Bendrojo Teismo teisėjo pareigas. Šį komitetą sudaro septyni asmenys, kurie parenkami iš buvusių abiejų teismų narių, nacionalinių aukščiausiųjų teismų narių ir pripažintos kompetencijos teisininkų, iš kurių vieną siūlo Europos Parlamentas.

Kalbant apie Teisingumo Teismo jurisdikciją, reikia pažymėti, kad ji apima su Europos Sąjungos teise susijusius klausimus, nebent Sutartyse nustatyta kitaip. Taigi, kadangi neliko ramsčių ir Lisabonos sutartimi panaikinti ES 35 ir EB 68 straipsniai, kuriais buvo ribojama Teisingumo Teismo jurisdikcija, jis įgyja bendrąją jurisdikciją priimti prejudicinius sprendimus laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės srityje.

Pirma, kalbant apie policijos ir teisminį bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose, Teisingumo Teismo jurisdikcija priimti prejudicinius sprendimus tampa privaloma ir neapibrėžta nuo kiekvienos valstybės narės pareiškimo, kad ji pripažįsta šią jurisdikciją, tokiam pareiškime nurodant nacionalinius teismus, kurie gali į ją kreiptis. Vis dėlto pereinamojo laikotarpio nuostatose numatyta, kad tokia visiška jurisdikcija bus taikoma tik praėjus penkeriems metams nuo Lisabonos sutarties įsigaliojimo.

Antra, kalbant apie vizų, prieglobsčio, imigracijos ir kitas su laisvu asmenų judėjimu susijusias politikos sritis (be kita ko, teismų bendradarbiavimą civilinėse bylose, teismo sprendimų pripažinimą ir vykdymą), pažymėtina, kad nuo šiol į Teisingumo Teismą gali kreiptis ne tik nacionaliniai aukščiausieji teismai, bet visi teismai ir jis dabar gali priimti sprendimus dėl viešosios tvarkos priemonių tarpvalstybinės kontrolės srityje.

Be to, svarbu pažymėti, kad įsigaliojus Lisabonos sutarčiai Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija tampa privalomu teisės aktu ir jai suteikiama tokia pati teisinė galia kaip ir Sutartims¹. Galiausiai jautrioje bendros užsienio ir saugumo politikos (BUSP) srityje Teisingumo Teismas išimties tvarka turi jurisdikciją, pirma, prižiūrėti, kad būtų atribota Sąjungos kompetencija ir BUSP, kurios įgyvendinimas neturi daryti poveikio Sąjungos kompetencijos vykdymui ir institucijų įgaliojimams įgyvendinti Sąjungos išimtinę ir pasidalijamąją kompetenciją, ir, antra, nagrinėti ieškinius dėl sprendimų, patvirtinančių prieš fizinius ar juridinius asmenis nukreiptas ribojančias priemones, kurių Taryba imasi, pavyzdžiui, kovodama su terorizmu (lėšų įšaldymas), panaikinimo.

Lisabonos sutartyje taip pat yra reikšmingų pakeitimų, susijusių su procedūromis Sąjungos teismuose. Tarp pačių svarbiausių reikia nurodyti, pirma, kad sušvelnintos privačių asmenų dėl Sąjungos institucijų, įstaigų ir organų priimtų reglamentuojančio pobūdžio teisės aktų pareikštų ieškinių priimtumo sąlygos. Konkrečiai tariant, fiziniai ir juridiniai asmenys nuo šiol gali pareikšti ieškinį dėl reglamentuojančio pobūdžio teisės akto, jeigu jis tiesiogiai su jais susijęs ir jei nėra priimtų jį įgyvendinančios priemonės. Taigi tokie asmenys nebeturi įrodyti, kad toks teisės aktas su jais konkrečiai susijęs.

Antra, Lisabonos sutartimi sugriežtinamas piniginių sankcijų (vienkartinį sumų ir (arba) periodinių baudų) skyrimo mechanizmas, kai nevykdomas teismo sprendimas dėl įsipareigojimų neįvykdymo. Konkrečiai tariant, nuo šiol Teisingumo Teismui suteikiama galimybė jau priimant pirmąjį sprendimą dėl įsipareigojimų neįvykdymo skirti pinigines sankcijas tuo atveju, jeigu Komisijai nepranešama apie direktyvą perkeliančias nacionalines nuostatas.

1.2. Be Lisabonos sutartimi numatytų reformų, reikia nurodyti ir 2009 m. sausio 13 d. Teisingumo Teismo procedūros reglamento pakeitimą (OL L 24, p. 8). Šis pakeitimas susijęs su šio reglamento 7 straipsnio 3 dalimi, nustatančia teismo pirmininko ir kolegijų pirmininkų rinkimo tvarką. Ankstesnėje šios nuostatos redakcijoje buvo numatyti dviejų balsavimų rinkimai. Antrame balsavime surinkus vienodai balsų, buvo išrenkamas pagal amžių vyriausias teisėjas. Naujoje šios nuostatos redakcijoje numatyta, kad jeigu nėra vienas teisėjas negauna daugiau nei pusės Teisingumo Teismą sudarančių teisėjų balsų, surengiami kiti balsavimai, kol balsų dauguma bus pasiekta.

2. Iš 2009 m. Teisingumo Teismo teisminės veiklos statistikos matyti, kad apskritai našumas padidėjo bei buvo išlaikyta patenkinama procedūrų trukmė. Taip pat svarbu nurodyti tęstinę tendenciją – didėjantį Teisingumo Teismui pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą skaičių.

¹ Be to, ES sutarties 6 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad „Sąjunga prisijungia prie Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos. Šis prisijungimas neturi įtakos Sutartyse apibrėžtai Sąjungos kompetencijai“. Protokole Nr. 8 numatyta, kad susitarime dėl prisijungimo visų pirma turi būti nurodyta, „galimo Sąjungos dalyvavimo Europos konvencijos kontrolės organuose konkreči tvarka [ir] mechanizmai, būtini užtikrinant, kad ne valstybių narių ieškiniai ir asmenų skundai būtų deramai pateikiami atitinkamai valstybėms narėms ir (arba) Sąjungai“. Šis prisijungimas „nedaro poveikio nei Sąjungos kompetencijai, nei jos institucijų įgaliojimams“.

Taigi 2009 m. Teisingumo Teismas baigė 543 bylas (grynasis skaičius, atsižvelgiant į sujungtas bylas), o tai labai didelis padidėjimas, palyginti su ankstesniais metais (2008 m. baigtos 495 bylos). Šiose bylose priimti 377 sprendimai ir 165 nutartys. 2009 m. priimtų sprendimų skaičius – vienas didžiausių Teisingumo Teismo istorijoje.

Teisingumo Teisme buvo iškeltos 561 naujos bylos (neatsižvelgiant į bylas, kurios sujungtos dėl tarp jų esančio ryšio), o tai šiek tiek mažiau, palyginti su 2008 metais (iškeltos 592 bylos). Vis dėlto reikia pažymėti, kad šiais metais iškeltų bylų dėl prašymų priimti prejudicinius sprendimus skaičius yra didžiausias iš buvusių (302 bylos).

Kalbant apie procedūrų trukmę, reikia pažymėti, kad statistikos duomenys yra labai teigiami. Bylų dėl prašymų priimti prejudicinius sprendimus nagrinėjimas vidutiniškai užtruko 17,1 mėnesio, t. y. praktiškai tiek, kiek 2008 metais (16,8 mėnesio). Vidutinė tiesioginių ieškinių ir apeliacinių skundų nagrinėjimo trukmė buvo atitinkamai 17,1 mėn. ir 15,4 mėn. (2008 m. – 16,9 mėn. ir 18,4 mėn.).

Didėjantis Teisingumo Teismo veiksmingumas sprendžiant bylas paaiškinamas ne tik pastaraisiais metais įvykdytomis jo darbo metodų reformomis, bet ir tuo, kad siekiant pagreitinti atskirų bylų rūšių nagrinėjimą buvo dažniau taikomi jo turimi įvairūs procesiniai instrumentai (prejudicinių sprendimų priėmimo skubos tvarka procedūra, nagrinėjimas pirmenybės tvarka, pagreitinta procedūra, supaprastinta procedūra ir galimybė priimti sprendimą be generalinio advokato išvados).

Taikyti prejudicinių sprendimų priėmimo skubos tvarka procedūrą prašyta 3 bylose, o atsakinga kolegija nusprendė, kad Procedūros reglamento 104b straipsnyje numatytos sąlygos buvo įvykdytos 2 iš šių bylų. Tos bylos buvo išspręstos vidutiniškai per 2,5 mėnesio.

Taikyti pagreitintą procedūrą prašyta 5 bylose, tačiau nė vienoje jų nebuvo įvykdytos Procedūros reglamente nustatytos sąlygos. Remiantis 2004 m. susiklosčiusia praktika, prašymai taikyti pagreitintą procedūrą patenkinami arba atmetami motyvuota Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi. Beje, pirmenybės tvarka nagrinėtos 8 bylos.

Be to, atsakydamas į tam tikrus prašymuose priimti prejudicinį sprendimą pateiktus klausimus Teisingumo Teismas nuolat taikė Procedūros reglamento 104 straipsnio 3 dalyje numatytą supaprastintą procedūrą. Remiantis šia nuostata iš viso buvo priimtose 22 nutartys, kuriomis užbaigtos bylos.

Galiausiai Teisingumo Teismas dar dažniau naudojo savo Statuto 20 straipsnyje numatyta galimybę priimti sprendimą be generalinio advokato išvados, kai byloje nekyla naujas teisės klausimas. Paminėtina, kad apytiksliai 52 % iš 2009 m. paskelbtų sprendimų buvo priimti be generalinio advokato išvados (2008 m. – 41 %).

Dėl bylų paskirstymo skirtingų sudėčių Teisingumo Teismo kolegijoms atkreiptinas dėmesys į tai, kad 2009 m. didžioji kolegija išnagrinėjo apytiksliai 8 %, penkių teisėjų kolegijos – 57 %, o trijų teisėjų kolegijos – apie 34 % sprendimais baigtų bylų. Reikia nurodyti, jog, palyginti su praėjusiais metais, sumažėjo didžiosios kolegijos išnagrinėtų bylų procentas (2008 m. – 14 %), o trijų teisėjų kolegijų išnagrinėtų bylų skaičius išaugo (2008 m. – 26 %). Kalbant apie bylas, baigtas teismo nutartimis, 84 % iš jų priėmė trijų teisėjų kolegijos, 10 % – penkių teisėjų kolegijos, o 6 % sudaro teismo pirmininko priimtose nutartys.

Išsamesnius 2009 teisminių metų statistikos duomenis skaitytojas gali rasti šio pranešimo C punkte.

Konstituciniai arba instituciniai klausimai

Reikėtų paminėti keletą sprendimų, priimtų sprendžiant ginčus, susijusius su pirmojo ramsčio nuostatų, kaip teisinio pagrindo, parinkimu. Byloje *Parlamentas prieš Tarybą* (2009 m. rugsėjo 3 d. sprendimas, C-166/07) Teisingumo Teismas nusprendė, kad Bendrijos finansinė parama Tarptautiniam Airijos fondui turėjo būti grindžiama dviem teisiniais pagrindais, t. y. EB 159 ir 308 straipsniais. Rėmimasis šiais dviem pagrindais sukelia Bendrijos teisės aktų leidėjui pareigą derinti skirtingas teisės aktų priėmimo procedūras priimant vieną ir tą patį teisės aktą.

Teisingumo Teismas visų pirma priminė, kad Bendrijos kompetencijos sistemoje teisės akto teisinio pagrindo parinkimas turi būti grindžiamas objektyviais kriterijais, kuriems galima taikyti teisminę kontrolę ir kuriems, be kita ko, priskirtinas atitinkamo teisės akto tikslas ir turinys. Pagrįsta remtis EB 308 straipsniu kaip teisiniu pagrindu tik tuomet, kai jokioje kitoje Sutarties nuostatoje Bendrijos institucijoms nenumatomi reikiami įgaliojimai priimti atitinkamą teisės aktą. Be to, norint remtis šia nuostata reikalaujama, kad numatyti veiksmai būtų susiję su „bendros rinkos veikimu“.

Tada Teisingumo Teismas konstatavo, kad, pirma, Reglamento (EB) Nr. 1968/2006 dėl Bendrijos finansinės paramos Tarptautiniam Airijos fondui (2007–2010 m.)² tikslai atitinka tuos, kurių siekiama Bendrijos ekonominės ir socialinės sanglaudos politika, ir, antra, kad Bendrijos finansinė parama Fondui, neatsižvelgiant į jos teisinį reglamentavimą, yra specialūs veiksmai, kurie, esant būtinybei jų imtis ne struktūrinių fondų srityje siekiant EB 158 straipsnyje numatytų tikslų, gali būti įgyvendinami pagal EB 159 straipsnio trečią pastraipą. Vis dėlto nei bendradarbiavimo tarp Komisijos ir Fondo būdai, nei Bendrijos finansinės paramos sąlygos ir jos mokėjimo tvarka neleidžia Bendrijai užkirsti kelio tam, kad naudodamas šią paramą Fondas nesiimtų veiksmų, kurie, nors ir atitinka susitarimo dėl Tarptautinio Airijos fondo tikslus, tačiau nepatenka į Bendrijos ekonominės ir socialinės sanglaudos politikos taikymo sritį arba bent jau nėra administruojami laikantis kriterijų, kuriuos taiko Bendrija vykdydama šią politiką. Todėl Bendrijos teisės aktų leidėjas galėjo teisėtai nuspręsti, kad dalis pagal šį reglamentą finansuojamos veiklos nepatenka į Bendrijos ekonominės ir socialinės sanglaudos politikos taikymo sritį. EB 159 straipsnis taikomas tik autonomiškiems Bendrijos veiksams, kurie administruojami pagal Bendrijos teisės aktus ir kurių turinys patenka į Bendrijos ekonominės ir socialinės sanglaudos politikos taikymo sritį. Taigi EB 159 straipsnio trečia pastraipa pati savaime nesuteikia Bendrijai reikiamos kompetencijos siekti Bendrijos ekonominės ir socialinės sanglaudos politikos tikslų teikiant finansinę paramą Reglamente Nr. 1968/2006 numatytomis sąlygomis.

Vis dėlto Reglamentu Nr. 1968/2006 siekiama remti dviejų valstybių narių įsteigtos tarptautinės organizacijos, kurios tikslas – stiprinti ekonominę ir socialinę sanglaudą, veiksmus. Tačiau, kaip matyti iš EB 2 straipsnio ir EB 3 straipsnio 1 dalies k punkto, ekonominės ir socialinės sanglaudos stiprinimas kitoje nei Sutarties XVII antraštinės dalies taikymo srityje yra Bendrijos tikslas. Be to, šio reglamento tikslas susijęs su bendra rinka, nes juo siekiama ekonominės dviejų valstybių narių regionų, kurių padėtis nepalanki, pažangos, o dėl to ir bendros rinkos veikimo pažangos.

Teisingumo Teismas iš to daro išvadą, kad atsižvelgiant į tai, jog Reglamentu Nr. 1968/2006 siekiama EB 2 straipsnyje, EB 3 straipsnio 1 dalies k punkte ir Sutarties XVII antraštinėje dalyje numatytų tikslų, nors ši antraštinė dalis savaime nesuteikia Bendrijai kompetencijos jų siekti, Bendrijos teisės aktų leidėjas turėjo kartu remtis EB 159 straipsnio trečia pastraipa ir EB 308 straipsniu, laikydamasis juose numatytų teisės aktų priėmimo procedūrų, t. y. EB 251 straipsnyje numatytos „bendro sprendimo“ procedūros ir vieningo balsavimo Taryboje procedūros.

² 2006 m. gruodžio 21 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1968/2006 (OL L 409, p. 81).

Toliau, kalbant apie pirmojo ramsčio nuostatą, kaip tinkamo teisinio pagrindo, parinkimą, pažymėtina, kad byloje *Komisija ir Parlamentas prieš Tarybą* (2009 m. rugsėjo 8 d. sprendimas, C-411/06) Teisingumo Teismas nagrinėjo ginčą, susijusį su Reglamento (EB) Nr. 1013/2006 dėl atliekų vežimo³ teisiniu pagrindu. Šioje byloje jis nusprendė, kad šį teisės aktą reikėjo grįsti tik EB 175 straipsnio 1 dalimi, o ne EB 133 straipsniu ir EB 175 straipsnio 1 dalimi, nes jo padariniai bendrai prekybos politikai tebuvo šalutiniai.

Remiantis įprasta Teisingumo Teismo praktika, tik išimtiniais atvejais, jei aktu tuo pat metu siekiama kelių tikslų arba jį sudaro kelios neatskiriamos sudėtinės dalys, iš kurių nė viena nėra mažiau svarbi ir netiesioginė, palyginti viena su kita, toks aktas turi būti grindžiamas atitinkamais skirtingais teisiniais pagrindais. Šioje byloje Komisija laikėsi nuomonės, jog pasirinkti du teisinius pagrindus buvo privaloma dėl to, kad šį reglamentą sudarė dvi neatskiriamos sudėtinės dalys, iš kurių viena susijusi su bendra prekybos politika, o kita – su aplinkos apsauga, ir kurios nėra mažiau svarbios ar netiesioginės, palyginti viena su kita.

Teisingumo Teismas Komisijai nepritarė ir nusprendė, jog išnagrinėjus ginčijamą reglamentą matyti, kad jis tiek pagal savo tikslą, tiek pagal turinį iš esmės skirtas žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugai nuo galimo žalingo atliekų vežimo iš vienos valstybės į kitą poveikio. Konkrečiai tariant, kadangi išankstinio rašytinio pranešimo ir leidimo procedūra aiškiai siekiama apsaugoti aplinką, kai atliekos vežamos iš vienos valstybės narės į kitą, ir todėl ji teisingai pagrįsta EB 175 straipsnio 1 dalimi, būtų nenuoseklu manyti, kad ta pati procedūra, kai ji taikoma vežant atliekas tarp valstybių narių ir trečiųjų valstybių, siekiant to paties tikslo – apsaugoti aplinką, turi bendros prekybos politikos priemonės požymių ir todėl turi būti pagrįsta EB 133 straipsniu. Šią išvadą patvirtina su šiuo reglamentu susijusių teisės aktų analizė. Plačiai aiškinant bendros prekybos politikos sąvoką nepaneigiamas tvirtinimas, kad Reglamentas Nr. 1013/2006 iš esmės yra aplinkos apsaugos politikos instrumentas. Bendrijos aktas gali priklausyti šiai sričiai, net jeigu juo numatytos priemonės gali paveikti prekybą. Iš tiesų Bendrijos teisės aktas priskirtinas išimtinai kompetencijai EB 133 straipsnyje numatytos bendros prekybos politikos srityje, tik jeigu jis susijęs su tarptautine prekyba, nes daugiausia skirtas prekybai skatinti, palengvinti ar reglamentuoti ir tiesiogiai ir nedelsiant paveikia prekybą arba atitinkamų produktų prekybą. Šiuo atveju akivaizdu, kad taip nėra. Iš tiesų Reglamentu Nr. 1013/2006 siekiama ne apibrėžti požymius, kuriuos turinčios atliekos gali laisvai judėti vidaus rinkoje arba prekiaujant su trečiosiomis šalimis, bet nustatyti suderintą procedūrą, kuriomis siekiant apsaugoti aplinką gali būti apribotas atliekų judėjimas, sistema.

Kilus ginčui, kuriame ramstyje įtvirtintu teisiniu pagrindu remtis, buvo pradėta byla *Airija prieš Parlamentą ir Tarybą* (2009 m. vasario 10 d. sprendimas, C-301/06). Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyva 2006/24/EB dėl duomenų, generuojamų arba tvarkomų teikiant viešai prieinamas elektroninių ryšių paslaugas arba viešuosius ryšių tinklus, saugojimo⁴ turėjo būti priimta remiantis EB sutartimi, nes ji daugiausia susijusi su vidaus rinkos veikimu.

Iš tikrųjų Bendrijos teisės aktų leidėjas gali remtis EB 95 straipsniu ypač tais atvejais, kai egzistuoja tokių nacionalinės teisės aktų skirtumų, kurie gali pažeisti pagrindines laisves arba iškraipyti konkurenciją, taip tiesiogiai darydami įtaką vidaus rinkos veikimui. Tačiau buvo matyti, kad skirtumai tarp įvairių nacionalinės teisės aktų, priimtų su elektroniniais ryšiais susijusių duomenų saugojimo srityje, galėjo turėti tiesioginės įtakos vidaus rinkos veikimui ir kad buvo galima

³ 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1013/2006 (OL L 190, p. 1).

⁴ 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/24/EB, iš dalies keičianti Direktyvą 2002/58/EB (OL L 105, p. 54).

numatyti, jog ši įtaka tik stiprės. Tokia situacija pateisina tai, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas, siekdamas apsaugoti gerą vidaus rinkos veikimą, priima suderintas taisykles.

Be to, Teisingumo Teismas pažymėjo, jog ta pačia direktyva buvo pakeistos Direktyvos dėl privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje, kuri irgi buvo pagrįsta EB 95 straipsniu, nuostatos. Tokiomis aplinkybėmis, kadangi šia direktyva pakeista egzistuojanti direktyva, kuri yra Bendrijos *acquis* sudėtinė dalis, ji negalėjo būti grindžiama ES sutarties nuostata nepažeidžiant ES 47 straipsnio.

Galiausiai Teisingumo Teismas konstatavo, kad Direktyva 2006/24 reglamentuojamos operacijos, kurios visiškai nesusijusios su galimu policijos ar teismų bendradarbiavimo baudžiamosios teisės srityje įgyvendinimu. Ja nederinami nei kompetentingų teisėsaugos valdžios institucijų prieigos prie duomenų, nei šių institucijų naudojimosi arba keitimosi šiais duomenimis klausimai. Šie klausimai, iš principo patenkantys į ES sutarties VI antraštinės dalies taikymo sritį, neįtraukti į šios direktyvos nuostatas. Iš to matyti, kad materialinis Direktyvos 2006/24 turinys iš esmės susijęs su paslaugų teikėjų veikla atitinkamame vidaus rinkos sektoriuje ir neapima ES sutarties VI antraštinei daliai priskiriamos valstybės veiklos. Atsižvelgiant į šį materialinį turinį reikia konstatuoti, kad Direktyva 2006/24 daugiausia susijusi su vidaus rinkos veikimu.

Nors Teisingumo Teismas jau seniai paskelbė bendruosius Bendrijos teisės principus, vis dėlto jie ir toliau aptariami teismo praktikoje. Byloje *Heinrich* (2009 m. kovo 10 d. sprendimas, C-345/06) Teisingumo Teismas pabrėžė būtino teisės aktų paskelbimo reikšmę ir taip patvirtino teisinio saugumo, kaip bendrojo Bendrijos teisės principo, svarbą.

Keleivis nebuvo įleistas į lėktuvą Vienos Švechato oro uoste dėl to, kad jo rankiniame bagaže buvo daiktų, kurie pagal Bendrijos reglamentus laikomi draudžiamais. Reglamentu (EB) Nr. 2320/2002⁵ draudžiama, be kita ko, lėktuvuose turėti tam tikrus daiktus, kurie bendrai nurodyti reglamento priede pateikiamame sąraše. Šio reglamento įgyvendinimas užtikrinamas Reglamentu (EB) Nr. 622/2003⁶ ir jo priedu, 2004 m. iš dalies pakeistu Reglamentu (EB) Nr. 68/2004⁷, kuris niekada nebuvo paskelbtas.

Dėl šio atsisakymo įleisti į lėktuvą suinteresuotasis asmuo pareiškė ieškinį siekdamas, kad jo atžvilgiu taikytos priemonės būtų pripažintos neteisėtomis. Nacionalinis teismas pateikė Teisingumo Teismui klausimą, ar reglamentai ir jų dalys, kurie nebuvo paskelbti *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, vis tiek gali būti privalomi.

Savo sprendime Teisingumo Teismas visų pirma priminė, kad iš EB 254 straipsnio 2 dalies formuluotės matyti, jog reglamentas gali turėti teisinių padarinių, tik jeigu jis buvo paskelbtas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*. Tada jis pabrėžė, kad valstybėje narėje Bendrijos institucijos priimtu aktu fizinių ir juridinių asmenų atžvilgiu negalima remtis, kol jiems nebuvo sudaryta galimybė su šiuo aktu susipažinti jį tinkamai paskelbus Oficialiajame leidinyje. Tie patys principai taikomi nacionalinėms priemonėms, kuriomis įgyvendinami Bendrijos teisės aktai.

⁵ 2002 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2320/2002, nustatantis civilinės aviacijos saugumo bendrąsias taisykles (OL L 355, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 7 t., p. 181).

⁶ 2003 m. balandžio 4 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 622/2003, nustatantis priemonės bendriesiems pagrindiniams aviacijos saugumo standartams įgyvendinti (OL L 89, p. 9; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 7 t., p. 252).

⁷ 2004 m. sausio 15 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 68/2004, iš dalies keičiantis Reglamentą (EB) Nr. 622/2003, nustatantį priemonės bendriesiems pagrindiniams aviacijos saugumo standartams įgyvendinti (OL L 10, p. 14).

Dėl nagrinėjamo atvejo Teisingumo Teismas pažymėjo, kad Reglamentu (EB) Nr. 2320/2002 nustatomos pareigos privatiems asmenims tiek, kiek juo lėktuvuose draudžiami tam tikri daiktai, nurodyti reglamento priede. Kadangi Reglamento (EB) Nr. 622/2003 priedas nebuvo paskelbtas, Teisingumo Teismas negalėjo nustatyti, ar jame taip pat numatytas draudžiamų daiktų sąrašas ir todėl nustatomos pareigos privatiems asmenims. Teisingumo Teismas pridūrė, kad vis dėlto negalima atmesti galimybės, jog taip buvo šiuo atveju. Be to, kaip teigia Teisingumo Teismas, draudžiamų daiktų sąrašas nepatenka į nė vieną slapčių ir neskelbiamų priemonių ir informacijos kategoriją. Iš to matyti, kad jei Reglamentu Nr. 622/2003 iš tikrųjų padarytos minėto draudžiamų daiktų sąrašo pataisos, jis dėl to neišvengiamai negalioja. Teisingumo Teismas iš to padarė išvadą, kad Reglamento Nr. 622/2003 priedas tiek, kiek juo nustatomos pareigos privatiems asmenims, nėra privalomas.

Byloje *Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware prieš Tarybą* (2009 m. spalio 1 d. sprendimas, C-141/08 P) Teisingumo Teismas, priimdamas sprendimą dėl apeliacinio skundo, priminė, kaip svarbu gerbti teisę į gynybą, ir nubaudė už jos pažeidimą antidempingo procedūroje.

Ginčas kilo, be kita ko, dėl Reglamento (EB) Nr. 384/96⁸ 20 straipsnio 5 dalyje nustatyto termino, per kurį Komisija turi pateikti Tarybai galutinius pasiūlymus, nesilaikymo. Savo sprendime Teisingumo Teismas visų pirma paaiškino, jog Komisija turi laikytis šio termino tam, kad suteiktų įmonėms, informuotoms apie jos ketinimą padidinti antidempingo muitą, palyginti su numatytoju ankstesniame pranešime, galimybę pateikti savo pastabas. Tada Teisingumo Teismas priminė, kad Tarybos priimtas reglamentas gali būti panaikintas dėl termino nesilaikymo, tik jeigu dėl šio pažeidimo administracinė procedūra galėjo baigtis kitaip ir taip realiai paveikti suinteresuotosios įmonės teisę į gynybą.

Tam, kad būtų panaikintas nesilaikant 10 dienų termino priimtas Komisijos sprendimas, kuriuo atsisakyta suteikti rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančios įmonės statusą, suinteresuotoji įmonė turi įrodyti ne tai, kad galėjo būti priimtas kitoks sprendimas, o tik tai, kad tokia prielaida nėra visiškai atmestina, nes jeigu nebūtų padarytas šis procedūrinis pažeidimas, ji būtų galėjusi geriau užtikrinti savo gynybą. Dėl šio principo taikymo nagrinėjamoje byloje Teisingumo Teismas, priešingai nei Pirmosios instancijos teismas, nusprendė, kad, atsižvelgiant į tai, jog Komisija, gavusi suinteresuotųjų šalių pastabas, jau du kartus pakeitė savo poziciją, negalima atmesti galimybės, kad ji būtų dar kartą pakeitusi savo nuomonę, remdamasi suinteresuotosios įmonės išdėstytais argumentais. Todėl Teisingumo Teismas panaikino ne tik Pirmosios instancijos teismo sprendimą, bet ir ginčijamą Tarybos reglamentą.

Vis dar kalbant apie bendruosius Bendrijos teisės principus, reikia nurodyti, kad Teisingumo Teismas atsisakė akcininkų lygybės principą pripažinti bendruoju Bendrijos teisės principu. Taigi byloje *Audiolux ir kt.* (2009 m. spalio 15 d. sprendimas, C-101/08) jis nusprendė, kad Bendrijos teisėje nėra bendrojo teisės principo, pagal kurį smulkieji akcininkai yra saugomi dominuojančio akcininko, įgyjančio ar vykdančio bendrovės kontrolę, pareigos pasiūlyti nupirkti iš jų akcijas tokiomis pačiomis sąlygomis kaip tos, dėl kurių susitarta įsigyjant akcijų, suteikiančių ar sustiprinančių šio dominuojančio akcininko kontrolę. Teisingumo Teismo teigimu, vien aplinkybės, jog antrinė Bendrijos teisė numato tam tikras nuostatas, susijusias su smulkiųjų akcininkų apsauga, nepakanka savaime įrodyti, kad egzistuoja bendrasis Bendrijos teisės principas, ypač jei šios nuostatos taikomos tik nustatytoms ir konkrečioms teisėms. Be to, bendrasis vienodo požiūrio principas

⁸ 1995 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 384/96 dėl apsaugos nuo importo dempingo kaina iš Europos bendrijos narėmis nesančių valstybių (OL L 56, 1996, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 10 t., p. 45).

savaime negali lemti konkrečios pareigos dominuojančiam akcininkui kitų akcininkų atžvilgiu ar apibrėžti konkrečios situacijos, kuriai esant tokia pareiga atsiranda. Jis taip pat nelemia pasirinkimo tarp skirtingų galimų smulkiųjų akcininkų apsaugos priemonių. Teisingumo Teismo nuomone, toks požiūris reiškia, jog priimami teisės aktai turi būti grindžiami nagrinėjamų interesų pusiausvyra, iš anksto nustatant tikslas bei išsamias taisykles, ir jis negali būti kildinamas iš bendrojo vienodo požiūrio principo. Iš tiesų bendrieji Bendrijos teisės principai turi konstitucinį statusą, o minėtam požiūriui būdingas konkretumas, kuris reikalauja per teisėkūros procesą Bendrijos lygmeniu priimti antrinės teisės aktą.

Bet kokios diskriminacijos draudimas dėl pilietybės ir jo poveikis buvo nagrinėjamas neįprastoje byloje. Iš tikrųjų byloje *ČEZ* (2009 m. spalio 27 d. sprendimas, C-115/08) Teisingumo Teismas turėjo pareikšti savo nuomonę dėl šio principo EAEB sutarties taikymo srityje.

Austrijos apygardos teismas, kuriam žemės sklypų savininkai pateikė ieškinį, prašydami įpareigoti Čekijos Respublikoje esančią Temelino atominę elektrinę nutraukti kaimynams keliamą pavojų, pateikė Teisingumo Teismui klausimą, ar Čekijos valdžios institucijų išduotas leidimas eksploatuoti elektrinę turi būti pripažintas Austrijoje nagrinėjant tokios rūšies ieškinį, jeigu Austrijos įstatymuose toks pripažinimas nenumatytas.

Teisingumo Teismas visų pirma konstatavo, kad Temelino atominės elektrinės vykdoma pramoninė veikla patenka į Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties (EAEB) taikymo sritį. Toliau jis pabrėžė, kad įmonės, eksploatuojančios valstybėje narėje esantį įrenginį, paprastai yra įsteigtos pagal tos valstybės teisę ir jų padėtis panaši į šios valstybės piliečių padėtį. Todėl įrenginių, kuriems administracinis leidimas išduotas kitoje nei Austrijos Respublika valstybėje narėje, nepalankus nevienodas vertinimas turi būti laikomas kaip nevienodas vertinimas dėl pilietybės. Bet kokios diskriminacijos dėl pilietybės draudimo principas yra bendrasis Bendrijos teisės principas, kuris galioja ir EAEB sutarties taikymo srityje. Todėl būtent remiantis šia EAEB sutartimi turi būti nagrinėjamas nevienodas vertinimas, kurį Austrijos Respublika taikė branduolinės energijos įrenginių, dėl kurių administracinis leidimas išduotas kitoje valstybėje narėje, nenaudai. Be to, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad diskriminacijos dėl pilietybės negali pateisinti vien ekonominiai tikslai, kaip antai nacionalinių ūkio subjektų interesų apsauga. Jos negalima pateisinti ir gyvybės, visuomenės sveikatos, aplinkos ar teisės į nuosavybę apsaugos tikslu, nes egzistuoja Bendrijos teisinis reglamentavimas, kuriam iš dalies priskiriamas ir šis leidimas, užtikrinantis tokią apsaugą. Iš to matyti, kad Austrijos Respublika negalėjo pateisinti diskriminacijos, taikytos Čekijos Respublikoje išduoto administracinio leidimo eksploatuoti Temelino atominę elektrinę atžvilgiu.

Nors ieškinių dėl panaikinimo priimtino sąlygos buvo nagrinėjamos daugelyje teismo sprendimų, sujungtose bylose *Komisija prieš Ente per le Ville Vesuviane* (2009 m. rugsėjo 10 d. sprendimas, C-445/07 P ir C-455/07 P) Teisingumo Teismas, spręsdamas dėl apeliacinio skundo, turėjo dar kartą išnagrinėti valstybės administracinių teritorinių vienetų valdžios institucijų, suinteresuotų gauti finansinę paramą, pareikštų ieškinių priimtino sąlygas.

Priminęs, kad pagal EB 230 straipsnio ketvirtą pastraipą regioninis ar vietos teritorinis vienetas, kuris pagal nacionalinę teisę turi juridinio asmens statusą, gali pareikšti ieškinį dėl jam skirtų sprendimų ir dėl sprendimų, kurie yra tiesiogiai ir konkrečiai su juo susiję, Teisingumo Teismas patikslino, jog tiesioginės sąsajos sąvoka reikalauja, jog būtų tenkinami du kartu taikomi kriterijai, t. y. skundžiama Bendrijos priemonė, pirma, turi daryti tiesioginį poveikį subjekto teisei padėčiai ir, antra, nepalikti jokios diskrecijos adresatams, atsakingiems už jos įgyvendinimą.

Šiuo atžvilgiu, priešingai nei Pirmosios instancijos teismas, Teisingumo Teismas nusprendė, kad, sprendimu dėl Bendrijos finansinės paramos suteikimo paskyrus regioninį ar vietos teritorinį

vienetą už Europos regioninės plėtros fondo projekto įgyvendinimą atsakinga institucija, tai nereiškia, jog šis vienetas pats turi teisę į šią paramą. Be to, vien faktas, kad nacionalinės valdžios institucijos išreiškė savo ketinimą susigrąžinti šio regioninio ar vietos teritorinio vieneto nepagrįstai gautas sumas, yra jų autonomiškos valios egzistavimo išraiška, nesant tokių pareigų pagal Bendrijos teisę, o tai parodo atitinkamos valstybės narės diskreciją. Teisingumo Teismas nusprendė, kad Komisijos sprendimas nebuvo tiesiogiai susijęs su aptariama valstybės administracinio teritorinio vieneto valdžios institucija ir todėl ji galėjo kreiptis tik į nacionalinį teismą tam, kad ginčytų nacionalinių priemonių, susijusių su Bendrijos teisės akto taikymu, teisėtumą.

Teisingumo Teismas taip pat turėjo progą priminti rungimosi principo, taikomo procesui Bendrijos teisme, reikalavimus.

Byloje *Komisija prieš Airiją ir kt.* (2009 m. gruodžio 2 d. sprendimas, C-89/08 P) jis nusprendė, kad šis principas ne tik suteikia kiekvienai bylos šaliai teisę susipažinti su kitos šalies teismui pateiktais dokumentais bei pastabomis ir dėl jų pareikšti savo nuomonę ir ne tik draudžia Bendrijos teismui pagrįsti savo sprendimą faktinėmis aplinkybėmis ir dokumentais, su kuriais šalys ar viena iš jų negalėjo susipažinti ir dėl kurių dėl to negalėjo pareikšti savo pozicijos, bet ir apima šalių teisę susipažinti su teismo iniciatyva iškeltais teisiniais pagrindais, kuriais remdamasis šis teismas ketina priimti sprendimą ir dėl jų pareikšti savo nuomonę. Iš tikrųjų tam, kad būtų įvykdyti reikalavimai, susiję su teise į teisingą bylos nagrinėjimą, svarbu, jog šalys žinotų tiek faktines, tiek teises bylos aplinkybes, nuo kurių priklauso proceso baigtis, ir galėtų pagal rungimosi principą dėl jų pareikšti savo poziciją. Todėl, išskyrus ypatingus atvejus, ypač numatytus Bendrijos teismų procedūros reglamentuose, Bendrijos teismas negali sprendimo pagrįsti savo iniciatyva iškeltu teisiniu pagrindu, net jeigu jis grindžiamas viešosios tvarkos išlyga ir, kaip šiuo atveju, paremtas ginčijamo sprendimo motyvavimo stoka, jeigu prieš tai nenurodė šalims pateikti savo pastabų dėl šio pagrindo. Teisingumo Teismas pažymėjo, kad analogiškomis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (EŽTK) 6 straipsnio aplinkybėmis jis nusprendė, jog būtent atsižvelgdamas į šį straipsnį ir į patį kiekvieno suinteresuotojo asmens teisės į rungimosi principu pagrįstą procesą bei į teisingą bylos nagrinėjimą šios nuostatos prasme tikslą, jis gali savo iniciatyva, generalinio advokato siūlymu ar šalių prašymu priimti nutartį atnaujinti žodinę proceso dalį pagal savo Procedūros reglamento 61 straipsnį, jeigu mano, kad nepakanka informacijos arba kad byla turi būti nagrinėjama remiantis argumentu, dėl kurio šalys nepareiškė savo nuomonių (žr. 2000 m. vasario 4 d. Nutarties *Emesa Sugar*, C-17/98, Rink. p. I-665, 8, 9 ir 18 punktus bei 2000 m. vasario 10 d. Sprendimo *Deutsche Post*, C-270/97 ir C-271/97, Rink. p. I-929, 30 punktą). Šiuo atveju, Teisingumo Teismo teigimu, iš bylos medžiagos ir Teisingumo Teisme vykusio posėdžio matyti, kad Pirmosios instancijos teismas skundžiamu sprendimu panaikino Komisijos sprendimą remdamasis savo iniciatyva iškeltu pagrindu dėl EB 253 straipsnio pažeidimo, prieš tai nenurodęs šalims per rašytinę ar žodinę proceso dalis pateikti savo pastabas dėl šio ieškinio pagrindo. Taip pasielgęs Pirmosios instancijos teismas pažeidė rungimosi principą ir neigiamai paveikė Komisijos interesus. Teisingumo Teismas paaikškino, kad, kaip pažymėjo generalinis advokatas, nors iš tiesų motyvavimo stoka yra pažeidimas, kurio iš esmės negalima atitaisyti, vis dėlto tokios stokos konstatavimas išplaukia iš vertinimo, kurį atliekant, kaip numatyta nusistovėjusioje teismo praktikoje, reikia atsižvelgti į tam tikrus veiksnius. Dėl tokio vertinimo gali kilti diskusijų, ypač jeigu jis susijęs ne su visišku motyvavimo nebuvimu, bet su konkrečiu faktiniu ar teisiniu aspekto motyvavimu. Šiuo atveju, jeigu Komisija būtų turėjusi galimybę pateikti savo pastabas, ji, be kita ko, būtų galėjusi nurodyti tuos pačius argumentus, kuriuos pateikė kaip šio apeliacinio skundo ketvirtąjį ir penktąjį pagrindus.

Dėl iš Bendrijos teisės valstybėms narėms kylančių pareigų Teisingumo Teismas byloje *Danske Slagterier* (2009 m. kovo 24 d. sprendimas, C-445/06) turėjo progą priminti valstybių narių deliktinės

atsakomybės už Bendrijos teisės pažeidimą principus ir pateikti keletą su jų konkrečiu taikymu susijusių patikslinimų bei paaiškinimų.

Dėl šios atsakomybės taikymo Teisingumo Teismas priminė, kad nesant Bendrijos teisės akto, būtent pagal nacionalinės teisės nuostatas dėl atsakomybės, valstybė, pažeidusi Bendrijos teisę, turi atlyginti žalą, padarytą privatiems asmenims, atsižvelgiant į tai, kad nacionalinės teisės aktuose nustatytos sąlygos žalai atlyginti, taip pat dėl termino, neturi pažeisti lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų. Šiuo atžvilgiu iš anksto nustatyti protingi naikinamieji terminai ieškiniui pareikšti jau buvo pripažinti atitinkančiais Bendrijos teisę. Teisingumo Teismas pridūrė, kad toks terminas turi, be kita ko, būti asmeniui pakankamai numatomas. Nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į visą teisinę ir faktinę situaciją, buvusią faktinių aplinkybių atsiradimo metu, turi patikrinti, ar taip yra nagrinėjamu atveju. Be to, nacionalinis teismas taip pat turi patikrinti, ar dėl nacionalinės teisės aktuose numatyto termino taikymo pagal analogiją žalos, kurią patyrė privatus asmenys atitinkamai valstybei narei pažeidus Bendrijos teisę, atlyginimo sąlygos nėra mažiau palankios nei taikomos panašiai žalai, padarytai pažeidus vidaus teisės aktus, atlyginti.

Toliau pareikšdamas nuomonę dėl konkretaus senaties termino taikymo Teisingumo Teismas padarė išvadą, jog Bendrijos teisė nereikalauja, kad šis terminas būtų nutrauktas ar sustabdytas, kai Europos Komisija pradeda procedūrą dėl įsipareigojimų neįvykdymo pagal EB 226 straipsnį. Be to, ieškinių dėl valstybės atsakomybės, pagrįstos neteisingu direktyvos perkėlimu, atveju, kuris buvo nagrinėjamas šioje byloje, Bendrijos teisė nedraudžia, kad terminas būtų pradėtas skaičiuoti nuo tada, kai atsiranda pirmosios šio neteisingo perkėlimo neigiamos pasekmės ir kai vėlesnės neigiamos pasekmės gali būti numatytos, net jei tai atsitinka anksčiau nei teisingai perkeliama ši direktyva.

Galiausiai dėl reikalaujamo nukentėjusios šalies elgesio Teisingumo Teismas nusprendė, kad Bendrijos teisę atitinka nacionalinės nuostatos, numatančios, jog privačiam asmeniui negali būti atlyginta patirta žala, jeigu jis tyčia ar dėl nerūpestingumo nepasinaudojo teisių gynimo priemone, kad užkirstų kelią žalai atsirasti, su sąlyga, jog pasinaudoti šia teisių gynimo priemone nukentėjusiojo asmens reikalaujama pagrįstai, o tai turi įvertinti nacionalinis teismas. Tikimybė, kad nacionalinis teismas pagal EB 234 straipsnį pateiks prašymą priimti prejudicinį sprendimą, ar tai, kad Teisingumo Teisme pareikštas ieškinytis dėl įsipareigojimų neįvykdymo, savaime negali būti pakankama priežastis daryti išvadą, jog nėra pagrįsta pasinaudoti teisių gynimo priemone.

Kalbant apie Bendrijos išorinius santykius, reikia nurodyti vieną nuomonę ir tris bylas.

Komisijai pateikus prašymą pagal EB 300 straipsnio 6 dalį, 2009 m. gruodžio 30 d. Nuomonėje 1/08 Teisingumo Teismas pateikė atsakymus į klausimus, kuriais siekta sužinoti, ar, pirma, Europos bendrija turi išimtinę, ar tik pasidalijamąją su valstybėmis narėmis kompetenciją sudarant su tam tikromis Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) narėmis susitarimus, keičiančius Bendrijos ir jos valstybių narių konkrečių įsipareigojimų pagal Bendrąjį susitarimą dėl prekybos paslaugomis (GATS) sąrašus, ir, antra, koks yra tinkamas teisinis pagrindas, kuriuo vadovaujantis turi būti sudaromi šie susitarimai.

Nagrinėjamu atveju dėl 1995 m. ir 2004 m. įvykusios plėtros prireikė parengti naują sąrašą, apimančią tryliką naujųjų valstybių narių, kurios iki tol turėjo savo pačių atskirus įsipareigojimų sąrašus pagal GATS. Siekiant sujungti trylikos naujųjų valstybių narių įsipareigojimų sąrašą su galiojančiu Bendrijos bei jos valstybių narių sąrašu, 2004 m. gegužės 28 d. Komisija pranešė apie įsipareigojimų pakeitimus ar atšaukimus. Tačiau pagal GATS XXI straipsnį dėl šių įsipareigojimų sąrašų pakeitimų buvo pateikti prašymai taikyti kompensacijas PPO narėms, kurias paveikė dėl sujungimo atlikti sąrašų pritaikymai. Teisingumo Teismas visų pirma priminė, kad tinkamo teisinio

pagrindo parinkimas turi konstitucinę reikšmę. Kadangi Bendrija turi tik jai suteiktą kompetenciją, ji privalo savo ketinamą sudaryti susitarimą susieti su ta Sutarties nuostata, kuri jai suteikia teisę patvirtinti tokį aktą. Taigi jis išnagrinėjo Bendrijos kompetenciją sudaryti nagrinėjamus susitarimus ir teisinius pagrindus, kuriais numatoma grįsti tokį sudarymą, nes šie du klausimai yra neatskiriama susiję. Išnagrinėjęs EB 133 straipsnio 1, 5 ir 6 dalis, Teisingumo Teismas priėjo prie išvados, kad susitarimų su paveiktosiomis PPO narėmis sudarymas priklauso pasidalijamajai Europos bendrijos ir valstybių narių kompetencijai. Kalbėdamas apie tinkamą teisinį pagrindą jis pabrėžė, kad nagrinėjamų susitarimų „transporto“ klausimai, vadovaujantis EB 133 straipsnio 6 dalies trečia pastraipa, priklauso transporto, o ne bendros prekybos politikos sričiai. Galiausiai iš savo analizės Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad Bendrijos aktas dėl šių susitarimų sudarymo turi būti grindžiamas tiek EB 133 straipsnio 1 ir 5 dalimis bei 6 dalies antra pastraipa, tiek EB 71 straipsniu ir EB 80 straipsnio 2 dalimi, skaitomais kartu su EB 300 straipsnio 2 dalimi ir 3 dalies pirmą pastraipa.

Bylose *Komisija prieš Austriją* bei *Komisija prieš Švediją* (2009 m. kovo 3 d. sprendimai, C-205/06 ir C-249/06) Teisingumo Teismas, nagrinėdamas Komisijos pareikštą ieškinį dėl įsipareigojimų neįvykdymo, konstatavo, kad, nesiėmusios tinkamų priemonių pašalinti kapitalo pervedimo nuostatų, esančių investicijų susitarimuose su tam tikromis trečiosiomis valstybėmis, nesuderinamumo su įsipareigojimais pagal Bendrijos teisę, Švedijos Karalystė ir Austrijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 307 straipsnio antrą pastraipą. Nagrinėjamose bylose į aptariamus įvairius sudarytus investicijų susitarimus buvo įtrauktos sąlygos, užtikrinančios galimybę pervedti su investicijomis susijusius mokėjimus laisvai konvertuojama valiuta. Šiuo aspektu šie susitarimai pažodžiui atitiko EB 56 straipsnio 1 dalį, kuria uždraudžiami visi kapitalo ir mokėjimų judėjimo tarp valstybių narių ir tarp valstybių narių bei trečiųjų šalių apribojimai. Tačiau EB 57 straipsnio 2 dalies, 59 straipsnio ir 60 straipsnio 1 dalies nuostatomis Tarybai suteikiama teisė tam tikrais konkrečiais atvejais apriboti kapitalo ir mokėjimų judėjimą tarp valstybių narių ir trečiųjų šalių. Teisingumo Teismas visų pirma pažymėjo, jog šios nuostatos yra veiksmingos tik tuo atveju, kai užtikrinama, kad Tarybos nustatytas laisvą kapitalo judėjimą ribojančias priemones galima nedelsiant taikyti valstybėms, kurioms jos skirtos ir tarp kurių gali būti vieną iš nagrinėjamų susitarimų su Švedijos Karalyste ir Austrijos Respublika pasirašiusių valstybių. Šios Tarybos kompetencijos, apimančios jos teisę anksčiau valstybės narės ir trečiosios šalies sudaryto susitarimo sritį atitinkančioje arba su ja susijusioje srityje trečiųjų šalių atžvilgiu vienašališkai nustatyti ribojančias priemones, ir šio susitarimo nesuderinamumas išryškėja, kai, pirma, jame nėra nuostatos, leidžiančios atitinkamai valstybei narei įgyvendinti savo teises ir vykdyti įsipareigojimus kaip Bendrijos narei, ir, antra, to taip pat neleidžia joks tarptautinės teisės mechanizmas. Be to, Teisingumo Teismas pabrėžė, kad visoms tarptautinėms deryboms, kurios būtinos norint persvarstyti nagrinėjamus susitarimus, taikomi terminai yra nesuderinami su šių priemonių veiksmingumu. Galimybė naudotis kitomis tarptautinės teisės priemonėmis, pavyzdžiui, susitarimo suspendavimu ar net nagrinėjamų susitarimų arba tam tikrų jų sąlygų denonsavimu, yra pernelyg neapibrėžto poveikio, kad galėtų užtikrinti veiksmingą Tarybos nustatytų priemonių taikymą.

Byloje *Soysal ir Savatli* (2009 m. vasario 19 d. sprendimas, C-228/06) Teisingumo Teismas pareiškė savo nuomonę dėl EEB ir Turkijos asociacijos susitarimo⁹ papildomo protokolo 41 straipsnio 1 dalyje numatytos „standstill“ sąlygos. Ja remdamosi Susitariančiosios Šalys turi susilaikyti nuo bet kokių naujų įsisteigimo laisvės ar laisvės teikti paslaugas apribojimų viena kitos atžvilgiu įvedimo nuo šio protokolo įsigaliojimo dienos.

⁹ Papildomas protokolai, 1970 m. lapkričio 23 d. pasirašytas Briuselyje ir Bendrijos vardu sudarytas, aprobuotas bei patvirtintas 1972 m. gruodžio 19 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 2760/72 (OL L 293, p. 1).

Šioje byloje buvo kalbama apie du Turkijos piliečius, kurie valstybės narės teritorijoje norėjo pasinaudoti asociacijos susitarime numatyta laisvo paslaugų judėjimo teise. Teisingumo Teismas visų pirma priminė, jog ši aiškiai, tiksliai ir besąlygiškai suformuluota nuostata veikia tiesiogiai. Toliau aiškindamas nurodytą nuostatą jis pabrėžė, kad ja draudžiama įsigaliojus papildomam EEB ir Turkijos asociacijos susitarimo protokolui atitinkamos valstybės narės atžvilgiu nustatyti vizos reikalavimą tam, kad Turkijos piliečiai galėtų įvažiuoti į valstybės narės teritoriją turėdami tikslą joje teikti paslaugas Turkijoje įsteigtos įmonės vardu, nes protokolo įsigaliojimo metu tokios vizos nebuvo reikalaujama.

Teisingumo Teismo teigimu, šios išvados negali paneigti aplinkybė, jog šis apribojimas įtvirtintas Bendrijos antrinės teisės nuostatą įgyvendinančiuose nacionalinės teisės aktuose, nes Bendrijos sudaryti tarptautiniai susitarimai turi viršenybę Bendrijos antrinės teisės atžvilgiu.

Sąjungos pilietybė

Byla *Rüffler* (2009 m. balandžio 23 d. sprendimas, C-544/07) yra geras Sąjungos piliečių teisės judėti ir apsigyventi įgyvendinimo pavyzdys.

Anksčiau Vokietijoje dirbęs U. Rüffler, kuris išėjęs į pensiją apsigyveno Lenkijoje, Vokietijoje gauna dvi pensijos išmokas, kurių viena apmokestinama pastarojoje valstybėje narėje, o kita – Lenkijos teritorijoje. U. Rüffler paprašė Lenkijos mokesčių administratoriaus, kad pajamų mokestis, kurį jis turi mokėti Lenkijoje, būtų sumažintas atsižvelgiant į Vokietijoje jo sumokėtas sveikatos draudimo įmokas. Tačiau šis prašymas buvo atmestas motyvuojant tuo, kad Lenkijos teisės aktai numato, jog iš pajamų mokesčio gali būti atskaitomos tik Lenkijos sveikatos draudimo institucijai mokamos įmokos. Byla buvo nagrinėjama nacionaliniame teisme, o vėliau – Bendrijos teisme.

Skirtingai nei ieškovas ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kurie savo argumentus grindė EB 12 ir 39 straipsniais, Teisingumo Teismas visų pirma atmetė galimybę taikyti EB 39 straipsnį, nes jis apima tik dirbančius arba darbo ieškančius asmenis. Tačiau U. Rüffler gali remtis savo Sąjungos piliečio statusu, taigi ir EB 18 straipsniu suteikiama teise laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje. Todėl Teisingumo Teismas išnagrinėjo Lenkijos mokesčių sistemos atitiktį šiam straipsniui ir nusprendė, kad tiek, kiek Lenkijos teisės aktai mokesčių lengvatos suteikimą atsižvelgiant į sveikatos draudimo įmokas sieja su sąlyga, kad šios būtų mokėtos Lenkijos sveikatos draudimo įstaigai, ir dėl to atsisakoma suteikti šią lengvatą mokesčių mokėtojams, kurie įmokas mokėjo kitos valstybės narės įstaigai, jie sudaro mažiau palankias sąlygas mokesčių mokėtojams, kurie pasinaudojo judėjimo laisve, išvykdami iš valstybės narės, kurioje vykdė visą savo profesinę veiklą, kad galėtų apsigyventi Lenkijoje. Toks teisės į pajamų mokesčio sumažinimą suvaržymas yra objektyviai nepateisinamas laisvės judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje apribojimas.

Laisvas prekių judėjimas

Šioje srityje buvo nagrinėjamos trys bylos, iš kurių matyti, kaip sudėtinga apibrėžti lygiavertį poveikio priemonę.

Byloje *Komisija prieš Italiją* (2009 m. vasario 10 d. sprendimas, C-110/05) Teisingumo Teismas, iš naujo pradėjęs žodinę proceso dalį, priėmė sprendimą dėl Komisijos ieškinio, kuriuo jo buvo prašoma pripažinti, kad, uždraudusi mopedaus, motociklais, triračiais ir keturračiais motociklais traukti priekabą, Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 28 straipsnį. Teisingumo Teismo teigimu, įsipareigojimų pagal šį straipsnį nepažeidžia valstybė narė, kuri siekdama kelių eismo saugumo uždraudžia tokiomis transporto priemonėmis traukti specialiai joms sukonstruotą

ir kitose valstybėse narėse teisėtai pagamintą ir parduodamą priekabą. Teisingumo Teismas paaiškino, kad toks draudimas, žinoma, yra minėtu straipsniu draudžiama kiekybiniam importo apribojimams lygiavėčio poveikio priemonė tiek, kiek juo sudaromos kliūtys į nagrinėjamą rinką pateikti specialiai motociklams sukonstruotas priekabas, nes jis smarkiai veikia vartotojų elgesį ir sudaro kliūtis tokių priekabų paklausai šioje rinkoje atsirasti. Vis dėlto minėtas draudimas nagrinėjamu atveju turi būti laikomas pateisinamu kelių eismo saugumo sumetimais. Šiuo atžvilgiu, nors valstybė narė, kuri pateisindama laisvo prekių judėjimo kliūtį remiasi privalomu reikalavimu, turi įrodyti, kad jos teisės aktai buvo tinkami ir reikalingi įgyvendinti siekiamą teisėtą tikslą, ši tokiai valstybei narei tenkanti įrodinėjimo našta negali būti tokia didelė, kad apimtų pareigą aiškiai įrodyti, jog tomis pačiomis sąlygomis nebuvo jokios kitos galimos priemonės įgyvendinti šį tikslą. Iš tiesų, nors negalima atmesti to, kad yra ir kitų priemonių nei nagrinėjamas draudimas, kuriomis būtų galima užtikrinti tam tikrą kelių eismo saugumo lygį judant junginiui, kurį sudaro motociklas ir priekaba, vis dėlto negalima iš valstybių narių atimti galimybės siekti tokio tikslo, kaip antai kelių eismo saugumas, įtvirtinant bendras ir paprastas taisykles, kurias vairuotojai lengvai suprastų bei jų laikytųsi, o kompetentingos valdžios institucijos nesunkiai jas taikytų ir kontroliuotų.

2009 m. vasario 30 d. Sprendimas *Fachverband des Buch- und Medienwirtschaft* (C-531/07) susijęs su Austrijos teisės aktais dėl knygų vokiečių kalba kainos, kuriuose numatyta, kad leidėjas arba importuotojas privalo nustatyti mažmeninę pardavimo kainą ir ją paskelbti ir kad importuotojui neleidžiama nustatyti mažesnės kainos, atskaičius į šią kainą įskaičiuotą pridėtinės vertės mokestį, nei mažmeninė pardavimo kaina ar kaina, kurią rekomendavo taikyti leidėjas išleidimo valstybėje. Teisingumo Teismo teigimu, net jeigu Austrijos teisės aktuose įtvirtintos knygų pardavimo sąlygos, įpareigodami importuotojus nenustatyti mažesnės kainos nei ta, kuri taikoma išleidimo valstybėje, jie daro nevienodą poveikį nacionalinių knygų ir knygų iš kitų valstybių narių prekybai. Teisingumo Teismas paaiškino, kad nagrinėjamais teisės aktais numatomas mažiau palankus knygų vokiečių kalba iš kitų valstybių narių vertinimas nei nacionalinių knygų, atsižvelgiant į tai, kad jais neleidžiama Austrijos importuotojams ir užsienio leidėjams nustatyti minimalių mažmeninių kainų atsižvelgiant į importo rinkos savybes, nors Austrijos leidėjai turi teisę patys nustatyti tokias minimalias savo prekių pardavimo nacionalinėje rinkoje mažmenines kainas. Taigi tokie teisės aktai, Teisingumo Teismo tvirtinimu, yra laisvo prekių judėjimo apribojimas. Be to, Teisingumo Teismas patvirtino, kad šis apribojimas buvo nepateisinamas. Jis, be kita ko, pabrėžė, kad knygų, kaip kultūros vertybių, apsauga gali būti laikoma privalomuoju viešojo intereso reikalavimu, galinčiu pateisinti laisvą prekių judėjimą ribojančias priemones, jeigu tokios priemonės yra tinkamos nustatytam tikslui pasiekti ir neviršija to, kas būtina jam įgyvendinti. Tačiau nagrinėjamu atveju knygų, kaip kultūros vertybių, apsaugos tikslas galėjo būti pasiektas mažiau apribojimų importuotojui nustatančiomis priemonėmis, pavyzdžiui, leidžiant jam arba užsienio leidėjui nustatyti pardavimo Austrijos rinkoje kainą atsižvelgiant į šios rinkos savybes. Todėl Teisingumo Teismas nusprendė, kad Austrijos teisės aktai, kurie knygų vokiečių kalba importuotojams uždraudžia nustatyti mažesnę kainą nei mažmeninė pardavimo kaina, kurią nustatė arba rekomendavo taikyti leidėjas išleidimo valstybėje, yra kliūtis laisvam prekių judėjimui, kuri negali būti pateisinama remiantis Bendrijos teise.

Byloje *Mickelsson ir Roos* (2009 m. birželio 4 d. sprendimas, C-142/05) Teisingumo Teismo buvo klausiama dėl Švedijos teisės aktų, kuriais draudžiama, išskyrus tam tikras zonas, naudoti tam tikros rūšies asmeninius laivus, t. y. „trumpesnius nei 4 m laivus <...> su vidaus degimo varikliu, turinčius vandens srauto pompą kaip pirminį varymo šaltinį, ir <...> suprojektuotus taip, kad juos valdo vienas ar keli asmenys, sėdėdami, stovėdami ar klūpėdami ant korpuso, o ne jo viduje“, suderinamumo su visų pirma EB 28 ir 30 straipsniais. Teisingumo Teismo nuomone, šiais straipsniais nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kurie, siekiant apsaugoti aplinką, neleidžia naudoti tokių asmeninių laivų už pažymėtų laivybos kelių ribų, su sąlyga, pirma, kad kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos įpareigojamos priimti įgyvendinimo priemones, numatytas

siekiant nustatyti ne bendro naudojimo laivybos kelius, kuriuose galima naudoti transporto priemonės, antra, kad šios institucijos veiksmingai pasinaudojo joms šiuo atžvilgiu suteikta kompetencija ir nustatė nacionalinės teisės aktuose numatytas sąlygas atitinkančius laivybos kelius, ir galiausiai, kad tokios priemonės priimtose per protingą terminą nuo šių nacionalinės teisės aktų įsigaliojimo dienos. Žinoma, kad kai nacionalinės teisės normos, reglamentuojančios vandenų ir laivybos kelių nustatymą, trukdo šių transporto priemonių naudotojams jomis tinkamai ir pagal tokių gaminių paskirtį naudotis arba smarkiai apriboja jų naudojimą, – tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, tokios normos galėtų daryti didelį poveikį vartotojų elgesiui, kurie, žinodami, kad tokiomis normomis leidžiama labai ribotai naudotis šiuo gaminiu, galėtų būti nelabai suinteresuoti jį įsigyti. Todėl šios normos kliudo pateikti šiuos gaminius į atitinkamą nacionalinę rinką ir yra kiekybiniais importo apribojimams lygiavertis poveikio priemonė, draudžiama pagal EB 28 straipsnį. Tačiau tokius teisės aktus galima, Teisingumo Teismo nuomone, pateisinti aplinkos apsaugos tikslu, jei laikomasi anksčiau nurodytų sąlygų. Iš tiesų, kadangi asmeninių laivų naudojimo apribojimas arba uždraudimas yra tinkamos priemonės aplinkai apsaugoti, siekiant, jog nacionalinės teisės aktai būtų laikomi pateisinamais, nacionalinės valdžios institucijos turi dar įrodyti, kad tų aktų ribojantis poveikis laisvam prekių judėjimui neviršija to, kas būtina minėtam tikslui pasiekti. Nors šiuo atveju negalima atmesti, kad yra ir kitų priemonių nei nagrinėjamas draudimas, kuriomis būtų galima užtikrinti tam tikrą aplinkos apsaugos lygį, vis dėlto negalima iš valstybių narių atimti galimybės siekti tokio tikslo, kaip antai aplinkos apsauga, įtvirtinant bendras normas, kurios, viena vertus, yra būtinos atsižvelgiant į tam tikros valstybės narės geografinius ypatumus ir, antra vertus, kurias nacionalinės valdžios institucijos lengvai taikytų ir kontroliuotų. Vis dėlto, kadangi atsižvelgiant į pačią nacionalinės teisės aktų formuluotę galima daryti prielaidą, jog laivybos keliuose, kurie turi būti nustatyti įgyvendinimo priemonėmis, asmeninius laivus galima naudoti nesukeliant grėsmės arba nepakenkiant aplinkai, iš to matyti, kad bendras draudimas naudoti tokius gaminius ne bendro naudojimo laivybos keliuose yra priemonė, viršijanti tai, kas būtina aplinkos apsaugos tikslui pasiekti. Be to, jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatuotų, kad įgyvendinimo priemonės buvo priimtose per protingą terminą, tačiau po to, kai susiklostė pagrindinės bylos faktinės aplinkybės, ir kad jomis vandenys, kuriuose kaltinamieji pagrindinėje byloje plaukė asmeniniais laivais ir dėl to jiems buvo pateikti kaltinimai, nustatyti kaip laivybos keliai, tam, kad nacionalinė priemonė išliktų proporcinga ir dėl to ją būtų galima pateisinti atsižvelgiant į aplinkos apsaugos tikslą, būtina, jog minėti kaltinamieji galėtų remtis šiuo nustatymu – to taip pat reikalaujama pagal bendrąjį Bendrijos teisės principą dėl palankiausio baudžiamojo įstatymo ir švelniausios bausmės, nelygu atvejis, taikymo atgaline data.

Žemės ūkis

Jau keletą metų smarkiai mažėja ginčų žemės ūkio srityje ir 2009 m. ši tendencija pasitvirtino.

Taigi reikia paminėti tik bylą *Budějovický Budvar* (2009 m. rugsėjo 8 d. sprendimas, C-478/07), kurioje keliamas klausimas dėl pavadinimo „Bud“, kaip kilmės vietos nuorodos, apsaugos. 2006 m. kovo 20 d. Tarybos reglamentu dėl geografinių nuorodų ir kilmės vietos nuorodų apsaugos¹⁰ siekiama vartotojams užtikrinti, kad pagal šį reglamentą įregistruota geografinė nuoroda pažymėti žemės ūkio produktai dėl savo kilmės iš konkrečios geografinės zonos turi tam tikrų specifinių savybių ir atitinkamai suteikia kokybės garantiją, susijusią su jų geografinė kilmė. Vadinamosios „kvalifikuotos“ kilmės vietos ir geografinės nuorodos yra saugomos, jeigu atitinka reglamente įtvirtintus reikalavimus. Tačiau reglamentas netaikomas vadinamosioms „paprastoms“ geografinėms nuorodomis, t. y. toms, kurios nereikalauja, kad produktai turėtų tam tikrą gerą

¹⁰ 2006 m. kovo 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 510/2006 dėl žemės ūkio produktų ir maisto produktų geografinių nuorodų ir kilmės vietos nuorodų apsaugos (OL L 93, p. 12).

vardą ar specifinių savybių, susijusių su kilmės vieta. Vis dėlto valstybės narės suteikiama tokios paprastos geografinės kilmės nuorodos apsauga, galinti riboti laisvą prekių judėjimą, esant tam tikroms sąlygoms gali būti pateisinama pagal Bendrijos teisę. Nagrinėjamu atveju Čekijos alaus darykla Vienos komerciniame teisme pradėjo procedūrą siekdama, jog Vienos gėrimų platintojui būtų uždrausta parduoti Jungtinėse Valstijose įsteigtos alaus daryklos gaminamą alų, pažymėtą prekių ženklu „American Bud“, dėl to, kad šios kilmės vietos nuorodos naudojimas žymėti alų, pagamintą kitoje valstybėje nei Čekijos Respublika, prieštarauja dvišalės sutarties, kurią 1976 m. sudarė Austrija ir buvusi Čekoslovakijos Socialistinė Respublika, nuostatoms. Nuoroda „Bud“ yra pagal šią sutartį saugoma nuoroda ir todėl ją žymėti galima tik Čekijoje pagamintus produktus. Vienos teismo paklaustas apie sąlygas, kurioms esant pavadinimas „Bud“ gali būti saugomas pagal šią dvišalę sutartį Čekijos Respublikoje gaminamo alaus atžvilgiu, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad pavadinimas „Bud“ gali būti paprasta ir netiesioginė geografinės kilmės nuoroda, t. y. pavadinimas, kurio atveju nėra tiesioginio ryšio tarp, viena vertus, tam tikros kokybės, gero vardo ar kitokios produkto savybės ir, kita vertus, jo konkrečios geografinės kilmės; be to, toks pavadinimas savaime nėra geografinis pavadinimas, tačiau bent jau gali vartotojui suteikti informacijos, kad juo žymimas produktas kilęs iš tam tikros vietovės, regiono ar šalies. Jei komercinis teismas pavadinimą „Bud“ pripažintų paprasta geografinės kilmės nuoroda, jis turėtų patikrinti, ar remiantis Čekijos Respublikoje susiklosčiusiomis faktinėmis aplinkybėmis ir vyraujančia samprata šis pavadinimas bent gali vartotojui suteikti informacijos, jog juo žymimas produktas kilęs iš tam tikro šios valstybės narės regiono ar vietovės, ir ar šioje valstybėje narėje nėra tapęs bendrinis. Šiomis sąlygomis Bendrijos teisė nedraudžia numatyti tokios paprastos geografinės kilmės nuorodos apsaugos pagal nacionalinę teisę nei, beje, ją išplėsti dvišale sutartimi kitos valstybės narės teritorijos atžvilgiu. Vis dėlto komercinis teismas mano, kad pavadinimas „Bud“ turėtų būti laikomas kilmės vietos nuoroda, apibūdinančia produktus, kurių ypatybės sietinos su gamtos ar žmogaus veiklos veiksniais, būdingais jo kilmės vietai. Šiuo atžvilgiu komercinis teismas siekė sužinoti, ar Bendrijos reglamentas dėl geografinių nuorodų apsaugos draudžia numatyti apsaugą kilmės vietos nuorodai „Bud“, kurios neprašyta įregistruoti pagal šį reglamentą. Iš tikrųjų stodama į Europos Sąjungą Čekijos Respublika prašė Bendrijos apsaugos tik trims kilmės nuorodoms, susijusioms su Česke Budejovicų mieste gaminamu alumi, t. y. „Budějovické pivo“, „Českobudějovické pivo“ ir „Budějovický měštanský“, žyminčiai stiprų alų, vadinamą „Bud Super Strong“. Teisingumo Teismo teigimu, reglamentas dėl geografinių nuorodų ir kilmės vietos nuorodų apsaugos yra išsamus ir todėl jis draudžia taikyti dvi valstybės nars saistančiose sutartyse, kaip antai nagrinėjamos dvišalės sutartys, numatytą apsaugos sistemą, pagal kurią pavadinimui, vienos valstybės narės teisėje pripažintam sudarančiu kilmės vietos nuorodą, suteikiama apsauga kitoje valstybėje narėje, kur šią apsaugą reikalaujama faktiškai taikyti, nors šios kilmės vietos nuorodos nebuvo prašyta įregistruoti pagal minėtą reglamentą.

Laisvas asmenų, paslaugų ir kapitalo judėjimas

Šiais metais Teisingumo Teismas vėl priėmė nemažai sprendimų, susijusių, pirma, su Bendrijos teisės aktuose numatytų laisvo judėjimo principų įgyvendinimu ir, antra, su tam tikruose nacionalinės teisės aktuose įtvirtintais judėjimo laisvių apribojimais. Keliose bylose kartu nagrinėjamas kelių laisvių įgyvendinimas, todėl tinkamiau būtų apžvelgti tam tikrus atskirus sprendimus nei atskiras laisves.

Kalbant apie įsisteigimo laisvę ir laisvą darbuotojų judėjimą, reikia nurodyti bylą *Consiglio Nazionale degli Ingegneri* (2009 m. sausio 29 d. sprendimas, C-311/06), kuri susijusi su Direktyvos 89/48/EEB dėl bendrosios aukštojo mokslo diplomų, išduotų po bent trejų metų profesinio

mokymo ir lavinimo, pripažinimo sistemos¹¹ aiškinimu. Teisingumo Teismui pateiktais prejudiciniais klausimais buvo siekiama sužinoti, ar norėdamas pradėti dirbti pagal reglamentuojamą profesiją priimančioje valstybėje narėje asmuo, turintis valstybės narės valdžios institucijos išduotą diplomo lygiavertiškumą patvirtinantį dokumentą, kuris nepatvirtina jokio mokymo ir lavinimo pagal šios valstybės studijų sistemą ir nėra grindžiamas nei egzaminu, nei šioje valstybėje įgyta profesine patirtimi, gali remtis minėtos direktyvos nuostatomis. Teisingumo Teismas atsakė neigiamai nusprendęs, kad profesinę kvalifikaciją patvirtinantis dokumentas negali būti prilyginamas „diplomui“ šios direktyvos prasme, visos arba dalies kvalifikacijos neįgijus pagal nagrinėjamą dokumentą išdavusios valstybės narės švietimo sistemą. Be to, dokumentas padeda rasti darbą pagal profesiją, jeigu jis įrodo turimą papildomą kvalifikaciją. Teisingumo Teismo nuomone, asmeniui, gavusiam tik kilmės valstybės narės išduotą dokumentą, kuris savaime nesuteikia teisės į darbą pagal reglamentuojamą profesiją, leidus pradėti pagal ją dirbti, kai kitoje valstybėje narėje gautas lygiavertiškumą patvirtinantis dokumentas neįrodo, jog buvo įgyta papildoma kvalifikacija arba profesinė patirtis, tai prieštarautų principui, pagal kurį valstybės narės ir toliau gali nustatyti būtiną minimalų kvalifikacijos lygį, kad garantuotų savo teritorijoje teikiamų paslaugų kokybę.

Įsisteigimo laisvės ir papildomai laisvės teikti paslaugas ar laisvo kapitalo judėjimo srityje Teisingumo Teismas priėmė keletą sprendimų, susijusių su nacionalinės teisės aktais, kurių tikslas – visuomenės sveikatos apsauga.

Tarp šių sprendimų reikėtų išskirti du sprendimus, susijusius su Italijos ir Vokietijos teisės aktuose įtvirtintomis nuostatomis, kuriomis numatyta, kad tik farmacininkai gali būti vaistinių savininkai ir verstis vaistinės veikla. Byloje *Apothekerkammer des Saarlandes ir kt.* (2009 m. kovo 19 d. sprendimas, C-171/07 ir C-172/07) Teisingumo Teismas nusprendė, kad EB 43 ir 48 straipsniai nedraudžia tokių nuostatų. Iš tiesų toks ne farmacininkams nustatytas draudimas yra apribojimas EB 43 straipsnio prasme. Tačiau, Teisingumo Teismo nuomone, šį apribojimą galima pateisinti visuomenės sveikatos apsauga, būtent tikslu užtikrinti tinkamą ir kokybišką gyventojų aprūpinimą vaistais. Iš tikrųjų, atsižvelgiant į itin specifinį vaistų, kurių gydymasis poveikis išskiria juos iš kitų prekių, pobūdį ir į pavojų, kurį visuomenės sveikatai ir socialinės apsaugos sistemų finansinei pusiausvyrai kelia per didelis ar neteisingas vaistų vartojimas, valstybės narės gali taikyti griežtus reikalavimus už mažmeninį vaistų platinimą atsakingiems asmenims, būtent kalbant apie jų prekybos sąlygas ir pelno siekį. Konkrečiai kalbant, jos gali leisti verstis mažmenine vaistų prekyba iš esmės tik farmacininkams dėl garantijų, kurias jie turi pateikti, ir informacijos, kurią jie privalo būti pasirengę suteikti vartotojui. Byloje *Komisija prieš Italiją* (2009 m. gegužės 19 d. sprendimas, C-531/06) Teisingumo Teismas rėmėsi analogiškais argumentais nuspręsdamas, kad Italijos Respublika, palikusi galioti teisės aktus, suteikiančius teisę valdyti privačią mažmeninę prekybą užsiimančią vaistinę tik farmacininko diplomą turintiems fiziniams asmenims ir bendrovėms, kurių nariai yra tik farmacininkai, nepažeidė įsipareigojimų pagal EB 43 ir 56 straipsnius. Teisingumo Teismas padarė tokią pačią išvadą dėl farmacinius produktus platinančių įmonių negalėjimo įsigyti komunų vaistinės valdančių bendrovių kapitalo dalies.

Tačiau byloje *Hartlauer* (2009 m. kovo 10 d. sprendimas, C-169/07) Teisingumo Teismas nusprendė, kad EB 43 ir EB 48 straipsniai draudžia nacionalinės teisės nuostatas, pagal kurias būtina gauti leidimą steigiant kaip nepriklausoma odontologijos klinika veikiančią privačią gydymo įstaigą ir pagal kurias šis leidimas neišduodamas, jeigu, atsižvelgiant į sutartis su socialinio draudimo institucijomis sudariusių gydytojų jau teikiamas paslaugas, nėra poreikio steigti tokios įstaigos. Teisingumo Teismo nuomone, tokiomis teisės nuostatomis negalima užtikrinti, kad bus įgyvendinti

¹¹ 1988 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyva 89/48/EEB (OL L 19, 1989, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 337).

tikslai išlaikyti kokybiškas, subalansuotas ir visiems prieinamas medicinos paslaugas ir užkirsti kelią socialinio draudimo sistemos finansinės pusiausvyros pažeidimui, nes pagal šias nuostatas tokia tvarka nenumatoma bendriesiems kabinetams steigti ir jos nėra pagrįstos nacionalinės valdžios institucijų diskreciją pakankamai ribojančia sąlyga. Tam, kad išankstinio administracinio leidimo tvarka būtų pateisinama, ji turi būti pagrįsta objektyviais, nediskriminuojančiais ir iš anksto žinomais kriterijais, užtikrinančiais, kad taip bus pakankamai apribota nacionalinės valdžios institucijų diskrecija. Teisingumo Teismo teigimu, taip nėra tuo atveju, kai leidimas steigti naują odontologijos kliniką išduodamas remiantis kriterijumi, pagrįstu vienu gydytoju tenkančių pacientų skaičiumi, kuris nėra koku nors būdu iš anksto nei nustatytas, nei apie jį pranešta suinteresuotiesiems asmenims, arba kai išankstinio administracinio leidimo tvarka yra pagrįsta metodu, galinčiu paveikti objektyvų ir nešališką prašymo išduoti atitinkamą leidimą nagrinėjimą.

Kalbant apie įsisteigimo laisvę ir laisvę teikti paslaugas, reikia nurodyti bylą *Komisija prieš Italiją* (2009 m. balandžio 28 d. sprendimas, C-518/06), kurioje nagrinėjami Italijos teisės aktai, pagal kuriuos visos draudimo įmonės, įskaitant pagrindinę buveinę turinčias kitoje valstybėje narėje, tačiau veiklą vykdančias Italijoje, įpareigojamos apdrausti transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimu kiekvieną prašymą pateikusių potencialų klientą. Teisingumo Teismas nusprendė, kad, palikusi galioti tokius teisės aktus, Italijos Respublika nepažeidė įsipareigojimų pagal EB 43 ir 49 straipsnius. Žinoma, tokia pareiga sudaryti sutartį apriboja įsisteigimo laisvę ir laisvę teikti paslaugas. Tačiau, Teisingumo Teismo nuomone, šį apribojimą pateisina socialinės apsaugos tikslas, kurį iš esmės reikia analizuoti kaip tinkamo žalos atlyginimo nukentėjusiesiems nuo eismo įvykių garantiją. Kalbėdamas konkrečiai apie nagrinėjamų teisės aktų proporcingumą, Teisingumo Teismas priminė, kad nebūtina, jog valstybės narės valdžios institucijų nustatyta ribojamoji priemonė atitiktų visų kitų valstybių narių koncepciją dėl aptariamo teisėto intereso suvokimo. Todėl tai, kad kai kurios valstybės narės nustatė skirtingą sistemą, skirtą užtikrinti, jog kiekvienas transporto priemonės savininkas galėtų apsidrausti transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimu už nepernelyg didelį draudimo įmokos tarifą, neįrodo, kad pareiga sudaryti sutartį viršija tai, kas būtina nustatytam tikslui pasiekti.

Reikia pažymėti, kad tame pačiame sprendime Teisingumo Teismas taip pat nagrinėjo Direktyvos 92/49/EEB¹² 9 straipsnį ir nusprendė, kad nurodant, jog į finansinę priežiūrą, be kita ko, „įeina“ mokumo būklės ir techninių atidėjimų sudarymo patikrinimas, jame išsamiai neapibrėžiama buveinės valstybės narės vykdomos kontrolės principo taikymo sritis. Vis dėlto šios nuostatos negalima aiškinti kaip reiškiančios, jog buveinės valstybė narė turi išimtinis kontrolės įgaliojimus, apimančius draudimo įmonių komercinius veiksmus. Iš to išplaukia, kad šia nuostata neatmetama galimybė priimančiajai valstybei narei vykdyti taisyklių, pagal kurias naudojamosi įsisteigimo laisve ar laisve teikti paslaugas šioje valstybėje veiklą vykdančios draudimo įmonės apskaičiuoja draudimo įmokas, kontrolę ir taikyti baudas.

Laisvės teikti paslaugas srityje byla *Liga Portuguesa de Futebol Profissional ir Baw International* (2009 m. rugsėjo 8 d. sprendimas, C-42/07) suteikė Teisingumo Teismui galimybę patikslinti savo praktiką, susijusią su lošimų ir lažybų reglamentavimu valstybėse narėse. Šiame sprendime Teisingumo Teismas nusprendė, kad EB 49 straipsniui neprieštarauja valstybės narės teisės aktas, kuriuo privatiems ūkio subjektams, įsteigtiems kitose valstybėse narėse, kur jie teisėtai teikia analogiškas paslaugas, draudžiama pirmosios valstybės narės teritorijoje internetu siūlyti azartinius lošimus. Teisingumo Teismo nuomone, nors tokiu teisės aktu apribojama laisvė teikti

¹² 1992 m. birželio 18 d. Tarybos direktyva 92/49/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su tiesioginiu draudimu, išskyrus gyvybės draudimą, derinimo, iš dalies keičianti direktyvas 73/239/EEB ir 88/357/EEB (OL L 228, 1992, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k. 6 sk., 1 t., p. 346).

paslaugas, vis dėlto šis apribojimas gali, atsižvelgiant į ypatumus, susijusius su azartinių lošimų siūlymu internetu, būti laikomas pateisinamu kovos su sukčiavimu ir nusikalstamumu tikslais. Nagrinėdamas atitinkamos tvarkos būtinumą, Teisingumo Teismas primena, kad internetu siūlomų azartinių lošimų sektorius nėra suderintas Bendrijos lygmeniu. Taigi valstybė narė gali nuspręsti, jog vien aplinkybė, kad privatus ūkio subjektas teisėtai internetu siūlo šio sektoriaus paslaugas kitoje valstybėje narėje, kurioje yra įsteigtas ir kuriam toje valstybėje narėje iš esmės jau taikomi teisės aktais nustatyti reikalavimai, o jo veiklą kontroliuoja tos valstybės kompetentingos valdžios institucijos, negali būti laikoma pakankama nacionalinių vartotojų apsaugos nuo sukčiavimų ir nusikaltimų pavojaus garantija, turint omenyje sunkumus, su kuriais šiomis aplinkybėmis gali susidurti įsisteigimo valstybės narės valdžios institucijos, vertindamos ūkio subjektų profesines savybes ir sąžiningumą. Be to, kadangi vartotojas ir ūkio subjektas tiesiogiai nebendrauja, azartiniais lošimams internetu būdingas kitokio pobūdžio ir didesnis pavojus, palyginti su tradicinėmis tokių lošimų rinkomis, turint omenyje galimus ūkio subjektų sukčiavimus, nukreiptus prieš vartotojus. Taip pat nepašalinama galimybė, kad ūkio subjektas, remiantis tam tikras sporto varžybas, dėl kurių jis organizuoja lažybas, bei tam tikras šiose varžybose dalyvaujančias komandas, atsiduria padėtyje, jam leidžiančioje tiesiogiai ar netiesiogiai daryti poveikį šių varžybų rezultatui ir taip didinti savo pelną.

Kalbant apie laisvę teikti paslaugas ir laisvą kapitalo judėjimą, reikia atkreipti dėmesį į sujungtas bylas *X ir Passenheim-van Schoot* (2009 m. birželio 11 d. sprendimas, C-155/08 ir C-157/08), susijusias su Nyderlandų teisės aktuose numatyto papildomo reikalavimo terminu, kai nuo nacionalinių mokesčių institucijų nuslepamos santaupos bei pajamos iš jų. Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas nusprendė, kad EB 49 ir 56 straipsniai nedraudžia valstybei narei tais atvejais, kai šios valstybės narės mokesčių institucijos neturi jokių tokių santaupų buvimo įrodymų, leidžiančių pradėti tyrimą, taikyti ilgesnio papildomo reikalavimo termino kitoje valstybėje narėje esančių lėšų atžvilgiu nei pirmojoje valstybėje narėje esančių lėšų atžvilgiu. Aplinkybė, kad šioje kitoje valstybėje narėje taikoma banko paslaptis, šiuo atveju nėra svarbi. Teisingumo Teismo teigimu, šie straipsniai taip pat nedraudžia, kad tokiu atveju už tokias nuslėptas užsienio lėšas ir pajamas nustatyta bauda būtų apskaičiuojama proporcingai papildomai reikalaujamam mokesčiui ir remiantis šiuo ilgesniu laikotarpiu. Teisingumo Teismas konstatavo, kad nors tokie teisės aktai yra ir laisvės teikti paslaugas, ir laisvo kapitalo judėjimo apribojimas, vis dėlto jie gali būti pateisinami būtinybe užtikrinti veiksmingą mokesčių kontrolę ir kovą su sukčiavimu mokesčių srityje su sąlyga, jog laikomasi proporcingumo principo. Dėl šio aspekto Teisingumo Teismas pabrėžė, kad kai nėra įrodymų, jog egzistuoja elementai, leidžiantys valstybės narės mokesčių administracijai pradėti tyrimą, ši valstybė narė negali kreiptis į kitos valstybės narės kompetentingas institucijas, prašydama suteikti būtinos informacijos teisingai įvertinti mokesčio dydį. Tačiau jei valstybės narės mokesčių administracija turi įrodymų, kuriais remdamasi galėtų kreiptis į kitos valstybės narės kompetentingas institucijas, vien faktas, jog atitinkami apmokestinami objektai yra kitoje valstybėje narėje, nepateisina bendrai taikomo papildomo reikalavimo termino, nesusijusio su laikotarpiu, būtinu tinkamai pasinaudoti tarpusavio pagalbos procedūromis.

Galiausiai dėl laisvo kapitalo judėjimo principo Teisingumo Teismas priėmė du sprendimus, į kuriuos reikia ypač atkreipti dėmesį.

Visų pirma reikia nurodyti bylą *Persche* (2009 m. sausio 27 d. sprendimas, C-318/07), kurioje nagrinėjama subtili bendrąjį interesą tenkinantiems subjektams duodamų dovanų problema. Patikslinęs, jog tokioms dovanoms, net jeigu jos padovanotos natūra kasdienio vartojimo daiktų forma, taikomos EB sutarties nuostatos, susijusios su laisvu kapitalo judėjimu, Teisingumo Teismas nusprendė, kad EB 56 straipsnis draudžia valstybės narės teisės aktus, pagal kuriuos mokesčių atskaita bendrąjį interesą tenkinančiais pripažintiems subjektams duodamų dovanų atžvilgiu suteikiama tik nacionalinėje teritorijoje įsteigtiems subjektams duodamoms dovanoms,

nenumatant jokios galimybės mokesčių mokėtojui įrodyti, kad kitoje valstybėje narėje įsteigtam subjektui duota dovana tenkina šiuose teisės aktuose nustatytas sąlygas suteikti tokią lengvatą. Teisingumo Teismo teigimu, valstybė narė savo teisės aktuose, susijusiuose su mokesčių atskaita už dovanas, gali įtvirtinti skirtingą nacionalinių ir kitose valstybėse narėse įsteigtų subjektų, pripažintų tenkinančiais bendrąjį interesą, vertinimą, kai pastarieji siekia kitų tikslų nei nurodyti jos pačios teisės aktuose. Vis dėlto vienoje valstybėje narėje įsteigtas subjektas, tenkinantis šiuo tikslu kitos valstybės narės numatytas sąlygas mokesčių lengvatoms gauti, pastarosios valstybės narės suteikiamų mokesčių lengvatų, kuriomis siekiama paskatinti nagrinėjamą bendrojo intereso veiklą, atžvilgiu yra panašioje situacijoje kaip ir toje valstybėje narėje įsteigti subjektai, pripažinti tenkinančiais bendrąjį interesą. Teisingumo Teismo nuomone, todėl minėtais teisės aktais nustatytas nevienodas vertinimas yra laisvo kapitalo judėjimo apribojimas. Šio apribojimo negali pateisinti nei būtinybė užtikrinti veiksmingą mokesčių kontrolę, nei kova su sukčiavimu mokesčių srityje. Tačiau dėl pastarojo aspekto Teisingumo Teismas pabrėžė, jog, kalbant apie trečiosiose valstybėse esančius bendrąjį interesą tenkinančius subjektus, iš esmės apmokestinanti valstybė narė teisėtai gali atsisakyti taikyti tokią atskaitą, jeigu neįmanoma reikalingos informacijos gauti iš trečiosios šalies, ypač dėl to, kad ši šalis neturi sutartinės pareigos ją pateikti.

Antra, taip pat būtina paminėti bylą *Woningstichting Sint Servatius* (2009 m. spalio 1 d. sprendimas, C-567/07), kuri susijusi su prašymu išaiškinti Sutarties nuostatas dėl laisvo kapitalo judėjimo, siekiant, jog būtų įvertinta Nyderlandų teisės aktų, skirtų skatinti pasiūlą būsto srityje, atitiktis šiai laisvei. Pagal šiuos teisės aktus Nyderlandų būsto srityje licencijuotos įstaigos turi savo investicijų į nekilnojamąjį turtą užsienyje projektų atžvilgiu laikytis administracinės išankstinio leidimo procedūros ir įrodyti, kad atitinkamai investuojama bus turint aprūpinimo būstu Nyderlanduose interesą. Teisingumo Teismo nuomone, tokia pareiga yra laisvo kapitalo judėjimo apribojimas. Teisingumo Teismas pripažino, kad reikalavimai, susiję su valstybės narės aprūpinimo socialiniu būstu politika ir jos finansavimu, gali būti privalomieji bendrojo intereso pagrindai ir todėl pateisinti tokį apribojimą. Tačiau Teisingumo Teismas pabrėžė, kad išankstinio administracinio leidimo tvarka negali pateisinti nacionalinių valdžios institucijų diskrecijos, dėl kurios Bendrijos nuostatos prarastų savo veiksmingumą. Be to, tam, kad tokia tvarka būtų pateisinama, ji turi būti pagrįsta objektyviais, nediskriminuojančiais ir iš anksto žinomais kriterijais, užtikrinančiais, jog ji yra tinkama apriboti nacionalinės valdžios institucijų diskreciją, o tai turi patikrinti nacionalinis teismas.

Transportas

Sujungtose bylose *Sturgeon ir kt.* bei *Böck ir Lepuschitz* (2009 m. lapkričio 19 d. sprendimas, C-402/07 ir C-432/07) Teisingumo Teismas turėjo pareikšti savo nuomonę dėl atidėto skrydžio sąvokos pagal Reglamentą (EB) Nr. 261/2004¹³. Šiame reglamente numatyta vienkartinė kompensacija atšaukto, bet ne atidėto skrydžio atveju. Į prašymus priimti prejudicinius sprendimus pateikusius teismus kreipėsi keleiviai reikalaudami šios vienkartinės kompensacijos dėl to, kad į paskirties oro uostą jie buvo nuvežti atitinkamai 25 ir 22 valandomis vėliau, nei buvo numatyta.

Teisingumo Teismas visų pirma pažymėjo, kad net jeigu skrydis atidedamas ilgam, to nepakanka laikyti jį atšauktu. Atidėtas skrydis, neatsižvelgiant į atidėjimo trukmę, negali būti laikomas atšauktu, jeigu, nepaisant išvykimo laiko, visi kiti iš anksto suplanuoti skrydžio elementai, įskaitant visų pirma maršrutą, lieka nepakeisti.

¹³ 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 261/2004, nustatantis bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisyklės atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinančias Reglamentą (EEB) Nr. 295/91 (OL L 46, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 8 t., p. 10).

Tada dėl teisės į kompensaciją Teisingumo Teismas konstatavo, kad tie keleiviai, kurių skrydis atšauktas, ir tie, kurių skrydis atidėtas, patiria analogišką žalą, kurią sudaro prarastas laikas, ir todėl jų situacija yra panaši ir nepateisina skirtingo vertinimo. Teisingumo Teismas iš to padarė išvadą, kad atidėtų skrydžių keleiviai gali būti prilyginti atšauktų skrydžių keleiviams teisės į kompensaciją taikymo tikslais, o tai jiems suteikia teisę reikalauti vienkartinės kompensacijos, kai jie pasiekia galutinę paskirties vietą trimis ar daugiau valandų vėliau nei iš pradžių numatyta, nebent skrydis buvo atidėtas dėl ypatingų aplinkybių. Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas priminė, kad orlaivio techninė problema negali būti laikoma ypatinga aplinkybe, nebent ši problema atsirado dėl įvykių, kurie dėl savo pobūdžio ar atsiradimo priežasčių nėra būdingi normaliai atitinkamo oro vežėjo veiklai ir kurių jis negali realiai kontroliuoti.

Konkurencijos taisyklės

Kalbant labai bendrai, byloje *X BV* (2009 m. birželio 11 d. sprendimas, C-429/07) Teisingumo Teismas nusprendė, kad Komisija gali savo iniciatyva pateikti rašytines pastabas valstybės narės teismui procedūroje, kurioje nagrinėjama, ar galima mokesčių tikslais atskaityti Komisijos už EB 81 ar 82 straipsnio pažeidimą skirtą baudą. Reglamento Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose¹⁴, 15 straipsnyje „Bendradarbiavimas su nacionaliniais teismais“ numatyta, kad tam tikromis aplinkybėmis Komisija gali dalyvauti nacionaliniuose teismuose vykstančiose procedūrose. Teisingumo Teismas paaiškino, jog Komisijos galimybei savo iniciatyva pateikti rašytines pastabas minėtuose teismuose nustatyta vienintelė sąlyga – kad to reikėtų siekiant nuosekliai taikyti EB 81 ar 82 straipsnį. Ši sąlyga gali būti laikoma įvykdyta net tuo atveju, kai atitinkama procedūra vyksta ne dėl EB 81 ar 82 straipsnio taikymo. Be to, kadangi tarp baudų bei EB 81 ir 82 straipsnių taikymo egzistuoja glaudus ryšys, nacionalinių ar Bendrijos konkurencijos institucijų remiantis EB 83 straipsnio 2 dalies a punktu skirtų sankcijų veiksmingumas yra nuoseklaus EB 81 ir 82 straipsnių taikymo sąlyga. Iš to matyti, kad sprendimas, kurį turi priimti valstybės narės teismas vykstant procedūrai, susijusiai su galimybe iš apmokestinamojo pelno atskaityti visą baudos sumą ar jos dalį, gali pažeisti šių sankcijų veiksmingumą antikonkurencinės veiklos srityje ir dėl to kelia grėsmę, kad EB 81 ar EB 82 straipsnis nebus taikomas nuosekliai. Taigi Teisingumo Teismas nusprendė, kad tokiu atveju Reglamento Nr. 1/2003 15 straipsnis leidžia Komisijai pateikti savo pastabas nacionaliniam teismui.

Kartelių srityje byloje *GlaxoSmithKline prieš Komisiją* (2009 m. spalio 6 d. sprendimas, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P, C-519/06 P) Teisingumo Teismui pasitaikė proga pareikšti poziciją dėl susitarimų, kurių tikslas – apriboti lygiagrečią vaistų prekybą, atitiktis EB 81 straipsniui¹⁵. Teisingumo Teismas nusprendė, kad susitarimai, kuriais siekiama uždrausti ar apriboti lygiagrečią prekybą, iš esmės turi tikslą sudaryti konkurencijos kliūčių. Šis principas taikomas farmacijos sektoriui. Norint konstatuoti, kad susitarimo tikslas antikonkurencinis, nereikia įrodyti, jog susitarimas yra nepalankus galutiniams vartotojams. Be to, Teisingumo Teismas priminė, jog tam, kad susitarimui būtų galima taikyti išimtį pagal EB 81 straipsnio 3 dalį, jis turi padėti gerinti prekių gamybą ar platinimą arba skatinti technikos ar ekonomikos pažangą. Tai suprantama ne kaip bet kokia nauda, kurią savo veikloje gali gauti šį susitarimą sudariusios įmonės, bet kaip pastebima objektyvi nauda, galinti kompensuoti šio susitarimo neigiamą poveikį konkurencijai. Todėl Komisija gali imtis analizuoti prognozes. Tam, kad preziumuotų, jog susitarimui būdinga pastebima objektyvi nauda, pakanka, kad ji įsitikintų, jog tokia nauda tikrai gali atsirasti. Teisingumo Teismas

¹⁴ 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1/2003 (OL L 1, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205).

¹⁵ Dėl vienašališkų priemonių, ribojančių lygiagrečią farmacijos produktų prekybą, vertinimo atsižvelgiant į EB 82 straipsnį, žr. 2008 m. rugsėjo 16 d. Sprendimą *Sot. Lélos kai Sia*, C-468/06–C-478/06, Rink. p. I-7139.

taip pat paaiškino, kad susitarimas, siekiant nustatyti, ar jis padeda gerinti prekių gamybą ar platinimą arba skatinti technikos ar ekonomikos pažangą ir suteikia pastebimą objektyvią naudą, turi būti nagrinėjamas atsižvelgiant į su faktinėmis aplinkybėmis susijusius argumentus ir įrodymus, nurodant pateikiant prašymą taikyti išimtį, todėl gali prireikti atsižvelgti į susitarime reglamentuojamo sektoriaus pobūdį ir galimą specifiką, jeigu tai turi lemiamą įtaką nagrinėjimo rezultatui. Nereiškia, jog į tai atsižvelgiant perkeliama įrodinėjimo pareiga, nes taip tik užtikrinama, kad prašymas nagrinėjamas remiantis pareiškėjo pateiktais tinkamais, su faktinėmis aplinkybėmis susijusiais argumentais ir įrodymais.

Byloje *Archer Daniels Midland prieš Komisiją* (2009 m. liepos 9 d. sprendimas, C-511/06 P), susijusioje su neteisėtu karteliu citrinos rūgšties sektoriuje, Teisingumo Teismas nagrinėjo pripažinimo kartelio organizatoriumi pasekmes teisei į gynybą. Iš tiesų toks kvalifikavimas turi rimtų pasekmių įmonei skirtinos baudos dydžiui. Pirma, tai yra sunkinanti aplinkybė ir, antra, dėl tokios aplinkybės iš karto prarandama galimybė, kad bauda bus smarkiai sumažinta, jeigu įmonė bendradarbiaus. Teisingumo Teismas nusprendė, kad nors pranešime apie kaltinimus Komisija neprivalo nurodyti, kaip ji mano pasinaudoti faktinėmis aplinkybėmis nustatydama baudos dydį ir ypač – ar remdamasi šiomis aplinkybėmis ji ketina kvalifikuoti įmonę kaip kartelio organizatorę, vis dėlto ji bent turi įvardyti šias faktines aplinkybes. Tačiau kai dokumentus ir įrodymus, kuriuose pateikiamos faktinės aplinkybės, kuriomis remiantis įmonė kvalifikuota kaip kartelio organizatorė, sudaro pradėtoje pažeidimo procedūroje apklaustų asmenų parodymai, kurie dėl to turi subjektyvų aspektą, aplinkybė, jog šie dokumentai pridėti prie pranešimo apie kaltinimus, jų aiškiai nepaminėjus paties pranešimo tekste, neleidžia įmonei nei įvertinti, kiek patikimais Komisija laiko kiekvieną elementą, nei jų ginčyti, todėl ir veiksmingai ginti savo teises. Tokiais veiksmais Komisija pažeidžia atitinkamos įmonės teisę į gynybą. Todėl ji negali remtis šiais elementais tam, kad kvalifikuotų įmonę kaip kartelio organizatorę. Be to, kadangi pranešime apie kaltinimus kitų įrodymų, galinčių patvirtinti tokį kvalifikavimą, nėra, Komisija negali iš karto atmesti galimybės smarkiai sumažinti baudą įmonės bendradarbiavimo atveju. Šioje byloje Teisingumo Teismas taip pat patvirtino, kad jeigu pažeidimas nedelsiant nutraukiamas įsikišus Komisijai, tai nereiškia, jog automatiškai bus sumažintas baudos dydis. Be to, jis priminė, kad pažeidimo konkreti įtaka rinkai yra vienas iš veiksnių, į kuriuos reikia atsižvelgti vertinant padaryto pažeidimo sunkumą.

2009 m. rugsėjo 24 d. Sprendime *Erste Bank der österreichischen Sparkassen prieš Komisiją* (C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P, C-137/07 P), priimtame dėl apeliacinio skundo byloje „Lombardo klubas“, Teisingumo Teismas nusprendė, kad aplinkybė, jog kartelio dalykas yra tik prekyba produktais vienoje valstybėje narėje, nėra pakankama norint atmesti galimybę, jog bus paveikta valstybių narių tarpusavio prekyba. Kadangi toks kartelis vien dėl savo pobūdžio sustiprina valstybės rinkos atskirimą ir taip trukdo EB sutartimi siekiamai ekonominei skvarbai, egzistuoja rimta poveikio valstybių narių tarpusavio prekybai tikimybė, kuri išnyksta tik tada, kai nagrinėjant susitarimo požymius ir bendras ekonomines jo priėmimo aplinkybes prieinama prie priešingos išvados.

Be to, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad kai pažeidimą padaro dukterinė bendrovė, Komisija visiškai neįpareigota pirmiausia patikrinti, ar įvykdytos pažeidimo priskyrimo patronuojančiai bendrovei sąlygos. Komisija gali pasirinkti, ar nubausti pažeidime dalyvavusią dukterinę bendrovę, ar tuo laikotarpiu ją kontroliavusią patronuojančią bendrovę.

Dėl baudų dydžio nustatymo Teisingumo Teismas visų pirma nurodė, kad horizontalus kainų kartelis, susijęs su svarbiu ekonomikos, pavyzdžiui, bankininkystės, sektoriumi, iš principo turi būti kvalifikuojamas kaip labai sunkus pažeidimas, neatsižvelgiant į jo kontekstą. Tada jis paaiškino, kad, kalbant apie pažeidimo sunkumo vertinimą, priešingai nei teigė apeliančios, Pirmosios instancijos teismas nesirėmė tik kartelio sukūrimu, bet nustatė jo konkretų poveikį rinkai. Be to, Teisingumo

Teismas pažymėjo, jog nustatant baudų dydį aplinkybė, kad Komisija, norėdama bendroves, bankų grupėje atliekančias vadovaujančių bendrovių vaidmenį, suskirstyti į skirtingas kategorijas, atsižvelgia į grupės narių rinkos dalis, nereiškia šių bendrovių neteisėto elgesio priskyrimo vadovaujančioms bendrovėms. Tai yra veiksmai, kuriais siekiama įsitikinti, kad vadovaujančioms bendrovėms skirtų baudų lygis adekvačiai atspindi jų pačių neteisėto elgesio rimtumą. Galiausiai dėl baudos sumažinimo apimties Teisingumo Teismas priminė, kad jis savo vertinimu negali pakeisti Pirmosios instancijos teismo vertinimo, pateikto įgyvendinant savo neribotą jurisdikciją.

Piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi srityje Teisingumo Teismas priėmė du svarbius sprendimus.

France Télécom pateikus apeliacinį skundą dėl 2007 m. sausio 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo (T-340/03, *France Télécom prieš Komisiją*, Rink. p. II-107), Teisingumo Teismas patvirtino šį sprendimą, kuriuo atmetas ieškinys dėl Komisijos sprendimo skirti šiai bendrovei 10,35 milijono eurų baudą už piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi Prancūzijos didelės spartos interneto prieigos paslaugų gyventojams rinkoje. Į šios bendrovės argumentą, kad Pirmosios instancijos teismas pažeidė EB 82 straipsnį, nes nusprendė, jog prieš konstatuojant „grobūoniškų“ kainų praktiką nėra svarbu iš anksto įrodyti galimybę padengti nuostolius, Teisingumo Teismas atsakė, kad ši galimybė nėra būtina sąlyga norint nustatyti, jog tokia kainų politika yra piktnaudžiaujamojo pobūdžio. Tokia galimybė yra tik svarbus elementas vertinant, ar nagrinėjama praktika yra piktnaudžiavimas, nes, ja remiantis, tuo atveju, kai taikomos mažesnės nei kintamųjų sąnaudų vidurkis kainos, galima atmesti kitus nei konkurento pašalinimas ekonominius pagrindimus arba tuo atveju, kai taikomos kainos, kurios yra mažesnės nei bendrųjų sąnaudų vidurkis, bet didesnės nei kintamųjų sąnaudų vidurkis, įrodyti, kad turima planų pašalinti konkurentą. Be to, Teisingumo Teismo teigimu, to, jog nėra jokios galimybės padengti nuostolius, nepakanka, kad būtų galima atmesti tikimybę, jog nagrinėjama įmonė vėliau sustiprins savo dominuojančią padėtį, ypač iš rinkos pasitraukus vienam ar keliems konkurentams, o rinkoje egzistuojanti konkurencija, kuri kaip tik dėl nagrinėjamos įmonės jau buvo susilpnėjusi, dar labiau susilpnės, ir vartotojai, sumažėjus pasirinkimo galimybėms, patirs žalos.

Byloje *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland prieš Komisiją* (2009 m. liepos 16 d. sprendimas, C-385/07 P) Teisingumo Teismas priminė, kad siekiant nustatyti, ar terminas, per kurį priimtas sprendimas, yra protingas, reikia įvertinti kiekvienos konkrečios bylos aplinkybes, kaip antai bylos sudėtingumą ir šalių elgesį; tada jis nurodė, kad jeigu kyla ginčas dėl konkurencijos taisyklių pažeidimo, pagrindinis teisinio saugumo, kuris turi būti suteiktas ūkio subjektams, reikalavimas ir tikslas – užtikrinti, kad nebūtų iškraipyta konkurencija vidaus rinkoje, yra svarbūs ne tik pačiam ieškovui ir jo konkurentams, bet ir tretiesiems asmenims, atsižvelgiant į didelį susijusių asmenų skaičių ir atitinkamus finansinius interesus. Kalbant apie ginčą dėl įmonės, reikalaujančios sumokėti mokestį už ypač paplitusį savo logotipo naudojimą, piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi ir atsižvelgiant į galimus šio ginčo rezultato atgarsius, reikia pažymėti, kad Pirmosios instancijos teisme beveik 5 metus ir 10 mėnesių trukęs procesas, kai tai negali būti pateisinta jokia bylai būdinga aplinkybe, pavyzdžiui, bylos sudėtingumu, šalių elgesiu, dėl šalių kaltės kilusiais proceso nesklandumais ar proceso organizavimo arba tyrimo priemonėmis, kurių ėmėsi Pirmosios instancijos teismas, pažeidžia reikalavimus dėl protingo termino laikymosi sprendimui priimti. Vis dėlto Teisingumo Teismas pažymėjo, kad nors aplinkybė, jog Pirmosios instancijos teismas nesilaikė protingo termino sprendimui priimti, yra procedūros pažeidimas, Teisingumo Teismo statuto 61 straipsnio pirmą pastraipą reikia aiškinti ir taikyti taip, kad ji būtų veiksminga. Tačiau atsižvelgiant į tai, jog nėra jokio įrodymo, kad protingo termino nesilaikymas sprendimui priimti galėjo turėti poveikį ginčo baigčiai, skundžiamo sprendimo panaikinimas nepašalintų Pirmosios instancijos teismo padaryto veiksmingos teisminės apsaugos principo pažeidimo. Be to, atsižvelgiant į būtinybę laikytis Bendrijos konkurencijos teisės, negalima leisti, remiantis vien

protingo termino sprendimui priimti praleidimo motyvu, ieškovui ginčyti pažeidimą, kai visi jo apeliacinio skundo pagrindai, kuriais prieštaraujama Pirmosios instancijos teismo išvadoms, susijusioms su šiuo pažeidimu ir su atitinkama administracine procedūra, buvo atmesti kaip nepagrįsti. Tačiau galima prašyti atlyginti žalą pareiškiant ieškinį Bendrijai pagal EB 235 straipsnį ir 288 straipsnio antrą pastraipą remiantis tuo, kad Pirmosios instancijos teismas nesilaikė protingo termino sprendimui priimti.

Taip pat nemažai sprendimų praturtino teismo praktiką valstybės pagalbos srityje. Byloje *3F prieš Komisiją* (2009 m. liepos 9 d. sprendimas, C-319/07 P) nagrinėjant apeliacinį skundą Teisingumo Teismui pasitaikė proga papildyti savo praktiką, susijusią su ieškiniu dėl panaikinimo pagalbos srityje mechanizmu, kai ieškinį pareiškia trečiasis asmuo, kitas nei pagalbos gavėjas. Pagrindinė byla buvo susijusi su pagrindinės Danijos darbuotojų profesinės sąjungos prašymu panaikinti Komisijos sprendimą, kuriuo pagalba atleidžiant nuo pajamų mokesčio Danijos tarptautiniame laivų registre užregistruotuose laivuose dirbančius jūrininkus, skirta išlaikyti laivus, plaukiojančius su nacionaline vėliava, esant tikimybei, jog ji gali būti pakeista į patogios šalies vėliavą, pripažinta suderinama su bendrąja rinka, nepradedant EB 88 straipsnio 2 dalyje numatytos formalios tyrimo procedūros. Pirmosios instancijos teismas atmetė profesinės sąjungos ieškinį kaip nepriimtina, nurodęs, kad ginčijamas sprendimas nebuvo konkrečiai susijęs nei su ieškove, nei su jos nariais.

Sprendime Teisingumo Teismas visų pirma priminė, kad ieškinyje dėl sprendimo nepradėti formalios tyrimo procedūros yra priimtinas, jeigu jį pareiškęs asmenį galima laikyti suinteresuotąja šalimi EB 88 straipsnio 3 dalies prasme, kuri ieškiniu siekia apginti savo procesines teises. Iš to išplaukia, jog negalima atmesti, jog darbuotojų profesinė sąjunga, įrodžiusi, kad jos pačios ar narių interesai bus paveikti suteikus pagalbą, galėtų būti laikoma suinteresuotąja šalimi.

Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas pabrėžė, kad šioje byloje siekta išsiaiškinti, ar suteikus šią pagalbą buvo paveikta apeliančės konkurencinė padėtis, palyginti su kitomis profesinėmis sąjungomis. Tačiau iš to, jog susitarimo tarp profesinių sąjungų ir darbdavių pobūdis bei dalykas ir juo siekiami socialinės politikos tikslai leidžia šiam susitarimui netaikyti EB 81 straipsnio 1 dalies, negalima daryti išvados, kad kolektyvinės derybos ar jose dalyvaujančios šalys taip pat visiškai ir automatiškai nepatenka į Sutarties normų dėl valstybės pagalbos taikymo sritį ar kad ieškinyje dėl panaikinimo, kurį galėtų pareikšti šios šalys, dėl jų dalyvavimo šiose derybose būtų beveik automatiškai pripažintas nepriimtinas. Iš tiesų *a priori* atmetus galimybę, kad profesinė sąjunga, remdamasi savo vaidmeniu kolektyvinėse derybose ir Komisijos pripažintų suderinamomis su bendrąja rinka nacionalinių mokestinių priemonių poveikiu šiam vaidmeniui, gali įrodyti esanti suinteresuotoji šalis EB 88 straipsnio 2 dalies prasme, būtų pažeisti socialinės politikos tikslai, visų pirma numatyti EB 136 straipsnio pirmoje pastraipoje ir 138 straipsnio 1 dalyje.

Be to, Teisingumo Teismo teigimu, kadangi negalima atmesti, kad pagalbą gaunančių įmonių darbuotojams atstovaujančios organizacijos, kaip suinteresuotosios šalys EB 88 straipsnio 2 dalies prasme, gali pateikti Komisijai savo pastabas socialiniais klausimais, į kurias prireikus ši gali atsižvelgti, Bendrijos teismas, tokiu atveju norėdamas nustatyti, ar Bendrijos gairėmis dėl valstybės pagalbos jūriniam transportui grindžiami apeliančės argumentai yra pakankamai pagrįsti, kad ji būtų pripažinta suinteresuotąja šalimi EB 88 straipsnio 2 dalies prasme, turi išnagrinėti nagrinėjamos priemonės socialinius aspektus šių Bendrijos gairių atžvilgiu, nes jose numatytos ginčijamos valstybės pagalbos suderinamumo vertinimo teisinės sąlygos.

Gavęs apeliacinį skundą dėl Pirmosios instancijos teismo sprendimo, kuriuo dėl motyvavimo stokos panaikintas Komisijos sprendimas, Teisingumo Teismas byloje *Komisija prieš Italiją ir Wam* (2009 m. balandžio 30 d. sprendimas, C-494/06 P) nusprendė, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisingą išvadą, jog atsižvelgiant į nagrinėjamą atvejį vien bendri motyvai, pagrįsti Sprendimo

Tubemeuse (C-142/87, Rink. p. I-959) principų priminimu, negali būti laikomi atitinkančiais EB 253 straipsnio reikalavimus. Teisingumo Teismo teigimu, kalbant apie pagalbą, kuria suteikiant lengvatines paskolas siekiama padengti skverbimosi į trečiųjų šalių rinką išlaidas, kai jos subsidijos ekvivalentas yra sąlygiškai nedidelės vertės, šios pagalbos poveikis prekybai ir konkurencijai Bendrijos viduje yra sunkiai pastebimas, o tai reikalauja, kad Komisija išsamiai motyvuotų savo sprendimą. Taigi vien aplinkybės, kad įmonė, pagalbos gavėja, dalyvauja prekyboje Bendrijos viduje eksportuodama didelę dalį savo produkcijos Sąjungos viduje, nepakanka, kalbant apie tokią pagalbą, įrodyti tokį poveikį.

Byloje *Uteca* (2009 m. kovo 5 d. sprendimas, C-222/07) Teisingumo Teismas nusprendė, jog EB 87 straipsnį reikia aiškinti taip, kad valstybės narės priimta priemonė, įpareigojanti televizijos transliuotojus 5 % ankstesnių metų veiklos pajamų iš anksto skirti Europos pilnametražiams ir trumpametražiams kino ir televizijos filmams finansuoti, o 60 % iš šių 5 % – filmams bet kuria oficialiąja šios valstybės narės kalba, nėra valstybės pagalba šios valstybės narės kino pramonei. Teisingumo Teismas paaiškino, kad nematyti, jog nauda, kurią teikia ši priemonė šios valstybės narės kino pramonei, yra tiesiogiai valstybės ar per tos valstybės paskirtą ar įsteigtą viešąją ar privačią įstaigą suteikta nauda. Nauda atsiranda iš bendro reglamentavimo, nustatančio televizijos transliuotojams, nepaisant to, ar jie yra visuomeniniai, ar privatūs, pareigą dalį savo veiklos pajamų iš anksto skirti kino ir televizijos filmams finansuoti. Be to, Teisingumo Teismo teigimu, šiuo atveju neatrodo, kad atitinkama nauda priklauso nuo viešosios valdžios institucijų vykdomos tokių transliuotojų kontrolės ar nurodymų, kuriuos šios institucijos teikia tokiems transliuotojams.

Mokesčiai

Šioje srityje reikia paminėti bylą *TNT Post UK* (2009 m. balandžio 23 d. sprendimas, C-357/07), kurioje pridėtinės vertės mokesčio klausimu Teisingumo Teismas turėjo progą patikslinti Šeštosios direktyvos 77/388/EEB¹⁶ 13 straipsnio A skirsnio 1 dalies a punkte numatyto „viešojo pašto tarnybų“ teikiamų paslaugų atleidimo nuo mokesčio taikymo sritį. Pagrindinėje byloje bendrovė *TNT Post*, teikianti pridėtinės vertės mokesčiu apmokestintas verslo korespondencijos paslaugas, susijusias su korespondencijos tvarkymu (*upstream services*), ginčijo *Royal Mail*, vienintelės universaliųjų pašto paslaugų teikėjos Jungtinėje Karalystėje, kurios nei statusas, nei įsipareigojimai nebuvo pakeisti 2006 m. šioje valstybėje liberalizavus pašto rinką, teikiamų pašto paslaugų atleidimo nuo mokesčio teisėtumą. Gavęs prašymą priimti prejudicinį sprendimą, Teisingumo Teismas nusprendė, kad minėtame 13 straipsnio A skirsnio 1 dalies a punkte esanti „viešojo pašto tarnybų“ sąvoka apima viešuosius ar privačius ūkio subjektus, kurie valstybėje narėje įsipareigoja teikti universaliąsias pašto paslaugas arba jų dalį, kaip jos apibrėžtos Direktyvos 97/67/EB¹⁷ 3 straipsnyje. Šiuo atžvilgiu minėtame 13 straipsnio A skirsnio 1 dalies a punkte numatytas atleidimas nuo mokesčio taikomas ir toliau, neatsižvelgiant į pašto sektoriaus liberalizavimą. Be to, Teisingumo Teismas patikslino, kad šis atleidimas nuo mokesčio taikomas teikiant ar tiekiant su šiomis paslaugomis susijusias paslaugas, išskyrus keleivių gabenimo ir telekomunikacijų, ir tiekiant prekes, kai šį teikimą ir tiekimą vykdo viešojo pašto tarnybos, t. y. kaip ūkio subjektai, kurie valstybėje narėje teikia visas universaliąsias pašto paslaugas ar jų dalį. Jis netaikomas teikiant ar tiekiant su šiomis paslaugomis susijusias paslaugas ar prekes, dėl kurių sąlygų buvo suderėta individualiai.

¹⁶ 1977 m. gegužės 17 d. Šeštoji Tarybos direktyva 77/388/EEB dėl valstybių narių apyvartos mokesčių įstatymų derinimo – Bendra pridėtinės vertės mokesčio sistema: vienodas vertinimo pagrindas (OL L 145, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 9 sk., 1 t., p. 23).

¹⁷ 1997 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/67/EB dėl Bendrijos pašto paslaugų vidaus rinkos plėtos bendrųjų taisyklių ir paslaugų kokybės gerinimo (OL L 15, 1998, p. 14; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 3 t., p. 71), iš dalies pakeista 2002 m. birželio 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/39/EB (OL L 176, p. 21; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 4 t., p. 316).

Teisės aktų derinimas ir suderinti teisės aktai

Šioje srityje, kur teismo praktika vėl labai gausi, visų pirma reikia paminėti du sprendimus, susijusius su viešojo pirkimo sutarčių sudarymu.

Byloje *Sea* (2009 m. rugsėjo 10 d. sprendimas, C-573/07) dėl komunalinių atliekų surinkimo, transportavimo ir šalinimo paslaugų pirkimo sutarties sudarymo Teisingumo Teismas priminė, jog EB 43 ir 49 straipsniai, vienodo požiūrio ir nediskriminavimo dėl pilietybės principai bei iš jų išplaukianti skaidrumo pareiga nedraudžia su akcine bendrove, kurios visas kapitalas priklauso viešosios valdžios subjektams, tiesiogiai sudaryti viešojo paslaugų pirkimo sutarties, jei viešosios valdžios subjektas, kuris yra perkančioji organizacija, kontroliuoja šią bendrovę analogiškai kaip ir savo tarnybas ir jei ši bendrovė pagrindinę savo veiklą vykdo su subjektu ar subjektais, kurie ją valdo.

Todėl su sąlyga, jog nacionalinis teismas patikrins, ar atitinkamos bendrovės įstatų nuostatos veiksmingos, viešosios valdžios subjektų akcininkų vykdomą minėtos bendrovės kontrolę galima laikyti analogiška kontrolei, kurią jie vykdo savo tarnybų atžvilgiu, kai, pirma, minėtos bendrovės veikla vykdoma tik minėtų subjektų teritorijoje ir iš esmės tik jų naudai ir, antra, per įstatuose numatytus organus, kuriuos sudaro minėtų subjektų atstovai, jie daro lemiamą įtaką ir šios bendrovės strateginiams tikslams, ir svarbiems sprendimams.

Teisingumo Teismas taip pat nurodė, kad net jeigu negali būti atmesta tikimybė, jog bendrovės dalys gali būti parduotos privatiems investuotojams, pripažinus, kad dėl šios paprastos tikimybės neapibrėžtą laiką gali būti atidėliojama galimybė vertinti, ar bendrovės, su kurią pasirašoma viešojo pirkimo sutartis, kapitalas viešasis, ar ne, būtų pažeistas teisinio saugumo principas. Į kapitalo atvėrimą privatiems investuotojams gali būti atsižvelgiama, tik jeigu viešojo pirkimo sutarties sudarymo momentu egzistuoja konkreti ir netolima tokio atvėrimo perspektyva.

Byloje *Komisija prieš Vokietiją* (2009 m. birželio 9 d. sprendimas, C-480/06) dėl sutarties, susijusios su nauju atliekų šalinimo terminio apdorojimo įrenginiu, sudarytos tarp keturių *Landkreise* ir Hamburgo miesto valymo tarnybų nepaskelbus konkurso, Teisingumo Teismas nusprendė, kad į Direktyvos 92/50/EEB¹⁸ taikymo sritį nepatenka sutartis, kuri sudaro teisinį pagrindą ir kartu įtvirtina teises nuostatas ateityje sumontuoti ir eksploatuoti įrenginį, skirtą viešajai paslaugai teikti, t. y. atliekoms termiškai apdoroti, jeigu ją sudarė tik viešosios valdžios institucijos, nedalyvaujant privatiems asmenims, ir kurioje nei numatyta, nei draudžiama galbūt reikalinga pirkimų procedūra atliekų perdirbimo įrenginiui sumontuoti ir eksploatuoti.

Iš tiesų viešosios valdžios institucija gali įgyvendinti su viešuoju interesu susijusias užduotis savo priemonėmis arba bendradarbiaudama su kitomis valdžios institucijomis ir neprivalo naudotis kitų, jos tarnyboms nepriklausančių, subjektų paslaugomis. Šiuo atžvilgiu, pirma, Bendrijos teisė nenustato valdžios institucijoms pareigos naudotis tam tikra teisine forma bendrai įgyvendinant savo viešosios paslaugos uždavinius. Antra, toks valdžios institucijų bendradarbiavimas nekelia grėsmės pagrindiniam Bendrijos normų viešųjų pirkimų srityje tikslui, t. y. užtikrinti laisvą paslaugų judėjimą ir atvirą bei neiškraipytą konkurenciją visose valstybėse narėse, jei toks bendradarbiavimas pagrįstas tik taisyklėmis ir poreikiais, susijusiais su viešojo intereso tikslais, ir jei laikomasi vienodo suinteresuotųjų asmenų vertinimo principo, įtvirtinto Direktyvoje 92/50, užtikrinant, kad nė viena privati įmonė nėra privileijuotoje padėtyje, palyginti su konkurentais.

¹⁸ 1992 m. birželio 18 d. Tarybos direktyva 92/50/EEB dėl viešojo paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL L 209, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 1 t., p. 322).

Toliau reikia paminėti tam tikrus sprendimus, kur Teisingumo Teismas aiškino Bendrijos teisės aktus, kurių tikslas – reglamentuoti komercinę veiklą siekiant apsaugoti vartotoją.

Byloje *Messner* (2009 m. rugsėjo 9 d. sprendimas, C-489/07), susijusioje su vartotojų apsauga nuotolinės prekybos srityje, Teisingumo Teismas nagrinėjo galimybę reikalauti, kad vartotojas, kuris pasirašė tokią sutartį, bet vėliau jos atsisakė, atlygintų nuostolius. Jis nusprendė, kad Direktyvos 97/7/EB¹⁹ 6 straipsnio 1 dalies antro sakinio ir 2 dalies nuostatos turi būti aiškinamos kaip draudžiančios nacionalinės teisės aktuose bendrai numatyti pardavėjui galimybę reikalauti iš vartotojo kompensacijos už nuotolinės prekybos sutartimi įgytos prekės naudojimą, šiam laikui pasinaudojus teise atsisakyti sutarties. Iš tiesų, jeigu vartotojas turėtų sumokėti tokią vienkartinę kompensaciją vien dėl aplinkybės, jog turėjo galimybę naudotis preke tuo metu, kai ją turėjo, jis galėtų pasinaudoti teise atsisakyti sutarties tik sumokėjęs šią kompensaciją, o tai aiškiai prieštarautų Direktyvos 97/7 formuluotei bei tikslui ir, be kita ko, atimtų iš vartotojo galimybę laisvai ir be jokio spaudimo išnaudoti apmąstymo laikotarpį, kurį jam suteikia ši direktyva. Be to, jeigu vartotojui būtų nustatyta pareiga mokėti kompensaciją vien dėl to, kad jis patikrino ir išbandė prekę, kiltų klausimas dėl teisės atsisakyti sutarties funkcionalumo ir veiksmingumo. Kadangi teise atsisakyti sutarties vartotojui kaip tik siekiama suteikti tokią galimybę patikrinti ir išbandyti prekę, aplinkybė, kad ja buvo pasinaudota, neturi reikšti, jog vartotojas gali pasinaudoti šia atsisakymo teise vien sumokėjęs kompensaciją.

Tačiau šios nuostatos nedraudžia nustatyti vartotojui pareigos sumokėti kompensaciją už šios prekės naudojimą tuo atveju, jeigu jis ja naudojosi tokiu būdu, kuris neatitinka civilinės teisės principų, kaip antai sąžiningumo arba praturtėjimo be pagrindo, su sąlyga, kad nepakenkta minėtos direktyvos tikslui ir visų pirma teisės atsisakyti sutarties funkcionalumui bei veiksmingumui, o tai turi nustatyti nacionalinis teismas.

Byloje *Pannon GSM* (2009 m. birželio 4 d. sprendimas, C-243/08) Teisingumo Teismas priminė, jog Direktyva 93/13/EEB²⁰ užtikrinama vartotojų apsauga apima atvejus, kai vartotojas, su pardavėju ar tiekėju sudaręs sutartį, kurioje yra nesąžininga sąlyga, nesiremia šios sąlygos nesąžiningumu dėl to, kad nežino savo teisių arba atsisako jas ginti dėl su ieškinio pareiškimu teisme susijusių išlaidų. Todėl nacionalinio teismo vaidmuo vartotojų apsaugos srityje neapsiriboja tik teise priimti sprendimą dėl galimo sutarties sąlygos nesąžiningumo, bet taip pat reiškia pareigą, kai tik jam tampa žinomos šiuo atžvilgiu reikalingos teisinės ir faktinės aplinkybės, savo iniciatyva išnagrinėti šį klausimą, įskaitant ir klausimą dėl jo paties teritorinės jurisdikcijos. Jeigu nacionalinis teismas tokią sąlygą pripažįsta nesąžininga, jis privalo jos netaikyti, nebent vartotojas, šio teismo apie tai informuotas, nusprendžia nesiremti tuo, kad sąlyga yra nesąžininga ir neprivaloma.

Be to, nacionalinė norma, numatanti, kad vartotojui nesąžininga sutarties sąlyga neprivaloma tik tuo atveju, jeigu jis tokią sąlygą sėkmingai užginčijo nacionaliniame teisme, prieštarauja direktyvai. Iš tikrųjų dėl tokios normos nacionalinis teismas praranda galimybę savo iniciatyva nagrinėti, ar sutarties sąlyga yra nesąžininga.

Teisingumo Teismas taip pat pažymėjo, kad tarp vartotojo ir pardavėjo ar tiekėjo sudarytos sutarties sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi ir kuria teismui, kurio teritorinei jurisdikcijai

¹⁹ 1997 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB dėl vartotojų apsaugos, susijusios su nuotolinės prekybos sutartimis (OL L 144, p. 19; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 t., 3 sk., p. 319).

²⁰ 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288).

priklauso pardavėjo ar tiekėjo buveinė, suteikiama išimtinė jurisdikcija spręsti ginčą, gali būti pripažinta nesąžininga.

Laikydamasis minėtos pozicijos vėlesnėje byloje *Asturcom Telecomunicaciones* (2009 m. spalio 6 d. sprendimas, C-40/08) Teisingumo Teismas nusprendė, kad nacionalinis teismas, nagrinėjantis ieškinį dėl *res judicata* galią įgijusio arbitražo sprendimo, priimto vartotojui nedalyvaujant, priverstinio vykdymo, turi, kai tik jam tampa žinomos šiuo atžvilgiu reikalingos teisinės ir faktinės aplinkybės, savo iniciatyva įvertinti, ar vartotojo ir pardavėjo arba tiekėjo sudarytoje sutartyje esanti arbitražinė išlyga yra nesąžininga, jeigu pagal nacionalines procesines normas jis gali atlikti tokį vertinimą nagrinėdamas panašius vidaus ieškinius. Jei taip yra, šis teismas turi nustatyti visas dėl to pagal nacionalinę teisę kylančias pasekmes, kad įsitikintų, jog ši išlyga šiam vartotojui nėra privaloma.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas paaiškino, kad, pirma, Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis yra imperatyvi nuostata, ir, antra, atsižvelgiant į viešojo intereso, kuriuo grindžiama šia direktyva užtikrinama vartotojų apsauga, pobūdį ir svarbą, 6 straipsnis turi būti laikomas nacionalinėms normoms, kurios vidaus teisės sistemoje priskiriamos prie viešąją tvarką reglamentuojančių normų kategorijos, lygiaverte norma.

Byloje *Aventis Pasteur* (2009 m. gruodžio 2 d. sprendimas, C-358/08) Teisingumo Teismas, priminęs bylą *O'Byrne*²¹, turėjo patikslinti, kad Direktyvos 85/374/EEB²² 11 straipsnis turi būti aiškinamas kaip draudžiantis nacionalinės teisės nuostatas, leidžiančias teismo procese vieną atsakovą pakeisti kitu, taikyti taip, kad praėjus jame nustatytam terminui būtų galima „gamintoją“ šios direktyvos 3 straipsnio prasme įtraukti kaip atsakovą į teismo procesą, pradėtą per šį terminą prieš kitą nei jis asmenį.

Tačiau, pirma, šis 11 straipsnis turi būti aiškinamas kaip nedraudžiantis nacionaliniam teismui nuspręsti, jog per jame nustatytą terminą pradėtame teismo procese prieš Direktyvos 85/374 3 straipsnio 1 dalyje numatytą „gamintojui“ visiškai priklausančią dukterinę bendrovę ši gali būti pakeista minėtu gamintoju, jeigu teismas konstatuoja, kad atitinkamo gaminio išleidimą į apyvartą iš tikrųjų lėmė šis gamintojas.

Antra, Direktyvos 85/374 3 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad kai dėl gaminio su tariamais trūkumais nukentėjęs asmuo prieš pradėdamas įgyvendinti savo teises šio gaminio tiekėjo atžvilgiu pagrįstai negalėjo nustatyti jo gamintojo, tas tiekėjas, visų pirma šios direktyvos 11 straipsnio taikymo tikslais, turi būti laikomas „gamintoju“, jeigu savo iniciatyva nedelsdamas nepranešė nukentėjusiajam, kas yra gamintojas arba kas jam pačiam gaminį patiekė, o tai turi patikrinti nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes.

Nesąžiningos komercinės veiklos srityje Teisingumo Teismui prireikė aiškinti Direktyvą 2005/29/EB²³ byloje *VTB-VAB* (2009 m. balandžio 23 d. sprendimas, C-261/07 ir C-299/07).

²¹ 2006 m. vasario 9 d. sprendimas (C-127/04, Rink. p. I-1313).

²² 1985 m. liepos 25 d. Tarybos direktyva 85/374/EEB dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių atsakomybę už gaminius su trūkumais, derinimo (OL L 210, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 257).

²³ 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 (OL L 149, p. 22).

Jis nusprendė, kad ši direktyva draudžia tokį nacionalinės teisės aktą, kuris, išskyrus tam tikras išimtis ir neatsižvelgiant į nagrinėjamo atvejo aplinkybes, taigi bendrai ir prevenciškai, neleidžia pateikti jokio susieto pardavėjo pasiūlymo vartotojui.

Iš tikrųjų šiame teisės akte nustatytas susietų pasiūlymų draudimo principas, nors tokia veikla nėra nurodyta direktyvos I priede, išsamiai išvardijančiame tik visomis aplinkybėmis draudžiamas komercinės veiklos rūšis, kurios neturi būti vertinamos kiekvienu konkrečiu atveju.

Teisingumo Teismas priminė, kad šia direktyva Bendrijos lygiu siekiama visiškai suderinti taisykles, susijusias su nesąžininga komercine veikla. Todėl valstybės narės negali imtis griežtesnių priemonių nei nustatytos šioje direktyvoje, net siekdamos užtikrinti aukštesnio lygio vartotojų apsaugą.

Taigi nacionalinės teisės aktas, numatantis susietų pasiūlymų neteisėtumo prezumpciją, nors nacionaliniame įstatyme įtvirtinta keletas šio draudimo išimčių, neatitinka šia direktyva nustatytų reikalavimų.

Intelektinės nuosavybės teisės srityje trumpai verta aptarti du sprendimus.

Visų pirma paminėtina byla *FEIA* (2009 m. liepos 2 d. sprendimas, C-32/08), kurioje Teisingumo Teismas nusprendė, jog pagal užsakymą sukurtam Bendrijos dizainui netaikoma Reglamento (EB) Nr. 6/2002²⁴ 14 straipsnio 3 dalis, kurioje numatyta, kad jeigu dizainą sukūrė darbuotojas, vykdęs savo funkcijas arba darbdavio nurodymus, teisė į Bendrijos dizainą priklauso darbdaviui, išskyrus atvejus, kai yra kitoks susitarimas arba jeigu taikomuose nacionalinės teisės aktuose nustatyta kitaip. Iš tiesų Bendrijos teisės aktų leidėjas norėjo apibrėžti reglamento 14 straipsnio 3 dalyje numatytą specialią sistemą, darydamas nuorodą į konkrečią sutartinių santykių, būtent darbo santykių, rūšį, dėl to minėta dalis negali būti taikoma kitiems sutartiniais santykiams, pavyzdžiui, sutartiniais santykiams dėl pagal užsakymą kuriamo Bendrijos dizaino.

Kai, pirma, atvejis susijęs su pagal užsakymą sukurtu neregistruotu Bendrijos dizainu ir, antra, pagal nacionalinį įstatymą toks dizainas neprilyginamas esant darbo santykiams sukurtam dizainui, Reglamento Nr. 6/2002 14 straipsnio dalį reikia aiškinti taip, kad teisė į Bendrijos dizainą priklauso dizaineriui, nebent jis pagal sutartį būtų ją perdavęs savo teisių perėmėjui. Iš tikrųjų galimybė pagal sutartį perduoti dizainerio teisę į Bendrijos dizainą teisių perėmėjui šio reglamento 14 straipsnio 1 dalies prasme, pirma, išplaukia iš paties šio straipsnio teksto ir, antra, atitinka minėtu reglamentu siekiamus tikslus. Šiuo atžvilgiu pritaikius Bendrijos dizaino apsaugą prie visų Bendrijos pramonės šakų poreikių, pagal sutartį perduodant teisę į Bendrijos dizainą gali būti prisidedama prie pagrindinio tikslo, t. y. užtikrinti veiksmingą Bendrijos dizaino suteikiamų teisių įgyvendinimą visoje Bendrijos teritorijoje. Sustiprinta pramoninio dizaino apsauga ne tik padeda pavieniams dizaineriams prisidėti prie didelės Bendrijos pažangos šioje srityje, bet ir skatina naujoves ir naujų gaminių kūrimą bei investicijas į jų gamybą. Vis dėlto nacionalinis teismas turi išnagrinėti tokios sutarties turinį ir šiuo atžvilgiu nustatyti, ar teisę į neregistruotą Bendrijos dizainą dizaineris iš tikrųjų perdavė savo teisių perėmėjui; atlikdamas šią analizę minėtas teismas turi taikyti sutartis reglamentuojančius teisės aktus tam, kad nustatytų, kas pagal šio reglamento 14 straipsnio 1 dalį turi teisę į neregistruotą Bendrijos dizainą.

²⁴ 2001 m. gruodžio 12 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 6/2002 dėl Bendrijos dizaino (OL L 3, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 27 t., p. 142).

Antra, byloje *Sony Music Entertainment* (2009 m. sausio 20 d. sprendimas, C-240/07) Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyvoje 2006/116/EB²⁵ numatyti autorių ir tam tikrų gretutinių teisių, šiuo atveju – fonogramų atgaminimo teisių, apsaugos terminai pagal šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalį taip pat taikomi tada, kai atitinkamas objektas niekada nebuvo saugomas valstybėje narėje, kur reikalaujama suteikti apsaugą. Iš šios nuostatos teksto matyti, kad pirmoji alternatyvi sąlyga susijusi su išankstinės aptariamo objekto apsaugos bent vienoje valstybėje narėje buvimu. Šioje nuostatoje nėra nurodyta, kad tai turi būti valstybė narė, kur reikalaujama direktyvoje numatytos apsaugos. Be to, šia direktyva norima suderinti valstybių narių įstatymus taip, kad apsaugos terminai visoje Bendrijoje būtų vienodi, todėl jeigu Direktyvos 2006/116 10 straipsnio 2 dalį aiškintume kaip numatančią, jog šios sąlygos taikymas priklauso nuo to, ar pagal valstybės narės, kurioje reikalaujama šia direktyva numatytos apsaugos, teisės aktus užtikrinama apsauga, nors tokia išankstinė apsauga jau buvo suteikta kitoje valstybėje narėje, toks aiškinimas prieštarautų nagrinėjamos nuostatos tekstui ir šios direktyvos tikslui.

Teisingumo Teismas pridūrė, jog Direktyvos 2006/116 10 straipsnio 2 dalis taip pat turi būti aiškinama taip, kad šioje direktyvoje numatyti apsaugos terminai taikomi tokiu atveju, kai 1995 m. liepos 1 d. aptariamas kūrinys ar objektas buvo saugomas bent vienoje valstybėje narėje pagal šios valstybės narės nacionalines nuostatas dėl autorių teisių ar gretutinių teisių ir kai šių teisių į šį kūrinį ar objektą turėtoji, kuris yra trečiosios šalies pilietis, minėtą dieną buvo taikoma šiose nacionalinėse nuostatose numatyta apsauga. Iš tikrųjų pagal minėtą nuostatą siekiant išsiaiškinti, ar autorių teisėms gretutinių teisių į kūrinį ar objektą turėtoji, trečiosios šalies piliečiui, 1995 m. liepos 1 d. buvo taikoma apsauga bent vienoje valstybėje narėje, reikia atsižvelgti į šios valstybės narės, o ne į valstybės narės, kurioje reikalaujama šia direktyva numatytos apsaugos, nacionalines nuostatas. Be to, šią išvadą patvirtina minėta direktyva siekiami suderinimo tikslai, ypač siekis numatyti, kad atskaitos taškas, nuo kurio skaičiuojamas autorių teisėms gretutinių teisių apsaugos terminas, taip pat šių teisių apsaugos terminai visoje Bendrijoje būtų vienodi. Iš to matyti, jog kūrinio ar objekto, 1995 m. liepos 1 d. saugomo bent vienoje valstybėje narėje pagal šios valstybės narės nacionalines nuostatas, atžvilgiu tai, kad šios apsaugos turėtojas yra trečiosios šalies pilietis, kuriam valstybėje narėje, kur reikalaujama taikyti Direktyvoje 2006/116 numatytą apsaugos terminą, netaikoma apsauga pagal šios valstybės narės nacionalinę teisę, nėra svarbu norint taikyti šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalį. Iš tikrųjų svarbu išsiaiškinti, ar 1995 m. liepos 1 d. nagrinėjamas kūrinys arba objektas buvo saugomas bent pagal vienos valstybės narės nacionalines nuostatas.

Kilo ginčų ir kituose Bendrijos lygiu suderintuose sektoriuose.

Byloje *Damgaard* (2009 m. balandžio 2 d. sprendimas, C-421/07) Teisingumo Teismas turėjo paaiškinti reklamos sąvoką žmonėms skirtų vaistų srityje. Šioje byloje žurnalistas buvo kaltinamas už viešai paskleistą informaciją apie vaisto, kuriuo leidimas prekiauti negautas visose valstybėse narėse, savybes ir jo platinimo vietas, nors Direktyva 2001/83/EB²⁶ numato aukšto lygio vartotojų apsaugą informacijos apie vaistus ir jų reklamos srityje. Gavęs klausimą, kaip reikia aiškinti Direktyvos 2001/83, iš dalies pakeistos Direktyva 2004/27²⁷, 86 straipsnį, Teisingumo Teismas nusprendė, kad trečiojo asmens vykdomas informacijos apie vaistą ir jo gydymą bei

²⁵ 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/116/EB dėl autorių ir tam tikrų gretutinių teisių apsaugos terminų (OL L 372, p. 12).

²⁶ 2001 m. lapkričio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/83/EB dėl Bendrijos kodekso, reglamentuojančio žmonėms skirtus vaistus (OL L 311, p. 67; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 27 t., p. 69).

²⁷ 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/27/EB, iš dalies keičianti Direktyvą 2001/83/EB dėl Bendrijos kodekso, reglamentuojančio žmonėms skirtus vaistus (OL L 136, p. 34; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 34 t., p. 262).

profilaktines savybes skleidimas gali būti laikomas reklama, net jeigu tas trečiasis asmuo veikia savo iniciatyva, visiškai *de jure* ir *de facto* nepriklausomai nuo gamintojo ar pardavėjo. Teisingumo Teismas taip pat nurodė, kad būtent nacionalinis teismas turi nustatyti, ar šis skleidimas yra informacijos apie vaistus teikimas einant į žmonių namus ar įstaigas, pirkėjų paieškos veikla arba paskatos, skirtos skatinti vaistų skyrimą, tiekimą, pardavimą ar vartojimą.

Minėtoje byloje *UTECA* Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyvą 89/552/EEB dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų nuostatų, susijusių su televizijos programų transliavimu, derinimo, iš dalies pakeistą Direktyva 97/36/EB²⁸, būtent jos 3 straipsnį, ir EB 12 straipsnį reikia aiškinti taip, kad jais nedraudžiama Ispanijos teisės nuostata, įpareigojanti televizijos transliuotojus 5 % ankstesnių metų veiklos pajamų iš anksto skirti Europos pilnametražiams ir trumpametražiams kino ir televizijos filmams finansuoti, o 60 % iš šių 5 % – filmams bet kuria oficialiaja šios valstybės narės kalba. Teisingumo Teismo teigimu, neatsižvelgiant į tai, ar tokia priemonė patenka į direktyvos reglamentuojamą sritį, valstybės narės iš esmės išlaiko teisę ją priimti su sąlyga, kad laikosi Sutartimi garantuojamų pagrindinių laisvių. Nors tokia priemonė, kiek ji susijusi su pareiga filmams viena iš atitinkamos valstybės narės oficialiųjų kalbų skirti 60 % iš 5 % veiklos pajamų, iš anksto skiriamų Europos kino ir televizijos filmams finansuoti, yra kelių pagrindinių laisvių, t. y. laisvės teikti paslaugas, įsisteigimo laisvės, laisvo kapitalo judėjimo ir darbuotojų judėjimo laisvės, apribojimas, ji gali būti pateisinama tikslu apsaugoti ir skatinti vartoti vieną ar kelias atitinkamos valstybės narės oficialiąsias kalbas. Šiuo atžvilgiu tokia priemonė, kadangi ji nustato pareigą investuoti į kino ir televizijos filmus bet kuria oficialiaja šios valstybės narės kalba, atrodo tinkama tokiam tikslui įgyvendinti. Teisingumo Teismo nuomone, lygiai taip pat nėra priežasčių manyti, kad tokia priemonė viršytų tai, kas būtina tam tikslui pasiekti. Iš tikrųjų visų pirma šia priemone reikalaujama tik 3 % transliuotojų veiklos pajamų, o toks procentas negali būti laikomas neproporcingu, palyginti su siekiamu tikslu. Be to, nereikia, kad tokia priemonė viršija tai, kas būtina nustatytam tikslui pasiekti, vien dėl to, kad joje nenumatyti kriterijai, kuriais remiantis būtų galima klasifikuoti nagrinėjamus kūrinius kaip „kultūros produktus“. Iš tiesų, kadangi kalba ir kultūra yra neatskiriamos viena nuo kitos, negalima tvirtinti, jog valstybės narės siekiamą tikslą apsaugoti ir skatinti vartoti vieną ar kelias savo oficialiąsias kalbas turi būtinai lydėti kiti kultūriniai kriterijai, kad ši valstybė galėtų pateisinti vienos iš Sutartimi garantuojamų pagrindinių laisvių apribojimą. Tokia priemonė taip pat nevirsija to, kas būtina tikslui pasiekti, vien dėl to, kad atitinkamos pagalbos gavėjos yra daugiausia šioje valstybėje narėje įsteigtos kino studijos. Tai, kad kriterijus, kuriuo grindžiama ši priemonė, t. y. kalbos kriterijus, gali būti privalumas kino studijoms, kurios dirba nurodyta kalba ir kurios dėl šios priežasties gali realiai daugiausia būti įsteigtos toje valstybėje narėje, kur oficialioji kalba yra būtent ši kalba, atrodo neatsiejama nuo siekiamo tikslo. Tokia padėtis savaime negali būti įrodymas, jog ši priemonė neproporcinga, priešingu atveju valstybės narės siekiamo tikslo apsaugoti ir skatinti vartoti vieną ar kelias šios valstybės narės oficialiąsias kalbas pripažinimas privalomuoju bendrojo intereso pagrindu netektų prasmės. Dėl EB 12 straipsnio Teisingumo Teismas paaiškino, kad ši nuostata savarankiškai taikoma tik Bendrijos teisės reglamentuojamose situacijose, kurioms Sutartis nenumato konkrečių nediskriminavimo taisyklių. Tačiau nediskriminavimo principas laisvo darbuotojų judėjimo, įsisteigimo teisės, laisvo paslaugų teikimo ir laisvo kapitalo judėjimo srityse įtvirtintas atitinkamai EB 39 straipsnio 2 dalyje, 43, 49 ir 56 straipsniuose. Kadangi iš to, kas išdėstyta, matyti, kad nagrinėjama priemonė neprieštarauja minėtoms Sutarties nuostatomis, jos negalima pripažinti prieštaraujančia EB 12 straipsniui.

²⁸ 1989 m. spalio 3 d. Tarybos direktyva 89/552/EEB dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų nuostatų, susijusių su televizijos programų transliavimu, derinimo (OL L 298, p. 23; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 1 t., p. 224).

Prekių ženklai

Šioje srityje reikia paminėti bylą *PAGO International* (2009 m. spalio 6 d. sprendimas, C-301/07), kur buvo išsamiau nurodytos sąlygos, kurias turi tenkinti prekių ženklas tam, kad būtų galima laikyti, jog jis turi „gerą vardą“ Reglamento (EB) Nr. 40/94²⁹ 9 straipsnio 1 dalies c punkto prasme. Argumentuodamas analogiškai kaip byloje *Davidoff* (2003 m. sausio 9 d. sprendimas, C-292/00, Rink. p. I-389), Teisingumo Teismas visų pirma nurodė, kad, nepaisant 9 straipsnio 1 dalies c punkto formuluotės ir atsižvelgiant į sistemos, kurios dalį jis sudaro, bendrą struktūrą ir tikslus, gerą vardą turinčių Bendrijos prekių ženklų apsauga negali būti mažesnė tuo atveju, kai žymuo naudojamas tapačioms ar panašioms prekėms arba paslaugoms, nei tuo atveju, kai žymuo naudojamas nepanašioms prekėms ar paslaugoms. Todėl, Teisingumo Teismo teigimu, šis straipsnis taip pat taikomas Bendrijos prekių ženklui, gerą vardą turinčiam dėl prekių ir paslaugų, panašių į tas, kurioms minėtas prekių ženklas įregistruotas. Galiausiai Teisingumo Teismas nusprendė, kad norint taikyti šioje nuostatoje numatytą apsaugą Bendrijos prekių ženklas turi būti žinomas didelei visuomenės, suinteresuotos šiuo prekių ženklu žymimomis prekėmis ar paslaugomis, daliai reikšmingoje Bendrijos teritorijos dalyje ir kad, atsižvelgiant į tai, jog prekių ženklas *PAGO International* turi gerą vardą visoje valstybės narės, t. y. Austrijos, teritorijoje, ši teritorija gali būti laikoma sudarančia reikšmingą Bendrijos teritorijos dalį.

Socialinė politika

Šioje srityje Teisingumo Teismui teko nagrinėti visiškai naują problematiką. Byloje *Akavan Erityisalojen Keskusliitto AEK ir kt.* (2009 m. rugsėjo 10 d. sprendimas, C-44/08) jis galėjo pirmą kartą pareikšti savo nuomonę apie Direktyvos 98/59/EB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su kolektyviniu atleidimu iš darbo, suderinimo³⁰ 2 straipsnyje numatytos informavimo ir konsultavimosi pareigos apimtį.

Dėl momento, nuo kurio atsiranda pareiga konsultuotis, Teisingumo Teismas nusprendė, kad priėmus strateginius sprendimus ar padarius veiklos pakeitimų įmonių grupėje, dėl kurių darbdavys turi numatyti ar planuoti kolektyvinį atleidimą, atsiranda darbdavio pareiga konsultuotis su darbuotojų atstovais. Be to, jis paaiškino, kad šios pareigos atsiradimas nepriklauso nuo to, ar darbdavys jau gali pateikti darbuotojų atstovams visą Direktyvos 98/59 2 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos b punkte reikalaujamą informaciją.

Dėl subjekto, kuris įpareigotas konsultuotis, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad vienintelis asmuo, kuriam nustatytos pareigos informuoti, konsultuotis ir pranešti, yra darbdavys. Darbdavį kontroliuojanti įmonė, net jeigu gali priimti jam privalomus sprendimus, neturi darbdavio statuso. Įmonių grupės, kurią sudaro patronuojanti bendrovė ir viena ar kelios dukterinės bendrovės, atveju dukterinei bendrovei, kaip darbdaviui, pareiga konsultuotis su darbuotojų atstovais kyla, tik jeigu ši bendrovė, kurioje gali būti vykdomas kolektyvinis atleidimas iš darbo, yra identifikuota.

Dėl konsultavimosi procedūros pabaigos Teisingumo Teismas nurodė, kad įmonių grupės atveju būtent dukterinė bendrovė, kurioje numatyta taikyti kolektyvinį atleidimą, turi užbaigti konsultavimosi procedūrą prieš nutraukdama, prireikus gavusi tiesioginius patronuojančios bendrovės nurodymus, darbuotojų, kuriuos numatyta atleisti, darbo sutartis.

²⁹ 1993 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 40/94 dėl Bendrijos prekių ženklo (OL L 11, 1994, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 146).

³⁰ 1998 m. liepos 20 d. Tarybos direktyva 98/59/EB (OL L 225, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 3 t., p. 327).

Byloje *Mono Car Styling* (2009 m. liepos 16 d. sprendimas, C-12/08) Teisingumo Teismas pirmą kartą pareiškė savo poziciją dėl klausimo, ar Direktyva 98/59³¹ suteikia darbuotojams individualią teisę ginčyti informavimo ir konsultavimosi procedūros pažeidimą.

Teisingumo Teismo teigimu, Direktyvoje 98/59, ypač jos 2 straipsnyje, numatyta darbuotojų informavimo ir konsultavimosi su jais teisė suteikiama darbuotojams kaip kolektyvui ir todėl yra kolektyvinė. Šios kolektyvinės teisės apsaugos lygis, reikalaujamas šios direktyvos 6 straipsnyje, yra pasiektas, kai taikytinai nacionalinės teisės aktais darbuotojų atstovams suteikiama teisė pareikšti ieškinį, kuri nėra apribota ir jai nenustatytos specialios sąlygos. Direktyvos 98/59 6 straipsnis, skaitomas kartu su 2 straipsniu, turi būti aiškinamas taip, kad jis nedraudžia nacionalinės teisės aktų, kuriais įtvirtinamos procedūros, leidžiančios ir darbuotojų atstovams, ir patiems darbuotojams individualiai kreiptis dėl šioje direktyvoje numatytų įsipareigojimų laikymosi kontrolės, tačiau kurie riboja darbuotojų teisę individualiai pareikšti ieškinį, kiek tai susiję su galimais pateikti kaltinimais, ir numato reikalavimą, jog darbuotojų atstovai prieš tai pateiktą darbdaviui prieštaravimus, o atleidžiamas darbuotojas – informuotą darbdavį apie tai, kad jis ginčija, jog buvo laikytasi informavimo ir konsultavimosi procedūros.

Teisingumo Teismas taip pat priminė, kad taikydamas vidaus teisę nacionalinis teismas, remdamasis Bendrijos teisę atitinkančio nacionalinės teisės aiškinimo principu, turi atsižvelgti į visas nacionalinės teisės normas ir kiek įmanoma jas aiškinti pagal direktyvos formuluotę ir tikslą, kad būtų pasiektas joje numatytas rezultatas. Todėl kadangi Direktyvos 98/59 2 straipsnis draudžia nacionalinės teisės aktus, kuriuose nustatomi mažesni darbdavio, ketinančio vykdyti kolektyvinį atleidimą, įsipareigojimai nei numatyta šiame straipsnyje, būtent nacionalinis teismas, neperžengdamas savo jurisdikcijos ribų, turi užtikrinti, kad darbdavio, ketinančio vykdyti kolektyvinį atleidimą, įsipareigojimai nebūtų mažesni nei įtvirtinti šios direktyvos 2 straipsnyje.

Byloje *Meerts* (2009 m. spalio 22 d. sprendimas, C-116/08) Teisingumo Teismas turėjo galimybę patikslinti darbuotojo, atleisto prieš pasibaigiant vaiko priežiūros atostogoms ne visą darbo laiką, teises, numatytas Direktyvoje 96/34/EB dėl Bendrojo susitarimo dėl tėvystės atostogų, sudaryto tarp UNICE, CEEP ir ETUC³².

Konstatavęs, kad šio Bendrojo susitarimo 2 straipsnio 6 dalyje nustatyta, jog prasidedant tėvystės atostogoms darbuotojo įgytos arba įgyjamos teisės išlieka nepakitusios iki šių atostogų pabaigos, Teisingumo Teismas nusprendė, kad iš šios nuostatos formuluotės ir konteksto matyti, jog ja siekiama, kad nebūtų prarastos iš darbo santykių kylančios įgytos arba įgyjamos teisės, į kurias darbuotojas turi teisę prasidedant vaiko priežiūros atostogoms, ar jų neliktų mažiau, ir užtikrinti, jog pasibaigus šioms atostogoms jo padėtis atsižvelgiant į tokias teises bus lygiai tokia pati kaip iki atostogų pradžios. Atsižvelgiant į vienodo požiūrio į vyrus ir moteris tikslą, kurio siekiama Bendruoju susitarimu dėl tėvystės atostogų, pareiga laikytis įgytų ar įgyjamų teisių turi būti suprantama kaip išreiškianti ypač svarbų Bendrijos socialinės teisės principą, kuris negali būti aiškinamas siaurai. Iš Bendrojo susitarimo dėl tėvystės atostogų tikslų matyti, kad šiame susitarime „įgytų arba įgyjamų teisių“ sąvoka apima visas tiesiogiai ar netiesiogiai iš darbo santykių kylančias teises ir naudą pinigais ar natūra, kurių darbuotojas turi teisę reikalauti iš darbdavio prasidedant vaiko priežiūros atostogoms. Tarp šių teisių ir naudos yra susijusios su darbo sąlygomis, kaip antai visą darbo dieną dirbančio asmens, paėmusio vaiko priežiūros atostogą ne visą darbo laiką,

³¹ Žr. pirmesnę išnašą.

³² 1996 m. birželio 3 d. Tarybos direktyva 96/34/EB (OL L 145, p. 4; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 2 t., p. 285), iš dalies pakeista 1997 m. gruodžio 15 d. Tarybos direktyva 97/75/EB (OL L 10, 1998, p. 24; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 3 t., p. 263).

teisė į tai, kad darbdaviui vienašališkai nutraukiant neterminuotą darbo sutartį būtų laikomasi pranešimo termino, kurio trukmė priklausytų nuo darbuotojo darbo stažo įmonėje ir kuriuo siekiama palengvinti naujo darbo paieškas. Visos šios teisės ir nauda nebūtų užtikrintos, jeigu nesilaikant įstatyme numatyto pranešimo apie atleidimą termino, atleidžiant iš darbo per vaiko priežiūros atostogas ne visą darbo laiką, visai darbo dienai įdarbintas darbuotojas prarastų teisę į tai, kad jam priklausanti išeitinė kompensacija būtų nustatyta remiantis jo atlyginimu pagal darbo sutartį. Taip nacionalinės teisės aktai, dėl kurių vaiko priežiūros atostogų atveju sumažėtų iš darbo santykių kylančios teisės, galėtų atgrasyti darbuotojus pasinaudoti tokiomis atostogomis ir paskatinti darbdavį veikiau atleisti tuos darbuotojus, kurie yra vaiko priežiūros atostogose. Tai tiesiogiai prieštarautų Bendrojo susitarimo dėl tėvystės atostogų tikslams, vienas kurių – geriau suderinti šeiminių ir profesinių gyvenimą.

Teisingumo Teismas iš to padarė išvadą, jog Bendrasis susitarimas dėl tėvystės atostogų draudžia, kad darbdaviui vienašališkai be svarbios priežasties ir nesilaikant įstatyme numatyto pranešimo apie atleidimą iš darbo termino nutraukus neterminuotam laikotarpiui ir darbui visą darbo dieną įdarbinto darbuotojo darbo sutartį, kai pastarasis yra išėjęs vaiko priežiūros atostogų ne visą darbo laiką, šiam darbuotojui mokėtina kompensacija būtų apskaičiuojama remiantis atleidimo momentu jo gaunamu sumažintu atlyginimu.

Byloje *Hütter* (2009 m. birželio 18 d. sprendimas, C-88/08) Teisingumo Teismas nusprendė, kad nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos iki 18 metų išdirbti laikotarpiai neįskaitomi nustatant pakopą, suteikiamą valstybės narės valstybės tarnyboje pagal sutartį dirbantiems tarnautojams, įtvirtina diskriminaciją dėl amžiaus, kuri negali būti teisėtai pagrįsta ir kuri dėl to prieštarauja Bendrijos teisei.

Sprendime Teisingumo Teismas konstatavo, kad tokie teisės aktai, kuriais nustatomas skirtingas požiūris į asmenis atsižvelgiant į amžių, kurio sulaukę jie įgijo savo profesinę patirtį, įtvirtina skirtingą požiūrį, tiesiogiai grindžiamą amžiaus kriterijumi Direktyvos 2000/78/EB³³ 2 straipsnio 1 dalies ir 2 dalies a punkto prasme.

Tada Teisingumo Teismas nurodė, kad aptariamais teisės aktais siekiami tikslai, t. y. nesudaryti mažiau palankių sąlygų bendrajam viduriniam mokymui, palyginti su profesiniu mokymu, ir skatinti jaunų asmenų, įgijusių profesinį išsilavinimą, integraciją į darbo rinką, yra teisėti tikslai Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 1 dalies prasme.

Vis dėlto Teisingumo Teismas pažymėjo, kad šie du tikslai atrodo prieštaraujantys vienas kitam, nes ginčijama priemonė negali vienu metu skatinti jų abiejų. Be to, dėl tikslo, kuriuo siekiama nesudaryti mažiau palankių sąlygų bendrajam viduriniam mokymui, palyginti su profesiniu mokymu, Teisingumo Teismas pabrėžė, jog amžiaus, kada buvo įgyta ankstesnė profesinė patirtis, kriterijus taikomas neatsižvelgiant į mokymo rūšį. Kalbant apie tikslą skatinti jaunų asmenų, įgijusių profesinį išsilavinimą, integraciją į darbo rinką, pažymėtina, kad Teisingumo Teismas nurodė, jog draudimas įskaityti profesinės patirties, įgytos prieš sueinant 18 metų, laikotarpius vienodai taikomas visiems pagal sutartį valstybės tarnyboje dirbantiems tarnautojams, neatsižvelgiant į tai, kokio amžiaus jie buvo įdarbinti. Kadangi tokia taisyklė neatsižvelgiama į įdarbinamų asmenų amžių, ji yra netinkama skatinant įdarbinti jaunus darbuotojus.

³³ 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyva 2000/78/EB, nustatanti vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 79).

Teisingumo Teismas iš to padarė išvadą, kad aptariamais teisės aktais įtvirtinta diskriminacija negali būti laikoma pagrįsta, todėl ji prieštarauja Direktyvos 2000/78 1, 2 ir 6 straipsniams.

Aplinka

Kaip ir ankstesniais metais, Teisingumas Teismas nagrinėjo ypač daug bylų aplinkos teisės srityje.

Byloje *Komisija prieš Maltą* (2009 m. rugsėjo 10 d. sprendimas, C-76/08) Teisingumo Teismas turėjo išnagrinėti, ar, kaip teigė Komisija, 2004–2007 m. leidusi putpelių ir paprastųjų purpelių pavasarinę medžioklę, Maltos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal 1979 m. balandžio 2 d. Tarybos direktyvą 79/409/EEB dėl laukinių paukščių apsaugos³⁴.

Iš tikrųjų pagal šios direktyvos 7 straipsnio 1 ir 4 dalis šių dviejų paukščių rūšių negalima medžioti, kai jos grįžta į jaunikių auginimo vietas. Vis dėlto tos pačios direktyvos 9 straipsnio 1 dalyje numatyta šio draudimo išimčių sistema, kai nėra jokio kito priimtino sprendimo.

Teisingumo Teismas nurodė, kad net jeigu aptariamų metų rudenį iš tiesų šios dvi rūšys buvo Maltoje, medžiotojai per rudens medžioklę galėjo pagauti tik labai nedaug paukščių. Be to, per tą laiką šie paukščiai būna tik labai nedidelėje Maltos teritorijos dalyje. Galiausiai šių dviejų paukščių rūšių populiacijos lygio negalima laikyti nepakankamu. Iš Tarptautinės gamtos išsaugojimo sąjungos sudaryto paukščių, kuriems gresia išnykimas, raudonojo sąrašo matyti, kad aptariamoms rūšys priskirtos vadinamajai „nedidelį susirūpinimą keliančiai“ kategorijai. Teisingumo Teismo nuomone, šiomis konkrečiomis aplinkybėmis šių dviejų rūšių medžioklė rudens sezonu negali būti laikoma pavasarinei medžioklei alternatyviu kitu priimtiniu sprendimu, kurį gali pasirinkti Malta.

Tačiau tokia išvada visai nereikia, jog atsiranda neribotos galimybės leisti medžioti pavasarį, nes tai daryti leidžiama, tik jeigu tai tikrai būtina ir nekyla rizika, kad nebus įgyvendinti kiti šia direktyva siejami tikslai. Taigi, Teisingumo Teismo manymu, leidimas medžioti pavasarį, kai šios dvi rūšys grįžta į jaunikių auginimo vietas, per kurį, palyginti su rudens sezonu, putpelių mirtingumas padidėja tris kartus, o paprastųjų purpelių – aštuonis kartus, nėra adekvatus sprendimas, griežtai atitinkantis šia direktyva siekiamą tikslą – išsaugoti tam tikras rūšis.

Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad Maltos Respublika nesilaikė leidžiančios nukrypti nuostatos sąlygų, todėl neįvykdė įsipareigojimų pagal šią direktyvą.

Byloje *Komisija prieš Lenkiją* (2009 m. liepos 16 d. sprendimas, C-165/08) Teisingumo Teismas turėjo nuspręsti, ar, kaip teigė Komisija, bendrai nustačiusi genetiškai modifikuotų veislių sėklų prekybos draudimą ir neleidusi jų įtraukti į nacionalinį veislių katalogą, Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal direktyvas 2001/18/EB³⁵ ir 2002/53/EB³⁶.

Lenkijos Respublika tvirtino, kad direktyvos 2001/18 ir 2002/53 negalėjo būti taikomos nagrinėjamu atveju, nes jomis siekiama laisvo judėjimo bei aplinkos ir visuomenės sveikatos apsaugos tikslų, o nacionalinės teisės aktais – etinių ir religinių tikslų. Kitaip tariant, ginčijamos

³⁴ OL L 103, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 98.

³⁵ 2001 m. kovo 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/18/EB dėl genetiškai modifikuotų organizmų apgalvoto išleidimo į aplinką ir panaikinanti Tarybos direktyvą 90/220/EEB (OL L 106, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 6 t., p. 77).

³⁶ 2002 m. birželio 13 d. Tarybos direktyva 2002/53/EB dėl bendrojo žemės ūkio augalų veislių katalogo (OL L 193, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 36 t., p. 281).

nacionalinės nuostatos nepatenka į šių direktyvų taikymo sritį, todėl dėl šių nuostatų atsirandančias GMO laisvo judėjimo kliūtis, galbūt pažeidžiančias EB 28 straipsnį, prireikus galima pateisinti remiantis EB 30 straipsniu.

Teisingumo Teismas laikėsi nuomonės, kad norint išspręsti bylą nereikia nagrinėti klausimo, ar valstybės narės gali remtis etiniais ar religiniais motyvais norėdamos pateisinti priimtas vidaus priemonės, nukrypstančias nuo direktyvų 2001/18 ir 2002/53 nuostatų. Pakanka konstatuoti, jog Lenkijos Respublika nepateikė įrodymų, kad ginčijamomis nacionalinėmis nuostatomis iš tiesų siekta nurodytų tikslų. Šiomis aplinkybėmis tokiais bendrais draudimais, kokie įtvirtinti ginčijamose nacionalinėse nuostatose, pažeisti Lenkijos Respublikai pagal Direktyvos 2001/18 22 ir 23 straipsnius bei Direktyvos 2002/53 4 straipsnio 4 dalį ir 16 straipsnį kylantys įpareigojimai. Teisingumo Teismas iš to padarė išvadą, kad valstybė narė, kuri draudžia genetiškai modifikuotų veislių sėklų laisvą apyvartą ir neleidžia įtraukti genetiškai modifikuotų veislių į nacionalinį veislių katalogą, neįvykdo įsipareigojimų pagal Direktyvos 2001/18 22 ir 23 straipsnius bei Direktyvos 2002/53 4 straipsnio 4 dalį ir 16 straipsnį.

Byloje dėl mokesčio už atliekas (2009 m. liepos 16 d. Sprendimas *Futura Imobiliare ir kt.*, C-254/08), kurioje buvo taikytas principas „teršėjas moka“, Teisingumo Teismas Direktyvos 2006/12/EB³⁷ 15 straipsnio a punktą išaiškino taip, kad pagal šiuo metu galiojančią Bendrijos teisę jis nedraudžia nacionalinės teisės aktų, kurie komunalinių atliekų tvarkymo ir šalinimo paslaugos išlaidoms padengti numato mokestį, apskaičiuojamą pagal dėl šios paslaugos vartotojų veiklos galinčių susidaryti atliekų kiekį, o ne pagal faktiškai susidariusių ir perduotų tvarkyti atliekų kiekį.

Teismas savo argumentus grindė aplinkybe, jog tuo atveju, kai atliekų turėtojai jas perduoda atliekų surinkėjui, minėtame 15 straipsnio a punkte numatyta, kad, remiantis principu „teršėjas moka“, atliekų šalinimo išlaidas turi padengti atliekų turėtojai. Tačiau dažnai yra sunku arba brangu nustatyti tikslų kiekvieno turėtojo perduotų tvarkyti komunalinių atliekų kiekį. Šiomis aplinkybėmis remiantis kriterijais, grindžiamais, pirma, dėl turėtojų veiklos galinčių susidaryti atliekų kiekiu, apskaičiuojamu pagal jų užimamų patalpų plotą bei paskirtį, ir (arba), antra, susidariusių atliekų pobūdžiu, būtų galima apskaičiuoti šių atliekų šalinimo išlaidas ir jas paskirstyti skirtingiems turėtojams, nes šie du parametrai daro tiesioginę įtaką minėtų išlaidų dydžiui.

Teisingumo Teismas patikslino, kad vis dėlto būtent prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis jam nurodytomis faktinėmis ir teisinėmis aplinkybėmis, turi patikrinti, ar mokestis už vidaus kietųjų komunalinių atliekų šalinimą nelemia to, kad tam tikri turėtojai, šiuo atveju viešbučiai, turi padengti išlaidas, akivaizdžiai neproporcingas dėl jų veiklos galinčių susidaryti atliekų kiekiui arba pobūdžiui.

Vizos, prieglobstis ir imigracija

Daugėja bylų prieglobsčio srityje, todėl Teisingumo Teismas pirmą kartą turėjo galimybę išaiškinti keletą direktyvų šiuo klausimu.

Byloje *Petrosian ir kt.* (2009 m. sausio 29 d. sprendimas, C-19/08) Teisingumo Teismas nagrinėjo prieglobsčio prašymo perdavimo procedūrą ir šiuo atžvilgiu turėjo progą išaiškinti Reglamentą (EB)

³⁷ 2006 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/12/EB dėl atliekų (OL L 114, p. 9).

Nr. 343/2003³⁸. Armėnų kilmės Petrosian šeima pateikė prieglobsčio prašymą Prancūzijoje, vėliau – Švedijoje. Švedijos valdžios institucijos norėjo grąžinti šeimą į Prancūziją, tačiau šį sprendimą Petrosian ginčijo kelis kartus, todėl pasibaigė minėto reglamento 20 straipsnio 1 dalies d punkte numatytas šešių mėnesių terminas. Šis terminas, skaičiuojamas nuo „sprendimo dėl skundo ar peržiūrėjimo priėmimo“, turi leisti prieglobsčio prašymą gavusiai valstybei narei imtis perdavimo, tačiau, tokiam terminui pasibaigus, ši valstybė narė tampa pati atsakinga. Pagrindinis bylos klausimas: nuo kokio įvykio galima pradėti skaičiuoti šešių mėnesių terminą.

Atsakydamas Teisingumo Teismas išskyrė dvi prielaidas, atsižvelgiant į tai, ar nacionalinės teisės aktuose numatytas skundas, dėl kurio sustabdomas vykdymas, ar ne. Taigi jis nusprendė, kad jei nenumatytas joks skundas, sustabdantis vykdymą, perdavimo vykdymo terminas skaičiuojamas nuo eksplicitinio ar numanomo sprendimo, kuriuo valstybė narė, į kurią kreipiamasi, kad ji pritartų perdavimui, sutinka atsiimti suinteresuotąjį asmenį. Tačiau jei prašančiosios perdavimo valstybės narės teisės aktuose numatyta, jog pateikus skundą perdavimo vykdymas sustabdomas, jo terminas skaičiuojamas ne nuo laikinojo teismo sprendimo, sustabdančio perdavimo procedūros vykdymą, o tik nuo teismo sprendimo dėl procedūros pagrįstumo, kuris daugiau nesudaro kliūčių perduoti, priėmimo. Iš tikrųjų, atsižvelgiant į termino valstybėms narėms nustatymo tikslą, jo pradžios momentas turi būti nustatytas taip, kad valstybės narės turėtų šešių mėnesių terminą, kuriuo galėtų visapusiškai pasinaudoti sprendamos praktinius perdavimo klausimus. Be to, Teisingumo Teismas atsižvelgė į teisminės gynybos ir valstybių narių proceso autonomijos principų laikymąsi.

Byloje *Elgafaji* (2009 m. vasario 17 d. sprendimas, C-465/07) Teisingumo Teismas turėjo pareikšti savo poziciją dėl Direktyvos 2004/83/EB dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams būtiniausių standartų³⁹ 15 straipsniu suteikiamos papildomos apsaugos apimtį. Pateiktu klausimu siekta sužinoti, ar šio straipsnio c punkte numatytą sąlygą, kad egzistuoja „rimta ir asmeninė grėsmė civilio gyvybei ar asmeniui dėl neapgalvoto [aklo] smurto tarptautinio ar vidaus ginkluoto konflikto metu“, reikia, kaip to reikalauja Europos žmogaus teisių teismas, suprasti kaip nustatančią reikalavimą, kad papildomos apsaugos prašytojas pateiktų įrodymų, jog pavojus jam kyla dėl konkrečiai su jo situacija susijusių priežasčių.

Teisingumo Teismas į šį klausimą atsakė neigiamai. Visų pirma jis patvirtino, jog 15 straipsnis yra savarankiškas, nurodydamas, kad jo turinys skiriasi nuo Europos žmogaus teisių konvencijos (EŽTK) 3 straipsnio turinio ir todėl turi būti aiškinamas savarankiškai. Tada jis nurodė, kad atsižvelgiant į tai, jog smurtinis veiksmas c punkte apibrėžtas kaip „rimta ir asmeninė grėsmė (prašytojo) gyvybei ar asmeniui“, jis apima bendresnį smurto pavojų nei kitos dvi tame pačiame straipsnyje numatytų smurto veiksmų rūšys, kaip antai mirties bausmė, kurios apima situacijas, kai prašytojui kyla pavojus patirti konkrečios rūšies smurtą. Be to, nurodyta grėsmė būdinga bendrai „tarptautinio ar vidaus ginkluoto konflikto“ situacijai.

Galiausiai šias grėsmes keliantis smurtas yra apibūdinamas kaip „aklas“, ir tai reiškia, kad jis gali būti nukreiptas prieš asmenis, neatsižvelgiant į jų asmeninę situaciją. Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas paaiškino, kad kuo prašytojas sugebės pateikti daugiau įrodymų, jog pavojus jam kyla konkrečiai

³⁸ 2003 m. vasario 18 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 343/2003, nustatantis valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijus ir mechanizmus (OL L 50, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 109).

³⁹ 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva 2004/83/EB dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtiniausių standartų (OL L 304, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 7 t., p. 96).

dėl su jo asmenine situacija susijusių priežasčių, tuo mažesnis aklo smurto laipsnis būtinas, kad jam būtų suteikta papildoma apsauga. Teisingumo Teismas padarė išvadą ir pabrėžė, kad toks 15 straipsnio c punkto aiškinimas visiškai atitinka Europos žmogaus teisių konvenciją ir visų pirma su jos 3 straipsniu susijusią teismo praktiką.

Galiausiai sujungtose bylose *Zurita García ir Choque Cabrera* (2009 m. spalio 22 d. sprendimas, C-261/08 ir C-348/08) kilo klausimas, ar Konvencija, įgyvendinanti Šengeno sutartį (toliau – KJŠS), ir Šengeno sienų kodeksas įpareigoja valstybių narių kompetentingas institucijas priimti sprendimą išsiųsti kiekvieną trečiosios valstybės pilietį, dėl kurio nustatyta, kad jis valstybės narės teritorijoje yra neteisėtai. Ši byla susijusi su María Julia Zurita García ir Aurelio Choque Cabrera, kurių atžvilgiu priimti du sprendimai išsiųsti, nes jie Ispanijos teritorijoje buvo neteisėtai. Tačiau pagal Ispanijos įstatymą ir jo aiškinimą šiuo atveju taikoma sankcija turi apsiriboti bauda, nes nėra papildomų aplinkybių, pateisinančių jos pakeitimą išsiuntimu. Todėl M. J. Z. Garcia ir A. C. Cabrera kreipėsi į nacionalinį teismą, kuris savo ruožtu – į Teisingumo Teismą.

Atsakydamas Teisingumo Teismas visų pirma konstatavo, kad atitinkamo teksto versija ispanų kalba ir versijos kitomis kalbomis nesutampa. Kadangi tik pagal versiją ispanų kalba valdžios institucijoms nustatoma pareiga, o ne galimybė išsiųsti, Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad iš tiesų teisės aktų leidėjas nenorėjo nustatyti valstybės narės pareigos išsiųsti. Teisingumo Teismas taip pat pažymėjo, kad KJŠS pirmenybė teikiama savanoriškam neteisėtai esančių piliečių išvykimui. Be to, nors KJŠS numatyta, kad tam tikromis aplinkybėmis trečiosios valstybės pilietis turi būti išsiųstas iš valstybės narės, kurios teritorijoje buvo sulaikytas, tai turi vykti pagal atitinkamos valstybės narės nacionalinėje teisėje numatytas sąlygas. Todėl Teisingumo Teismas nurodė, kad kiekviena valstybė narė savo nacionalinėje teisėje turi numatyti KJŠS įtvirtintų bazinių taisyklių, skirtų trečiųjų valstybių piliečiams, neatitinkantiems ar nebeatitinkantiems trumpalaikio buvimo jos teritorijoje sąlygų, įgyvendinimo nuostatas, ypač kiek tai susiję su išsiuntimo vykdymo sąlygomis. Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad nei KJŠS, nei Šengeno sienų kodeksas neįpareigoja valstybių narių priimti sprendimo išsiųsti trečiosios valstybės pilietį, kuris valstybės narės teritorijoje yra neteisėtai.

Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose ir tarptautinės privatinės teisės srityje

2009 m. buvo priimta labai daug svarbių sprendimų tarptautinės privatinės teisės srityje. Pirmiausia reikia nurodyti 2009 m. spalio 6 d. Sprendimą *ICF* (C-133/08), kuriame Teisingumo Teismas pirmą kartą aiškino Romos konvenciją dėl sutartinės prievolės taikytinos teisės⁴⁰. Gavęs keletą klausimų dėl Konvencijos 4 straipsnio, Teisingumo Teismas priminė, kad ji sudaryta siekiant tarptautinės privatinės teisės srityje tęsti teisės vienodinimo darbą, pradėtą priėmus Briuselio konvenciją dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų vykdymo⁴¹. Pagal Romos konvenciją šalys gali pasirinkti jų sudarytai sutarčiai taikytiną teisę. To nepadarius, sutarčiai taikoma valstybės, su kuria sutartinė prievolė yra labiausiai susijusi, teisė. Be to, Konvencijoje numatytos prielaidos dėl šalies, turinčios įvykdyti pareigą, labiausiai būdingą tai sutarčiai, įprastos gyvenamosios vietos ir dėl specialių ryšio kriterijų, ypač prekių vežimo sutartims. Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas nusprendė, kad šios Konvencijos 4 straipsnio 4 dalyje numatytas ryšio kriterijus taikomas frachtavimo sutarčiai, kitai nei frachtavimo „vienai kelionei sutartis“, tik jeigu pagrindinis sutarties dalykas yra ne paprastas transporto priemonės suteikimas, bet būtent prekių vežimas. Teisingumo Teismas taip pat nurodė, jog šios Konvencijos 4 straipsnio 5 dalį reikia aiškinti taip, kad jei iš visų

⁴⁰ Konvencija dėl sutartinės prievolės taikytinos teisės, pateikta pasirašyti Romoje 1980 m. birželio 19 dieną (OL L 266, 1980, p. 1).

⁴¹ 1968 m. rugsėjo 27 d. Briuselio konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32).

aplinkybių aiškiai matyti, jog sutartis labiau susijusi su kita valstybe nei ta, kuri nustatyta remiantis vienu iš minėtos Konvencijos 4 straipsnio 2–4 dalyse numatytų kriterijų, teismas turi netaikyti šių kriterijų ir taikyti valstybės, su kuria ši sutartis labiausiai susijusi, teisę. Galiausiai Teisingumo Teismas nusprendė, kad tam tikrai sutarties daliai išimties tvarka gali būti taikoma skirtinga teisė nei ta, kuri taikoma likusiai sutarties daliai, tik jeigu tos dalies dalykas yra atskiras.

Verta paminėti keletą sprendimų, susijusių su Reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (Briuselio reglamentas I)⁴² ir 1968 m. rugsėjo 27 d. Briuselio konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (Briuselio konvencija) aiškinimu. Bylos *Apostolides* (2009 m. balandžio 28 d. sprendimas, C-420/07) problematika susijusi su Kipro padalijimu 1974 m. įsiveržus Turkijos armijai. Kipro Respublika, kuri įstojo į Europos Sąjungą 2004 m., iš tiesų kontroliuoja tik pietinę salos dalį, o šiaurinė dalis priklauso Šiaurės Kipro Turkų Respublikai, kurią pripažįsta tik Turkija. Šiomis aplinkybėmis prie Kipro Respublikos stojimo akto pridėtame protokole numatyta, kad Bendrijos teisės taikymas sustabdomas tose teritorijos dalyse, kuriose Kipro Respublikos vyriausybė nevykdo veiksmingos kontrolės. Kipro pilietis, siekdamas, jog būtų pripažinti ir įvykdyti du pietinėje salos dalyje buveinę turinčio teismo sprendimai, kuriais du Jungtinės Karalystės piliečiai įpareigojami atlaisvinti šiaurinėje dalyje esančią nuosavybę, pareiškė ieškinį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme, t. y. Jungtinės Karalystės teisme, kuris savo ruožtu Teisingumo Teismui uždavė keletą klausimų dėl Reglamento Nr. 44/2001 aiškinimo ir taikymo. Teisingumo Teismas visų pirma nusprendė, kad protokole numatyta leidžiančia nukrypti nuostata nedraudžiama taikyti Reglamento Nr. 44/2001 Kipro teismo, kuris yra vyriausybės kontroliuojamoje dalyje, priimtam sprendimui dėl šiaurinėje dalyje esančio nekilnojamojo turto. Tada Teisingumo Teismas konstatavo, kad aplinkybė, jog nekilnojamasis turtas yra toje valstybės dalyje, kurioje jos vyriausybė nevykdo veiksmingos kontrolės, ir tai, kad dėl to aptariamų sprendimų praktiškai negalima įgyvendinti sklypo buvimo vietoje, nesudaro kliūčių priimti ir vykdyti sprendimus kitoje valstybėje narėje. Reglamento Nr. 44/2001 22 straipsnio 1 punktas susijęs tik su tarptautine valstybių narių teismų jurisdikcija ir netaikomas vidiniam jų teismų jurisdikcijos paskirstymui. Be to, dėl valstybės narės, kurioje siekiama pripažinti teismo sprendimą, viešąją tvarka grindžiamos išlygos Teisingumo Teismas nurodė, jog teismas negali atsisakyti pripažinti kitoje valstybėje narėje priimto sprendimo motyvuodamas vien tuo, kad, jo nuomone, tame sprendime klaidingai taikyta nacionalinė arba Bendrijos teisė, antraip kiltų pavojus, jog nebus įgyvendintas Reglamento Nr. 44/2001 tikslas. Tokiu atveju išlyga remiamasi tik tuomet, kai dėl teisės klaidos sprendimo pripažinimu arba vykdymu būtų akivaizdžiai pažeista atitinkamos valstybės narės vidaus teisinės sistemos esminė teisės norma. Galiausiai Teisingumo Teismas nusprendė, kad negalima atsisakyti pripažinti arba vykdyti už akių priimto sprendimo, kai atsakovas galėjo jį apskųsti, nurodydamas, jog bylos iškėlimo dokumentas arba lygiavertis dokumentas nebuvo jam įteiktas arba apie jį jam pranešta laiku ir tokiu būdu, kad jis galėtų pasirengti gynybai.

Byloje *Allianz (buvusi Riunione Adriatica di Sicurta)* (2009 m. vasario 10 d. sprendimas, C-185/07) Teisingumo Teismas nusprendė, jog valstybės narės teismo nustatytas įpareigojimas, kuriuo asmeniui draudžiama pradėti arba tęsti procesą kitos valstybės narės teisme (*anti-suit injunction*)⁴³ remiantis tuo, kad toks procesas pažeidžia arbitražinį susitarimą, prieštarauja Reglamentui Nr. 44/2001. Teisingumo Teismas priminė, kad procesas, kuris užbaigiamas priimant *anti-suit injunction*, nepatenka į Reglamento Nr. 44/2001 taikymo sritį, tačiau jis gali neigiamai paveikti šio reglamento veiksmingumą. Taip visų pirma gali atsitikti atveju, kai toks procesas trukdo

⁴² 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 44/2001 (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk. 4 t., p. 42).

⁴³ Taip pat žr. 2004 m. balandžio 27 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Turner* (C-159/02, Rink. p. I-3565).

kitos valstybės narės teismui įgyvendinti savo jurisdikciją pagal Reglamentą Nr. 44/2001. Taigi Teisingumo Teismas nusprendė, kad jeigu atsižvelgus į ginčo dalyką, t. y. teisių, kurioms apginti skirtas procesas, pobūdį, procesas patenka į Reglamento Nr. 44/2001 taikymo sritį, preliminarus klausimas dėl arbitražinio susitarimo taikymo taip pat patenka į šio reglamento taikymo sritį. Iš to matyti, kad prieštaravimas dėl jurisdikcijos, pagrįstas sudarytu arbitražiniu susitarimu, patenka į Reglamento Nr. 44/2001 taikymo sritį, todėl tik šis teismas gali priimti sprendimą dėl šio prieštaravimo bei dėl savo jurisdikcijos pagal šį reglamentą. Tai, kad valstybės narės teismui, kuris paprastai kompetentingas spręsti ginčą pagal Reglamentą Nr. 44/2001, nustatant *anti-suit injunction* sudaroma kliūtis nuspręsti, ar minėtas reglamentas taikytinas jam nagrinėti pateiktam ginčui, neišvengiamai reiškia, kad iš šio teismo atimama teisė priimti sprendimą dėl savo jurisdikcijos. Taigi *anti-suit injunction* neatitinka bendrojo principo, pagal kurį kiekvienas teismas, kuriam pateiktas ginčas, pagal jam taikytinas taisykles pats nustato, ar jis kompetentingas jį spręsti. Be to, jis kenkia valstybių narių pasitikėjimui viena kitos teisinėmis sistemomis bei teismais. Todėl jis nesuderinamas su Reglamentu Nr. 44/2001.

Reglamento Nr. 44/2001 taikymo sritis taip pat buvo nagrinėjama byloje *SCT Industri* (2009 m. liepos 2 d. sprendimas, C-111/08). Teisingumo Teismas nusprendė, kad šis reglamentas netaikomas vykstant nemokumo procedūrai pateiktam prašymui dėl turto grąžinimo. Konkrečiai kalbant, atsižvelgiant į glaudų ryšį tarp bankroto procedūros ir prašymo, kuriuo siekiama panaikinti akcijų perdavimą, atliktą administratoriaus per nemokumo procedūrą, šis prašymas patenka į Reglamento Nr. 44/2001 taikymo išimtį dėl bankroto.

Ankstesnėje byloje *Color Drack* (2007 m. gegužės 3 d. sprendimas, C-386/05, Rink. p. I-3699) Teisingumo Teismui teko spręsti dėl prekių pirkimo-pardavimo sutarčių, numatančių keletą pristatymo vietų, o byloje *Rehder* (2009 m. liepos 9 d. sprendimas, C-204/08) jis nagrinėjo paslaugų teikimo sutartis, kuriose numatytos kelios paslaugų teikimo vietos, būtent vežimo oru sutartį. Šioje byloje Teisingumo Teismas nusprendė, kad Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkte įtvirtinta specialios jurisdikcijos sutartinių prievolių srityje taisyklė atitinka artumo reikalavimą ir yra pagrįsta glaudžiu ryšiu tarp sutarties ir bylą nagrinėjančio teismo. Taigi, kai numatytos kelios paslaugų teikimo vietos skirtingose valstybėse narėse, atsižvelgiant į artumo ir nuspėjamumo reikalavimus reikia nustatyti vietą, kuri užtikrina glaudžiausią ryšį tarp aptariamos sutarties ir kompetentingo teismo, ypač tą, kur pagal sutartį turi būti suteiktos pagrindinės paslaugos. Asmenų vežimo oru iš vienos valstybės narės į kitą pagal sutartį, sudarytą su viena oro bendrove, atveju teismas, turintis jurisdikciją nagrinėti šia vežimo sutartimi ir Reglamentu (EB) Nr. 261/2004, nustatančiu bendras kompensavimo keleiviams taisykles⁴⁴, grindžiamą ieškinį dėl kompensacijos, ieškovo pasirinkimu yra tas teismas, kurio teritorijoje yra lėktuvo išvykimo ar atvykimo vieta.

2009 m. balandžio 2 d. Sprendime *Gambazzi* (C-394/07) Teisingumo Teismas aiškino „sprendimo“ sąvoką Briuselio konvencijos nuostatų dėl pripažinimo ir vykdymo prasme bei atsisakymo pripažinti ir vykdyti tuo atveju, kai pažeista valstybės narės, į kurią kreiptasi, viešojo tvarka, pagrindo apimtį. Visų pirma jis nusprendė, kad už akių priimti sprendimas ar nutartis laikomi „sprendimais“, jeigu jie buvo priimti civiliniame procese, kuriame iš esmės laikytasi rungtyniškumo principo. Iš tiesų Briuselio konvencijos 25 straipsnis apima bet kurį susitariančiųjų šalių teismo priimtą sprendimą. Tam, jog šie teismų sprendimai patektų į minėtos konvencijos taikymo sritį, pakanka, kad iki momento, kai prašoma juos pripažinti ir vykdyti, juos priėmusioje valstybėje bylos būtų

⁴⁴ 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 261/2004, nustatantis bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisykles atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinantys Reglamentą (EEB) Nr. 295/91 (OL L 46, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 8 t., p. 10).

buvusios nagrinėtos ar galėjusios būti nagrinėtos laikantis rungtyniškumo principo. Teisingumo Teismas patikslino, kad aplinkybės, jog teismas sprendimą priėmė laikydamas, kad atsakovas, kuris nuolat dalyvavo posėdžiuose, neįvykdė įpareigojimų, nepakanka užginčyti pripažinimo „sprendimu“. Antra, Teisingumo Teismas nusprendė, jog valstybės, kurioje siekiama sprendimo pripažinimo, teismas, remdamasis viešąja tvarka pagrįsta išlyga, gali atsižvelgti į tai, kad sprendimą priėmusios valstybės teismas priėmė sprendimą dėl ieškovo reikalavimų neišklausęs atsakovo, kuris nuolat dalyvavo teismo posėdžiuose, bet nutartimi buvo pašalintas iš proceso, nes neįvykdė tame pačiame procese priimtomis kitomis ankstesnėmis nutartimis nustatytų įpareigojimų. Viešąja tvarka grindžiama išlyga galima remtis, jeigu matyti, kad pašalinimo priemonė buvo akivaizdus ir neproporcingas atsakovo teisės būti išklausytam pažeidimas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti ne tik sąlygas, kuriomis priimti prašomi vykdyti sprendimai, bet ir sąlygas, kuriomis buvo priimtos nutartys dėl teismo įpareigojimų, ir ypač patikrinti atsakovui suteiktas teisių gynimo priemones ir jo galimybę būti išklausytam.

Teisingumo Teismas taip pat turėjo aiškinti tam tikras Reglamento Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinimo Reglamento Nr. 1347/2000⁴⁵, nuostatas. Visų pirma reikia paminėti bylą *Hadadi* (2009 m. liepos 16 d. sprendimas, C-168/08), kurioje Teisingumo Teismas pareiškė savo poziciją dėl sutuoktinių pilietybės kriterijaus pasirenkant teismą, turintį jurisdikciją santuokos nutraukimo byloje. Nagrinėjamu atveju abu sutuoktiniai turėjo dvigubą Prancūzijos ir Vengrijos pilietybę ir kiekvienas pateikė skyrybų prašymą vienoje iš šių šalių. Pirmiausia Teisingumo Teismas konstatavo, kad Reglamente Nr. 2201/2003 nedaromas skirtumas, atsižvelgiant į tai, ar asmuo turi vieną, ar kelias pilietybes. Todėl šio reglamento nuostata, numatanti sutuoktinių pilietybės valstybės narės teismų jurisdikciją, negali būti aiškinama skirtingai, kai abu sutuoktiniai turi tokią pačią dvigubą pilietybę, ir kitaip, kai jie turi tik vieną bendrą pilietybę. Tuo atveju, kai abu sutuoktiniai turi teismo, kuriame iškelta byla, valstybės narės ir kitos valstybės narės pilietybes, šis teismas turi atsižvelgti į tai, kad sutuoktiniai taip pat turi kitos valstybės narės pilietybę ir kad jos teismai galėjo turėti jurisdikciją pagal minėtą reglamentą. Tada Teisingumo Teismas nurodė, kad šiame reglamente įtvirtintos jurisdikcijos santuokos nutraukimo bylose taisyklės pagrįstos keliais objektyviais alternatyviais kriterijais, tarp jų nenumatant jurisdikcijos pagrindų hierarchijos. Todėl leidžiama, kad egzistuotų keli jurisdikciją turintys teismai, nenumatant jų hierarchijos. Iš to Teisingumo Teismas padarė išvadą, jog tuo atveju, kai abu sutuoktiniai turi dviejų tų pačių valstybių narių pilietybę, pagal Reglamentą draudžiama atmesti vienos iš šių valstybių narių teismų jurisdikciją remiantis tuo, kad ieškovas neturi kitų sąsajų su šia valstybe. Taip pat jis paaikšino, kad valstybių narių, kurių pilietybę turi sutuoktiniai, teismai turi jurisdikciją pagal šį reglamentą, ir sutuoktiniai gali pasirinkti, kurios valstybės narės teisme pareikšti ieškinį.

Antra, byloje A (2009 m. balandžio 2 d. sprendimas, C-523/07) Teisingumo Teismas pirmą kartą aiškino vaiko „nuolatinės gyvenamosios vietos“ sąvoką kaip kriterijų nustatant jurisdikciją turintį teismą bylose dėl tėvų valdžios. Kadangi Reglamente Nr. 2201/2003 nėra jokios nuorodos į valstybių narių teisę siekiant nustatyti sąvokos „nuolatinė gyvenamoji vieta“ prasmę bei apimtį, Teisingumo Teismas nusprendė, kad tai savarankiška sąvoka. Atsižvelgiant į šio reglamento kontekstą ir tikslą, nuolatinė gyvenamoji vieta yra ta, kur vaikas jau iš dalies integravęsis į socialinę ir šeiminingą aplinką. Šiuo atžvilgiu, be kita ko, turi būti atsižvelgta į gyvenimo valstybės narės teritorijoje ir šeimos persikėlimo į šią valstybę trukmę, teisėtumą, sąlygas ir priežastis, vaiko pilietybę, mokyklos lankymo vietą ir sąlygas, kalbų žinias ir šeiminius bei socialinius vaiko ryšius toje valstybėje.

⁴⁵ 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000 (OL L 338, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 243).

Teisingumo Teismas pažymėjo, kad nustatyti vaiko nuolatinę gyvenamąją vietą turi nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į visas kiekvienam konkrečiam atvejui būdingas faktines aplinkybes. Be to, Teisingumo Teismas patikslino neatidėliotinų ar apsaugos priemonių tvarką Reglamento Nr. 2201/2003 20 straipsnio prasme. Taikyti šias priemones gali nuspręsti nacionalinis teismas, jeigu priemonės yra neatidėliotinos, jos taikomos asmenims, esantiems atitinkamoje valstybėje narėje, ir yra laikinojo pobūdžio. Tokių priemonių, priimamų labiausiai atsižvelgiant į vaiko interesus, skyrimas ir jų privalomas pobūdis nustatomas pagal nacionalinę teisę. Kai apsaugos priemonė jau paskirta, nacionalinis teismas neprivalo bylos perduoti jurisdikciją turinčiam kitos valstybės narės teismui. Vis dėlto, jeigu siekiant labiausiai apsaugoti vaiko interesus reikalinga, nacionalinis teismas, kuris nusprendė, jog neturi jurisdikcijos šiuo atveju, privalo pranešti apie tai jurisdikciją turinčiam kitos valstybės narės teismui.

2009 m. birželio 25 d. Sprendime *Roda Golf & Beach Resort* (C-14/08) buvo nagrinėtas ne teisminėje procedūroje priimtų notarinės formos dokumentų įteikimas. Teisingumo Teismas šiame sprendime nurodė, kad „neteisminio dokumento“ sąvoka Reglamento Nr. 1348/2000 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse⁴⁶ 16 straipsnio prasme yra Bendrijos teisės sąvoka. Iš tiesų Amsterdamo sutarties tikslas – sukurti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, taip pat iš ES sutarties į EB sutartį perkelta tvarka, leidžianti imtis priemonių teismų bendradarbiavimo užsienio elementą turinčių civilinių bylų srityje, patvirtina, kad valstybės narės norėjo įtvirtinti tokias priemones Bendrijos teisės sistemoje ir taip nustatyti jų savarankiško aiškinimo principą. Teisingumo Teismas nusprendė, kad notarinės formos dokumento įteikimas ne teisminėje procedūroje patenka į Reglamento Nr. 1348/2000 taikymo sritį. Iš tikrųjų, kadangi Bendrijos įteikimo sistema skirta tam, kad deramai veiktų vidaus rinka, EB 65 straipsnyje ir Reglamente Nr. 1348/2000 numatyto teismų bendradarbiavimo negalima taikyti tik teisminėmis procedūromis. Jeigu šiam bendradarbiavimui būdingi užsienio elementai ir jis būtinas, kad vidaus rinka deramai veiktų, taip bendradarbiauti galima ne tik vykstant tokiai procedūrai. Teisingumo Teismas patikslino, kad ši plati neteisminio dokumento apibrėžtis negali lemti per didelių įpareigojimų nacionaliniams teismams jų turimų išteklių atžvilgiu, nes, pirma, valstybės narės taip pat gali kaip perduodančiąsias arba gaunančiąsias agentūras dokumentams įteikti paskirti ne šiuos nacionalinius teismus, bet kitus subjektus ir, antra, valstybėms narėms leidžiama numatyti galimybę kitoje valstybėje narėje gyvenantiems asmenims įteikti dokumentus tiesiogiai paštu.

Policijos ir teisminis bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose

Byloje *Wolzenburg* (2009 m. spalio 6 d. sprendimas, C-123/08) Teisingumo Teismui buvo užduotas klausimas dėl nacionalinės teisės akto, numatančio nevienodą savo ir kitų valstybių narių piliečių vertinimą, kiek tai susiję su atsisakymu vykdyti Europos arešto orderį, atitikties Sąjungos teisei. Iš tiesų Nyderlandų teisės akte, įgyvendinančiame Pagrindų sprendimą 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio⁴⁷, skirtingai nei savo piliečių atveju, kitų valstybių narių piliečių atžvilgiu nustatyta, kad šis orderis nevykdomas, tik jeigu jie teisėtai penkerius metus nepertraukiamai gyveno Nyderlanduose ir turi nuolatinį leidimą gyventi šalyje. Teisingumo Teismas visų pirma konstatavo, kad EB 12 straipsnio pirma pastraipa yra taikytina, nes valstybės narės, įgyvendindamos ES sutarties pagrindų priimtą pagrindų sprendimą, negali pažeisti Bendrijos teisės, būtent EB sutarties nuostatų dėl kiekvienam Sąjungos piliečiui pripažįstamos teisės laisvai judėti ir apsigyventi

⁴⁶ 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1348/2000 (OL L 160, p. 37; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 1 t., p. 227).

⁴⁷ 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k. 19 sk. 6 t., p. 34).

valstybių narių teritorijoje. Tada Teisingumo Teismas nurodė, jog pagrindų sprendimo 4 straipsnio 6 punktą reikia aiškinti taip, kad kai orderis susijęs su Sąjungos piliečiu, jį vykdanti valstybė narė be gyvenimo šioje valstybėje trukmės reikalavimo negali šio orderio nevykdymo pagrindo taikymo dar sieti su papildomais administraciniais reikalavimais, kaip antai turėti nuolatinį leidimą gyventi šalyje. Galiausiai Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad EB 12 straipsnyje numatytas nediskriminavimo principas nedraudžia vykdančiosios valstybės narės teisės akto, pagal kurį šios valstybės kompetentinga teisminė institucija atsisako vykdyti Europos arešto orderį, išduotą dėl šios valstybės piliečio siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę, nors kai kalbama apie kitos valstybės narės pilietį, kuris kaip Sąjungos pilietis turi teisę gyventi šalyje, toks atsisakymas siejamas su reikalavimu, kad šis pilietis būtų teisėtai išgyvenęs nepertraukiamą penkerių metų laikotarpį minėtoje vykdančiojoje valstybėje narėje. Šią išvadą Teisingumo Teismas pagrindė tuo, jog tokia sąlyga, pirma, siekiama įsitikinti, jog kitos valstybės narės pilietis yra pakankamai integravęsis vykdančiojoje valstybėje narėje, ir, antra, ji neviršija to, kas būtina šiam tikslui pasiekti.

B – Teisingumo Teismo sudėtis

(2009 m. gruodžio 14 d. vyresniškumo tvarka)

Pirmoje eilėje iš kairės į dešinę:

Kolegijų pirmininkai C. Toader ir E. Levits; pirmasis generalinis advokatas P. Mengozzi; kolegijų pirmininkai K. Lenaerts ir A. Tizzano; Teisingumo Teismo pirmininkas V. Skouris; kolegijų pirmininkai J. N. Cunha Rodrigues, J.-C. Bonichot, R. Silva de Lapuerta ir P. Lindh; teisėjas C. W. A. Timmermans.

Antroje eilėje iš kairės į dešinę:

Teisėjai L. Bay Larsen, U. Løhmus, M. Ilešič, G. Arestis ir P. Kūris; generalinė advokatė J. Kokott; teisėjai A. Rosas, K. Schiemann, E. Juhász, A. Borg Barthet, J. Malenovský ir A. Ó Caoimh.

Trečioje eilėje iš kairės į dešinę:

Generalinis advokatas P. Cruz Villalón; teisėjai M. Berger, M. Safjan, A. Arabadjiev ir T. von Danwitz; generaliniai advokatai Y. Bot, E. Sharpston, J. Mazák ir V. Trstenjak; teisėjai J.-J. Kasel ir D. Šváby; generalinis advokatas N. Jääskinen; kancleris R. Grass.

1. Teisingumo Teismo teisėjai

(pagal pareigybių užėmimo datą)

Vassilios Skouris

gimė 1948 m.; Berlyno laisvojo universiteto teisės fakulteto diplomas (1970 m.); Hamburgo universiteto konstitucinės ir administracinės teisės mokslų daktaras (1973 m.); Hamburgo universiteto dėstytojas asistentas (1972–1977 m.); Bylefeldo universiteto viešosios teisės dėstytojas (1978 m.); Salonikų universiteto viešosios teisės dėstytojas (1982 m.); vidaus reikalų ministras (1989 m. ir 1996 m.); Kretos universiteto Administracijos tarybos narys (1983–1987 m.); Salonikų tarptautinės ir Europos ekonominės teisės centro direktorius (1997–2005 m.); Graikijos Europos teisės asociacijos pirmininkas (1992–1994 m.); Graikijos nacionalinio tyrimų komiteto narys (1993–1995 m.); Vyriausiojo Graikijos tarnautojų atrankos komiteto narys (1994–1996 m.); Tryro Europos teisės akademijos Mokslo tarybos narys (nuo 1995 m.); Graikijos nacionalinės teisėjų mokyklos Administracijos tarybos narys (1995–1996 m.); Užsienio reikalų ministerijos Mokslo tarybos narys (1997–1999 m.); Graikijos ekonomikos ir socialinių reikalų tarybos pirmininkas (1998 m.); Teisingumo Teismo teisėjas nuo 1999 m. birželio 8 d.; Teisingumo Teismo pirmininkas nuo 2003 m. spalio 7 dienos.

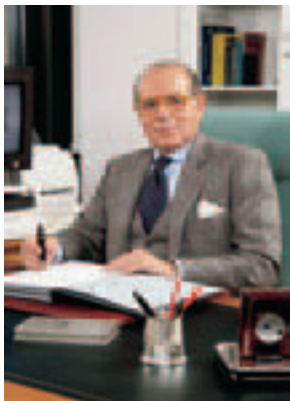
Peter Jann

gimė 1935 m.; Vienos universiteto teisės mokslų daktaras (1957 m.); 1961 m. paskirtas teisėju ir perkeltas į Federalinę teisingumo ministeriją; Vienos *Straf-Bezirksgericht* spaudos bylų teisėjas (1963–1966 m.); Federalinės teisingumo ministerijos spaudos atstovas (1966–1970 m.), vėliau paskirtas į šios ministerijos Tarptautinių ryšių skyrių; Parlamento teisingumo komiteto patarėjas ir spaudos atstovas (1973–1978 m.); paskirtas Konstitucinio Teismo nariu (1978 m.); iki 1994 m. pabaigos nuolatinis Konstitucinio Teismo teisėjas pranešėjas; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 1995 m. sausio 19 d. iki 2009 m. spalio 6 dienos.

Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer

gimė 1949 m.; teisėjas; Aukščiausiosios teisėjų tarybos (*Consejo General del Poder Judicial*) teisėjas; dėstytojas; *Consejo General del Poder Judicial* pirmininko kabineto vadovas; Europos žmogaus teisių teismo *ad hoc* teisėjas; *Tribunal Supremo* teisėjas nuo 1996 m.; Teisingumo Teismo generalinis advokatas nuo 1995 m. sausio 19 d. iki 2009 m. lapkričio 12 d., t. y. jo mirties datos.

Antonio Tizzano

gimė 1940 m.; Romos „La Sapienza“ universiteto Europos Sąjungos teisės dėstytojas; Neapolio „Istituto Orientale“ (1969–1979 m.) ir universiteto „Federico II“ (1979–1992 m.), Katanijos universiteto (1969–1977 m.) ir Mogadišo universiteto (1967–1972 m.) dėstytojas; Italijos kasacinio teismo advokatas; Italijos Respublikos nuolatinės atstovybės prie Europos Bendrijų patarėjas teisės klausimais (1984–1992 m.); Italijos delegacijos narys derybose dėl Ispanijos Karalystės ir Portugalijos Respublikos stojimo į Europos Bendrijas, dėl Suvestinio Europos akto ir Europos Sąjungos sutarties; daugelio publikacijų, įskaitant Europos sutarčių komentarus ir Europos Sąjungos kodeksus, autorius; žurnalo „Il Diritto dell’Unione Europea“ steigėjas ir vyriausiasis redaktorius nuo 1996 m.; kelių teisinių leidinių vadovų arba redakcinių kolegijų narys; daugelio tarptautinių kongresų pranešėjas; įvairiose tarptautinėse institucijose, įskaitant Hagos tarptautinės teisės akademiją (1987 m.), vykusių konferencijų ir paskaitų dalyvis ir pranešėjas; nepriklausomų ekspertų grupės Europos Bendrijų Komisijos finansinei veiklai įvertinti narys (1999 m.); Teisingumo Teismo generalinis advokatas nuo 2000 m. spalio 7 d. iki 2006 m. gegužės 3 d.; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2006 m. gegužės 4 dienos.

José Narciso de Cunha Rodrigues

gimė 1940 m.; ėjo įvairias pareigas teisėsaugos institucijose (1964–1977 m.); pagal Vyriausybės įgaliojimą vykdė ir koordinavo teismų sistemos reformos tyrimus; Vyriausybės atstovas Europos žmogaus teisių komisijoje ir Europos žmogaus teisių teisme (1980–1984 m.); Europos Tarybos žmogaus teisių koordinacinio komiteto ekspertas (1980–1985 m.); darbo grupės dėl baudžiamojo kodekso ir baudžiamojo proceso kodekso reformos narys; *Procurador- Geral da República* (1984–2000 m.); Europos Sąjungos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) priežiūros komiteto narys (1999–2000 m.); Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2000 m. spalio 7 dienos.

Christiaan Willem Anton Timmermans

gimė 1941 m.; Europos Bendrijų Teisingumo Teismo teisės referentas (1966–1969 m.); Europos Komisijos tarnautojas (1969–1977 m.); teisės mokslų daktaras (Leideno universitetas); Groningeno universiteto Europos Sąjungos teisės profesorius (1977–1989 m.); Arnhemo apeliacinio teismo teisėjo pavaduotojas; įvairių leidinių redaktorius; Europos Bendrijų Komisijos Teisės tarnybos generalinio direktoriaus pavaduotojas (1989–2000 m.); Amsterdamo universiteto Europos Sąjungos teisės profesorius; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2000 m. spalio 7 dienos.

Allan Rosas

gimė 1948 m.; 1977 m. Turku universitete (Suomija) suteiktas teisės mokslų daktaro laipsnis; teisės dėstytojas Turku universitete (1978–1981 m.) ir Åbo Akademi (Turku/Åbo) (1981–1996 m.); šio universiteto Žmogaus teisių instituto direktorius (1985–1995 m.); ėjo įvairias atsakingas akademines pareigas šalyje ir užsienyje; mokslo draugijų narys; daugelio tarptautinių ir nacionalinių tyrimo projektų ir programų, visų pirma, Europos Sąjungos teisės, tarptautinės teisės, žmogaus teisių ir pagrindinių teisių, konstitucinės teisės ir lyginamosios viešojo administravimo teisės srityse koordinatorius; kaip delegacijų narys arba patarėjas atstovavo Suomijos vyriausybei įvairiose tarptautinėse konferencijose ir susitikimuose; ekspertas Suomijos teisinio gyvenimo klausimais Vyriausybės ar Parlamento komisijose, Jungtinėse Tautose, UNESCO, ESBO ir Europos Taryboje; nuo 1995 m. – Europos Komisijos Teisės tarnybos vyresnysis patarėjas užsienio santykių klausimais; nuo 2001 m. kovo mėn. – Europos Komisijos Teisės tarnybos generalinio direktoriaus pavaduotojas; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2002 m. sausio 17 dienos.

Rosario Silva de Lapuerta

gimė 1954 m.; teisės diplomas (Madrido *Complutense* universitetas); Malagos *abogado del Estado*; Transporto, turizmo ir komunikacijų ministerijos Teisės skyriaus, o vėliau – Užsienio reikalų ministerijos Teisės tarnybos *abogado del Estado*; Valstybės teisės tarnybos, atsakingos už bylas Europos Bendrijų Teisingumo Teisme, *abogado del Estado-Jefe* ir *Abogacia General del Estado* (Teisingumo ministerija); Bendrijos ir tarptautinės teisinės pagalbos tarnybos generalinio direktoriaus pavaduotoja; Europos Bendrijų Komisijos darbo grupės dėl Bendrijos teismų sistemos ateities narė; Ispanijos delegacijos „Pirmininkavimo draugų“ grupės dėl Bendrijos teismų sistemos reformos pagal Nicos sutartį ir Europos Sąjungos Tarybos *ad hoc* „Teisingumo Teismo“ darbo grupės vadovė; Madrido diplomatijos mokyklos Bendrijos teisės dėstytoja; žurnalo „Noticias de la Unión Europea“ redakcinės kolegijos narė; Teisingumo Teismo teisėja nuo 2003 m. spalio 7 dienos.

Koen Lenaerts

gimė 1954 m.; teisės diplomas ir teisės mokslų daktaras (Liuvono *Katholieke Universiteit*); teisės magistras ir viešojo administravimo magistras (Harvardo universitetas); asistentas (1979–1983 m.), o nuo 1983 m. – Europos Sąjungos teisės dėstytojas Liuvono *Katholieke Universiteit*; Teisingumo Teismo teisės referentas (1984–1985 m.); Europos kolegijos Briugėje dėstytojas (1984–1989 m.); Briuselio advokatūros narys (1986–1989 m.); *Harvard Law School* kviestinis dėstytojas (1989 m.); Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 1989 m. rugsėjo 25 d. iki 2003 m. spalio 6 d.; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2003 m. spalio 7 dienos.

Juliane Kokott

gimė 1957 m.; teisės studijos Bonos ir Ženevos universitetuose; magistrė (LL.M) (*American University/Washington D.C.*); teisės mokslų daktarė (Heidelbergo universitetas, 1985 m.; Harvardo universitetas, 1990 m.); Berklio universiteto kviestinė dėstytoja (1991 m.); Augsburgio (1992 m.), Heidelbergo (1993 m.) ir Diuseldorfo (1994 m.) universitetų Vokietijos ir užsienio šalių viešosios teisės, tarptautinės teisės ir Europos teisės dėstytoja; Vokietijos vyriausybės teisėja *ad interim* Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) Sutaikymo ir arbitražo teisme; Federalinės konsultacinės tarybos dėl globalinių pasikeitimų (WBGU) pirmininko pavaduotoja (1996 m.); *St. Gallen* universiteto Teisės fakulteto tarptautinės teisės, tarptautinės verslo teisės ir Europos teisės dėstytoja (1999 m.); *St. Gallen* universiteto Europos ir tarptautinės verslo teisės instituto direktorė (2000 m.); *St. Gallen* universiteto Verslo teisės specializacijos programos direktoriaus pavaduotoja (2001 m.); Teisingumo Teismo generalinė advokatė nuo 2003 m. spalio 7 dienos.

Luís Miguel Poiares Pessoa Maduro

gimė 1967 m.; Lisabonos universiteto teisės diplomas (1990 m.); asistentas (Florencijos Europos universitetinis institutas, 1991 m.); teisės mokslų daktaras (Florencijos Europos universitetinis institutas, 1996 m.); kviestinis dėstytojas (*London School of Economics*; Europos kolegija Natoline; Madrido *Ortega y Gasset* institutas; Portugalijos katalikiškasis universitetas; Makao Europos studijų centras); dėstytojas (Lisabonos *Universidade Nova*, 1997 m.); *Fulbright Visiting Research Fellow* (Harvardo universitetas, 1998 m.); Tarptautinės komercinės teisės akademijos valdybos narys; *Hart Series on European Law and Integration*, *European Law Journal* bendraredaktorius ir kitų teisinių leidinių redakcinių kolegijų narys; Teisingumo Teismo generalinis advokatas nuo 2003 m. spalio 7 d. iki 2009 m. spalio 6 dienos.

Konrad Hermann Theodor Schiemann

gimė 1937 m.; teisės studijos Kembridžo universitete; baristeris (1964–1980 m.); *Queen's Counsel* (1980–1986 m.); *High Court of England and Wales* teisėjas (1986–1995 m.); *Lord Justice of Appeal* (1995–2003 m.); *Honourable Society of the Inner Temple* vyresnysis narys (nuo 1985 m.) ir išdininkas (2003 m.); Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2004 m. sausio 8 dienos.

Jerzy Makarczyk

gimė 1938 m.; teisės mokslų daktaras (1966 m.); tarptautinės viešosios teisės dėstytojas (1974 m.); Oksfordo universiteto *Senior Visiting Fellow* (1985 m.); Tokijo tarptautinio krikščioniškojo universiteto dėstytojas (1988 m.); keleto darbų tarptautinės viešosios teisės, Bendrijos teisės ir žmogaus teisių srityje autorius; įvairių tarptautinės teisės, Europos teisės ir žmogaus teisių mokslo draugijų narys; Lenkijos vyriausybės derybininkas dėl Rusijos ginkluotųjų pajėgų išvedimo iš Lenkijos Respublikos teritorijos; Užsienio reikalų ministerijos sekretorius, o vėliau – valstybės sekretorius (1989–1992 m.); Lenkijos delegacijos Jungtinių Tautų Generalinėje Asamblėjoje vadovas; Europos žmogaus teisių teismo teisėjas (1992–2002 m.); Tarptautinės teisės instituto pirmininkas (2003 m.); Lenkijos Respublikos Prezidento patarėjas užsienio politikos ir žmogaus teisių klausimais (2002–2004 m.); Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 11 d. iki 2009 m. spalio 6 dienos.

Pranas Kūris

gimė 1938 m.; Vilniaus universiteto teisės diplomatas (1961 m.); teisės mokslų kandidatas, Maskvos universitetas (1965 m.); teisės mokslų habilituotas daktaras (habil. dr.), Maskvos universitetas (1973 m.); Paryžiaus universiteto *Institut des Hautes Études Internationales* stažuotojas (vadovas – prof. Ch. Rousseau) (1967–1968 m.); Lietuvos mokslų akademijos tikrasis narys (1996 m.); Mykolo Romerio universiteto daktaras *honoris causa* (2001 m.); dirbo įvairių pedagoginių darbų bei vykdė administracines funkcijas Vilniaus universitete (1961–1990 m.); tarptautinės viešosios teisės dėstytojas, docentas ir profesorius, Teisės fakulteto dekanas; užėmė įvairius postus Lietuvos vyriausybėje, diplomatinėje tarnyboje, Lietuvos teisėsaugos sistemoje; teisingumo ministras (1990–1991 m.), valstybės patarėjas (1991 m.), Lietuvos Respublikos ambasadorius Belgijos Karalystėje, Nyderlandų Karalystei ir Liuksemburgo Didžiąjai Hercogystei (1992–1994 m.); Europos žmogaus teisių teismo (iki reformos) teisėjas (1994 m. birželio mėn.–1998 m. lapkričio mėn.); Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjas ir pirmininkas (1994 m. gruodžio mėn.–1998 m. spalio mėn.); Europos žmogaus teisių teismo teisėjas (1998 m. lapkričio mėn.–2004 m. gegužės mėn.); įvairių tarptautinių konferencijų dalyvis; Lietuvos Respublikos delegacijos deryboms su TSRS narys (1990–1992 m.); apie 200 publikacijų autorius; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 11 dienos.

Endre Juhász

gimė 1944 m.; Segedo universiteto teisės diplomas (Vengrija, 1967 m.); išlaikė Vengrijos advokatūros egzaminus (1970 m.); trečiojo ciklo lyginamosios teisės studijos Strasbūro universitete (1969–1972 m.); Užsienio prekybos ministerijos Teisės departamento pareigūnas (1966–1974 m.), direktorius teisės aktų leidybos klausimais (1973–1974 m.); Vengrijos ambasados Briuselyje pirmasis prekybos atašė, atsakingas už Bendrijos klausimus (1974–1979 m.); Užsienio prekybos ministerijos direktorius (1979–1983 m.); Vengrijos ambasados Vašingtone (Jungtinės Amerikos Valstijos) pirmasis prekybos atašė, vėliau – patarėjas komercijos klausimais (1983–1989 m.); Prekybos ministerijos ir Tarptautinių ekonominių ryšių ministerijos generalinis direktorius (1989–1991 m.); vyriausias derybininkas dėl Asociacijos sutarties tarp Vengrijos Respublikos ir Europos Bendrijų ir jų valstybių narių (1990–1991 m.); Tarptautinių ekonominių ryšių ministerijos generalinis sekretorius, Europos reikalų biuro direktorius (1992 m.); Tarptautinių ekonominių ryšių ministerijos valstybės sekretorius (1993–1994 m.); Pramonės ir prekybos ministerijos valstybės sekretorius, Europos reikalų tarnybos pirmininkas (1994 m.); nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius, Vengrijos Respublikos diplomatinės misijos prie Europos Sąjungos vadovas (1995 m. sausio mėn.–2003 m. gegužės mėn.); vyriausiasis derybininkas dėl Vengrijos Respublikos stojimo į Europos Sąjungą (1998 m. liepos mėn.–2003 m. balandžio mėn.); ministras be portfelio Europos integracijos klausimams koordinuoti (nuo 2003 m. gegužės mėn.); Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 11 dienos.

George Arestis

gimė 1945 m.; Atėnų universiteto teisės diplomas (1968 m.); Kenterberio Kento universiteto *Comparative Politics and Government* magistras (M. A.) (1970 m.); praktikuojantis advokatas Kipre (1972–1982 m.); *District Court* teisėjas (nuo 1982 m.); *District Court* pirmininkas (nuo 1995 m.); Nikosijos *District Court Administrative President* (1997–2003 m.); Kipro Aukščiausiojo Teismo teisėjas (2003 m.); Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 11 dienos.

Anthony Borg Barthet U.O.M.

gimė 1947 m.; Maltos karališkojo universiteto teisės mokslų daktaras – 1973 m.; 1975 m. priimtas į Maltos valstybės tarnybą *Notary to Government* pareigoms; Respublikos patarėjas – 1978 m., pirmasis Respublikos patarėjas – 1979 m., *Attorney General adjoint* – 1988 m., 1989 m. Maltos Respublikos Prezidento paskirtas *Attorney General*; Maltos universiteto civilinės teisės ne visą darbo dieną dirbantis dėstytojas (1985–1989 m.); Maltos universiteto tarybos narys (1998–2004 m.); Teisingumo vykdymo komisijos narys (1994–2004 m.); Maltos arbitražo centro valdytojų komiteto narys (1998–2004 m.); Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 11 dienos.

Marko Ilešič

gimė 1947 m.; teisės mokslų daktaras (Liublianos universitetas); lyginamosios teisės specializacija (Strasbūro ir Koimbros universitetai); advokatas; Liublianos darbo teismo teisėjas (1975–1986 m.); Sporto teismo pirmininkas (1978–1986 m.); draudimo bendrovės *Triglav* arbitražo teismo arbitras (1990–1998 m.); Biržos arbitražo kolegijos pirmininkas (nuo 1995 m.); Biržos arbitražo teismo arbitras (nuo 1998 m.); Jugoslavijos (iki 1991 m.) ir Slovėnijos (nuo 1991 m.) prekybos rūmų arbitras; Paryžiaus tarptautinių prekybos rūmų arbitras; UEFA (nuo 1988 m.) ir FIFA (nuo 2000 m.) apeliacinio teismo teisėjas; Slovėnijos teisininkų draugijų sąjungos pirmininkas; *International Law association*, Tarptautinio jūrų komiteto ir kelių kitų tarptautinių teisės draugijų narys; civilinės, komercinės ir tarptautinės privatinės teisės dėstytojas; Liublianos universiteto Teisės fakulteto dekanas; daugelio teisės publikacijų autorius; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 11 dienos.

Jiří Malenovský

gimė 1950 m.; Prahos Karolio universiteto teisės mokslų daktaras (1975 m.); Brno Masaryk universiteto vyresnysis dėstytojas (1974–1990 m.), prodekanas (1989–1991 m.) bei Tarptautinės teisės ir Europos Sąjungos teisės katedros vedėjas (1990–1992 m.); Čekoslovakijos Konstitucinio Teismo teisėjas (1992 m.); ambasadorius prie Europos Tarybos (1993–1998 m.); Europos Tarybos ministrų atstovų komiteto pirmininkas (1995 m.); Užsienio reikalų ministerijos generalinis direktorius (1998–2000 m.); Tarptautinės teisės asociacijos Čekijos ir Slovakijos padalinio pirmininkas (1999–2001 m.); Konstitucinio Teismo teisėjas (2000–2004 m.); Teisės aktų leidžiamosios tarybos narys (1998–2000 m.); Nuolatinio arbitražo teismo Hagoje narys (nuo 2000 m.); Brno Masaryk universiteto tarptautinės viešosios teisės dėstytojas (2001 m.); Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 11 dienos.

Ján Klučka

gimė 1951 m.; Bratislavos universiteto teisės mokslų daktaras (1974 m.); Košice universiteto tarptautinės teisės dėstytojas (nuo 1975 m.); Konstitucinio Teismo teisėjas (1993 m.); Nuolatinio arbitražo teismo Hagoje narys (1994 m.); Venecijos komisijos narys (1994 m.); Slovakijos tarptautinės teisės asociacijos pirmininkas (2002 m.); Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 11 d. iki 2009 m. spalio 6 dienos.

Uno Lõhmus

gimė 1952 m.; teisės mokslų daktaras nuo 1986 m., advokatas (1977–1998 m.); Tartu universiteto baudžiamosios teisės kviestinis dėstytojas; Europos žmogaus teisių teismo teisėjas (1994–1998 m.); Estijos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas (1998–2004 m.); Konstitucinės teisės komisijos narys; Baudžiamojo kodekso rengimo darbo grupės konsultantas; Baudžiamojo proceso kodekso rengimo darbo grupės narys; keleto darbų žmogaus teisių ir konstitucinės teisės tema autorius; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 11 dienos.

Egils Levits

gimė 1955 m.; Hamburgo universiteto teisės ir politinių mokslų studijų diplomas; Kylio universiteto Teisės fakulteto mokslo darbuotojas; Latvijos Seimo patarėjas tarptautinės teisės, konstitucinės teisės ir teisėkūros reformos klausimais; Latvijos Respublikos ambasadorius Vokietijoje ir Šveicarijoje (1992–1993 m.), Austrijoje, Šveicarijoje ir Vengrijoje (1994–1995 m.); Ministro Pirmininko pavaduotojas ir teisingumo ministras, einantis užsienio reikalų ministro pareigas (1993–1994 m.); ESBO sutaikymo ir arbitražo teismo taikintojas (nuo 1997 m.); Nuolatinio arbitražo teismo narys (nuo 2001 m.); 1995 m. išrinktas Europos žmogaus teisių teismo teisėju, perrinktas 1998 m. ir 2001 m.; įvairių publikacijų konstitucinės teisės ir administracinės teisės, teisėkūros reformos ir Bendrijos teisės temomis autorius; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 11 dienos.

Aindrias Ó Caoimh

gimė 1950 m.; civilinės teisės bakalauras (Airijos nacionalinis universitetas, Dublino *University College*, 1971 m.); baristeris (*King's Inns*, 1972 m.); Europos Bendrijos teisės aukštesniosios pakopos studijų diplomas (Dublino *University College*, 1977 m.); Airijos advokatūros baristeris (1972–1999 m.); Europos teisės lektorius (*King's Inns*, Dublinas); *Senior Counsel* (1994–1999 m.); Airijos vyriausybės atstovas daugelyje bylų Europos Bendrijų Teisingumo Teisme; Airijos *High Court* teisėjas (nuo 1999 m.); *Honorable Society of King's Inns Benchers* (seniūnas) (nuo 1999 m.); Airijos Europos bendrijos teisės draugijos viceprezidentas; Tarptautinės teisės asociacijos (Airijos padalinio) narys; Teisingumo Teismo teisėjo Andreas O'Keeffe (Aindrias Ó Caoimh) (1974–1985 m.) sūnus; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2004 m. spalio 13 dienos.

Lars Bay Larsen

gimė 1953 m.; Kopenhagos universiteto politikos mokslų diplomas (1976 m.); teisės diplomas (1983 m.); Teisingumo ministerijos tarnautojas (1983–1985 m.); Kopenhagos universiteto šeimos teisės dėstytojas (1984–1991 m.), vėliau – asocijuotasis dėstytojas (1991–1996 m.); *Advokatsamfund* skyriaus vedėjas (1985–1986 m.); Teisingumo ministerijos skyriaus vedėjas (1986–1991 m.); priimtas į advokatūrą (1991 m.); Teisingumo ministerijos skyriaus vedėjas (1991–1995 m.), Policijos departamento direktorius (1995–1999 m.), Teisės departamento direktorius (2000–2003 m.); Danijos Karalystės atstovas K 4 komitete (1995–2000 m.), Pagrindinėje Šengeno grupėje (1996–1998 m.) ir Europolo vykdomojoje taryboje (1998–2000 m.); *Højesteret* teisėjas (2003–2006 m.); Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2006 m. sausio 11 dienos.

Eleanor Sharpston

gimė 1955 m.; ekonomikos, kalbų ir teisės studijos Kembridžo *King's* koledže (1973–1977 m.); Oksfordo *Corpus Christi* koledžo asistentė ir mokslo darbuotoja (1977–1980 m.); priimta į advokatūrą (*Middle Temple*, 1980 m.); baristerė (1980–1987 m. ir 1990–2005 m.); generalinio advokato, vėliau teisėjo Gordon Slynn teisės referentė (1987–1990 m.); Londono koledžo universiteto Europos Sąjungos ir lyginamosios teisės lektorė (*Director of European Legal Studies*) (1990–1992 m.); Kembridžo universiteto Teisės fakulteto lektorė (1992–1998 m.), vėliau asocijuotoji lektorė (1998–2005 m.); Kembridžo *King's* koledžo *fellow* (nuo 1992 m.); Kembridžo Europos teisės studijų centro asocijuota lektorė ir mokslo darbuotoja (*Senior Research Fellow*) (1998–2005 m.); *Queen's Counsel* (1999 m.); *Benchers of Middle Temple* (2005 m.); Teisingumo Teismo generalinė advokatė nuo 2006 m. sausio 11 dienos.

Paolo Mengozzi

gimė 1938 m.; Bolonijos universiteto tarptautinės teisės dėstytojas ir Jean Monnet Europos Bendrijos teisės katedros vedėjas; Madrido *Carlos III* universiteto *honoris causa* daktaras; Johns Hopkins (*Bologna Center*), *St. Johns* (Niujorkas), Džordžtauno, Paryžiaus II, Georgia (Atėnai) universitetų ir *Institut universitaire international* (Liuksemburgas) kviestinis dėstytojas; Nijmegeno universiteto *European Business Law Pallas Program* koordinadorius; Europos Bendrijų Komisijos patariamojo komiteto viešųjų pirkimų klausimais narys; valstybės sekretoriaus pavaduotojas prekybos ir pramonės klausimais Italijos pirmininkavimo Tarybai laikotarpiu; Europos bendrijos darbo grupės dėl Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) narys ir Hagos tarptautinės teisės akademijos tyrimų centro 1997 m. sesijos, skirtos PPO, pirmininkas; Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 1998 m. kovo 4 d. iki 2006 m. gegužės 3 d.; Teisingumo Teismo generalinis advokatas nuo 2006 m. gegužės 4 dienos.

Pernilla Lindh

gimė 1945 m.; Lundo universiteto teisės diplomas; Trollhättan pirmosios instancijos teismo referentė ir teisėja (1971–1974 m.); Stokholmo apeliacinio teismo referentė (1974–1975 m.); Stokholmo pirmosios instancijos teismo teisėja (1975 m.); Stokholmo apeliacinio teismo pirmininko patarėja teisės ir administraciniais klausimais (1975–1978 m.); atsakingoji patarėja Nacionalinėje teismų administracijoje (*Domstolverket*) (1977 m.); Teisingumo kanclerio (*Justice Chancellor*) kabineto patarėja (1979–1980 m.); Stokholmo apeliacinio teismo teisėja asesorė (1980–1981); Prekybos ministerijos teisės patarėja (1981–1982 m.); Užsienio reikalų ministerijos patarėja, vėliau – Teisės departamento direktorė ir generalinė direktorė (1982–1995 m.); 1992 m. ambasadorės rangas; *Swedish Market Court* viceprezidentė; atsakinga už teisės ir institucinius klausimus EEE derybose (ELPA grupės vicepirmininkė, vėliau – pirmininkė), paskui derybose dėl Švedijos Karalystės stojimo į Europos Sąjungą; Pirmosios instancijos teismo teisėja nuo 1995 m. sausio 18 d. iki 2006 m. spalio 6 d.; Teisingumo Teismo teisėja nuo 2006 m. spalio 7 dienos.

Yves Bot

gimė 1947 m.; Ruano teisės fakulteto diplomas; teisės mokslų daktaras (Paryžiaus II *Panthéon-Assas* universitetas); Le Mano teisės fakulteto dėstytojas; Le Mano prokuratūros prokuroro padėjėjas, vėliau – pirmasis padėjėjas (1974–1982 m.); Respublikos prokuroras prie Djepo apygardos teismo (1982–1984 m.); Respublikos prokuroro pavaduotojas prie Strasbūro apygardos teismo (1984–1986 m.); Respublikos prokuroras prie Bastjos apygardos teismo (1986–1988 m.); generalinis advokatas prie Kano apeliacinio teismo (1988–1991 m.); Respublikos prokuroras prie Mans apygardos teismo (1991–1993 m.); teisingumo ministro patarėjas (1993–1995 m.); Respublikos prokuroras prie Nantero apygardos teismo (1995–2002 m.); Respublikos prokuroras prie Paryžiaus apygardos teismo (2002–2004 m.); Paryžiaus apeliacinio teismo generalinis prokuroras (2004–2006 m.); Teisingumo Teismo generalinis advokatas nuo 2006 m. spalio 7 dienos.

Ján Mazák

gimė 1954 m.; teisės mokslų daktaras (Pavol Jozef Safarik universitetas Košice, 1978 m.); civilinės teisės (1994 m.) ir Bendrijos teisės dėstytojas (2004 m.); Košice teisės fakulteto Bendrijos teisės instituto direktorius (2004 m.); Košice *Krajský súd* (regioninis teismas) teisėjas (1980 m.); Košice *Mestský súd* (miesto teismas) vicepirmininkas (1982 m.) ir pirmininkas (1990 m.); Slovakijos advokatų asociacijos narys (1991 m.); Konstitucinio Teismo patarėjas teisės klausimais (1993–1998 m.); teisingumo viceministras (1998–2000 m.); Konstitucinio Teismo pirmininkas (2000–2006 m.); Venecijos komisijos narys (2004 m.); Teisingumo Teismo generalinis advokatas nuo 2006 m. spalio 7 dienos.

Jean-Claude Bonichot

gimė 1955 m.; Meco universiteto teisės diplomas, Paryžiaus politikos mokslų instituto diplomas, studijos Nacionalinėje administravimo mokykloje (*École nationale d'administration*); Valstybės tarybos *rapporteur* (1982–1985 m.), *commissaire du gouvernement* (1985–1987 m. ir 1992–1999 m.), asesorius (1999–2000 m.), Ginčų skyriaus šeštojo poskyrio pirmininkas (2000–2006 m.); Teisingumo Teismo teisės referentas (1987–1991 m.); Darbo, įdarbinimo ir profesinio mokymo ministro, vėliau – Viešosios tarnybos ir administracijos modernizavimo ministro kabineto vadovas (1991–1992 m.); Valstybės tarybos misijos teisės klausimais prie Nacionalinės pagal darbo sutartį dirbančių darbuotojų sveikatos draudimo kasos (*Caisse nationale d'assurance maladie des travailleurs salariés*) vadovas (2001–2006 m.); Meco universiteto dėstytojas (1988–2000 m.), vėliau Paryžiaus I *Panthéon-Sorbonne* universiteto dėstytojas (nuo 2000 m.); daugelio publikacijų administracinės teisės, Bendrijos teisės ir Europos žmogaus teisių teisės srityse autorius; *Bulletin de jurisprudence de droit de l'urbanisme* leidinio kūrėjas ir redakcinio komiteto pirmininkas, *Bulletin juridique des collectivités locales* leidinio vienas kūrėjų ir redakcinio komiteto narys; tyrimo grupės institucijų bei planavimo, miesto ir teisės klausimais mokslinės tarybos pirmininkas; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2006 m. spalio 7 dienos.

Thomas von Danwitz

gimė 1962 m.; studijavo Bonoje, Ženevoje ir Paryžiuje; išlaikė valstybinį teisės egzaminą (1986 m. ir 1992 m.); teisės mokslų daktaras (Bonos universitetas, 1988 m.); Nacionalinės administravimo mokyklos tarptautinis viešojo administravimo diplomas (*École nationale d'administration*, 1990 m.), habilituotas daktaras (Bonos universitetas, 1996 m.); Ruhro universiteto Teisės fakulteto Vokietijos viešosios teisės ir Europos teisės dėstytojas (Bochumas, 1996–2003 m.), dekanas (2000–2001 m.); Vokietijos viešosios teisės ir Europos teisės dėstytojas (Kelno universitetas, 2003–2006 m.); Viešosios teisės ir administracinių mokslų instituto direktorius (2006 m.); kviestinis dėstytojas *Fletcher School of Law and Diplomacy* (2000 m.), François Rabelais universitete (Turas, 2001–2006 m.) ir Paryžiaus I *Panthéon-Sorbonne* universitete (2005–2006 m.); Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2006 m. spalio 7 dienos.

Verica Trstenjak

gimė 1962 m.; teisėjo egzaminas (1987 m.); Liublianos universiteto teisės mokslų daktarė (1995 m.); teisės ir valstybės teorijos (doktrinos) bei privatinės teisės dėstytoja (nuo 1996 m.); tyrinėtoja; doktorantūros studijos Ciuricho universitete, Vienos universiteto Lyginamosios teisės institute, Makso Planko tarptautinės privatinės teisės institute Hamburge, Amsterdamo laisvajame universitete; kvietinė dėstytoja Vienos bei Fribūro (Vokietija) universitetuose ir Bucerius teisės mokykloje Hamburge; Mokslo ir technologijos ministerijos Teisės skyriaus vedėja (1994–1996 m.) bei valstybės sekretorė (1996–2000 m.); Vyriausybės generalinė sekretorė (2000 m.); Europos civilinio kodekso darbo grupės (*Study Group on European Civil Code*) narė nuo 2003 m.; *Humboldt* tyrimo projekto (*Humboldt Stiftung*) vadovė; daugiau nei šimto teisės straipsnių ir kelių knygų apie Europos teisę ir privatinę teisę autorė; Slovėnijos teisininkų asociacijos premija „2003 metų teisininkas“; kelių teisės leidinių redakcinės tarybos narė; Slovėnijos teisininkų asociacijos generalinė sekretorė, kelių teisininkų asociacijų, tarp jų – *Gesellschaft für Rechtsvergleichung*, narė; Pirmosios instancijos teismo teisėja nuo 2004 m. liepos 7 d. iki 2006 m. spalio 6 d.; Teisingumo Teismo generalinė advokatė nuo 2006 m. spalio 7 dienos.

Alexander Arabadjiev

gimė 1949 m.; teisės studijos (*St. Kliment Ohridski* universitetas, Sofija); Blagojevgrado apylinkės teismo teisėjas (1975–1983 m.); Blagojevgrado apygardos teismo teisėjas (1983–1986 m.); Aukščiausiojo Teismo teisėjas (1986–1991 m.); Konstitucinio Teismo teisėjas (1991–2000 m.); Europos žmogaus teisių komisijos narys (1997–1999 m.); Europos konvento dėl Europos ateities narys (2002–2003 m.); Parlamento narys (2001–2006 m.); stebėtojas Europos Parlamente; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2007 m. sausio 12 dienos.

Camelia Toader

gimė 1963 m.; teisės diplomas (1986 m.), teisės mokslų daktarė (1997 m.) (Bukarešto universitetas); Buftios pirmosios instancijos teismo teisėja stažuotoja (1986–1988 m.); Bukarešto 5-ojo sektoriaus pirmosios instancijos teismo teisėja (1988–1992 m.); civilinės teisės ir Europos sutarčių teisės lektorė (1992–2005 m.), vėliau dėstytoja (2005–2006 m.) Bukarešto universitete; keletas daktaro studijų ir tyrimų Makso Planko tarptautinės privatinės teisės institute Hamburge (1992–2004 m.); Teisingumo ministerijos Europos integracijos skyriaus vadovė (1997–1999 m.); Aukščiausiojo kasacinio ir teisingumo teismo teisėja (1999–2006 m.); kvietinė dėstytoja Vienos universitete (2000 m.); Bendrijos teisės dėstytoja Nacionaliniame teisėjų institute (2003 m. ir 2005–2006 m.); kelių teisinių leidinių redakcinių kolegijų narė; Teisingumo Teismo teisėja nuo 2007 m. sausio 12 dienos.

Jean-Jacques Kasel

gimė 1946 m.; teisės mokslų daktaras, *licence spéciale* administracinės teisės srityje (*Université libre de Bruxelles*, 1970 m.); Paryžiaus *Institut d'études politiques* diplomas (*Ecofin*, 1972 m.); advokato praktika; *Banque de Paris et des Pays Bas* patarėjas teisės klausimais (1972–1973); Užsienio reikalų ministerijos atašė, vėliau – diplomatinės atstovybės sekretorius (1973–1976 m.); Ministrų tarybos darbo grupių pirmininkas (1976 m.); ambasados prie EBPO pirmasis sekretorius, nuolatinio atstovo pavaduotojas (Paryžius, 1976–1979 m.); Vyriausybės vicepirmininko kabineto vadovas (1979–1980 m.); Europos politinio bendradarbiavimo pirmininkas (1980 m.); Europos Bendrijų Komisijos pirmininko patarėjas, vėliau kabineto vadovo pavaduotojas (1981 m.); Ministrų tarybos generalinio sekretoriato biudžeto ir statuto direktorius (1981–1984 m.); projekto vadovas nuolatinėje atstovybėje prie Europos Bendrijų (1984–1985 m.); Biudžeto komiteto pirmininkas; įgaliotasis ministras, politinių ir kultūros reikalų direktorius (1986–1991 m.); Ministro Pirmininko patarėjas diplomatiniais klausimais (1986–1991 m.); ambasadorius Graikijai (1989–1991 m., nereziduojantis), Politikos komiteto pirmininkas (1991 m.); ambasadorius, nuolatinis atstovas prie Europos Bendrijų (1991–1998 m.); COREPER pirmininkas (1997 m. pirmasis pusmetis); ambasadorius (Briuselis, 1998–2002 m.); nuolatinis atstovas prie NATO (1998–2002); Rūmų maršalas ir Jo Didenybės Didžiojo Hercogo kabineto vadovas (2002–2007 m.); Teisingumo Teismo teisėja nuo 2008 m. sausio 15 dienos.

Marek Safjan

gimė 1949 m.; teisės mokslų daktaras (Varšuvos universitetas, 1980 m.); habilituotas teisės mokslų daktaras (Varšuvos universitetas, 1990 m.); teisės profesorius (1998–2009 m.); Varšuvos universiteto Civilinės teisės instituto direktorius (1992–1996 m.); Varšuvos universiteto prorektorius (1994–1997 m.); *Henri Capitant des amis de la culture juridique française* asociacijos lenkų skyriaus generalinis sekretorius (1994–1998 m.); Lenkijos atstovas Europos Tarybos bioetikos komitete (1991–1997 m.); Teisingumo instituto Mokslų tarybos pirmininkas (1998 m.); Konstitucinio Tribunolo teisėjas (1997–1998 m.), vėliau – šio Tribunolo pirmininkas (1998–2006 m.); Lyginamosios teisės tarptautinės akademijos narys (nuo 1994 m.), Tarptautinės teisės, etikos ir mokslų asociacijos narys (nuo 1995 m.), Lenkijos Helsinkio komiteto narys; Lenkijos menų ir mokslų akademijos narys; Europos Tarybos generalinio sekretoriaus suteiktas *pro merito* medalis (2007 m.); daugelio publikacijų civilinės, medicinos ir Europos teisės klausimais autorius; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2009 m. spalio 7 dienos.

Daniel Šváby

gimė 1951 m.; teisės mokslų daktaras (Bratislavos universitetas); Bratislavos apylinkės teismo teisėjas; Bratislavos apeliacinio teismo civilinių bylų teisėjas ir pirmininko pavaduotojas; Teisės instituto prie Teisingumo ministerijos Civilinės ir šeimos teisės skyriaus narys; Aukščiausiojo Teismo komercinių bylų pakaitinis teisėjas; Europos žmogaus teisių komisijos (Strasbūras) narys; Konstitucinio Teismo teisėjas (2000–2004 m.); Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 12 d. iki 2009 m. spalio 6 d.; Teisingumo Teismo teisėjas nuo 2009 m. spalio 7 dienos.

Maria Berger

gimė 1956 m.; teisės ir ekonomikos studijos (1975–1979 m.), teisės mokslų daktarė; Insbruko universiteto Viešosios teisės ir politikos mokslų instituto asistentė ir dėstytoja (1979–1984 m.); Federalinės mokslo ir tyrimų ministerijos administratorė, vėliau – skyriaus vadovo pavaduotoja (1984–1988 m.); už Europos Sąjungos klausimus Federalinėje kanceliarijoje atsakingas asmuo (1988–1989 m.); Federalinės kanceliarijos „Europos integracijos“ skyriaus vedėja (Austrijos pasirengimas narystei Europos Sąjungoje) (1989–1992 m.); ELPA priežiūros institucijos vadovė Ženevoje ir Briuselyje (1993–1994 m.); Kremso *Donau-Universität* prorektorė (1995–1996 m.); Europos Parlamento narė (1996 m. lapkričio mėn. – 2007 m. sausio mėn. ir 2008 m. gruodžio mėn. – 2009 m. liepos mėn.) ir Teisės reikalų komiteto narė; Europos konvento dėl Europos ateities pakaitinė narė (2002 m. vasario mėn.–2003 m. liepos mėn.); Pergo miesto tarybos narė (1997 m. rugsėjo mėn.–2009 m. rugsėjo mėn.); federalinė teisingumo ministrė (2007 m. sausio mėn.–2008 m. gruodžio mėn.); Teisingumo Teismo teisėja nuo 2009 m. spalio 7 dienos.

Niilo Jääskinen

gimė 1958 m.; teisės diplomas (*licence*) (1980 m.), teisės magistro diplomas (*diplôme d'études approfondies en droit*) (1982 m.), daktaro disertacija Helsinkio universitete (2008 m.); Helsinkio universiteto dėstytojas (1980–1986 m.); Rovaniemio apylinkės teismo teisės referentas ir laikinasis teisėjas (1983–1984 m.); Teisingumo ministerijos patarėjas teisės klausimais (1987–1989 m), vėliau – Europos teisės skyriaus vedėjas (1990–1995 m.); Užsienio reikalų ministerijos patarėjas teisės klausimais (1989–1990 m.); Suomijos Parlamento Didžiosios komisijos sekretorius ir patarėjas Europos klausimais (1995–2000 m.); Vyriausiojo administracinio teismo laikinasis teisėjas (2000 m. liepos mėn.–2002 m. gruodžio mėn.), vėliau – teisėjas (2003 m. sausio mėn.–2009 m. rugsėjo mėn.); vykstant deryboms dėl Suomijos Respublikos įstojimo į Europos Sąjungą – už teisės ir institucinius klausimus atsakingas asmuo; Teisingumo Teismo generalinis advokatas nuo 2009 m. spalio 7 dienos.

Pedro Cruz Villalón

gimė 1946 m.; Sevilijos universiteto teisės diplomas (1963–1968 m.) ir mokslų daktaras (1975 m.); trečiojo ciklo studijos Breisgau Freiburgo universitete (1969–1971 m.); Sevilijos universiteto politikos teisės profesorius (1978–1986 m.); Sevilijos universiteto Konstitucinės teisės katedros vedėjas (1986–1992 m.); Ispanijos Konstitucinio Teismo teisės referentas (1986–1987 m.); Ispanijos Konstitucinio Teismo teisėjas (1992–1998 m.); Ispanijos Konstitucinio Teismo pirmininkas (1998–2001 m.); Berlyno *Wissenschaftskolleg* (Mokslų kolegija) narys (2001–2002 m.); Madrido *Universidad Autónoma* Konstitucinės teisės katedros vedėjas (2002–2009 m.); renkamas Valstybės Tarybos narys (2004–2009 m.); daugelio publikacijų autorius; Teisingumo Teismo generalinis advokatas nuo 2009 m. gruodžio 14 dienos.

Roger Grass

gimė 1948 m.; baigė Paryžiaus *Institut d'études politiques et études supérieures de droit public*; *Procureur de la République* pavaduotojas Versalio *Tribunal de grande instance*; Teisingumo Teismo vyriausiasis administratorius; Paryžiaus apeliacinio teismo *parquet général* generalinis sekretorius; *Garde des Sceaux* kabinetas; Teisingumo Teismo pirmininko teisės referentas; Teisingumo Teismo kancleris nuo 1994 m. vasario 10 dienos.

2. Teisingumo Teismo sudėties pasikeitimai 2009 m.

2009 m. spalio 6 d. iškilmingas posėdis

2009 m. vasario 25 d. ir 2009 m. kovo 25 d. sprendimais valstybių narių vyriausybių atstovai naujai kadencijai nuo 2009 m. spalio 7 d. iki 2015 m. spalio 6 d. paskyrė Teisingumo Teismo teisėjus Vassilios Skouris, Allan Rosas, Koen Lenaerts, Marko Ilešič, Aindrias Ó Caoimh, Rosario Silva de Lapuerta, Endre Juhász, Uno Lohmus, Lars Bay Larsen, Camelia Toader ir Jean-Jacques Kasel.

2009 m. vasario 25 d. ir 2009 m. liepos 8 d. sprendimais Teisingumo Teismo teisėjais laikotarpiui nuo 2009 m. spalio 7 d. iki 2015 m. spalio 6 d. paskirti Marek Safjan, kuris pakeičia Jerzy Makarczyk, Daniel Šváby, kuris pakeičia Jan Klučka, o laikotarpiui nuo 2009 m. spalio 7 d. iki 2012 m. spalio 6 d. – Maria Berger, kuri pakeičia Peter Jann.

2009 m. vasario 25 d. sprendimu valstybių narių vyriausybių atstovai naujai kadencijai nuo 2009 m. spalio 7 d. iki 2015 m. spalio 6 d. paskyrė Teisingumo Teismo generalinius advokatus Eleanor Sharpston, Juliane Kokott ir Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer. Tuo pačiu sprendimu laikotarpiui nuo 2009 m. spalio 7 d. iki 2015 m. spalio 6 d. Teisingumo Teismo generaliniu advokatu paskirtas Niilo Jääskinen, kuris pakeičia Luís Miguel Poiares Pessoa Maduro.

2009 m. gruodžio 14 d. iškilmingas posėdis

Mirus generaliniam advokatui Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer, Europos Sąjungos valstybių narių vyriausybių atstovai 2009 m. lapkričio 30 d. sprendimu Europos Sąjungos Teisingumo Teismo generaliniu advokatu likusiam generalinio advokato D. Ruiz-Jarabo Colomer kadencijos laikui, t. y. nuo 2009 m. lapkričio 30 d. iki 2015 m. spalio 6 d., paskyrė Pedro Cruz Villalón.

3. Vyresniškumo tvarka

Nuo 2009 m. sausio 1 d. iki spalio 7 d.

Teisingumo Teismo pirmininkas V. SKOURIS
Pirmosios kolegijos pirmininkas P. JANN
Antrosios kolegijos pirmininkas
C. W. A. TIMMERMANS
Trečiosios kolegijos pirmininkas A. ROSAS
Ketvirtosios kolegijos pirmininkas K. LENAERTS
Pirmoji generalinė advokatė E. SHARPSTON
Penktosios kolegijos pirmininkas M. ILEŠIČ
Septintosios kolegijos pirmininkas
A. Ó CAOIMH
Šeštosios kolegijos pirmininkas J.-C. BONICHOT
Aštuntosios kolegijos pirmininkas T. von
DANWITZ
Generalinis advokatas D. RUIZ-JARABO
COLOMER
Teisėjas A. TIZZANO
Teisėjas J. N. CUNHA RODRIGUES
Teisėja R. SILVA de LAPUERTA
Generalinė advokatė J. KOKOTT
Generalinis advokatas M. POIARES MADURO
Teisėjas K. SCHIEMANN
Teisėjas J. MAKARCZYK
Teisėjas P. KÜRIS
Teisėjas E. JUHÁSZ
Teisėjas G. ARESTIS
Teisėjas A. BORG BARTHET
Teisėjas J. MALENOVSKÝ
Teisėjas J. KLUČKA
Teisėjas U. LÖHMUS
Teisėjas E. LEVITS
Teisėjas L. BAY LARSEN
Generalinis advokatas P. MENGGOZZI
Teisėja P. LINDH
Generalinis advokatas Y. BOT
Generalinis advokatas J. MAZÁK
Generalinė advokatė V. TRSTENJAK
Teisėjas A. ARABADJIEV
Teisėja C. TOADER
Teisėjas J.-J. KASEL

Kancleris R. GRASS

Nuo 2009 m. spalio 8 d. iki gruodžio 13 d.

Teisingumo Teismo pirmininkas V. SKOURIS
Pirmosios kolegijos pirmininkas A. TIZZANO
Antrosios kolegijos pirmininkas J. N. CUNHA
RODRIGUES
Trečiosios kolegijos pirmininkas K. LENAERTS
Ketvirtosios kolegijos pirmininkas
J.-C. BONICHOT
Pirmasis generalinis advokatas P. MENGGOZZI
Septintosios kolegijos pirmininkė R. SILVA de
LAPUERTA
Penktosios kolegijos pirmininkas E. LEVITS
Šeštosios kolegijos pirmininkė P. LINDH
Aštuntosios kolegijos pirmininkė C. TOADER
Generalinis advokatas D. RUIZ-JARABO
COLOMER
Teisėjas C. W. A. TIMMERMANS
Teisėjas A. ROSAS
Generalinė advokatė J. KOKOTT
Teisėjas K. SCHIEMANN
Teisėjas P. KÜRIS
Teisėjas E. JUHÁSZ
Teisėjas G. ARESTIS
Teisėjas A. BORG BARTHET
Teisėjas M. ILEŠIČ
Teisėjas J. MALENOVSKÝ
Teisėjas U. LÖHMUS
Teisėjas A. Ó CAOIMH
Teisėjas L. BAY LARSEN
Generalinė advokatė E. SHARPSTON
Generalinis advokatas Y. BOT
Generalinis advokatas J. MAZÁK
Teisėjas T. von DANWITZ
Generalinė advokatė V. TRSTENJAK
Teisėjas A. ARABADJIEV
Teisėjas J.-J. KASEL
Teisėjas M. SAFJAN
Teisėjas D. ŠVÁBY
Teisėja M. BERGER
Generalinis advokatas N. JÄÄSKINEN

Kancleris R. GRASS

**Nuo 2009 m. gruodžio 14 d. iki
gruodžio 31 d.**

Teisingumo Teismo pirmininkas V. SKOURIS
Pirmosios kolegijos pirmininkas A. TIZZANO
Antrosios kolegijos pirmininkas J. N. CUNHA
RODRIGUES
Trečiosios kolegijos pirmininkas K. LENAERTS
Ketvirtosios kolegijos pirmininkas
J.-C. BONICHOT
Pirmasis generalinis advokatas P. MENGOTZI
Septintosios kolegijos pirmininkė R. SILVA de
LAPUERTA
Penktosios kolegijos pirmininkas E. LEVITS
Šeštosios kolegijos pirmininkė P. LINDH
Aštuntosios kolegijos pirmininkė C. TOADER
Teisėjas C. W. A. TIMMERMANS
Teisėjas A. ROSAS
Generalinė advokatė J. KOKOTT
Teisėjas K. SCHIEMANN
Teisėjas P. KÜRIS
Teisėjas E. JUHÁSZ
Teisėjas G. ARESTIS
Teisėjas A. BORG BARTHET
Teisėjas M. ILEŠIČ
Teisėjas J. MALENOVSKÝ
Teisėjas U. LÖHMUS
Teisėjas A. Ó. CAOIMH
Teisėjas L. BAY LARSEN
Generalinė advokatė E. SHARPSTON
Generalinis advokatas Y. BOT
Generalinis advokatas J. MAZÁK
Teisėjas T. von DANWITZ
Generalinė advokatė V. TRSTENJAK
Teisėjas A. ARABADJIEV
Teisėjas J.-J. KASEL
Teisėjas M. SAFJAN
Teisėjas D. ŠVÁBY
Teisėja M. BERGER
Generalinis advokatas N. JÄÄSKINEN
Generalinis advokatas P. CRUZ VILLALÓN

Kancleris R. GRASS

4. Buve Teisingumo Teismo nariai

Massimo Pilotti, teisėjas (1952–1958 m.), pirmininkas nuo 1952 iki 1958 m.
Petrus Serrarens, teisėjas (1952–1958 m.)
Adrianus Van Kleffens, teisėjas (1952–1958 m.)
Jacques Rueff, teisėjas (1952–1959 ir 1960–1962 m.)
Otto Riese, teisėjas (1952–1963 m.)
Maurice Lagrange, generalinis advokatas (1952–1964 m.)
Louis Delvaux, teisėjas (1952–1967 m.)
Charles Léon Hammes, teisėjas (1952–1967 m.), pirmininkas 1964–1967 m.
Karl Roemer, generalinis advokatas (1953–1973 m.)
Nicola Catalano, teisėjas (1958–1962 m.)
Rino Rossi, teisėjas (1958–1964 m.)
Andreas Matthias Donner, teisėjas (1958–1979 m.), pirmininkas nuo 1958 iki 1964 m.
Alberto Trabucchi, teisėjas (1962–1972 m.), vėliau – generalinis advokatas (1973–1976 m.)
Robert Lecourt, teisėjas (1962–1976 m.), pirmininkas nuo 1967 iki 1976 m.
Walter Strauss, teisėjas (1963–1970 m.)
Joseph Gand, generalinis advokatas (1964–1970 m.)
Riccardo Monaco, teisėjas (1964–1976 m.)
Josse J. Mertens de Wilmars, teisėjas (1967–1984 m.), pirmininkas nuo 1980 iki 1984 m.
Pierre Pescatore, teisėjas (1967–1985 m.)
Alain Louis Dutheil de Lamothe, generalinis advokatas (1970–1972 m.)
Hans Kutscher, teisėjas (1970–1980 m.), pirmininkas nuo 1976 iki 1980 m.
Henri Mayras, generalinis advokatas (1972–1981 m.)
Cearbhall O'Dalaigh, teisėjas (1973–1974 m.)
Max Sørensen, teisėjas (1973–1979 m.)
Gerhard Reischl, generalinis advokatas (1973–1981 m.)
Jean-Pierre Warner, generalinis advokatas (1973–1981 m.)
Alexander J. Mackenzie Stuart, teisėjas (1973–1988 m.), pirmininkas nuo 1984 m. iki 1988 m.
Aindrias O'Keefe, teisėjas (1975–1985 m.)
Adolphe Touffait, teisėjas (1976–1982 m.)
Francesco Capotorti, teisėjas (1976 m.), vėliau – generalinis advokatas (1976–1982 m.)
Giacinto Bosco, teisėjas (1976–1988 m.)
Thymen Koopmans, teisėjas (1979–1990 m.)
Ole Due, teisėjas (1979–1994 m.), pirmininkas nuo 1988 m. iki 1994 m.
Ulrich Everling, teisėjas (1980–1988 m.)
Alexandros Chloros, teisėjas (1981–1982 m.)
Simone Rozès, generalinė advokatė (1981–1984 m.)
Pieter Verloren van Themaat, generalinis advokatas (1981–1986 m.)
Seras Gordon Slynn, generalinis advokatas (1981–1988 m.), vėliau – teisėjas (1988–1992 m.)
Fernand Grévisse, teisėjas (1981–1982 m. ir 1988–1994 m.)
Kai Bahlmann, teisėjas (1982–1988 m.)
Yves Galmot, teisėjas (1982–1988 m.)
G. Federico Mancini, generalinis advokatas (1982–1988 m.), vėliau – teisėjas (1988–1999 m.)
Constantinos Kakouris, teisėjas (1983–1997 m.)
Marco Darmon, generalinis advokatas (1984–1994 m.)

René Joliet, teisėjas (1984–1995 m.)
Carl Otto Lenz, generalinis advokatas (1984–1997 m.)
Thomas Francis O’Higgins, teisėjas (1985–1991 m.)
Fernand Schockweiler, teisėjas (1985–1996 m.)
José Luís Da Cruz Vilaça, generalinis advokatas (1986–1988 m.)
José Carlos De Carvalho Moithinho de Almeida, teisėjas (1986–2000 m.)
Jean Mischo, generalinis advokatas (1986–1991 m. ir 1997–2003 m.)
Gil Carlos Rodríguez Iglesias, teisėjas (1986–2003 m.), pirmininkas nuo 1994 m. iki 2003 m.
Manuel Díez de Velasco, teisėjas (1988–1994 m.)
Manfred Zuleeg, teisėjas (1988–1994 m.)
Walter Van Gerven, generalinis advokatas (1988–1994 m.)
Giuseppe Tesauro, generalinis advokatas (1988–1998 m.)
Francis Geoffrey Jacobs, generalinis advokatas (1988–2006 m.)
Paul Joan George Kapteyn, teisėjas (1990–2000 m.)
John L. Murray, teisėjas (1991–1999 m.)
Claus Christian Gulmann, generalinis advokatas (1991–1994 m.), vėliau – teisėjas (1994–2006 m.)
David Alexander Ogilvy Edward, teisėjas (1992–2004 m.)
Michael Bendik Elmer, generalinis advokatas (1994–1997 m.)
Georges Cosmas, generalinis advokatas (1994–2000 m.)
Günter Hirsch, teisėjas (1994–2000 m.)
Antonio Mario La Pergola, teisėjas (1994 m. ir 1999–2006), generalinis advokatas (1995–1999 m.)
Jean-Pierre Puissochet, teisėjas (1994–2006 m.)
Philippe Léger, generalinis advokatas (1994–2006 m.)
Hans Ragnemalm, teisėjas (1995–2000 m.)
Nial Fennelly, generalinis advokatas (1995–2000 m.)
Leif Sevón, teisėjas (1995–2002 m.)
Melchior Wathelet, teisėjas (1995–2003 m.)
Peter Jann, teisėjas (1995–2009 m.)
Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer, generalinis advokatas (1995–2009 m.)
Romain Schintgen, teisėjas (1996–2008 m.)
Krateros Ioannou, teisėjas (1997–1999 m.)
Siegbert Alber, generalinis advokatas (1997–2003 m.)
Antonio Saggio, generalinis advokatas (1998–2000 m.)
Fidelma O’Kelly Macken, teisėja (1999–2004 m.)
Stig Von Bahr, teisėjas (2000–2006 m.)
Leendert A. Geelhoed, generalinis advokatas (2000–2006 m.)
Ninon Colneric, teisėja (2000–2006 m.)
Christine Stix-Hackl, generalinė advokatė (2000–2006 m.)
Luís Miguel Poiares Pessoa Maduro, generalinis advokatas (2003–2009 m.)
Jerzy Makarczyk, teisėjas (2004–2009 m.)
Ján Klučka, teisėjas (2004–2009 m.)

Pirmininkai

Massimo Pilotti (1952–1958 m.)

Andreas Matthias Donner (1958–1964 m.)

Charles Léon Hammes (1964–1967 m.)

Robert Lecourt (1967–1976 m.)

Hans Kutscher (1976–1980 m.)

Josse J. Mertens de Wilmars (1980–1984 m.)

Alexander John Mackenzie Stuart (1984–1988 m.)

Ole Due (1988–1994 m.)

Gil Carlos Rodríguez Iglésias (1994–2003 m.)

Kancleriai

Albert Van Houtte (1953–1982 m.)

Paul Heim (1982–1988 m.)

Jean-Guy Giraud (1988–1994 m.)

C – Teisingumo Teismo teisminės veiklos statistika

Bendra Teisingumo Teismo veikla

1. Gautos, baigtos, dar neišnagrinėtos bylos (2005–2009)

Gautos bylos

2. Procedūrų pobūdis (2005–2009)
3. Ieškinio dalykas (2009)
4. Ieškiniai dėl valstybės įsipareigojimų neįvykdymo (2005–2009)

Baigtos bylos

5. Procedūrų pobūdis (2005–2009)
6. Sprendimai, nutartys, nuomonės (2009)
7. Teismo sudėtys (2005–2009)
8. Bylos, baigtos priimant sprendimą, nuomonę ar jurisdikcinę nutartį (2005–2009)
9. Ieškinio dalykas (2005–2009)
10. Ieškinio dalykas (2009)
11. Sprendimai dėl valstybės įsipareigojimų neįvykdymo: sprendimo esmė (2005–2009)
12. Proceso trukmė (2005–2009) (sprendimai ir jurisdikcinės nutartys)

Gruodžio 31 d. dar neišnagrinėtos bylos

13. Procedūrų pobūdis (2005–2009)
14. Teismo sudėtys (2009)

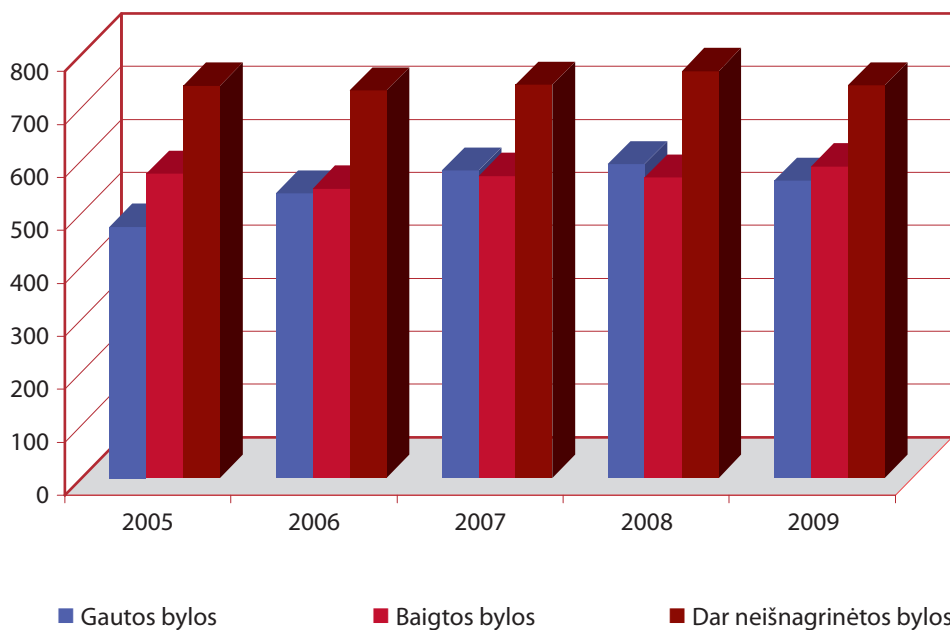
Kita

15. Pagreitinotos procedūros (2005–2009)
16. Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros (2008–2009)
17. Prašymai dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo (2009)

Bendra teisminės veiklos raida (1952–2009)

18. Gautos bylos ir sprendimai
19. Pateikti prašymai priimti prejudicinį sprendimą (pagal valstybę narę ir metus)
20. Pateikti prašymai priimti prejudicinį sprendimą (pagal valstybę narę ir teismą)
21. Pareikšti ieškiniai dėl valstybės įsipareigojimų neįvykdymo

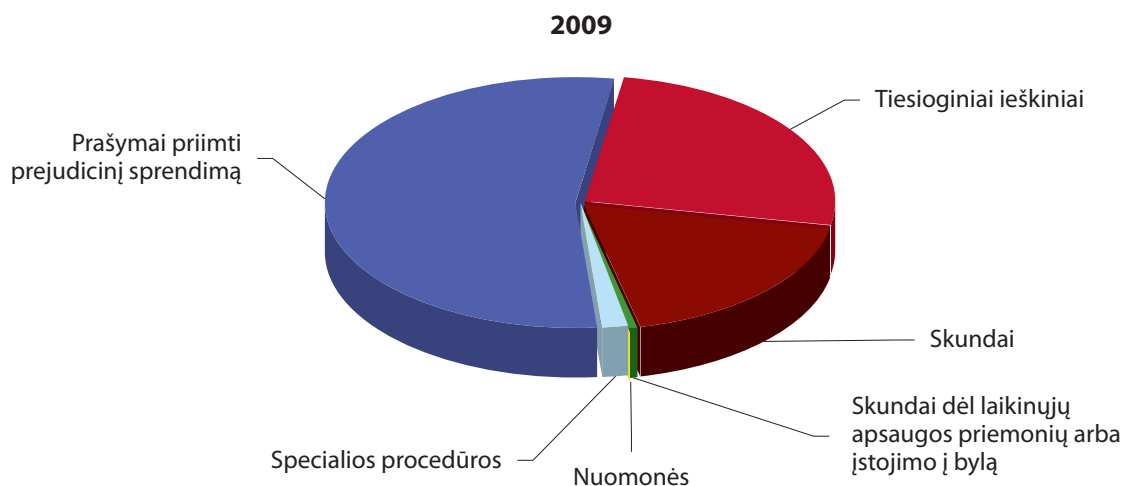
1. *Bendrieji Teisingumo Teismo veiklos duomenys* **Gautos, baigtos, dar neišnagrinėtos bylos (2005–2009)¹**

	2005	2006	2007	2008	2009
Gautos bylos	474	537	580	592	561
Baigtos bylos	574	546	570	567	588
Dar neišnagrinėtos bylos	740	731	742	768	741

¹ Skaičiai (bruto) nurodyti neatsižvelgiant į tai, kad kai kurios bylos sujungtos dėl tarpusavio ryšio (vienas bylos numeris = viena byla).

2. *Gautos bylos – Procedūrų pobūdis (2005–2009)*^{1 2}

	2005	2006	2007	2008	2009
Prašymai priimti prejudicinį sprendimą	221	251	265	288	302
Tiesioginiai ieškiniai	179	201	222	210	143 ³
Skundai	66	80	79	78	104
Skundai dėl laikinųjų apsaugos priemonių arba įstojimo į bylą	1	3	8	8	2
Nuomonės				1	1
Specialios procedūros	7	2	7	8	9
Iš viso	474	537	581	593	561
Prašymai dėl laikinųjų apsaugos priemonių	2	1	3	3	1

¹ Skaičiai (bruto) nurodyti neatsižvelgiant į tai, kad kai kurios bylos sujungtos dėl tarpusavio ryšio (vienas bylos numeris = viena byla).

² Specialios procedūros: sprendimo ištaisyimas (Procedūros reglamento 66 straipsnis), atlygintinų išlaidų nustatymas (Procedūros reglamento 74 straipsnis), nemokamos teisinės pagalbos suteikimas (Procedūros reglamento 76 straipsnis), sprendimo už akių panaikinimas (Procedūros reglamento 94 straipsnis), procesas pagal trečiojo asmens skundą (Procedūros reglamento 97 straipsnis), sprendimo peržiūrėjimas (Procedūros reglamento 98 straipsnis), sprendimo išaiškinimas (Procedūros reglamento 102 straipsnis), pirmojo advokato pasiūlymo peržiūrėti Bendrojo Teismo sprendimą nagrinėjimas (Teisingumo Teismo statuto 62 straipsnis), turto suvaržymas (Protokolas dėl privilegijų ir imunitetų), bylos dėl imunitetų (Protokolas dėl privilegijų ir imunitetų).

³ Iš šių tiesioginių ieškinų: 142 ieškiniai dėl įsipareigojimų neįvykdymo ir 1 ieškinys dėl panaikinimo.

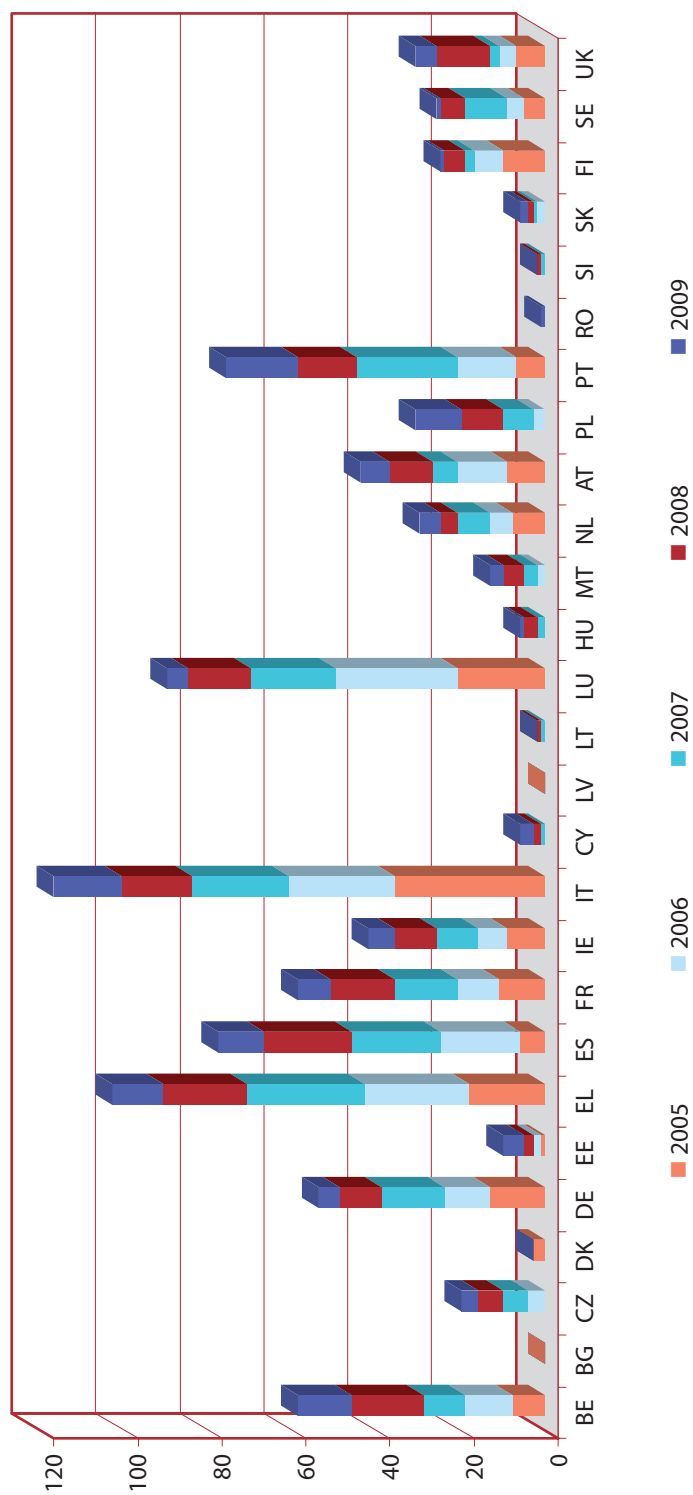
3. *Gautos bylos – ieškinio dalykas (2009)*¹

	Tiesioginiai ieškiniai	Prašymai primiti prejudicinį sprendimą	Skundai	Skundai dėl laikinių apsaugos priemonių įstojimo į bylą	Iš viso	Specialios procedūros
Aplinka ir vartotojai	45	33	2		80	
Bendra užsienio ir saugumo politika		1	3		4	
Bendrasis muitų tarifas		9			9	
Bendrijos teisės principai		4			4	
Bendrijų biudžetas	1				1	
Bendrijų nuosavos lėšos	2	1			3	
Darbuotojų migrantų socialinė apsauga		12			12	
Energetika	5	1			6	
Europos Sąjungos pilietybė		8			8	
Įmonių teisė	11	3	1		15	
Institucinė teisė	2	3	9		14	4
Intelektinė nuosavybė		14	25		39	
Įsisteigimo laisvė	8	9			17	
Išorės santykiai		6			6	1
Konkurencija		5	10	2	17	
Laisvas asmenų judėjimas	5	6			11	
Laisvas kapitalo judėjimas	6	6			12	
Laisvas prekių judėjimas	2	10	2		14	
Laisvė teikti paslaugas	7	16			23	
Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė	2	17			19	
Mokesčiai	13	44			57	
Muitų sąjunga		9	3		12	
Naujų valstybių įstojimas		1			1	
Pramonės politika	4	7			11	
Prekybos politika		2	4		6	
Regioninė politika			1		1	
Socialinė politika	5	26	1		32	
Teisės aktų derinimas	9	12			21	
Transportas	4	4			8	
Valstybės pagalba	10	5	32		47	
Žemės ūkis	2	23	7		32	
Žuvininkystės politika		1	1		2	
EB sutartis / SESV²	143	298	101	2	544	5
ES sutartis		4			4	
AP sutartis			1		1	
Procesas						5
Pareigūnų tarnybos nuostatai			2		2	
Kita			2		2	5
IŠ VISO BENDRAI	143	302	104	2	551	10

¹ Skaičiai (bruto) nurodyti neatsižvelgiant į tai, kad kai kurios bylos sujungtos dėl tarpusavio ryšio (vienas bylos numeris = viena byla).

² 2009 m. gruodžio 1 d. įsigaliojus Lisabonos sutarčiai Europos bendrijos steigimo sutartis tapo Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV).

4. Gautos bylos – leškiniai dėl valstybės įsipareigojimų neįvykdymo (2005–2009)¹⁾

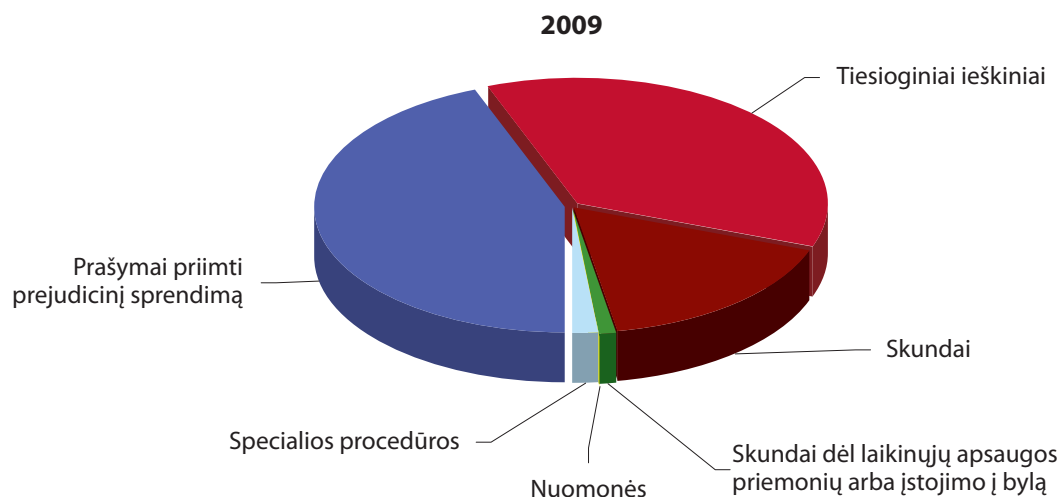

	2005			2006			2007			2008			2009 ²		
	226 str.	228 str.		226 str.	228 str.		226 str.	228 str.		226 str.	228 str.		226 str.	228 str.	
BE	8			11			10			17			13		
BG															
CZ				4			6			6			4		
DK	3														
DE	13			11			15			10			5		
EE	1			2						2			5		
EL	18			25			26	2		19	1		11	1	
ES	6			19			21			21			11		
FR	11			9	1		14	1		15			8		
IE	9			7			10			10			6		
IT	36			25			23			17			15	1	
CY							1			2			3		
LV															
LT							1			1					
LU	19	2		28	1		20			15			5		
HU							2			3			1		
MT				2			3			5			3		
NL	8			5			8			4			5		
AT	9			12			6			10			7		
PL				3			7			10			11		
PT	7			13	1		23	1		14			17		
RO													1		
SI							1			1					
SK				2			1			1			2		
FI	10			7			2			5			1		
SE	5			4			10			6			1		
UK	7			4			2			13			5		
Iš viso	170	2		193	3		212	4		207	1		140	2	

¹ Skaičiai (bruto) nurodyti neatsižvelgiant į tai, kad kai kurios bylos sujungtos dėl tarpusavio ryšio (vienas bylos numeris = viena byla).

² 2009 m. gruodžio 1 d. įsigaliojus Lisabonos sutarčiai EB 226–228 straipsniai tapo SESV 258–260 straipsniais.

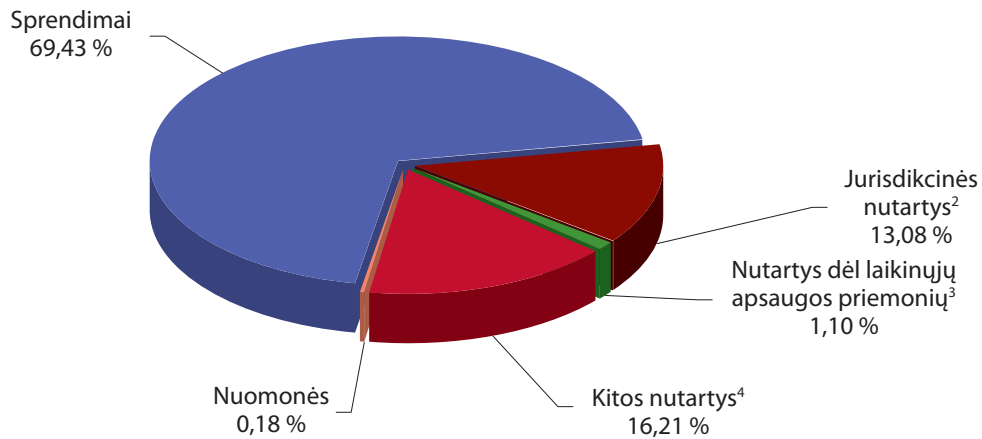
5. Baigtos bylos – Procedūrų pobūdis (2005–2009)¹

	2005	2006	2007	2008	2009
Prašymai priimti prejudicinį sprendimą	254	266	235	301	259
Tiesioginiai ieškiniai	263	212	241	181	215
Skundai	48	63	88	69	97
Skundai dėl laikinųjų apsaugos priemonių arba įstojimo į bylą	2	2	2	8	7
Nuomonės		1			1
Specialios procedūros	7	2	4	8	9
Iš viso	574	546	570	567	588

¹ Skaičiai (bruto) nurodyti neatsižvelgiant į tai, kad kai kurios bylos sujungtos dėl tarpusavio ryšio (vienas bylos numeris = viena byla).

6. Baigtos bylos – Sprendimai, nutartys, nuomonės (2009)¹

	Sprendimai	Jurisdikcinės nutartys ²	Nutartys dėl laikinųjų apsaugos priemonių ³	Kitos nutartys ⁴	Nuomonės	Iš viso
Prašymai priimti prejudicinį sprendimą	188	22		18		228
Tiesioginiai ieškiniai	149		1	65		215
Skundai	38	45	2	2		87
Skundai dėl laikinųjų apsaugos priemonių arba įstojimo į bylą			3	3		6
Nuomonės					1	1
Specialios procedūros	2	4				6
Iš viso	377	71	6	88	1	543

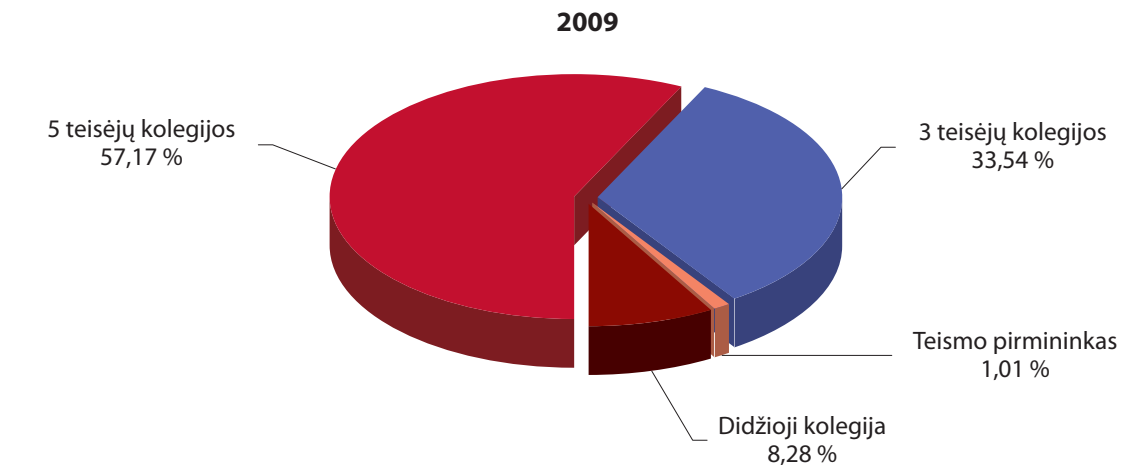
¹ Skaičiai (neto) nurodyti atsižvelgiant į tai, kad kai kurios bylos sujungtos dėl tarpusavio ryšio (sujungtų bylų grupė = viena byla).

² Jurisdikcinės nutartys, kuriomis užbaigiamas procesas (neapima nutarčių dėl proceso užbaigimo išbraukiant iš registro, nereikalingumo priimti sprendimą arba bylos perdavimo Bendrajam Teismui).

³ Dėl prašymo, pateikto remiantis EB 242 ar 243 straipsniais (įsigaliojus Lisabonos sutarčiai tapo SESV 278 ir 279 straipsniais), EB 244 straipsniu (tapo SESV 280 straipsniu) arba atitinkamomis AE sutarties nuostatomis, arba dėl skundo, pateikto dėl laikinųjų apsaugos priemonių ar įstojimo į bylą klausimą išsprendžiančios nutarties, priimtų nutartys.

⁴ Nutartys dėl proceso užbaigimo išbraukiant bylą iš registro, nereikalingumo priimti sprendimą arba bylos perdavimo Bendrajam Teismui.

7. Baigtos bylos – Teismo sudėtys (2005–2009)¹

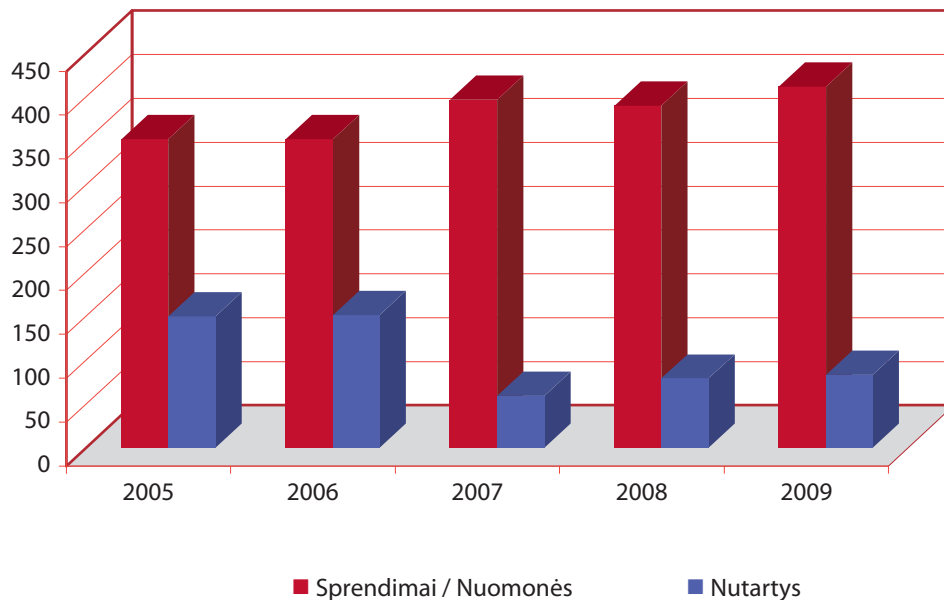

	2005			2006			2007			2008			2009		
	Sprendimai / Nuomonės	Nutartys ²	Iš viso	Sprendimai / Nuomonės	Nutartys ²	Iš viso	Sprendimai / Nuomonės	Nutartys ²	Iš viso	Sprendimai / Nuomonės	Nutartys ²	Iš viso	Sprendimai / Nuomonės	Nutartys ²	Iš viso
Plenarinė sesija	1		1	2		2									
Didžioji kolegija	59		59	55		55	51		51	66		66	41		41
5 teisėjų kolegijos	245	5	250	265	13	278	242	9	251	259	13	272	275	8	283
3 teisėjų kolegijos	103	51	154	67	41	108	104	48	152	65	59	124	96	70	166
Teismo pirmininkas		2	2		1	1		2	2		7	7		5	5
Iš viso	408	58	466	389	55	444	397	59	456	390	79	469	412	83	495

¹ Skaičiai (bruto) nurodyti neatsižvelgiant į tai, kad kai kurios bylos sujungtos dėl tarpusavio ryšio (vienas bylos numeris = viena byla).

² Jurisdikcinės nutartys, kuriomis užbaigiamas procesas (neapima nutarčių dėl proceso užbaigimo išbraukiant iš registro, nereikalingumo priimti sprendimą arba bylos perdavimo Bendrajam Teismui).

8. Bylos, baigtos sprendimu, nuomone arba jurisdikcine nutartimi (2005–2009)¹²

	2005	2006	2007	2008	2009
Sprendimai / Nuomonės	352	352	397	390	412
Nutartys	150	151	59	79	83
Iš viso	502	503	456	469	495

¹ Skaičiai (bruto) nurodyti neatsižvelgiant į tai, kad kai kurios bylos sujungtos dėl tarpusavio ryšio (vienas bylos numeris = viena byla).

² Jurisdikcinės nutartys, kuriomis užbaigiamas procesas (neapima nutarčių dėl proceso užbaigimo išbraukiant iš registro, nereikalingumo priimti sprendimą arba bylos perdavimo Bendrajam Teismui).

9. Bylos, baigtos sprendimu, nuomone arba jurisdikcine nutartimi – ieškinio dalykas (2005–2009)¹

	2005	2006	2007	2008	2009
Aplinka ir vartotojai	44	40	50	43	60
Asociacija su užjūrio šalimis ir teritorijomis	2				
Bendra užsienio ir saugumo politika			4	2	2
Bendrasis muitų tarifas	7	7	10	5	13
Bendrijos teisės principai	2	1	4	4	4
Bendrijų nuosavos lėšos	2	6	3		10
Briuselio konvencija	8	4	2	1	2
Darbuotojų migrantų socialinė apsauga	10	7	7	5	3
Ekonominė ir pinigų politika			1	1	1
Energetika	3	6	4	4	4
Europos Sąjungos pilietybė	2	4	2	6	3
Įmonių teisė	24	10	16	17	17
Institucinė teisė	16	15	6	16	29
Intelektinė nuosavybė	5	19	21	22	31
Įsisteigimo laisvė	5	21	19	29	13
Išorės santykiai	8	11	9	8	8
Konkurencija	17	30	17	23	28
Laisvas asmenų judėjimas	17	20	19	27	19
Laisvas kapitalo judėjimas	5	4	13	9	8
Laisvas prekių judėjimas	11	8	14	12	12
Laisvė teikti paslaugas	11	17	24	8	17
Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė	5	9	17	4	26
Mokesčiai	34	55	44	38	44
Muitų sąjunga	9	9	12	8	5
Naujų valstybių įstojimas	1		1		1
Pramonės politika	11		11	12	6
Prekybos politika	4	1	1	1	5
Privilegijos ir imunitetai	1	1	1	2	
Regioninė politika	5		7	1	3
Romos konvencija					1
Socialinė politika	29	29	26	25	33
Teisės aktų derinimas	41	19	21	21	32
Teisingumas ir vidaus reikalai		2		1	
Transportas	16	9	6	4	9
Valstybės pagalba	23	23	9	26	10
Žemės ūkis	63	30	23	54	18
Žuvininkystės politika	11	7	6	6	4
EB sutartis	452	424	430	445	481
ES sutartis	3	3	4	6	1
AP sutartis	3		1	2	
EA sutartis	1	4	1		
Procesas	1	2	3	5	5
Pareigūnų tarnybos nuostatai	6	9	17	11	8
Kita	7	11	20	16	13
IŠ VISO BENDRAI	466	442	456	469	495

¹ Skaičiai (bruto) nurodyti neatsižvelgiant į tai, kad kai kurios bylos sujungtos dėl tarpusavio ryšio (vienas bylos numeris = viena byla).

10. Bylos, baigtos sprendimu, nuomone arba jurisdikcine nutartimi – ieškinio dalykas (2009)¹

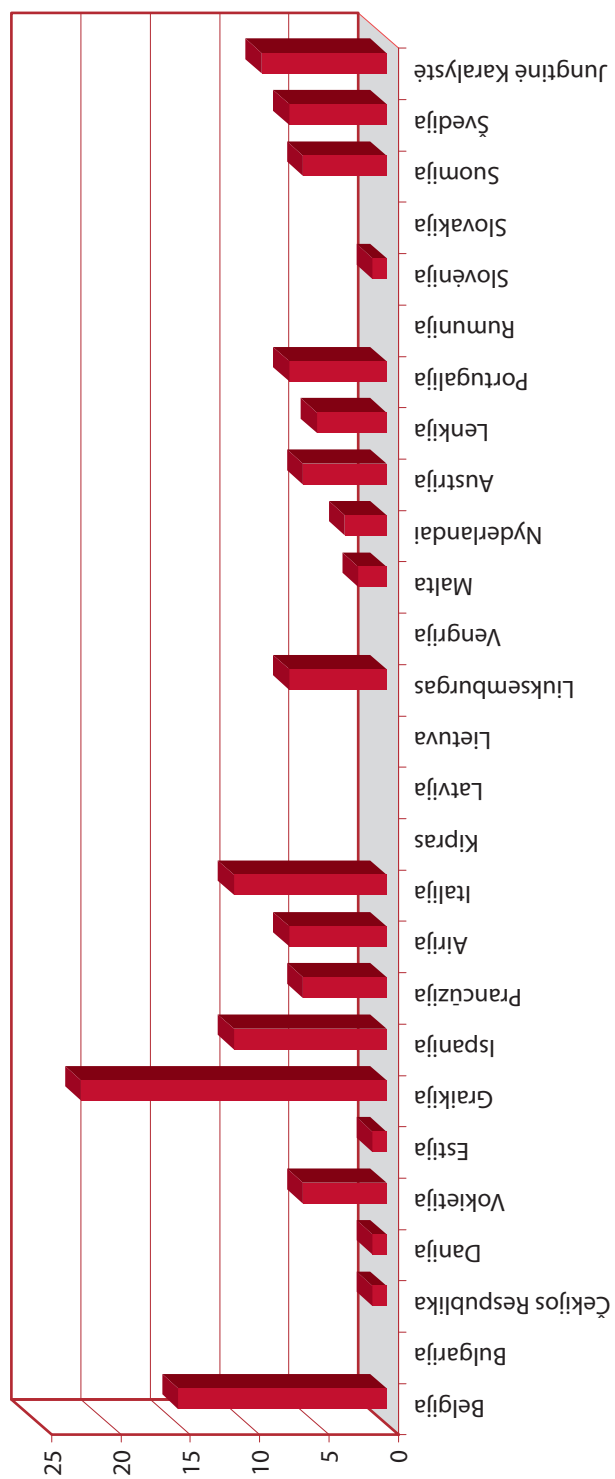
	Sprendimai / Nuomonės	Nutartys ²	Iš viso
Aplinka ir vartotojai	55	5	60
Bendra užsienio ir saugumo politika	2		2
Bendrasis muitų tarifas	13		13
Bendrijos teisės principai	2	2	4
Bendrijų nuosavos lėšos	9	1	10
Briuselio konvencija	2		2
Darbuotojų migrantų socialinė apsauga	3		3
Ekonominė ir pinigų politika	1		1
Energetika	4		4
Europos Sąjungos pilietybė	2	1	3
Įmonių teisė	16	1	17
Institucinė teisė	12	17	29
Intelektinė nuosavybė	12	19	31
Įsisteigimo laisvė	13		13
Išorės santykiai	8		8
Konkurencija	26	2	28
Laisvas asmenų judėjimas	19		19
Laisvas kapitalo judėjimas	8		8
Laisvas prekių judėjimas	11	1	12
Laisvė teikti paslaugas	17		17
Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė	25	1	26
Mokesčiai	40	4	44
Muitų sąjunga	5		5
Naujų valstybių įstojimas	1		1
Pramonės politika	5	1	6
Prekybos politika	5		5
Regioninė politika	2	1	3
Romos konvencija	1		1
Socialinė politika	24	9	33
Teisės aktų derinimas	31	1	32
Transportas	8	1	9
Valstybės pagalba	8	2	10
Žemės ūkis	18		18
Žuvininkystės politika	4		4
EB sutartis	412	69	481
ES sutartis	1		1
Procesas	1	4	5
Pareigūnų tarnybos nuostatai		8	8
Kita	1	12	13
IŠ VISO BENDRAI	414	81	495

¹ Skaičiai (bruto) nurodyti neatsižvelgiant į tai, kad kai kurios bylos sujungtos dėl tarpusavio ryšio (vienas bylos numeris = viena byla).

² Jurisdikcinės nutartys, kuriomis užbaigiamas procesas (neapima nutarčių dėl proceso užbaigimo išbraukiant iš registro, nereikalingumo priimti sprendimą arba bylos perdavimo Bendrajam Teismui).

11. Baigtos bylos – Sprendimai dėl valstybės įsipareigojimų neįvykdymo: sprendimo esmė (2005–2009)¹

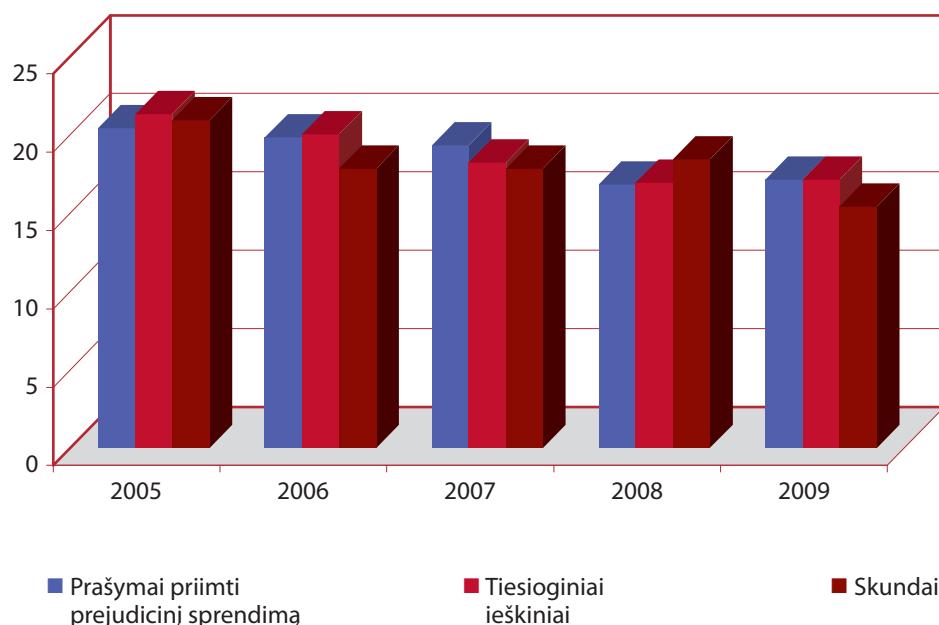
2009 m. patenkinti ieškiniai

	2005			2006			2007			2008			2009		
	leškinį patenkinti	leškinį atmesti	leškinį patenkinti	leškinį atmesti	leškinį patenkinti	leškinį atmesti	leškinį patenkinti	leškinį atmesti	leškinį patenkinti	leškinį atmesti	leškinį patenkinti	leškinį atmesti	leškinį patenkinti	leškinį atmesti	leškinį atmesti
Belgija	10	1	7		9	1			7			15	1		
Bulgarija					6				2			1			
Čekijos Respublika					3							1			
Danija	3	1			7	1			3	3		6	2		
Vokietija	12		7									1			
Estija															
Graikija	20		6		10	3			8	1		22			
Ispanija	10	1	10	1	13	1			15	1		11			
Prancūzija	13		5		7				9	1		6			
Airija	3		2	1	7	2			4			7			
Italija	11	1	13	1	23	2			14	1		11	4		
Kipras															
Latvija															
Lietuva									1						
Liuksemburgas	16		19		12				12			7			
Vengrija															
Malta					1							2			
Nyderlandai	4		1	1	3	1			3			3			
Austrija	10		10		6				3			6			
Lenkija									2			5			
Portugalija	6		7		9				6			7	1		
Rumunija															
Slovėnija												1			
Slovakija					1				1						
Suomija	5		7		3	1			1	1		6	1		
Švedija	2		2	1	5				2	1		7			
Jungtinė Karalystė	6	1	7	3	2	4			1			9			
Iš viso	131	5	103	8	127	16	94	9	134	9	9	134	9	9	9

¹ Skaičiai (neto) nurodyti atsižvelgiant į tai, kad kai kurios bylos sujungtos dėl tarpusavio ryšio (sujungtų bylų grupė = viena byla).

12. *Baigtos bylos – Proceso trukmė (2005–2009)¹* (sprendimai ir jurisdikcinės nutartys)

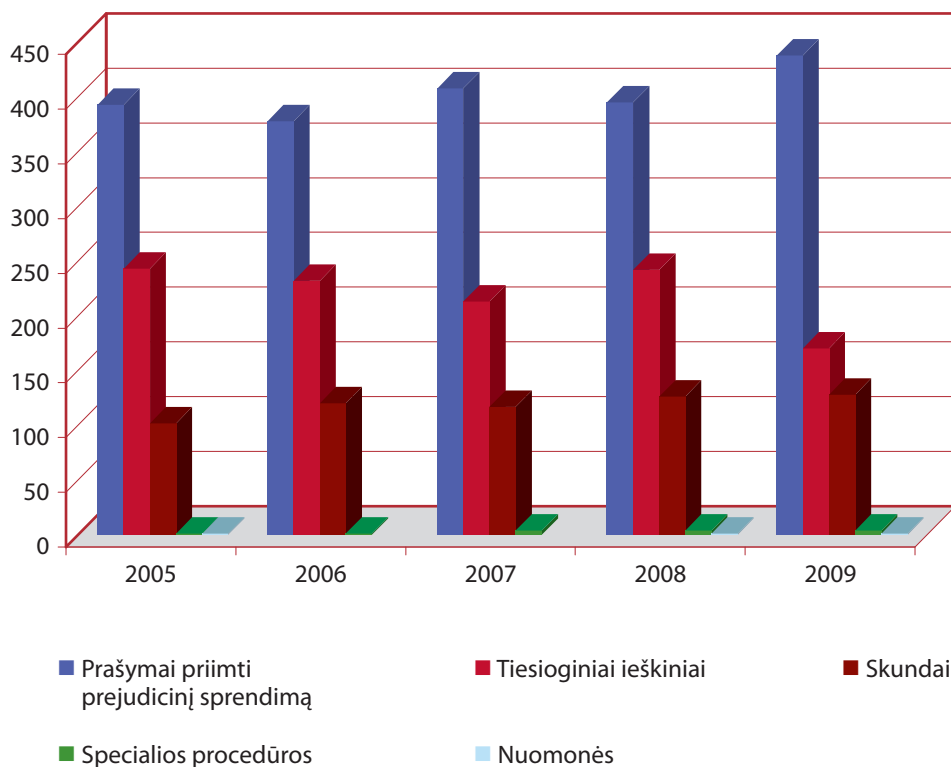

	2005	2006	2007	2008	2009
Prašymai priimti prejudicinį sprendimą	20,4	19,8	19,3	16,8	17,1
Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros				2,1	2,5
Tiesioginiai ieškiniai	21,3	20	18,2	16,9	17,1
Skundai	20,9	17,8	17,8	18,4	15,4

¹ Trukmė nurodyta mėnesiais ir dešimtosiomis mėnesio dalimis.

Skaičiuojant proceso trukmę neatsižvelgiama į: bylas, kuriose priimtas tarpinis sprendimas arba imtasi parengtinio tyrimo priemonių; nuomones; specialias procedūras (t. y. atlygintinų išlaidų nustatymo, nemokamos teisinės pagalbos suteikimo, sprendimo už akių panaikinimo, trečiojo asmens skundo, sprendimo išaiškinimo, sprendimo peržiūrėjimo, sprendimo ištaisymo, turto suvaržymo); bylas, kurios užbaigtos nutartimi dėl išbraukimo iš registro, nereikalingumo priimti sprendimą arba bylos perdavimo Bendrajam Teismui; procedūras dėl laikinųjų apsaugos priemonių bei skundų, pateiktų dėl laikinųjų apsaugos priemonių ar įstojimo į bylą klausimą išsprendžiančios nutarties.

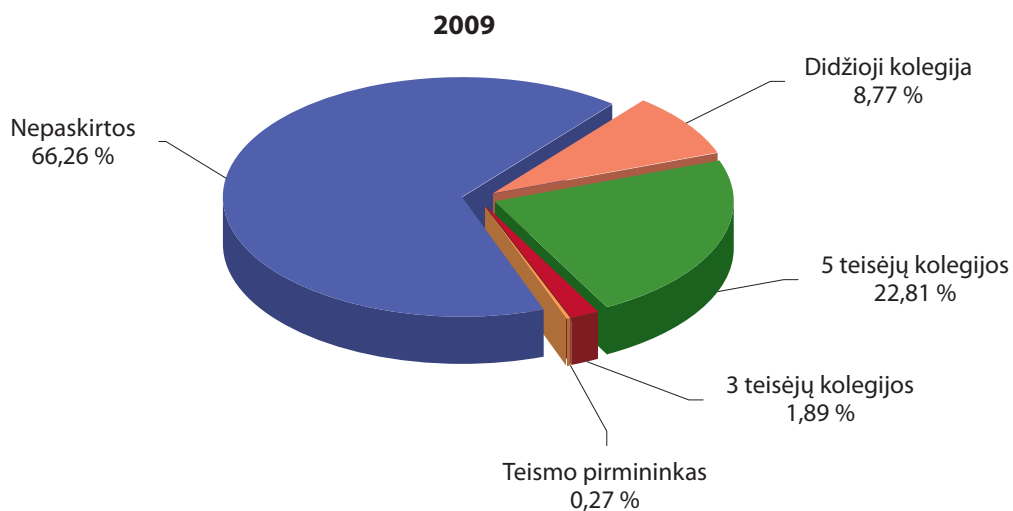
13. Gruodžio 31 d. dar neišnagrinėtos bylos – Procedūrų pobūdis (2005–2009)¹

	2005	2006	2007	2008	2009
Prašymai priimti prejudicinį sprendimą	393	378	408	395	438
Tiesioginiai ieškiniai	243	232	213	242	170
Skundai	102	120	117	126	128
Specialios procedūros	1	1	4	4	4
Nuomonės	1			1	1
Iš viso	740	731	742	768	741

¹ Skaičiai (bruto) nurodyti neatsižvelgiant į tai, kad kai kurios bylos sujungtos dėl tarpusavio ryšio (vienas bylos numeris = viena byla).

14. Gruodžio 31 d. dar neišnagrinėtos bylos – Teismo sudėtys (2005–2009)¹

	2005	2006	2007	2008	2009
Nepaskirtos	437	490	481	524	491
Plenarinė sesija	2				
Didžioji kolegija	60	44	59	40	65
5 teisėjų kolegijos	212	171	170	177	169
3 teisėjų kolegijos	29	26	24	19	14
Teismo pirmininkas			8	8	2
Iš viso	740	731	742	768	741

¹ Skaičiai (bruto) nurodyti neatsižvelgiant į tai, kad kai kurios bylos sujungtos dėl tarpusavio ryšio (vienas bylos numeris = viena byla).

15. Kita – Pagreitinotos procedūros (2005–2009)¹

	2005		2006		2007		2008		2009	
	Patenkinti prašymą	Atmesti prašymą	Patenkinti prašymą	Atmesti prašymą	Patenkinti prašymą	Atmesti prašymą	Patenkinti prašymą	Atmesti prašymą	Patenkinti prašymą	Atmesti prašymą
Tiesioginiai ieškiniai						1				
Prašymai priimti prejudicinį sprendimą		5		5		6	2	6		3
Skundai						1				1
Specialios procedūros										1
Iš viso		5		5		8	2	6		5

¹ Pagal 2000 m. liepos 1 d. įsigaliojusius Procedūros reglamento 62a ir 104a straipsnius byla Teisingumo Teisme gali būti sprendžiama taikant pagreintą procedūrą.

16. *Kita* – Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros (2008–2009)¹

	2008			2009		
	Patenkinti prašymą	Atmesti prašymą	Iš viso	Patenkinti prašymą	Atmesti prašymą	Iš viso
Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros	3	3	6	2	1	3

¹ Nuo 2008 m. kovo 1 d. pagal Procedūros reglamento 104b straipsnį prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra gali būti taikoma su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve susijusiose bylose.

17. Kita – Prašymai dėl laikinųjų apsaugos priemonių (2009)¹

	Prašymai dėl laikinųjų apsaugos priemonių	Skundai dėl laikinųjų apsaugos priemonių arba įstojimo į bylą	Sprendimo esmė		
			Atmesti prašymą	Patenkinti prašymą	Išbraukti bylą iš registro arba nereikia priimti sprendimo
Konkurencija		2			
Institucinė teisė			1		2
Aplinka ir vartotojai	1		2	1	3
Iš viso pagal EB sutartį			3	1	5
IŠ VISO BENDRAI	1	2	3	1	5

¹ Skaičiai (neto) nurodyti atsižvelgiant į tai, kad kai kurios bylos sujungtos dėl tarpusavio ryšio (sujungtų bylų grupė = viena byla).

18. Teisminės veiklos raida (1952–2009) – Gautos bylos ir sprendimai

Metai	Gautos bylos ¹							Sprendimai / Nuomosės ²
	Tiesioginiai ieškiniai	Prašymai priimti prejudicinį sprendimą	Skundai	Skundai dėl laikinųjų apsaugos priemonių arba įstojimo į bylą	Prašymai pateikti nuomonę	Iš viso	Prašymai dėl laikinųjų apsaugos priemonių	
1953	4					4		
1954	10					10		2
1955	9					9	2	4
1956	11					11	2	6
1957	19					19	2	4
1958	43					43		10
1959	46				1	47	5	13
1960	22				1	23	2	18
1961	24	1			1	26	1	11
1962	30	5				35	2	20
1963	99	6				105	7	17
1964	49	6				55	4	31
1965	55	7				62	4	52
1966	30	1				31	2	24
1967	14	23				37		24
1968	24	9				33	1	27
1969	60	17				77	2	30
1970	47	32				79		64
1971	59	37				96	1	60
1972	42	40				82	2	61
1973	131	61				192	6	80
1974	63	39				102	8	63
1975	61	69			1	131	5	78
1976	51	75			1	127	6	88
1977	74	84				158	6	100
1978	146	123			1	270	7	97
1979	1 218	106				1 324	6	138
1980	180	99				279	14	132
1981	214	108				322	17	128
1982	217	129				346	16	185
1983	199	98				297	11	151
1984	183	129				312	17	165
1985	294	139				433	23	211
1986	238	91				329	23	174
1987	251	144				395	21	208
1988	193	179				372	17	238
1989	244	139				383	19	188

>>>

Metai	Gautos bylos ¹							Sprendimai / Nuomonės ²
	Tiesioginiai ieškiniai	Prašymai priimti prejudicinį sprendimą	Skundai	Skundai dėl laikinųjų apsaugos priemonių arba įstojimo į bylą	Prašymai pateikti nuomonę	Iš viso	Prašymai dėl laikinųjų apsaugos priemonių	
1990	221	141	15	1		378	12	193
1991	140	186	13	1	2	342	9	204
1992	251	162	24	1	2	440	5	210
1993	265	204	17			486	13	203
1994	125	203	12	1	3	344	4	188
1995	109	251	46	2		408	3	172
1996	132	256	25	3		416	4	193
1997	169	239	30	5		443	1	242
1998	147	264	66	4		481	2	254
1999	214	255	68	4		541	4	235
2000	197	224	66	13	2	502	4	273
2001	187	237	72	7		503	6	244
2002	204	216	46	4		470	1	269
2003	277	210	63	5	1	556	7	308
2004	219	249	52	6	1	527	3	375
2005	179	221	66	1		467	2	362
2006	201	251	80	3		535	1	351
2007	221	265	79	8		573	3	379
2008	210	288	77	8	1	584	3	333
2009	143	302	104	2	1	552	1	377
Total	8 465	6 620	1 021	79	19	16 204	349	8 267

¹ Skaičius bruto, neįskaitant specialių procedūrų.² Skaičius neto.

19. Teisminės veiklos raida (1952–2009) – Prašymai priimti prejudicinį sprendimą
(pagal valstybę narę ir metus)¹⁾

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Kitos ²	Iš viso
1961																		1										1	
1962																		5										5	
1963															1			5										6	
1964											2							4										6	
1965					4				2									1										7	
1966																		1										1	
1967	5				11				3						1			3										23	
1968	1				4				1		1							2										9	
1969	4				11				1						1													17	
1970	4				21				2		2							3										32	
1971	1				18				6		5				1			6										37	
1972	5				20				1		4							10										40	
1973	8				37				4		5				1			6										61	
1974	5				15				6		5							7								1		39	
1975	7			1	26				15		14				1			4								1		69	
1976	11				28				8	1	12							14							1			75	
1977	16			1	30				14	2	7							9								5		84	
1978	7			3	46				12	1	11							38								5		123	
1979	13			1	33				18	2	19				1			11								8		106	
1980	14			2	24				14	3	19							17								6		99	
1981	12			1	41				17		11				4			17								5		108	
1982	10			1	36				39		18							21								4		129	
1983	9			4	36				15	2	7							19								6		98	
1984	13			2	38				34	1	10							22								9		129	
1985	13				40				45	2	11				6			14								8		139	
>>>																													

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Kitos ²	Iš viso	
1986	13			4	18		2	1	19	4	5				1			16									8		91	
1987	15			5	32		17	1	36	2	5				3			19									9		144	
1988	30			4	34			1	38		28				2			26									16		179	
1989	13			2	47		2	2	28	1	10				1			18			1						14		139	
1990	17			5	34		2	6	21	4	25				4			9			2						12		141	
1991	19			2	54		3	5	29	2	36				2			17			3						14		186	
1992	16			3	62		1	5	15		22				1			18			1						18		162	
1993	22			7	57		5	7	22	1	24				1			43			3						12		204	
1994	19			4	44				13	36	46				1			13			1						24		203	
1995	14			8	51		10	10	43	3	58				2			19	2		5					6	20		251	
1996	30			4	66		4	6	24		70				2			10	6		6					3	4	21	256	
1997	19			7	46		2	9	10	1	50				3			24	35		2					6	7	18	239	
1998	12			7	49		5	55	16	3	39				2			21	16		7					2	6	24	264	
1999	13			3	49		3	4	17	2	43				4			23	56		7					4	5	22	255	
2000	15			3	47		3	5	12	2	50							12	31		8					5	4	26	1	224
2001	10			5	53		4	4	15	1	40				2			14	57		4					3	4	21		237
2002	18			8	59		7	3	8		37				4			12	31		3					7	5	14		216
2003	18			3	43		4	8	9	2	45				4			28	15		1					4	4	22		210
2004	24			4	50		18	8	21	1	48				1	2		28	12		1					4	5	22		249
2005	21		1	4	51		11	10	17	2	18				2	3		36	15	1	2					4	11	12		221
2006	17		3	3	77		14	17	24	1	34			1	1	4		20	12	2	3				1	5	2	10		251
2007	22	1	2	5	59	2	8	14	26	2	43			1		2		19	20	7	3	1			1	5	6	16		265
2008	24		1	6	71	2	9	17	12	1	39	1	3	3	4	6		34	25	4	1					4	7	14		288
2009	35	8	5	3	59	2	11	11	28		29	1	4	3		10	1	24	15	10	3	1	2	1	2	5	28	1	302	
Iš viso	614	9	12	125	1731	6	145	222	783	51	1 007	2	7	8	64	27	1	743	348	24	67	2	2	3	58	81	476	2	6 620	

¹ EB sutarties 177 straipsnis (vėliau tapo EB 234 straipsniu, dar vėliau – SESV 267 straipsniu), ES 35 straipsnio 1 dalis, AP 41 straipsnis, AE 150 straipsnis, 1971 m. protokolai.

² Byla C-265/00, *Campina Melkunie (Cour de justice Benelux / Benelux Gerechtshof)*.

Byla C-196/09, *Miles ir kt.* (Europos mokyklų Skundų taryba).

20. Teisminės veiklos raida (1952–2009) – Prašymai priimti prejudicinį sprendimą (pagal valstybę narę ir teismą)

			Iš viso
Belgija	Cour constitutionnelle	15	
	Cour de cassation	73	
	Conseil d'État	55	
	Kiti teismai	471	614
Bulgarija	Софийски градски съд Търговско отделение	1	
	Kiti teismai	8	9
Čekijos Respublika	Nejvyššího soudu		
	Nejvyšší správní soud	5	
	Ústavní soud		
	Kiti teismai	7	12
Danija	Højesteret	23	
	Kiti teismai	102	125
Vokietija	Bundesgerichtshof	128	
	Bundesverwaltungsgericht	93	
	Bundesfinanzhof	260	
	Bundesarbeitsgericht	19	
	Bundessozialgericht	74	
	Staatsgerichtshof des Landes Hessen	1	
	Kiti teismai	1 156	1 731
Estija	Riigikohus	1	
	Kiti teismai	5	6
Graikija	Άρειος Πάγος	10	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	40	
	Kiti teismai	95	145
Ispanija	Tribunal Supremo	24	
	Audiencia Nacional	1	
	Juzgado Central de lo Penal	7	
	Kiti teismai	190	222
Prancūzija	Cour de cassation	88	
	Conseil d'État	47	
	Kiti teismai	648	783
Airija	Supreme Court	17	
	High Court	15	
	Kiti teismai	19	51
Italija	Corte suprema di Cassazione	103	
	Corte Costituzionale	1	
	Consiglio di Stato	63	
	Kiti teismai	840	1 007
Kipras	Ανώτατο Δικαστήριο	2	
	Kiti teismai		2

>>>

			Iš viso
Latvija	Augstākā tiesa	6	
	Satversmes tiesa		
	Kiti teismai	1	7
Lietuva	Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas	1	
	Lietuvos Aukščiausiasis Teismas	2	
	Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas	2	
	Kiti teismai	3	8
Liuksemburgas	Cour supérieure de justice	10	
	Cour de cassation	2	
	Conseil d'État	13	
	Cour administrative	7	
	Kiti teismai	32	64
Vengrija	Legfelsőbb Bíróság	1	
	Fővárosi Ítéltábla	2	
	Szegedi Ítéltábla	1	
	Kiti teismai	23	27
Malta	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l- Appel		
	Kiti teismai	1	1
Nyderlandai	Raad van State	69	
	Hoge Raad der Nederlanden	183	
	Centrale Raad van Beroep	47	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	139	
	Tariefcommissie	34	
	Kiti teismai	271	743
Austrija	Verfassungsgerichtshof	4	
	Oberster Gerichtshof	75	
	Oberster Patent- und Markensenat	3	
	Bundesvergabeamt	24	
	Verwaltungsgerichtshof	59	
	Vergabekontrollsenat	4	
	Kiti teismai	179	348
Lenkija	Sąd Najwyższy	4	
	Naczelny Sąd Administracyjny	6	
	Trybunał Konstytucyjny		
	Kiti teismai	14	24
Portugalija	Supremo Tribunal de Justiça	2	
	Supremo Tribunal Administrativo	36	
	Kiti teismai	29	67
Rumunija	Tribunal Dâmbovița	1	
	Kiti teismai	1	2

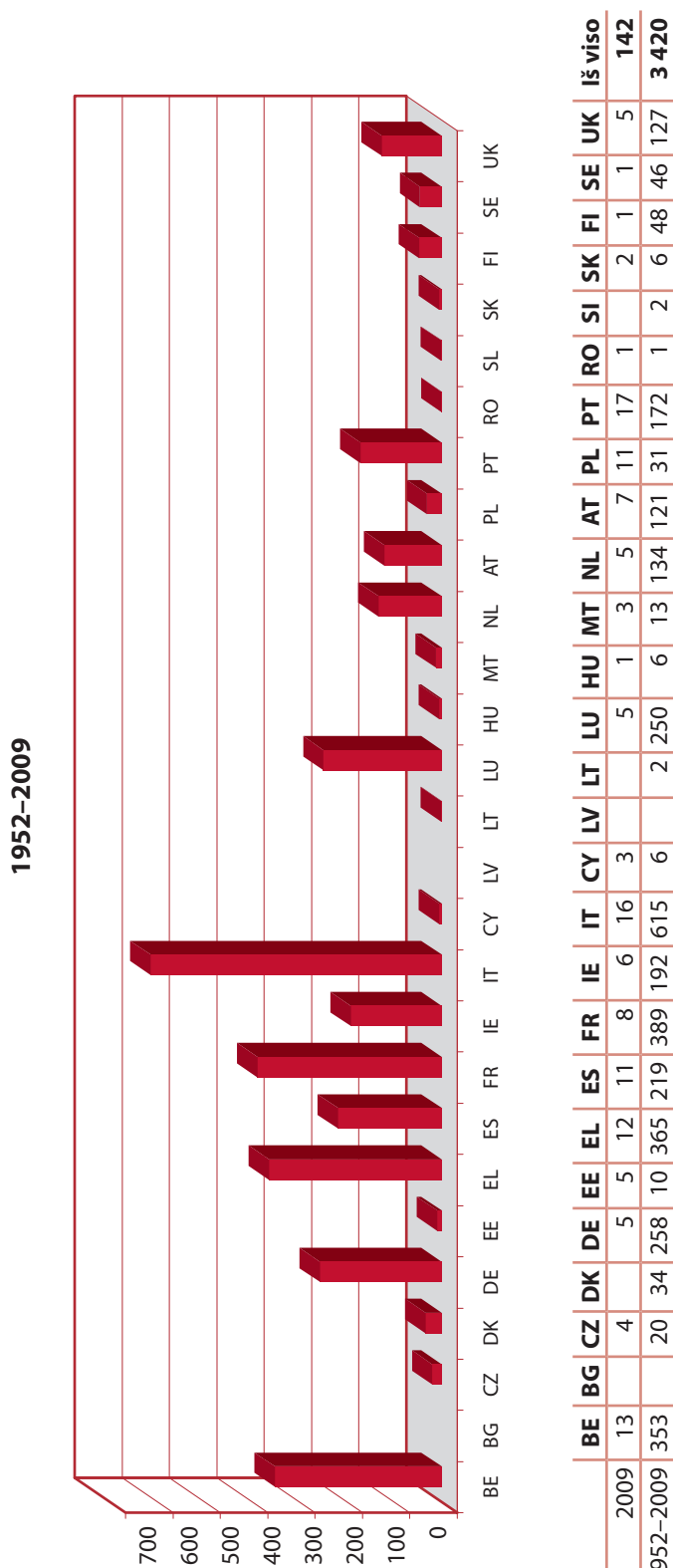
>>>

			Iš viso
Slovėnija	Vrhovno sodišče		
	Ustavno sodišče		
	Kiti teismai	2	2
Slovakija	Ústavný Súd		
	Najvyšší súd	2	
	Kiti teismai	1	3
Suomija	Korkein hallinto-oikeus	24	
	Korkein oikeus	10	
	Kiti teismai	24	58
Švedija	Högsta Domstolen	13	
	Marknadsdomstolen	4	
	Regeringsrätten	23	
	Kiti teismai	41	81
Jungtinė Karalystė	House of Lords	40	
	Court of Appeal	53	
	Kiti teismai	383	476
Kita	Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof ¹		1
	Europos mokyklų Skundų taryba ²		1
Iš viso			6 620

¹ Byla C-265/00, *Campina Melkunie* (Cour de justice Benelux / Benelux Gerechtshof).

² Byla C-196/09, *Miles ir kt.* (Europos mokyklų Skundų taryba).

21. Teisminės veiklos raida (1952–2009) – ieškiniai dėl valstybės įsipareigojimų neįvykdymo¹

¹ EB sutarties 93, 169–171 ir 225 straipsniai (vėliau tapo EB 88, 226–228 ir 298 straipsniais, dar vėliau – SESV 108, 258–260 ir 348 straipsniais), AE 141–143 straipsniai ir AP 88 straipsnis.

II skyrius

Bendrasis Teismas

A – Bendrojo Teismo veikla 2009 m.

Parengė Bendrojo Teismo pirmininkas Marc Jaeger

Bendrojo Teismo sudėčiai padidėjus, retai kuriais metais ji nekinta, ką jau kalbėti apie jos atnaujinimą iš dalies. Taigi 2009 m. pareigas nustojo eiti du nariai: Virpi Tiili, šio Teismo teisėja nuo 1995 m., ir Daniel Švábý, šio Teismo teisėjas nuo 2004 m., kuriuos pakeitė atitinkamai Heikki Kanninen ir Juraj Schwarcz.

Statistiniu atžvilgiu aptariamais metais buvo tęsiamas anksčiau pradėtas darbas. Taigi reikia konstatuoti didelį gautų bylų skaičių (568 bylos), kuris, neatsižvelgiant į nedidelį sumažėjimą, palyginti su 2008 m., išlieka kur kas didesnis už iki šiol užregistruotus skaičius. Todėl, nors taip pat reikia konstatuoti reikšmingą išnagrinėtų bylų apimties padidėjimą (555 išnagrinėtos bylos), dar nebaigtų bylų skaičiaus nebuvo galima sumažinti, nepaisant nuolatinių pastangų tai padaryti.

Be to, 2009 m. įsimintini dėl dviejų ypatingų įvykių.

Pirma, Bendrasis Teismas šventė savo 20-metį. Šia proga organizuotame koliokviume „20-metis 2020-ųjų perspektyvoje. Kurti rytdienos Pirmosios instancijos teismą ant tvirtų pamatų“ diskutavo ir įsimintinų pranešimų pateikė įvairių sričių specialistai¹. Buvo nagrinėjamos svarbios temos, susijusios su Teismo ateitimi, jo užduotimi ir veikimu, kurios sustiprino Bendrojo Teismo įsitikinimą, jog būtina tęsti reformas, įskaitant struktūrines, siekiant užtikrinti dar didesnę teisės subjektų apsaugos lygį.

Antra, 2009 m. įsigaliojo Lisabonos sutartis. Nors didžiausias šios sutarties poveikis Europos kūrimui nėra labai susijęs su Sąjungos teismais, vis dėlto reikia aptarti kai kuriuos Bendrajam Teismui įtakos turinčius aspektus. Pirmiausia pakeistas teismo pavadinimas: „Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismas“ pervadintas Europos Sąjungos „Bendrojo Teismu“, siekiant atsižvelgti į jo turimą kompetenciją nagrinėti apeliacinius skundus viešosios tarnybos srityje. Be to, sušvelnintos privačių asmenų pareiškiamų ieškinių dėl norminių aktų panaikinimo priimtumo sąlygos. Taip pat išplėsta Bendrojo Teismo kompetencija nagrinėti kai kuriuos privačių asmenų pareiškiamus ieškinius, pirma, bendrosios užsienio ir saugumo politikos ir, antra, policijos ir teisminio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose srityse. Galiausiai Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijai suteikta Sutarties galia. Šie svarbią pažangą teisminės gynybos srityje sudarantys pokyčiai gali turėti reikšmingos įtakos ir Bendrajam Teismui teikiamų ginčų apimčiai, ir jų pobūdžiui.

Toliau išdėstyta tekste siekiama pateikti Bendrojo Teismo veiklos, kurią jis vykdo kaip teismas, nagrinėjantis teisėtumo (I), žalos atlyginimo (II) klausimus, apeliacinius skundus (III) ir prašymus taikyti laikinąsias apsaugos priemones (IV), sričių įvairovės ir kai kuriais atvejais sudėtingumo apžvalgą.

¹ Su šiais pranešimais galima susipažinti svetainėje www.curia.europa.eu, o koliokviumo dokumentai bus paskelbti 2010 metais.

* Aiškumo sumetimais, atsižvelgiant į Teismo veiklos tęstinumą, toliau tekste bus vartojamas naujas pavadinimas nedarant skirtumo pagal chronologiją.

I. Ginčai dėl teisės aktų teisėtumo

Pagal EB 230 straipsnį pareikštų ieškinių priimtinumas

1. Teisės aktai, dėl kurių gali būti pareikštas ieškiny

Teisės aktai, dėl kurių gali būti pareikštas ieškiny dėl panaikinimo, EB 230 straipsnio prasme yra priemonės, sukeliančios privalomų teisinių padarinių, galinčių paveikti ieškovo interesus ir reikšmingai pakeisti jo teisinę padėtį².

2009 m. rugsėjo 9 d. Sprendime *Brink's Security Luxembourg prieš Komisiją* (T-437/05, dar nepaskelbtas Rinkinyje) dėl prašymo leisti susipažinti su tam tikrais dokumentais, pateikto ieškovei skundžiant sprendimą sudaryti viešojo pirkimo sutartį su konkuruojančia bendrove, Bendrasis Teismas suformavo naują požiūrį dėl galimų šios apibrėžties sušvelninimų.

Šioje byloje buvo ginčijamas Komisijos laiškas, kuriuo ji informavo ieškovę apie atsisakymą pranešti jai apie konkurso dalyvių pateiktų pasiūlymų vertinimo komiteto sudėtį. Tačiau susipažinimo su dokumentais procedūra, reglamentuojama Reglamento (EB) Nr. 1049/2001³ 6–8 straipsniuose, organizuota dviem etapais. Pirmiausia pareiškėjas turi adresuoti Komisijai pirminę paraišką dėl galimybės susipažinti su dokumentais. Antra, visiško ar dalinio atmetimo atveju pareiškėjas gali pateikti kartotinę paraišką Komisijos generaliniam sekretoriui. Visiškai ar iš dalies atmetus šią paraišką, pareiškėjas gali pradėti teisminį procesą prieš Komisiją EB 230 straipsnyje numatytomis sąlygomis. Taigi vien generalinio sekretoriato priimta priemonė gali sukelti teisinių padarinių, galinčių paveikti pareiškėjo interesus, ir todėl dėl jos galima pareikšti ieškinį.

Iš to Bendrasis Teismas padarė išvadą, kad ieškiny dėl panaikinimo, pareikštas dėl pirminės paraiškos atmetimo, iš principo nėra priimtinas. Vis dėlto Bendrasis Teismas pažymėjo, kad laiške dėl atmetimo Komisija neinformavo ieškovės apie šios teisę pateikti kartotinę paraišką, nors to reikalaujama Reglamente Nr. 1049/2001. Dėl tokio pažeidimo ieškiny dėl pirminės paraiškos atmetimo panaikinimo išimties tvarka tampa priimtinas. Kitokiu atveju Komisija galėtų išvengti teismo kontrolės dėl jai priskirtino formos trūkumo. Kaip išplaukia iš teismo praktikos, kadangi Europos bendrija yra teisinė bendrija, kurioje prižiūrima, ar jos institucijų priimti teisės aktai atitinka Sutartį, Bendrijos teisme pateiktam ieškiniui taikomos procesinės nuostatos turi būti aiškinamos kiek įmanoma taip, kad šių nuostatų taikymas padėtų įgyvendinti tikslą užtikrinti veiksmingą iš Bendrijos teisės kylančių asmenų teisių teisminę gynybą.

2. Teisė pareikšti ieškinį

Remiantis EB 230 straipsnio ketvirta pastraipa, privačių asmenų pareikštų ieškinių dėl jiems neskirtų teisės aktų priimtinumui keliama dviguba sąlyga, kad ginčijamas aktas būtų tiesiogiai ir konkrečiai su jais susijęs. Pagal teismo praktiką kiti fiziniai ir juridiniai asmenys nei tie, kuriems sprendimas yra skirtas, gali remtis tuo, kad sprendimas yra su jais konkrečiai susijęs tik tuomet, jeigu jis juos paveikia dėl ypatingų savybių arba faktinių aplinkybių, kurios juos išskiria iš kitų asmenų ir todėl individualizuoja taip pat kaip ir adresatą⁴. Be to, tam, kad priimtas aktas būtų tiesiogiai susijęs su

² 1981 m. lapkričio 11 d. Teisingumo Teismo sprendimas *IBM prieš Komisiją* (60/81, Rink. p. 2639, 9 punktas).

³ 2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais (OL L 145, p. 43; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 3 t., p. 331).

⁴ 1963 m. liepos 15 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Plaumann prieš Komisiją* (25/62, Rink. p. 197).

privačiu asmeniu, jis turi turėti tiesioginių padarinių suinteresuotojo asmens teisei padėčiai, o jo įgyvendinimas – būti visiškai automatiškas bei kilti iš pačios Bendrijos teisės be kitų tarpinių taisyklių taikymo⁵.

Byloje *Vischim prieš Komisiją* (2009 m. spalio 7 d. sprendimas, T-420/05, dar nepaskelbtas Rinkinyje) ieškovė prašė panaikinti 2005 m. rugsėjo 16 d. Komisijos direktyvą 2005/53/EB⁶, iš dalies keičiančią Direktyvą 91/414/EEB⁷, įtraukiant į jos I priedą (kur išvardytos medžiagos, kurias valstybės narės leidžia pateikti į rinką) ieškovės gaminamą veikliąją medžiagą chlorotalonilą, nustatant tam tikras sąlygas konkrečiai dėl didžiausio heksachlorobenzeno (HCB) kiekio šioje veikliojoje medžiagoje. Pagal šiuos teisės aktus valstybės narės privalo iš dalies pakeisti arba panaikinti galiojančius leidimus, išduotus chlorotalonilo turintiems augalų apsaugos produktams, kurie neatitinka šių sąlygų.

Kadangi aptariama direktyva yra visuotinai taikomas teisės aktas, Bendrasis Teismas pabrėžė, kad nors EB 230 straipsnio ketvirtoje pastraipoje aiškiai neregamentuojamas fizinių ar juridinių asmenų dėl direktyvos panaikinimo pateiktų ieškinių priimtumas, iš teismo praktikos matyti, kad vien šios aplinkybės neužtenka pripažinti tokių ieškinių nepriimtinais. Iš tiesų vien atitinkamo teisės akto formos pasirinkimu institucijos negali panaikinti teisinės apsaugos, kurią privatiems asmenims garantuoja ši Sutarties nuostata, nes akto visuotinis taikymas nepanaikina galimybės, kad jis gali būti tiesiogiai ir konkrečiai susijęs su tam tikrais fiziniais ar juridiniais asmenimis. Esant tokiai prielaidai, Sąjungos aktas vienu metu gali būti ir norminis aktas, ir tam tikriems suinteresuotiesiems ūkio subjektams skirtas sprendimas. Pažymėjęs, kad Direktyvoje 91/414 numatyta, jog vertinimo procedūra dėl rinkoje jau esančių veikliųjų medžiagų pradedama gavus pranešimą iš suinteresuotojo gamintojo, kuris pateikia šiam tikslui reikalingų dokumentų rinkinį ir dalyvauja įvairiuose šio dokumentų rinkinio nagrinėjimo etapuose, Bendrasis Teismas nusprendė, kad ieškovė, kaip pranešėja, naudojasi procedūrinėmis garantijomis ir dėl to ginčijama direktyva yra konkrečiai su ja susijusi.

Dėl tiesioginės sąsajos sąlygos Bendrasis Teismas konstatavo, kad ginčijama direktyva Komisija baigė vertinti chlorotalonilą, nusprenddama tam tikromis sąlygomis įtraukti jį į Direktyvos 91/414 I priedą. Be to, pagal šią direktyvą valstybės narės turėjo peržiūrėti augalų apsaugos produktų, kurių sudėtyje yra šios veikliosios medžiagos, leidimus ir patikrinti, ar jie atitinka didžiausio HCB kiekio reikalavimą, t. y. atlikti veiksmus, dėl kurių jos neturi jokios diskrecijos. Taigi ginčijama direktyva yra tiesiogiai susijusi su ieškove, kaip bendrove, gaminančia nagrinėjamą veikliąją medžiagą, ir todėl ieškinyis dėl panaikinimo priimtinas.

3. Ieškinio terminai

2009 m. birželio 10 d. Sprendime *Lenkija prieš Komisiją* (T-257/04, dar nepaskelbtas Rinkinyje, pateiktas apeliacinis skundas) ir 2009 m. spalio 2 d. Sprendime *Kipras prieš Komisiją* (T-300/05 ir T-316/05, nepaskelbtas) buvo sprendžiamas klausimas dėl EB 230 straipsnio penktoje pastraipoje

⁵ 1998 m. gegužės 5 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Dreyfus prieš Komisiją* (C-386/96 P, Rink. p. I-2309, 43 punktas).

⁶ OL L 241, p. 51.

⁷ 1991 m. liepos 15 d. Tarybos direktyva 91/414/EEB dėl augalų apsaugos produktų pateikimo į rinką (OL L 230, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 11 t., p. 332). Pagal šią direktyvą leidimą pateikti į rinką galima suteikti tik tuo atveju, jeigu, atsižvelgiant į mokslo ir technikos žinias, galima tikėtis, kad augalų apsaugos produktai, kurių sudėtyje yra tam tikros veikliosios medžiagos, atitinka tam tikras sąlygas dėl nekenksmingumo žmonių ar gyvūnų sveikatai bei aplinkai.

numatyto dviejų mėnesių termino pradžios tuo atveju, kai buvo pateiktas įstojusios valstybės narės ieškinys su prašymu panaikinti reglamentą, reikalaujantį priimti pereinamojo laikotarpio priemonės žemės ūkio srityje, kuris buvo priimtas ir paskelbtas iki šios valstybės įstojimo. Šiose bylose Lenkijos Respublika ir Kipro Respublika teigė, kad ieškinio pateikimo terminas negalėjo prasidėti dar iki jų įstojimo į Sąjungą, kuris buvo nagrinėjamo reglamento įsigaliojimo sąlyga.

Šiuo atžvilgiu Bendrasis Teismas priminė, kad remiantis EB 230 straipsnio penkta pastraipa ieškinys dėl panaikinimo turi būti pareikštas per du mėnesius, skaičiuojant nuo teisės akto paskelbimo, ir kad griežtas teisės aktų dėl procesinių terminų taikymas atitinka teisinio saugumo reikalavimą ir būtinybę išvengti bet kokios diskriminacijos ar bet kokio neobjektyvaus požiūrio vykdant teisingumą. Taigi šiose bylose jis iš to padarė išvadą, kad nagrinėti ieškiniai pareikšti pavėluotai, o suinteresuotų valstybių argumentai neleido paneigti šios išvados. Bendrasis Teismas nusprendė, kad, pirmiausia, klausimas dėl nagrinėtų reglamentų įsigaliojimo priklausomybės nuo suinteresuotų valstybių įstojimo nėra reikšmingas, nes jį keliant supainiojama galimybė remtis aktu, kuri susijusi su visų reikalaujamų paskelbimo formalumų įvykdymu ir dėl kurios pradedamas skaičiuoti terminas ieškiniai pateikti, ir minėto akto įsigaliojimas, kuris gali būti atidėtas. Antra, Bendrasis Teismas konstatavo: kadangi EB 230 straipsnyje numatytas terminas taikomas visuotinai, šiuo straipsniu nebuvo reikalaujama, kad suinteresuotos valstybės turėtų valstybės narės statusą, ir jis bet kuriuo atveju buvo taikomas suinteresuotoms valstybėms narėms, kaip juridiniams asmenims. Trečia, Bendrasis Teismas pabrėžė, kad iš šių valstybių nebuvo atimta teisė į veiksmingą teisminę apsaugą, nes trečiosios valstybės, įskaitant valstybes iki jų įstojimo į Europos Sąjungą, nors ir negali reikalausti valstybėms narėms suteiktos teisės pareikšti ieškinį, vis dėlto turi galimybę kreiptis į teismą, kuri suteikiama juridiniams asmenims pagal EB 230 straipsnio ketvirtą pastraipą. Bendrasis Teismas pažymėjo, kad nagrinėjamas reglamentas, nors ir būdamas visuotinai taikomas aktas, tiesiogiai užkerta suinteresuotoms valstybėms narėms kelią įgyvendinti savo kompetenciją taip, kaip jos ją suvokia, nustatydamas joms pareigas apibrėžti ir įvykdyti tam tikrą, t. y. mokestinį, reikalavimą, skirtą panaikinti perteklines cukraus atsargas. Pagal analogiją su vidiniams valstybės dariniams taikytina teismo praktika⁸ Bendrasis Teismas padarė išvadą, kad prieš Lenkijos Respublikai ir Kipro Respublikai įgyjant valstybės narės statusą ginčijamas reglamentas buvo tiesiogiai su jomis susijęs ir todėl griežtas procesinių terminų taikymas, skaičiuojant nuo šio reglamento paskelbimo datos, neužkirto joms kelio pasinaudoti teisėmis.

Be to, Kipro Respublika tvirtino, kad jos ieškinys bet kuriuo atveju priimtinas, nes laikantis terminų buvo pateiktas dėl reglamento, kuriuo keičiamas pradinis reglamentas. Bendrasis Teismas priminė, kad nors akto, kuris nebuvo ginčytas per numatytą terminą, galutinis pobūdis susijęs ne tik su juo pačiu, bet ir su visais vėlesniais aktais, kurie yra tik patvirtinantys, ir šią išvadą patvirtina teisinio stabilumo būtinybė bei ji galioja tiek individualiems, tiek norminiams aktams, pakeitus reglamento nuostatą galima vėl pareikšti ieškinį ne tik dėl šios vienintelės nuostatos, bet ir dėl kitų, kurios, nors ir nebuvo pakeistos, kartu su šia nuostata sudaro visumą⁹. Vis dėlto, išnagrinėjęs šią išvadą, atsižvelgdamas į jos aplinkybes, Bendrasis Teismas ją kiek pakeitė, patikslindamas, kad ieškinio pateikimo termino pabaigą reikia taikyti ieškiniai dėl panaikinimo, pareikštam dėl pakeistos nuostatos, ne tik tuomet, kai šios nuostatos turinys yra toks pats akte, dėl kurio ieškinio pateikimo terminas baigėsi, bet ir tuomet, kai nors nauja redakcija ir skiriasi, jos esmė nebuvo paveikta. Tačiau jeigu tam tikra reglamento nuostata buvo, kad ir iš dalies, pakeista iš esmės, ieškinį vėl galima pateikti dėl šios nuostatos bei dėl visų tų, kurios, nors ir nebuvo pakeistos, kartu su šia nuostata sudaro nedalomą ir esminę visumą. Kadangi nagrinėtoje byloje aptariamame reglamente

⁸ 1998 m. balandžio 30 d. Sprendimas *Vlaams Gewest prieš Komisiją* (T-214/95, Rink. p. II-717, 29 punktas).

⁹ 2007 m. spalio 18 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Komisija prieš Parlamentą ir Tarybą* (C-299/05, Rink. p. I-8695, 29 ir 30 punktai).

buvo padaryta tik antraeilių ir procedūrinių pakeitimų, skirtų tik pratęsti pradiniame reglamente numatytus terminus, pirminio reglamento panaikinimo nebuvo galima reikalauti pareiškiant ieškinį dėl jį keičiančio reglamento panaikinimo.

Įmonėms taikomos konkurencijos taisyklės

1. Bendrieji klausimai

a) Pažeidimo trukmė

2009 m. gruodžio 17 d. Sprendime *Solvay prieš Komisiją* (T-58/01, dar nepaskelbtas Rinkinyje) Bendrasis Teismas nusprendė, kad net jeigu būtų daroma prielaida, kad galėtų susiklostyti ypatingos aplinkybės, leidžiančios perkelti įrodinėjimo našta dėl pažeidimo trukmės, Komisija vis tiek negali būti atleista nuo pareigos sprendime, kuriame konstatuojamas EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimas, pateikiant motyvus išsakyti nuomonę dėl pažeidimo trukmės ir pateikti dėl to turimus duomenis. Pažymėjęs, kad ginčijamame sprendime buvo prieštaravimų dėl pažeidimo pabaigos, jis nusprendė, kad Komisija, kuriai pirmiausia tenka įrodinėjimo našta, neįrodė, jog nagrinėtas pažeidimas tęsėsi iki 1990 metų pabaigos. Todėl, Bendrojo Teismo nuomone, reikėjo pakeisti ginčijamą sprendimą 25 % sumažinant ieškovei skirtos baudos dydį.

b) Senatis

Byla *ArcelorMittal Luxembourg ir kt. prieš Komisiją* (2009 m. kovo 31 d. sprendimas, T-405/06, dar nepaskelbtas Rinkinyje, pateiktas apeliacinis skundas) suteikė Bendrajam Teismui galimybę patvirtinti savo praktiką¹⁰ dėl senatį nutraukiančių veiksmų poveikio *ratione personae*. Šioje byloje kartelyje plieninių sijų rinkoje dalyvavusios dukterinės bendrovės patronuojanti bendrovė tvirtino, kad penkerių metų senaties terminą nutraukiantys veiksmai turi poveikį tik pažeidime dalyvavusioms įmonėms. Nebūdama nei pripažinta tokia per administracinę procedūrą, kurioje imtasi senaties terminą nutraukiančio veiksmo, nei pranešimo apie kaltinimus adresatė, patronuojanti bendrovė ginčijo, kad Komisija jos atžvilgiu galėjo pasiremti šio veiksmo senaties terminą nutraukiančiu poveikiu. Bendrasis Teismas atmetė tokį aiškinimą patikslindamas, kad jis susijęs su objektyviąja faktine aplinkybe, t. y. dalyvavimu pažeidime, kuri skiriasi nuo subjektyvaus ir atsitiktinio elemento, kaip antai tokios įmonės identifikavimas per administracinę procedūrą. Įmonė gali būti dalyvavusi pažeidime Komisijai apie tai nežinant tuo momentu, kai ji imasi senatį nutraukiančio veiksmo. Senaties terminas nutraukiamas ne tik įmonių, dėl kurių buvo atliktas tyrimo ar persekiojimo veiksmas, atžvilgiu, bet ir tų įmonių, kurios, nors ir dalyvavo pažeidime, dar nėra žinomos Komisijai ir dėl kurių todėl nebuvo atliktas joks tyrimo veiksmas ir kurioms nebuvo skirtas joks procedūrinis dokumentas.

Plėtodamas senaties termino sustabdymo temą Bendrasis Teismas patikslino, kad Reglamente (EB) Nr. 1/2003¹¹ numatyta, jog jo nutraukimas taikomas visoms pažeidime dalyvavusioms įmonėms ar įmonių asociacijoms, tačiau tokios detalės neįtvirtintos sustabdymo klausimu. Todėl jis nagrinėjo, ar jam pateiktas ieškinys veikia santykinai, t. y. vien ieškinį pareiškusios įmonės atžvilgiu, ar *erga omnes*, t. y. visų pažeidime dalyvavusių įmonių, nesvarbu, ar jos pateikė ieškinį, atžvilgiu. Šiuo klausimu jis pirmiausia pažymėjo, kad senaties termino sustabdymas, kuris sudaro penkerių metų senaties taisyklės išimtį, kaip ir senaties termino nutraukimas, turi būti aiškinamas

¹⁰ 2008 m. liepos 1 d. Sprendimas *Compagnie maritime belge prieš Komisiją* (T-276/04, Rink. p. II-1277).

¹¹ 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų [EB] 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205).

siaurai. Todėl nebuvo galima preziumuoti, kad teisės aktų leidėjas siekė taikyti tokią pačią tvarką abiem situacijoms. Be to, skirtingai nuo senaties termino nutraukimo, kuriuo siekiama sudaryti Komisijai galimybę veiksmingai persekioti ir bausti už konkurencijos teisės pažeidimus, senaties termino sustabdymas pagal apibrėžimą susijęs su atvejais, kai Komisija jau yra priėmusi sprendimą. Teisminio proceso *inter partes* poveikis ir iš to išplaukiančios pasekmės iš principo prieštarauja tam, kad įmonės, kuriai skirtas ginčijamas sprendimas, pareikštas ieškinys turėtų kokią nors poveikį kitų adresatų padėčiai. Galiausiai Bendrasis Teismas atmetė Komisijos argumentą, kad dėl įmonės inicijuoto proceso Bendrajame Teisme ir Teisingumo Teisme senaties terminas sustabdomas tiek procese dalyvaujančiam teisės subjektui, tiek kitiems teisės subjektams, kurie įeina į to paties ekonominio vieneto sudėtį, nesvarbu, kuris teisės subjektas inicijavo šiuos procesus. Nors teisinga, kad konkurencijos taisyklės taikomos „įmonėms“, kurios suprantamos kaip ekonominis vienetas, vis dėlto sprendimų konkurencijos teisės srityje taikymo ir vykdymo tikslais kaip adresatą reikia įvardyti teisinį subjektiškumą turintį subjektą, kuris vienintelis gali pareikšti ieškinį dėl pasibaigus administracinei procedūrai priimto jam skirto sprendimo. Iš to Bendrasis Teismas padarė išvadą, kad dešimties metų senaties terminas vienos iš ieškovių atveju buvo pasibaigęs, ir panaikino ginčijamą sprendimą, kiek jis buvo su ja susijęs.

c) Teisė į gynybą

2009 m. liepos 1 d. Sprendime *ThyssenKrupp Stainless prieš Komisiją* (T-24/07, dar nepaskelbtas Rinkinyje, pateiktas apeliacinis skundas) Bendrasis Teismas priminė, kad, siekiant leisti Komisijai suderinti, viena vertus, būtinybę užtikrinti šalių teisę į gynybą, suteikiant joms kuo didesnę prieigą prie bylos medžiagos, ir, kita vertus, pastangas apsaugoti kitų šalių arba trečiųjų asmenų konfidencialią informaciją, šios šalys arba tretieji asmenys turi Komisijai pateikti visą naudingą informaciją. Jis pažymėjo, kad jeigu šalis mano, jog susipažinusi su byla ji savo gynybos tikslais privalo susipažinti su tam tikra jai neprieinama informacija, ji gali pateikti Komisijai motyvuotą prašymą šiuo klausimu. Šiuo atžvilgiu Bendrasis Teismas nusprendė, kad bendras ir kiekvieno dokumento atveju nedetalizuotas prašymas nėra motyvuotas ir nesuteikia Komisijai atsakymo į klausimą apie galimą neprieinamos informacijos svarbą pačios ieškovės gynybai.

Be to, Bendrasis Teismas priminė, kad siekdama gerbti įmonių teisę į gynybą Komisija, prieš priimdama Reglamento Nr. 1/2003 7, 8 ir 23 straipsniuose numatytus sprendimus, turi suteikti suinteresuotosioms šalims teisę pareikšti savo nuomonę. Kai ieškovei dokumentai perduodami jau priėmus vieną iš minėtų sprendimų, pavyzdžiui, pranešimą apie kaltinimus, šios šalies teisė į gynybą vis dėlto nepažeidžiama, jeigu Komisija nekeičia šiame sprendime išdėstytų kaltinimų ir todėl jame neatsižvelgia į aplinkybes, dėl kurių suinteresuotoji įmonė neturėjo galimybės išdėstyti savo pozicijos.

2. Teismo praktikos įnašas EB 81 straipsnio taikymo srityje

a) Teisės akto taikymas laiko atžvilgiu

Taikydamas nagrinėjant vadinamąsias „gelžbetonio armatūros“ kartelių bylas¹² suformuluotus principus minėtuose sprendimuose *ArcelorMittal Luxembourg ir kt. prieš Komisiją* ir *ThyssenKrupp Stainless prieš Komisiją* bei 2009 m. gegužės 6 d. Sprendime *Outokumpu ir Luvata prieš Komisiją* (T-122/04, dar nepaskelbtas Rinkinyje) Bendrasis Teismas pažymėjo, kad nors EAPB sutarties teisinio reglamentavimo srities perėmimas EB sutartimi nuo 2002 m. liepos 24 d. pakeitė taikytinus

¹² 2007 m. spalio 25 d. Sprendimas *SP ir kt. prieš Komisiją* (T-27/03, T-46/03, T-58/03, T-79/03, T-80/03, T-97/03 ir T-98/03, Rink. p. II-4331).

teisinius pagrindus, procedūras ir materialines normas, vis dėlto šis pakeitimas įsilies į Bendrijos teisinės sistemos ir jos tikslų vientisumo ir tęstinumo kontekstą. Be to, susitarimų ir suderintųjų veiksmų pagal EAPB 65 straipsnio 1 dalį sąvokos atitinka susitarimų ir suderintųjų veiksmų sąvokas EB 81 straipsnio prasme, o Bendrijos teismas abi nuostatas aiškina vienodai. Pavyzdžiui, Bendrijos teisinės sistemos ir jos veikimą grindžiančių tikslų tęstinumas reikalauja, kad Europos bendrija, kaip Europos anglies ir plieno bendrijos teisių perėmėja, situacijų, susiklosčiusių galiojant EAPB sutarčiai, atžvilgiu savo procedūrose užtikrintų ir valstybių narių, ir asmenų teisių bei pareigų, *eo tempore* kilusių iš EAPB sutarties ir ją taikant priimtų normų, laikymąsi. Šis reikalavimas visų pirma taikomas, kai dėl normų kartelių srityje nesilaikymo iškraipyta konkurencija gali turėti pasekmių laiko atžvilgiu pasibaigus EAPB sutarties galiojimui ir jau galiojant EB sutarčiai. Todėl Reglamentas Nr. 1/2003 turi būti aiškinamas kaip leidžiantis Komisijai po 2002 m. liepos 23 d. nustatyti kartelius sektoriuje, kuris *ratione materiae* ir *ratione temporis* patenka į EAPB sutarties taikymo sritį, bei už juos nubausti.

b) Baudos

Byloje *Peugeot ir Peugeot Nederland prieš Komisiją* (2009 m. liepos 9 d. sprendimas, T-450/05, dar nepaskelbtas Rinkinyje) ieškovės, be kita ko, ginčijo Komisijos atliktą pažeidimo sunkumo vertinimą. Viena vertus, pažeidimas buvo kvalifikuotas kaip „labai sunkus“ 1998 m. gairių¹³ 1 punkto A dalies prasme, nes 1997–2003 metais *Peugeot* Nyderlanduose įvesta premijavimo sistema buvo siekiama paskatinti Nyderlandų atstovus riboti lygiagretų importą. Išvada, kad pasinaudodama savo diskrecija Komisija nepadarė klaidos kvalifikavusi pažeidimą kaip labai sunkų, pagrįsti Bendrasis Teismas, be kita ko, pažymėjo, kad pagal savo prigimtį pažeidimas yra išskirtinio sunkumo, atsižvelgiant į ypatingas sąlygas jam paslėpti, kuriomis atlyginimo sistema buvo išlaikoma iki 2003 metų tokiomis aplinkybėmis, kai ankstesnėje Komisijos ir nusistovėjusioje teismo praktikoje lygiagreta importu srityje, visų pirma automobilių sektoriuje, buvo aiškių įspėjimų apie tokios sistemos neteisėtumą. Be to, jis pabrėžė, kad ieškovės priklauso didelei pramonės grupei, užimančiai svarbią padėtį atitinkamoje rinkoje, ir kad jos turi teisės skyrius, galėjusius puikiai įvertinti nagrinėjamo elgesio antikonkurencinį pobūdį. Kita vertus, kiek tai susiję su konkrečiu pažeidimo poveikiu nagrinėjamai rinkai, Bendrasis Teismas pažymėjo, kad Komisija neskyrė pakankamai dėmesio tam, koks vaidmuo sumažėjus eksportui teko kainų skirtumo raidai. Todėl pasinaudodamas savo neribotos jurisdikcijos teise Bendrasis Teismas nusprendė 10 % sumažinti dėl pažeidimo sunkumo nustatytą baudą.

2009 m. balandžio 30 d. Sprendime *Nintendo ir Nintendo of Europe prieš Komisiją* (T-13/03, dar nepaskelbtas Rinkinyje) Bendrasis Teismas pripažino, kad, kalbant apie visas sutartis ir suderintus vertikalius veiksmus, kuriais buvo siekiama apriboti lygiagretų žaidimų konsolių ir kortelių eksportą, pažymėtina, kad šalių valdomos atitinkamos aptariamų produktų platinimo dalys reprezentuoja konkrečią kiekvienos įmonės svarbą ginčijamoje platinimo sistemoje. Todėl buvo nuspręsta, kad Komisija pagrįstai pasirėmė šiuo kriterijumi, kad atliktų diferencijuotą vertinimą, nustatydama pradines skirtingas baudas.

Tame pačiame sprendime Bendrasis Teismas, vertindamas, ar nustatydama atgrasantį baudos poveikį Komisija padarė teisės klaidą, patikslino, kad produktų gamintojo statusas vertikalių pažeidimų atveju taip pat, kaip ir įmonės dydis, gali būti aspektas, liudijantis apie jos realų gebėjimą padaryti didelę žalą konkurencijai. Aptariamų produktų gamintojas, atliekantis pagrindinį

¹³ Baudų nustatymo remiantis Reglamento nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalimi metodo gairės [Baudų, skiriamų pagal Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalį ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalį, nustatymo metodo gairės] (OL C 9, 1998, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 171).

vaidmenį minėtų produktų platinimo sistemoje, turi parodyti, kad yra ypač atsargus, ir įsitikinti, kad sudarydamas platinimo sutartis jis laikosi konkurencijos taisyklių.

Atgrasančio baudų poveikio klausimas buvo dar kartą patikslintas sprendimuose dėl kartelio monochloracto rūgšties rinkoje. 2009 m. rugsėjo 30 d. Sprendime *Arkema prieš Komisiją* (T-168/05, neskelbiamas Rinkinyje, pateiktas apeliacinis skundas) Bendrasis Teismas pabrėžė, kad jeigu ankstesnėse bylose, kuriose dalyvavo ieškovė, Komisija yra taikiusi dauginimo koeficientą atgrasančio poveikio tikslais, dėl to negalima kelti klausimo dėl tokio koeficiento taikymo vėlesnėse bylose, kuriose ieškovė baudžiama už dalyvavimą kartelyje, patenkančiame į tą patį pažeidimo laikotarpį. Kadangi kiekvienas pažeidimas atskiras ir sudaro atskiros sprendimo dalyką, Komisija galėjo atsižvelgti į atitinkamų įmonių dydį bei pritaikyti pradinei baudai dauginimo koeficientą.

Išnagrinėjęs ieškovių bendradarbiavimo laipsnį Bendrasis Teismas taip pat pakeitė vieną sprendimą dėl antikonkurencinių veiksmų *Nintendo* žaidimo konsolių ir kortelių rinkoje. Minėtame Sprendime *Nintendo ir Nintendo of Europe prieš Komisiją* jis pirmiausia chronologiniu požiūriu palygino *Nintendo* bei jos išskirtinio platintojo Airijos ir Jungtinės Karalystės rinkoje bendradarbiavimą. Tai leido jam konstatuoti, kad reikšmingus dokumentus ir *Nintendo*, ir jos platintojas pateikė toje pačioje procedūros stadijoje, o aplinkybė, jog *Nintendo* pradėjo bendradarbiauti keliomis dienomis vėliau už platintoją, čia nėra reikšminga. Toliau Bendrasis Teismas palygino bendradarbiavimo laipsnį kokybiniu požiūriu, atsižvelgdamas ir į sąlygas, kuriomis įmonės bendradarbiavo, ir į faktinę perduotos informacijos vertę. Šiuo klausimu Bendrasis Teismas pastebėjo, kad abi įmonės perdavė informaciją savo iniciatyva ir šios informacijos turinys taip pat padėjo Komisijai. Todėl Bendrasis Teismas padarė išvadą, kad taikant vienodo požiūrio principą *Nintendo* bendradarbiavimas laikytinas palyginamu su platintojo bendradarbiavimu. Todėl įmonei *Nintendo* Bendrasis Teismas sumažino baudos dydį tiek pat, kiek jis buvo sumažintas platintojui.

Minėtame Sprendime *Outokumpu ir Luvata prieš Komisiją* Bendrasis Teismas turėjo progą patikslinti savo praktiką sunkinančių aplinkybių ir, konkrečiau kalbant, – pakartotinumą klausimu. Bendrasis Teismas priminė, jog pakartotinumą sąvoka tik reikalauja, kad būtų buvęs konstatuotas anksčiau padarytas Bendrijos konkurencijos teisės pažeidimas. Aplinkybė, jog pirmasis pažeidimas buvo padarytas EAPB sutarties taikymo srityje, ir tai, jog dėl ypatingo tos bylos konteksto joje nebuvo skirta jokia bauda, niekaip netrukdo laikytis principo, pagal kurį Komisijai sprendime nustačius, jog įmonė dalyvavo kartelyje, šis sprendimas gali būti pagrindas vertinant šios įmonės polinkį pažeisti normas kartelių srityje.

Atsižvelgimas į ankstesnį pažeidimą pakartotinumą kontekste ypač analizuotas 2009 m. rugsėjo 30 d. Sprendime *Hoechst prieš Komisiją* (T-161/05, neskelbiamas Rinkinyje). Šioje byloje ieškovė ginčijo Komisijos galimybę atsižvelgti į ankstesnį sprendimą, nes jis galutinai įsigaliojo tik nutraukus šioje byloje nagrinėjamą pažeidimą. Vis dėlto Bendrasis Teismas pabrėžė, jog tam, kad būtų galima atsižvelgti į ankstesnį pažeidimą, pakanka, jog įmonė anksčiau būtų buvusi pripažinta panašaus pažeidimo vykdytoja, net jei dėl sprendimo dar gali būti vykdoma teisminė priežiūra.

c) Neteisėto elgesio priskirtinumas

Sprendimuose dėl kartelio monochloracto rūgšties rinkoje Bendrasis Teismas padarė kelis įdomius patikslinimus dėl dukterinių bendrovių neteisėto elgesio priskirtinumo jų patronuojančiai bendrovei.

Konkrečiai minėtame Sprendime *Hoechst prieš Komisiją* Bendrasis Teismas nusprendė, kad ieškovė negali remtis savo atsakomybės perleidimu pagal su viena iš jos dukterinių bendrovių sudarytą verslo perdavimo sutartį. Viena vertus, tokia sutartimi negalima remtis prieš Komisiją siekiant

išvengti pagal konkurencijos teisę numatytų sankcijų, kiek taip siekiama įmonėms padalyti atsakomybę už dalyvavimą kartelyje. Kita vertus, tariamas šioje byloje įvykdytas atsakomybės perdavimas pagal verslo perdavimo sutarties sąlygas neturi poveikio nustatant ieškovės atsakomybę, nes ši sutartis buvo sudaryta tarp jos ir vienos 100 % kontroliuojamos jos dukterinės įmonės, kurios neteisėti veiksmai gali būti jai priskirti kaip patronuojančiai bendrovei.

Be to, byloje, kurioje buvo priimtas minėtas Sprendimas *Arkema prieš Komisiją*, ieškovė ginčijo Komisijos galimybę priskirti dukterinės bendrovės pažeidimą patronuojančiai bendrovei, nes pastaroji buvo tik aktyviai neveikiantis holdingas, darantis labai mažą įtaką dukterinės bendrovės valdymui. Bendrasis Teismas pabrėžė, kad šios aplinkybės nepakanka, siekiant atmesti galimybę, jog patronuojanti bendrovė darė lemiamą įtaką dukterinės bendrovės elgesiui, be kita ko, koordinuodama finansines investicijas atitinkamos grupės viduje. Bendrovių grupės atveju holdingo bendrovė, koordinuojanti investicijas grupės viduje, turi paskirtį sujungti įvairių bendrovių akcijas bei uždavinį užtikrinti valdymo vienovę, be kita ko, pasitelkdama biudžetinę kontrolę. Be to, Bendrasis Teismas patikslino, jog negalima daryti jokių išvadų remiantis aplinkybe, jog abi bendrovės veikė skirtingose rinkose ir neturėjo tiekėjo–kliento santykių. Tokioje grupėje, kaip antai nagrinėjamoji, uždavinių paskirstymas yra normalus reiškinys, nepaneigiantis prezumpcijos, pagal kurią patronuojanti ir dukterinė bendrovės sudaro vieną įmonę EB 81 straipsnio prasme. Galiausiai Bendrasis Teismas priminė, kad prezumpcija dėl patronuojančios bendrovės atsakomybės už savo dukterinės bendrovės, kurios visą ar beveik visą kapitalą ji kontroliuoja, padarytą pažeidimą grindžiama objektyviu kriterijumi, kuris taikomas neatsižvelgiant į įmonės dydį ar teisinę struktūrą. Todėl jeigu šio kriterijaus taikymas turi skirtingą poveikį, nelygu grupės dydis ir jos teisinė struktūra, tai yra tik objektyvi įmonių įvairovės pasekmė.

3. Teismo praktikos įnašas EB 82 straipsnio taikymo srityje

2009 m. rugsėjo 9 d. Sprendime *Clearstream prieš Komisiją* (T-301/04, dar nepaskelbtas Rinkinyje) Bendrasis Teismas išsakė nuomonę dėl Komisijos sprendimo, kuriuo ieškovės buvo kaltinamos pažeidus EB 82 straipsnį, pirma, diskriminaciniu būdu atsisakant teikti savo paslaugas ir, antra, taikant diskriminacines kainas, teisėtumo.

Bendrasis Teismas pažymėjo, kad Komisija galėjo teisėtai konstatuoti piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi. Konkrečiai kalbant, Bendrasis Teismas patvirtino, kad atsisakymas suteikti prieigą ir nepateisinama diskriminacija šiuo požiūriu yra ne du atskiri pažeidimai, o dvi to paties elgesio išraiškos formos, nes nepateisinamą diskriminavimą sudaro atsisakymas teikti panašius klientams tas pačias arba panašias paslaugas.

Šiuo atžvilgiu smarkiai viršijęs tai, ką būtų galima laikyti protinga ir pagrįsta, bei taip prilygintas piktnaudžiavimui atsisakant teikti nagrinėjamą paslaugą, terminas prieigai gauti galėjo lemti nepalankios konkurencinės padėties atsiradimą atitinkamoje rinkoje. Bendrasis Teismas taip pat patvirtino, jog dėl to, kad faktiškai turinti monopolį aukštesnės pakopos rinkoje įmonė nepertraukiamai penkerius metus taikė komerciniam partneriui už lygiavertes paslaugas kitokias kainas, šis partneris atsidūrė nepalankioje konkurencinėje padėtyje.

Be to, 2009 m. gruodžio 17 d. Sprendime *Solvay prieš Komisiją* (T-57/01, dar nepaskelbtas Rinkinyje) Bendrasis Teismas konstatavo, kad dokumentai, paimti vien patikrinti dalyvavimą EB 81 straipsnyje numatytuose karteliuose ir (arba) suderintuose veiksmuose, gali būti panaudoti grindžiant kaltinimus dėl EB 82 straipsnio pažeidimo, jeigu tarp veiksmų, kuriuos Komisija laikė pagrindžiančiais piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi, ir veiksmų, dėl kurių ji savo darbuotojams buvo pavedusi atlikti tyrimą, yra materialus panašumas.

Bendrasis Teismas, be kita ko, pripažino piktnaudžiavimu nuolaidų sistemą, kurioje tarp kitų sąlygų diferencijuotų nuolaidų suteikimo sąlyga buvo tai, kad klientas užsakė iš ieškovės papildomą kiekį, palyginti su nustatytais sutartyje, neatsižvelgiant į pastarųjų kiekių apimtį absoliučiais skaičiais. Dėl šios aplinkybės papildomų kiekių vieneto kaina buvo daug mažesnė nei vidutinė kliento mokėtina kaina už sutartimi nustatytus bazinius kiekius, taip skatinant klientą pirkti viršijant sutartimi suderintus kiekius, nes šiems kiekiams kiti tiekėjai vargiai galėjo pasiūlyti konkurencingas kainas, palyginti su pasiūlytomis ieškovės.

4. Teismo praktikos įnašas koncentracijų kontrolės srityje

a) Rūpestingumo pareiga

2009 m. gegužės 7 d. Sprendime *NVV ir kt. prieš Komisiją* (T-151/05, dar nepaskelbtas Rinkinyje) Bendrasis Teismas pažymėjo, kad atsižvelgiant į skubos reikalavimą ir griežtus terminus, kurių privalo laikytis Komisija koncentracijų kontrolės procedūroje, nesant pateiktos informacijos netikslumo požymių, ji negali būti įpareigojama patikrinti visą gaunamą informaciją. Nors rūpestingo ir nešališko patikrinimo įpareigojimas, tenkantis Komisijai tokioje procedūroje, neleidžia jai remtis tokiais duomenimis ir informacija, kurie negali būti laikomi atitinkančiais tikrovę, minėtas skubos reikalavimas suponuoja, kad ji negali pati iki smulkmenų tikrinti visų jai atsiųstų pranešimų teisingumo ir patikimumo, nes koncentracijų kontrolės procedūra neišvengiamai tam tikra dalimi grindžiama pasitikėjimu.

b) Prašymai suteikti informaciją

2009 m. vasario 4 d. Sprendime *Omya prieš Komisiją* (T-145/06, dar nepaskelbtas Rinkinyje) Bendrasis Teismas patikslino Komisijos įgaliojimų apimtį prašymų suteikti informaciją srityje. Viena vertus, paties prašymo suteikti informaciją klausimu Bendrasis Teismas visų pirma pažymėjo, kad prašomos informacijos būtinumas vertinamas atsižvelgiant į nuomonę tam tikru klausimu, kurį Komisija gali pagrįstai turėti prašymo pateikimo momentu, o ne atsižvelgiant į realų šios informacijos būtinumą vykstant procedūrai. Antra, jo nuomone, kadangi pagal Reglamento (EB) Nr. 139/2004¹⁴ 11 straipsnį priimtu sprendimu to reglamento 10 straipsnyje nustatytų terminų sustabdymo trukmė priklauso nuo būtinos informacijos pateikimo datos, Komisija nepažeidžia proporcingumo principo sustabdydama procedūrą, kol jai bus pateikta minėta informacija.

Kita vertus, dėl prašymų ištaisyti vienos iš šalių pateiktą informaciją, kuri pasirodė esanti neteisinga, Bendrasis Teismas pirmiausia pabrėžė, kad Komisija gali prašyti tokių pataisymų, jei kyla pavojus, kad nustatytos klaidos gali turėti didelę įtaką jai vertinant aptariamą koncentracijos operacijos suderinamumą su bendrąja rinka. Antra, jis pažymėjo, kad teisėtais lūkesčiais negali būti remiamasi siekiant išvengti pareigos pateikti išsamią ir tikslią informaciją pažeidimo pasekmių dėl vienintelės priežasties, kad atlikdama minėtą tikrinimą Komisija nenustatė tokio pažeidimo.

c) Ieškinio terminai

Byloje *Qualcomm prieš Komisiją* (2009 m. birželio 19 d. sprendimas, T-48/04, dar nepaskelbtas Rinkinyje) Komisija tvirtino, kad *Qualcomm* ieškinyje dėl sprendimo, kuriuo dviejų įmonių bendros *Toll Collect*, t. y. automatinės kelio rinkliavų rinkimo sistemos, kontrolės įgijimo operacija buvo pripažinta suderinama su bendrąja rinka, nepriimtinas dėl to, kad nors šis sprendimas

¹⁴ 2004 m. sausio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 139/2004 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės (OL L 24, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 3 t., p. 40).

nebuvo skirtas *Qualcomm*, jo pateikimas šiai įmonei yra pranešimas EB 230 straipsnio penktos pastraipos prasme ir todėl ieškinio pateikimo terminas pradedamas skaičiuoti nuo šio momento. Bendrasis Teismas atmetė Komisijos argumentus. Jis priminė, viena vertus, kad Reglamento (EEB) Nr. 4064/89¹⁵ 20 straipsnio 1 dalis įpareigoja *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* paskelbti pagal šį reglamentą priimtus sprendimus, nes asmenims, kurie nėra nurodyti ginčijamame sprendime, laiko ieškiniui pateikti apskaičiavimas turi būti grindžiamas pirmuoju atveju, numatytu EB 230 straipsnio penktoje pastraipoje, t. y. nuo jo paskelbimo. Kita vertus, jis pabrėžė, kad jeigu būtų pritarta Komisijos pasiūlytam asmens, kuriam skirtas sprendimas, sąvokos aiškinimui plačiai, apimančiam tiek asmenį ar asmenis, kurie yra nurodyti sprendime, tiek bet kuriuos kitus asmenis, kuriuos Komisija tokiais laiko ir kurie nėra įvardyti šiame sprendime, tai reikštų abejoti pareigos, numatytos Reglamento dėl koncentracijų 20 straipsnio 1 dalyje, poveikiu, kartu suteikiant Komisijai diskreciją nustatyti tarp asmenų, kurie sprendime nėra įvardyti kaip sprendimo adresatai, tuos, kurie ieškinį gali pateikti pradėdant skaičiuoti nuo pranešimo apie šį sprendimą, o ne nuo jo paskelbimo dienos. Tačiau tokios diskrecijos suteikimas kelia vienodo požiūrio principo pažeidimo pavojų, nes tarp asmenų, kurie sprendime nėra įvardyti kaip jo adresatai, tie, kuriems apie šį sprendimą buvo „pranešta“, galės skųsti jį nuo „pranešimo“ apie jį dienos, o kiti, kuriems apie šį sprendimą nebuvo „pranešta“, galės jį skųsti nuo jo paskelbimo. Be to, Komisija ne visada gali *a priori* nustatyti asmenis, galinčius pateikti ieškinį nuo pranešimo apie sprendimą. Dėl šios priežasties tokios diskriminacijos negali pateisinti tikslas kuo greičiau užtikrinti teisinį saugumą.

Valstybės pagalba

Svarbią vietą Bendrojo Teismo veikloje 2009 metais užėmė ginčai dėl valstybės pagalbos – šioje srityje išspręsta 70 bylų ir pradėtos 46. Čia galima pateikti tik šių sprendimų apžvalgą, kiek tai susiję su klausimais dėl ieškinio priimtumo, dėl esmės bei procedūros.

1. Priimtumas

Šių metų teismo praktikoje, be kita ko, buvo patikslintos tokios sąvokos, kaip antai privalomų teisinių padarinių sukeliantis teisės aktas ir suinteresuotumas pareikšti ieškinį.

Kalbėdamas apie privalomų teisinių padarinių sukeliančio teisės akto sąvoką, savo 2009 m. kovo 11 d. Sprendime *TF1 prieš Komisiją* (T-354/05, dar nepaskelbtas Rinkinyje) Bendrasis Teismas atmetė Komisijos argumentus, kad ji nepriima jokio sprendimo esamos pagalbos kontrolės procedūros atveju, kai valstybė narė pritaria pasiūlytomis atitinkamoms priemonėms arba kai ja siekiama, kad ši procedūra taptų tik kvazisutartinė. Žinoma, valstybės narės ir Komisija gali diskutuoti dėl siūlomų atitinkamų priemonių, tačiau tik tuomet, kai Komisija nusprendžia pritarti valstybės įsipareigojimams, nes jais atsižvelgiama į jos susirūpinimą, esamos pagalbos kontrolės procedūra baigiama sprendimu, dėl kurio gali būti pareikštas ieškinys.

Savo 2009 m. birželio 9 d. Sprendime *NDSHT prieš Komisiją* (T-152/06, dar nepaskelbtas Rinkinyje, pateiktas apeliacinis skundas) Bendrasis Teismas nusprendė, kad Komisijos pareiga priimti sprendimą dėl skundo susijusi tik su prielaida, numatyta Reglamento (EB) Nr. 659/1999¹⁶

¹⁵ Šioje byloje buvo nagrinėjamas 1989 m. gruodžio 21 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės (OL L 257, 1990, p. 13; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 sk., p. 31), iš dalies pakeistas 1997 m. birželio 30 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1310/97 (OL L 180, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 164).

¹⁶ 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 659/1999, nustatantis išsamias EB [88] straipsnio taikymo taisykles (OL L 83, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 339).

13 straipsnyje. To paties reglamento 20 straipsnio 2 dalies antrame sakinyje numatyta, kad Komisija gali apsiriboti pareiškėjo informavimu raštu apie tai, jog nėra pakankamo pagrindo priimti sprendimą. Taip, be kita ko, yra tuomet, kai šio reglamento 13 straipsnis netaikytinas, nes skundas iš tiesų susijęs ne su neteisėta, bet su esama pagalba.

Iš išimtinės Komisijos iniciatyvos teisės esamos pagalbos srityje išplaukia, kad pareiškėjas negali pateikdamas skundą reikalauti, kad ji įvertintų esamos pagalbos suderinamumą. Jei atlikusi pirminį vertinimą Komisija mano, kad skundas susijęs ne su neteisėta, bet su esama pagalba, ji neprivalo priimti suinteresuotajai valstybei narei skirto sprendimo Reglamento Nr. 659/1999 4 straipsnio prasme ir negali būti įpareigota pradėti procedūros pagal EB 88 straipsnio 1 dalį. Taigi laiškas, kuriuo skunde nurodyta pagalba kvalifikuojama kaip esama pagalba, neturi sprendimo, kuris sukelia privalomų teisinių pasekmių, darančių poveikį ieškovės interesams, bruožų.

Dėl suinteresuotumo pareikšti ieškinį minėtame Sprendime *TF1 prieš Komisiją* Bendrasis Teismas nusprendė, jog ieškovė negali būti laikoma nesanti suinteresuota pareikšti ieškinį dėl to, kad ginčijamas sprendimas jai palankus, kiek juo nustatomos su gaunama pagalba susijusios sąlygos su ja konkuruojančiai įmonei. Toks argumentavimas grindžiamas prielaida, pagal kurią yra klaidingi prieštaravimai dėl sprendimo esmės, visų pirma, kiek tai susiję su akivaizdžiu įsipareigojimų, skirtų užtikrinti pagalbos schemos suderinamumą su bendrąja rinka, netinkamumu. Tačiau panaikinus ginčijamą sprendimą dėl akivaizdžios Komisijos klaidos nustatant atitinkamas priemones, kurios turi būti įgyvendintos, arba dėl nepakankamo šių priemonių tinkamumo nustatytoms problemoms spręsti motyvavimo ieškovė neatsidurtų mažiau palankioje padėtyje nei ginčijamo sprendimo galiojimo atveju. Taigi toks panaikinimas reikštų, kad ginčijamame sprendime aptariamai įsipareigojimais yra arba gali būti netinkami, todėl jis buvo nepalankus ieškovei.

Savo 2009 m. vasario 10 d. Sprendime *Deutsche Post ir DHL International prieš Komisiją* (T-388/03, dar nepaskelbtas Rinkinyje, pateiktas apeliacinis skundas) Bendrasis Teismas patikslino, jog suinteresuotieji asmenys EB 88 straipsnio 2 dalies prasme buvo suinteresuoti, kad Komisijos sprendimas, priimtas po išankstinės tyrimo procedūros, būtų panaikintas, nes toks panaikinimas įpareigotų pradėti formalų tyrimą ir sudarytų jiems galimybę pateikti savo pastabas ir taip daryti įtaką naujam sprendimui. Atsižvelgdamas į tai Bendrasis Teismas neturi lyginti nurodytų ieškinio pagrindų su kitoje byloje ieškovų ginantis nurodytais argumentais.

2. Materialinės normos

a) Ekonominė nauda

2009 m. vasario 11 d. Sprendime *Iride ir Irede Energia prieš Komisiją* (T-25/07, dar nepaskelbtas Rinkinyje, pateiktas apeliacinis skundas) Bendrasis Teismas pareiškė nuomonę dėl klausimo, ar rinkos liberalizavimas yra raidos, kurios ūkio subjektai turi tikėtis normaliomis rinkos sąlygomis, dalis, ar, atvirkščiai, normalios rinkos sąlygos reiškia teisės aktų stabilumą. Teismas priminė, kad demokratinėje valstybėje teisės aktai bet kuriuo momentu gali būti pakeisti, ir tai juo labiau pasakytina tuomet, kai ankstesniuose teisės aktuose buvo numatytas nacionalinis arba regioninis rinkos atskyrimas, sukuriantis monopolines situacijas. Iš to išplaukia, kad anksčiau atskirtos rinkos atvėrimas negali būti laikomas anomalija, palyginti su normaliomis rinkos sąlygomis.

Šiuo atžvilgiu ūkio subjektai turi teisę į teisėtų lūkesčių apsaugą. Vis dėlto, kadangi jiems buvo užtikrinta veiksminga apsauga, jie neturėtų reikalauti, kad ji būtų įgyvendinama vienu, o ne kitu būdu, būtent nuostoliams dėl teisės aktų pakeitimo atlyginti skirtai pagalbai netaikant valstybės pagalbos sąvokos EB 87 straipsnio 1 dalies prasme, o ne pripažįstant šią priemonę suderinama su bendrąja rinka pagal EB 87 straipsnio 3 dalį.

Bendrasis Teismas taip pat taikė 1997 m. gegužės 15 d. Teisingumo Teismo sprendime *TWD prieš Komisiją*¹⁷ suformuluotą principą, pagal kurį Komisija neviršija savo turimos diskrecijos, kai nagrinėdama pagalbos, kurią valstybė narė siūlo skirti įmonei, projektą priima sprendimą, pripažįstantį šią pagalbą suderinama su bendrąja rinka, tačiau su sąlyga, kad prieš tai įmonė grąžins ankstesnę neteisėtą pagalbą, dėl kumuliatyvaus nagrinėjamų pagalbos atvejų poveikio. Aplinkybė, kad ankstesnė pagalba buvo suteikta ne kaip individuali pagalba, o pagal tam tikrą pagalbos schemą ir kad dėl suinteresuotos valstybės narės bendradarbiavimo stokos Komisija negalėjo nustatyti konkrečios naudos įmonėms gavėjoms, negali pateisinti šio principo netaikymo, nes bet koks kitoks sprendimas reikštų naudos suteikimą už lojalaus bendradarbiavimo pareigos nepaisymą ir užkirstų kelią valstybės pagalbos kontrolės sistemos veiksmingumui.

Šiuo atžvilgiu valstybei narei ir įmonei, potencialiai naujos pagalbos gavėjai, tenkanti pareiga suteikti Komisijai informaciją, įrodančią, kad ši pagalba yra suderinama su bendrąja rinka, taikoma ir būtinybei nustatyti, kad nauja ir senoji neteisėta pagalba neturi kumuliatyvaus poveikio. Jeigu dėl to, kad valstybė narė ir įmonė, potenciali pagalbos gavėja, nepaisė minėtos pareigos, Komisija galėjo įvertinti dėl šio kumuliatyvaus poveikio atsirandančią įtaką konkurencijai, ji negali būti kaltinama neapibrėžusi atitinkamos rinkos ar neatlikusi jos analizės.

b) Bendros ekonominės svarbos paslaugos

Minėtame Sprendime *Deutsche Post et DHL International prieš Komisiją* Bendrasis Teismas pažymėjo, kad visi konstatavimai 2003 m. liepos 24 d. Teisingumo Teismo sprendime *Altmark*¹⁸ taikomi ankstesniems Komisijos sprendimams. Pavyzdžiui, tai, kad Komisija per išankstinę tyrimo procedūrą pagal EB 88 straipsnio 2 dalį negalėjo išsamiai išnagrinėti kompensacijos dydžio už bendros ekonominės svarbos paslaugas tinkamumo, parodo rimtus sunkumus vertinant, ar pagalba suderinama su bendrąja rinka.

Minėtame Sprendime *TF1 prieš Komisiją* Bendrasis Teismas patvirtino, kad Sprendime *Altmark* nurodytos sąlygos, skirtos nustatyti valstybės pagalbos EB 87 straipsnio 1 dalies prasme buvimą, neturi būti painiojamos su EB 86 straipsnio 2 dalies tekstu, kuris leidžia nustatyti, ar valstybės pagalba esanti priemonė gali būti laikoma suderinama su bendrąja rinka.

Bendrasis Teismas taip pat pabrėžė, kad atsižvelgiant į tai, jog esamos pagalbos tyrimas gali būti užbaigtas vien priėmus ateityje taikytinas priemones, nors galimos pernelyg didelės kompensacijos praeityje tyrimas gali atskleisti interesą įvertinti esamos pagalbos suderinamumą su bendrąja rinka, vis dėlto toks tyrimas nėra savaime reikalingas tam, kad būtų teisingai įvertinta būtinybė pasiūlyti naudingų priemonių ateičiai, ir tam, kad šios priemonės būtų nustatytos. Galimybė, kad ateityje bus sumokėta pernelyg didelė kompensacija, ar tokios galimybės nebuvimas galiausiai iš esmės priklauso nuo konkrečių pačios finansavimo sistemos savybių, o ne nuo to, kad praeityje ši sistema iš tiesų lėmė pernelyg didelę kompensaciją.

c) Rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio privataus investuotojo kriterijus

2009 m. gruodžio 15 d. Sprendime *EDF prieš Komisiją* (T-156/04, dar nepaskelbtas Rinkinyje) Bendrasis Teismas priminė, kad bet kokios formos viešosios valdžios dalyvavimas įmonės kapitale gali sudaryti valstybės pagalbą. Tačiau pagal vienodo požiūrio į valstybines ir privačias įmones principą taip nėra, jeigu tam tikrai įmonei valstybė tiesiogiai ar netiesiogiai suteikė kapitalą įprastas

¹⁷ C-355/95 P, Rink. p. I-2549, 25–27 punktai.

¹⁸ C-280/00, Rink. p. I-7747.

rinkos sąlygas atitinkančiomis aplinkybėmis. Tokiose situacijose, kai toks valstybės įsikišimas nėra grindžiamas viešosios valdžios įgyvendinimo aktais, taikomas privataus investuotojo principas, siekiant nustatyti, ar tokios operacijos galėjo imtis pelno siekiantis privatus ūkio subjektas. Šiuo atžvilgiu Bendrasis Teismas pabrėžė, jog iš nusistovėjusios teismų praktikos išplaukia, kad siekiant įvertinti, ar valstybės taikytos priemonės priskirtinos jos viešosios valdžios įgyvendinimo prerogatyvoms, ar grindžiamos jai, kaip akcininkei, tenkančiomis pareigomis, šias priemones reikia vertinti ne pagal formą, o pagal pobūdį, dalyką ir joms taikytinas taisykles, kartu atsižvelgiant į jomis siekiamą tikslą.

Nagrinėtu atveju Bendrasis Teismas pažymėjo, kad Komisija neištyrė, ar *Électricité de France* (EDF) kapitalo padidinimas, kurį atliko Prancūzijos Respublika atsisakydama mokestinio reikalavimo, buvo teisėta priemonė privataus investuotojo kriterijaus požiūriu. Komisijos nuomone, šio kriterijaus nebuvo galima taikyti šiai mokestinio pobūdžio lengvatai, nes minėtas atsisakymas buvo pagrįstas valstybės reguliavimo įgaliojimų vykdymu arba kitaip – viešosios valdžios įgyvendinimo prerogatyvomis. Bendrasis Teismas nepritarė tokiam aiškinimui, pabrėždamas, kad nuo privataus investuotojo kriterijaus taikymo negalima nukrypti vien dėl to, kad EDF kapitalas buvo padidintas valstybei atsisakius mokestinio reikalavimo, kurį ji turėjo EDF atžvilgiu. Anot jo, tokiomis aplinkybėmis Komisija turėjo patikrinti, ar privatus investuotojas būtų ėmęsis panašaus dydžio investicijos panašiomis sąlygomis, neatsižvelgiant į valstybės įsikišimo būdą, siekiant padidinti EDF kapitalą bei galimą mokestinių lėšų panaudojimą šiam tikslui, tam, kad galėtų įvertinti šios investicijos ekonominį racionalumą ir palyginti ją su veiksmais, kurių tokiomis pačiomis aplinkybėmis būtų ėmęsis privatus investuotojas tos pačios įmonės atveju. Be to, Bendrasis Teismas atkreipė dėmesį į tai, kad pareiga patikrinti, ar valstybė įnešė kapitalą į normalias rinkos sąlygas panašiomis aplinkybėmis, tenka Komisijai neatsižvelgiant į formą, kuria valstybė įnešė kapitalą, ir į tai, ar ši forma panaši į tą, kurią galėjo panaudoti privatus investuotojas.

Galiausiai Bendrasis Teismas pažymėjo, kad privataus investuotojo kriterijus kaip tik skirtas patikrinti, ar, nepaisant to, jog valstybė disponuoja lėšomis, kuriomis nedisponuoja privatus investuotojas, šis tokiomis pačiomis aplinkybėmis būtų priėmęs į šios valstybės sprendimą panašų investicinį sprendimą. Todėl į kapitalą konvertuoto reikalavimo pobūdis ir kartu aplinkybė, jog privatus investuotojas negali turėti mokestinių reikalavimų, nėra reikšmingas, kiek tai susiję su klausimu, ar reikia taikyti privataus investuotojo kriterijų. Dėl to Bendrasis Teismas priėjo prie išvados, kad, atsisakiusi išnagrinėti ginčijamą priemonę jos aplinkybėmis ir taikyti privataus investuotojo kriterijų, Komisija padarė teisės klaidą. Dėl šios priežasties jis iš dalies panaikino ginčijamą sprendimą.

d) Įpareigojimas susigrąžinti pagalbą

2009 m. lapkričio 30 d. Sprendime *Prancūzija prieš Komisiją ir France Télécom prieš Komisiją* (T-427/04 ir T-17/05, dar nepaskelbtas Rinkinyje) Bendrasis Teismas patvirtino teismo praktiką, pagal kurią, atsižvelgiant į sprendime esančias nuorodas, turi būti be pernelyg didelių sunkumų įmanoma apskaičiuoti susigrąžintinos pagalbos sumą. Todėl jis nusprendė, kad Komisija pagrįstai tiesiog konstatavo pareigą susigrąžinti nagrinėjamą pagalbą, o užduotį apskaičiuoti tikslią grąžintinos pagalbos sumą paliko nacionalinėms institucijoms, juo labiau tuomet, kai toks apskaičiavimas reikalautų atsižvelgti į apmokestinimo ar socialinės apsaugos schemas, kurių konkrečios sąlygos įtvirtintos taikytinuose nacionalinės teisės aktuose. Nagrinėtu atveju buvo atkreiptas dėmesys į tai, kad Komisija pasitelkė pagalbos dydžio koridoriaus metodą.

Šiuo klausimu Bendrasis Teismas pažymėjo, kad ginčijamame sprendime Komisija nurodė, jog nagrinėamos pagalbos dydis siekė nuo 798 iki 1 140 milijonų eurų. Tai reiškia, kad 798 milijonų eurų suma laikytina sudarančia minimalią susigrąžintinos pagalbos sumą. Kadangi nagrinėjamą

pagalbą apimančio koridoriaus ribas sudarančios sumos nėra orientacinės, ginčijamame sprendime buvo tinkamų nuorodų, turėjusių leisti Prancūzijos Respublikai be pernelyg didelių sunkumų pačiai nustatyti galutinę susigrąžintinos pagalbos sumą. Be to, Bendrasis Teismas patvirtino teismo praktiką, pagal kurią apskaičiuoti susigrąžintinos pagalbos sumą turi būti įmanoma be pernelyg didelių sunkumų, atsižvelgiant į Komisijos sprendime esančias nuorodas. Remdamasis tuo, kaip ginčijamą sprendimą išaiškino Teisingumo Teismas¹⁹, Bendrasis Teismas nusprendė, jog nagrinėjamu atveju susigrąžintinos pagalbos sumą buvo galima apskaičiuoti be pernelyg didelių sunkumų ir ji buvo mažų mažiausiai lygi Komisijos pasitelkto koridoriaus metodo žemutinei ribai.

3. Procedūrinės normos

a) Formali tyrimo procedūra

2009 m. lapkričio 18 d. Sprendime *Scheucher-Fleisch ir kt. prieš Komisiją* (T-375/04, dar nepaskelbtas Rinkinyje) Bendrasis Teismas priminė, kad Komisija privalo pradėti formalią tyrimo procedūrą, jei, atsižvelgiant į per preliminarų tyrimo procedūrą gautą informaciją, ji toliau susiduria su rimtais sunkumais vertindama atitinkamą pagalbą. Tačiau tuo metu, kai Komisija nagrinėjo šios pagalbos suderinamumą su bendrąja rinka, ji žinojo, jog vienas iš aptariamo nacionalinio įstatymo straipsnių neatitiko gairėse, taikomose reklamai skirtai valstybės pagalbai, numatytos sąlygos, pagal kurią nacionalinė kokybės kontrolės sistema negali būti skirta tik konkrečios kilmės produktams. Todėl ši nuostata kėlė abejonių dėl nagrinėjamos pagalbos suderinamumo su gairėmis, taikomomis reklamai skirtai valstybės pagalbai, ir dėl to turėjo būti pradėta EB 88 straipsnio 2 dalyje numatyta procedūra. Todėl Bendrasis Teismas panaikino ginčijamą sprendimą.

Be to, minėtame Sprendime *Prancūzija prieš Komisiją ir France Télécom prieš Komisiją* Bendrasis Teismas nustatė, kad aplinkybė, jog ginčijamame sprendime Komisija pakeitė savo analizę dėl sprendimo pradėti formalią tyrimo procedūrą, gali lemti teisės į gynybą pažeidimą valstybės atžvilgiu, tik jeigu šiame sprendime esančios arba vėliau per rungimosi etapą vykstant administracinei procedūrai pateiktos nuorodos neleido valstybei veiksmingai diskutuoti apie visas ginčijamame sprendime panaudotas faktines ir teises aplinkybes. Tačiau ginčijamo sprendimo ir sprendimo pradėti procedūrą skirtumai, atsiradę dėl to, kad Komisija pritarė visiems ar daliai valstybės pateiktų argumentų, iš esmės negali lemti teisės į gynybą pažeidimo pastarosios atžvilgiu.

2009 m. rugsėjo 4 d. Sprendime *Italija prieš Komisiją* (T-211/05, dar nepaskelbtas Rinkinyje) Bendrasis Teismas taip pat pažymėjo, kad formali tyrimo procedūra leidžia išsamiau panagrinėti ir išaiškinti sprendime dėl procedūros pradžios iškeltus klausimus, todėl galimi skirtumai tarp šio sprendimo ir galutinio sprendimo savaime negali būti laikomi trūkumais, darančiais neigiamą įtaką pastarojo sprendimo teisėtumui. Nė iš vienos su valstybės pagalbos kontrole susijusios nuostatos neišplaukia, kad Komisija privalo informuoti suinteresuotą valstybę narę apie savo poziciją iki priimdama sprendimą, jeigu tik ši valstybė narė buvo pakviesta pateikti savo pastabas.

b) Teisėti lūkesčiai

Byloje, kurioje priimtas 2009 m. rugsėjo 9 d. Sprendimas *Diputación Foral de Álava ir kt. prieš Komisiją* (T-30/01–T-32/01 ir T-86/02–T-88/02, dar nepaskelbtas Rinkinyje, pateiktas apeliacinis skundas), ieškovės, be kita ko, tvirtino, kad Komisijos elgesys buvo išimtinė aplinkybė, galinti pagrįsti jų

¹⁹ 2007 m. spalio 18 d. Sprendimas *Komisija prieš Prancūziją* (C-441/06, Rink. p. I-8887).

teisėtus lūkesčius dėl nagrinėjamų schemų teisėtumo, atsižvelgiant į įspėjimo potencialiems pagalbos gavėjams nepaskelbimą pagal 1983 m. pranešimą dėl neteisėtos pagalbos.

Nors Bendrasis Teismas apgailestavo dėl specialaus pranešimo nepaskelbimo Oficialiajame leidinyje, jis pažymėjo, kad vis dėlto minėtame pranešime esanti informacija nekelia jokių abejonių. Be to, remiantis ieškovių pateiktu aiškinimu, 1983 m. pranešimas dėl neteisėtos pagalbos įgytų reikšmę, kuri prieštarautų EB 88 straipsnio 3 daliai. Netikrumas dėl neteisėtai suteiktos pagalbos kyla iš EB 88 straipsnio 3 dalyje numatytos pareigos pranešti apie pagalbą praktinio veiksmingumo ir jis nepriklauso nuo 1983 m. pranešime dėl neteisėtos pagalbos numatyto specialaus pranešimo paskelbimo Oficialiajame leidinyje.

Visų pirma susigrąžinti neteisėtai suteiktą pagalbą negali būti neįmanoma vien dėl to, kad Komisija nepaskelbė tokio pranešimo, nes priešingu atveju tai keltų grėsmę Sutartyje nustatytai valstybės pagalbos sistemai. Iš to Teismas padarė išvadą, kad 1983 m. pranešime dėl neteisėtos pagalbos numatyto pranešimo nepaskelbimas nėra išimtinė aplinkybė, galinti pagrįsti kokius nors lūkesčius dėl neteisėtai suteiktos pagalbos teisėtumo.

Be to, minėtame Sprendime *Prancūzija prieš Komisiją ir France Télécom prieš Komisiją* Bendrasis Teismas atkreipė dėmesį į tai, kad nustatant pareigą pranešti apie priemones, galinčias sudaryti valstybės pagalbą įmonėms, kaip tik siekiama suteikti galimybę pašalinti bet kokias abejones dėl klausimo, ar šios priemonės iš tikrųjų yra valstybės pagalba. Priimant įstatymą, kuriame buvo numatytas ypatingas *France Télécom* taikytinas apmokestinimo režimas, nebuvo aišku, ar šis režimas suteiks šiai įmonei naudos. Taigi Bendrasis Teismas nusprendė, kad Prancūzija privalėjo pranešti apie šią priemonę Komisijai. Nesiėmusi pranešimo procedūros iki nagrinėto apmokestinimo režimo įgyvendinimo, ji negalėjo remtis teisėtų lūkesčių apsaugos principu, nebent būtų įrodžiusi ypatingų aplinkybių buvimą.

c) Sprendimų priėmimo procedūra

Minėtame Sprendime *Prancūzija prieš Komisiją ir France Télécom prieš Komisiją* Bendrasis Teismas suformulavo svarbų patikslinimą dėl Komisijos sprendimų priėmimo procedūros valstybės pagalbos srityje. Bendrasis Teismas nusprendė, kad negalima atmesti galimybės, jog, kaip numatyta Komisijos darbo tvarkos taisyklių²⁰ 13 straipsnio antroje pastraipoje, Komisijos narių kolegija gali pavesti vienam ar keliems savo nariams patvirtinti galutinį sprendimo tekstą, dėl kurio esminių nuostatų anksčiau susitarta diskusijoje. Kai Komisija pasinaudoja tokia galimybe, Teismas, nagrinėdamas gautą klausimą dėl pasinaudojimo tokiu įgalinimu teisingumo, turi patikrinti, ar galima manyti, jog kolegija yra patvirtinusi ginčijamą sprendimą dėl visų faktinių ir teisinių aspektų. Nagrinėtoje byloje konstatavęs, kad formalūs skirtumai tarp 2004 m. rugpjūčio 2 d. priimto ginčijamo sprendimo ir teksto, kurį patvirtino Komisijos narių kolegija 2004 m. liepos 19 ir 20 dienomis, neturi įtakos ginčijamo sprendimo reikšmei, Bendrasis Teismas atmetė atitinkamą ieškinio pagrindą.

²⁰ OL L 308, 2000 12 8, p. 26; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 3 t., p. 213.

Bendrijos prekių ženklas

Sprendimai, susiję su Reglamento (EB) Nr. 40/94, pakeisto Reglamentu (EB) Nr. 207/2009²¹, kuriuo iš esmės tik kodifikuojamos nuo 1994 m. kelis kartus iš esmės ir iš dalies pakeistos taisyklės dėl Bendrijos prekių ženklo, taikymu, ir 2009 m. sudarė didelę Bendrojo Teismo išnagrinėtų bylų dalį (168 bylos, t. y. 30 % viso 2009 m. išnagrinėtų bylų skaičiaus).

1. Absoliutūs atmetimo pagrindai ir absoliutaus negaliojimo pagrindai

Pagal Reglamento Nr. 40/94 7 straipsnio 1 dalies c punktą draudžiama kaip Bendrijos prekių ženklą registruoti žymenis, kurie dėl savo apibūdinamojo pobūdžio negali atlikti žymimų prekių ar paslaugų komercinės kilmės nuorodos funkcijos. Be to, pagal nusistovėjusią teismų praktiką žymens apibūdinamasis pobūdis turi būti vertinamas atsižvelgiant, pirma, į žymimas prekes ar paslaugas ir, antra, į tai, kaip atitinkama visuomenė jį suvokia²².

2009 m. lapkričio 19 d. Sprendime *Torresan prieš VRDT – Klosterbrauerei Weissenohe (CANNABIS)* (T-234/06, dar nepaskelbtas Rinkinyje) Bendrasis Teismas atmetė ieškinį, pareikštą dėl Vidaus rinkos derinimo tarnybos (prekių ženklaus ir pramoniniam dizainui) (VRDT) apeliacinės tarybos sprendimo, pagal kurį paprasto vartotojo požiūriu žodinis žymuo CANNABIS apibūdina alaus, vyno ir kitų alkoholinių gėrimų, kurių sudėtyje gali būti kanapių, naudojamų jų gamyboje kaip kvapioji medžiaga, savybes. Tokios išvados nepaneigia tai, jog žodis „cannabis“ („kanapės“) daro užuominą ir teikia aliuzijų, sukeliančių minčių apie malonumą, atitrūkimą arba atsipalaidavimą.

Be to, 2009 m. lapkričio 19 d. Sprendimuose *Agencja Wydawnicza Technopol prieš VRDT* (222, 333 ir 555) (nuo T-200/07 iki T-202/07), (350, 250 ir 150) (nuo T-64/07 iki T-66/07), (1000) (T-298/06) (neskelbiami Rinkinyje) Bendrasis Teismas nurodė, kad vien iš skaitmenų sudaryti žodiniai žymenys apibūdina tokias prekes, kaip antai brošiūros, periodiniai leidiniai, kasdienė spauda ir žaidimai, nes jais daroma nuoroda į šių prekių savybes, visų pirma puslapių, kūrinių ir rinkinyje esančių žaidimų skaičių bei informacijos apimtį.

Kalbant apie vaizdinius žymenis, sudarytus iš stačiakampyje įrašytų skaitmenų, vaizduojamų kartu su spalvotomis dekoracijomis, pažymėtina, kad Bendrasis Teismas 2009 m. lapkričio 19 d. Sprendime *Agencja Wydawnicza Technopol prieš VRDT* (100 ir 300) (T-425/07 ir T-426/07, dar nepaskelbtas Rinkinyje) taip pat turėjo nuspręsti dėl įmonės, pateikusios prašymą įregistruoti šiuos žymenis kaip Bendrijos prekių ženklus, nesutikimo pagal Reglamento Nr. 40/94 38 straipsnio 2 dalį atsisakyti išimtinės teisės į šiuos skaitmenis pasekmių. Priminęs, jog remiantis šia nuostata, jeigu prekių ženkle yra neturintis skiriamųjų požymių elementas ir jeigu tokio elemento įtraukimas į prekių ženklą gali sukelti abejonių dėl suteiktos apsaugos apimties, VRDT kaip registravimo sąlygos gali pareikalauti, kad pareiškėjas atsisakytų išimtinės teisės į tokį elementą, Bendrasis Teismas nurodė, kad tokio atsisakymo funkcija – aiškiai parodyti tai, kad prekių ženklo savininkui pripažinta išimtinė teisė neapima jį sudarančių ne skiriamųjų elementų ir kad prašomų įregistruoti prekių ženklų elementų skiriamasis pobūdis pagal Reglamento Nr. 40/94 38 straipsnio 2 dalį turi

²¹ 1993 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 40/94 dėl Bendrijos prekių ženklo (OL L 11, 1994, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 146), pakeistas 2009 m. vasario 26 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 207/2009 dėl Bendrijos prekių ženklo (OL L 78, p. 1). Vis dėlto šiame metiniame pranešime daromos nuorodos tik į Reglamento Nr. 40/94 straipsnių numerius.

²² 2001 m. rugsėjo 20 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Procter & Gamble prieš VRDT* (C-383/99 P, Rink. p. I-6251, 39 punktas); 2004 m. spalio 21 d. Teisingumo Teismo sprendimas *VRDT prieš Erpo Möbelwerk* (C-64/02 P, Rink. p. I-10031, 43 punktas).

būti vertinamas atsižvelgiant ne į šių prekių ženklų sukeltą bendrą įspūdį, bet į juos sudarančius elementus.

Be to, Bendrasis Teismas 2009 m. rugsėjo 30 d. sprendimuose *Joop! prieš VRDT (!)* (T-75/08, neskelbiamas Rinkinyje) ir *Šauktuko vaizdavimas stačiakampyje* (T-191/08, neskelbiamas Rinkinyje) dar kartą nusprendė dėl labai paprastų vaizdinių žymenų, t. y. šauktuko, vaizduojamo atskirai arba stačiakampyje, skiriamųjų požymių. Jis priminė, jog prekių ženklo, sudaryto iš žymenų, kurie naudojami kaip reklaminiai šūkiai, kokybės nuorodos ar posakiai, skatinantys pirkti žymimas prekes ar naudotis žymimomis paslaugomis, negalima atsisakyti įregistruoti vien dėl tokio naudojimo. Tačiau žymuo, kuris atlieka kitas nei klasikinės prekių ženklo funkcijas, yra skiriamasis tik tuomet, jeigu jis iš karto gali būti suvoktas kaip žymimų prekių ar paslaugų komercinės kilmės nuoroda. Paskui jis nurodė, jog šioje byloje vartotojai, įskaitant tuos, kurių pastabumas didesnis, negalėtų nustatyti nurodytų prekių kilmės remdamiesi šauktuku, kuris būtų suvokiamas kaip labiau susijęs su giriamuoju žodžiu, ir taip pat netgi tuo atveju, jeigu jis būtų vaizduojamas stačiakampyje, kuris yra antraeilis elementas, suteikiantis nagrinėjamam žymeniui etiketės formą. Be to, 2009 m. sausio 20 d. Sprendime *Pioneer Hi-Bred International prieš VRDT (OPTIMUM)* (T-424/07, neskelbiamas Rinkinyje) Bendrasis Teismas nusprendė, kad būtent dėl įprasto žymens OPTIMUM naudojimo tiek bendrinėje kalboje, tiek prekyboje kaip bendrinio giriamojo žodžio jo negalima laikyti galinčiu identifikuoti juo žymimų prekių komercinę kilmę ir kad tai, jog nurodytos prekės skirtos specialių žinių turinčiai visuomenei, šiam vertinimui jokios įtakos nedaro, nes tokios visuomenės pastabumas, kuris iš principo didelis, kalbant apie reklaminio pobūdžio nuorodas, yra sąlygiškai mažas.

Pagal Reglamento Nr. 40/94 7 straipsnio 3 dalį prekių ženklas gali būti registruojamas, jei dėl naudojimo įgijo skiriamųjų požymių žymimų prekių ar paslaugų atžvilgiu. Šiuo klausimu 2009 m. spalio 28 d. Sprendime *BCS prieš VRDT – Deere (Žalios ir geltonos spalvų derinys)* (T-137/08, dar nepaskelbtas Rinkinyje, pateiktas apeliacinis skundas) Bendrasis Teismas iš pradžių priminė, kad bet koks žymens, šioje byloje sudaryto iš žalios ir geltonos spalvų derinio, naudojimas nebūtinai reiškia naudojimą kaip prekių ženklo. Tačiau nagrinėjamu atveju VRDT sprendimas nepanaikinti iš šio žymens sudaryto prekių ženklo buvo grindžiamas visų pirma profesinių asociacijų pareiškimais, kuriuose pažymima, jog žalios ir geltonos spalvų derinys nurodo įstojusios į bylą šalies žemės ūkio mašinas, ir tuo, kad tą patį spalvų derinį ji ant savo mašinų naudojo ilgą laiką. Be to, Bendrasis Teismas nurodė, kad net jei turi būti įrodyta, jog ginčijamas prekių ženklas įgijo skiriamąjį požymį visoje Sąjungoje, visiškai nereikalaujama, kad būtų pateikti tokios pačios rūšies įrodymai dėl kiekvienos valstybės narės.

2. Santykiniai atmetimo pagrindai ir santykinio negaliojimo pagrindai

Aptariamais metais pagrindinė Bendrojo Teismo praktika susijusi su žymenų panašumo ir galimybės supainioti vertinimu. Pirmiausia 2009 m. spalio 28 d. Sprendime *CureVac prieš VRDT – Qiagen (RNAiFect)* (T-80/08, dar nepaskelbtas Rinkinyje) Bendrasis Teismas nusprendė, kad žymenų *RNAiFect* ir *RNAActive* panašumą, kurį lemia jų trijų pirmųjų raidžių tapatumas, labai sumažina skirtingos jų paskutinės penkios raidės. Jis nurodė, jog nors iš tikrųjų vartotojas paprastai skiria daugiau dėmesio žodžių pradžiai, kai ji ištariama stipriau, sudėtinį prekių ženklą sudarančio apibūdinamojo ar silpno skiriamąjo elemento visuomenė nelaiko skiriamuoju ir dominuojančiu elementu bendrame jo daromame įspūdyje. Taigi šioje byloje elementas „rna“ turėjo nedidelį skiriamąjį požymį, nes vartotojas preziumavo, kad tai – nuoroda į cheminį darinį. Todėl visuomenė šio elemento negalėjo laikyti kaip skiriamąjo ir dominuojančio bendrame nagrinėjamų sudėtinių prekių ženklų sukuriame įspūdyje. Tačiau 2009 m. gruodžio 2 d. Sprendime *Volvo Trademark prieš VRDT – Grebenshikova (SOLVO)* (T-434/07, dar nepaskelbtas Rinkinyje) Bendrasis Teismas

nusprendė, jog žymenys SOLVO ir VOLVO fonetiniu požiūriu yra šiek tiek panašūs ir todėl VRDT klaidingai manė galinti bendrai nevertinti galimybės supainioti.

Be to, 2009 m. liepos 8 d. Sprendime *Laboratorios Del Dr. Esteve prieš VRDT – Ester C (ESTER-E)* (T-230/07, neskelbiamas Rinkinyje) Bendrasis Teismas patikslino kai kurias aplinkybes, kurioms esant žymenų palyginimas konceptuali požiūriu gali neutralizuoti tų pačių žymenų panašumus vizuali ir fonetiniu požiūriais. Jis nurodė, kad žymuo ESTEVE nieko nereiškia kitomis nei ispanų oficialiosiomis Sąjungos kalbomis, o žymuo ESTER-E siejamas su gerai žinomu vardu arba cheminiu dariniu ir kad šis skirtumas tarp minėtų žymenų konceptuali požiūriu pateisina galimybės supainioti nebuvimą. Tačiau 2009 m. spalio 29 d. Sprendime *Peek & Cloppenburg prieš VRDT – Redfil (Agile)* (T-386/07, neskelbiamas Rinkinyje) Bendrasis Teismas nurodė, kad tokios aplinkybės neapima situacijų, kai žymuo, kurio reikšmę atitinkama visuomenė gali iš karto suvokti, turi tik nedidelį skiriamąjį požymį tiek, kiek tai susiję su žymimomis prekėmis ar paslaugomis. Jis nurodė, kad žymenų *Ayggill's* ir *Agile* skirtumo konceptuali požiūriu nepakanka panašumams tarp šių žymenų vizuali ir fonetiniu požiūriais neutralizuoti. Iš tiesų nagrinėjamų prekių, kurios yra sporto reikmenys ir drabužiai, atžvilgiu žodis „agile“ („vikrus“) yra giriamojo pobūdžio, kurį, atsižvelgdamas į minėtus panašumus, vartotojas galėtų taip pat priskirti ankstesniam prekių ženklui. Be to, 2009 m. rugsėjo 23 d. Sprendime *Viñedos y Bodegas Príncipe Alfonso de Hohenlohe prieš VRDT – Byass (ALFONSO)* (T-291/07, neskelbiamas Rinkinyje) Bendrasis Teismas patvirtino VRDT vertinimą, kad ankstesnis prekių ženklas PRINCIPE ALFONSO ir prašomas įregistruoti prekių ženklas ALFONSO ispano vartotojo požiūriu turi konceptualių skirtumų visų pirma dėl to, kad elementas „principe“ išskiria asmenį iš visų kitų tą patį vardą turinčių asmenų, šis žymuo turi aiškią ir apibrėžtą reikšmę, todėl atitinkama visuomenė galės jį iš karto suprasti.

Dėl prekių ar paslaugų palyginimo 2009 m. sausio 22 d. Sprendime *Commercy prieš VRDT – easyGroup IP Licensing (easyHotel)* (T-316/07, dar nepaskelbtas Rinkinyje) priminęs, kad jos papildo viena kitą, kai jas sieja toks ryšys, kad viena yra būtina arba svarbi naudojant kitą, Bendrasis Teismas nurodė, kad šis apibrėžimas reiškia, jog šios prekės ar paslaugos gali būti naudojamos kartu ir todėl jos skirtos tai pačiai visuomenei.

Kita aptariamais metais reikšminga Bendrojo Teismo praktika susijusi su Reglamento Nr. 40/94 8 straipsnio 4 dalimi, visų pirma vykstant procedūroms dėl prekių ženklo paskelbimo negaliojančiu. 2009 m. kovo 24 d. Sprendime *Moreira da Fonseca prieš VRDT – General Óptica (GENERAL OPTICA)* (T-318/06 iki T-321/06, dar nepaskelbtas Rinkinyje) Bendrasis Teismas priminė, kad siekiant pateikti protestą dėl Bendrijos prekių ženklo registracijos arba prašyti jį paskelbti negaliojančiu pagal minėtą nuostatą nurodytas žymuo turi kumuliatyviai atitikti keturias sąlygas: jis turi būti naudojamas prekyboje; jis turi turėti didesnę negu vietinę reikšmę; teisė į šį žymenį turi būti įgyta pagal valstybės narės, kurioje žymuo buvo naudojamas iki paraiškos įregistruoti Bendrijos prekių ženklą padavimo, teisę ir jis turi suteikti jo savininkui teisę uždrausti naudoti vėlesnį prekių ženklą. Paskui Bendrasis Teismas nurodė, jog dvi pirmosios sąlygos turi būti aiškinamos atsižvelgiant tik į Sąjungos teisę, o kitos dvi sąlygos vertinamos taikytinoje nacionalinėje teisėje nustatytų kriterijų atžvilgiu. Galiausiai dėl antrosios sąlygos jis nusprendė, pirma, kad reikšmė turi būti vertinama atsižvelgiant tiek į geografinį, tiek į ekonominį mastą ir, antra, kad to, jog žymuo suteikia jo savininkui išimtinę teisę visoje nacionalinėje teritorijoje, nepakanka įrodyti, jog jis turi didesnę negu vietinę reikšmę. Be to, 2009 m. birželio 11 d. Sprendime *Last Minute Network prieš VRDT – Last Minute Tour (LAST MINUTE TOUR)* (T-114/07 ir T-115/07, dar nepaskelbtas Rinkinyje) Bendrasis Teismas pabrėžė, jog taikydama minėtą nuostatą Apeliacinė taryba turi atsižvelgti tiek į atitinkamos valstybės narės teisės aktus, taikomus remiantis šioje nuostatoje daroma nuoroda, tiek į svarbią nacionalinių teismų praktiką.

Be to, 2009 m. gegužės 14 d. Sprendime *Fiorucci prieš VRDT – Edwin (ELIO FIORUCCI)*, (T-165/06, dar nepaskelbtas Rinkinyje, pateiktas apeliacinis skundas) Bendrasis Teismas patikrino, ar VRDT apeliacinė taryba laikėsi Reglamento Nr. 40/94 52 straipsnio 2 dalies taikymo sąlygų. Šioje byloje Elio Fiorucci, remdamasis savo teise į Italijos teisės saugomą vardą, visų pirma prašė paskelbti prekių ženklą ELIO FIORUCCI negaliojančiu. Priminęs, kad pagal šią nuostatą VRDT gali paskelbti Bendrijos prekių ženklą negaliojančiu, jeigu jo naudojimą galima uždrausti remiantis nacionalinės teisės saugoma teise į vardą, Bendrasis Teismas konstatavo, jog nepašalinama galimybė taikyti atitinkamos Italijos teisės nuostatos užtikrintą apsaugą, kai suinteresuotojo asmens vardas tapo žinomas dėl jo vykdomos komercinės veiklos.

Be to, 2009 m. birželio 30 d. Sprendimas *Danjaq prieš VRDT – Mission Productions (Dr. No)* (T-435/05, dar nepaskelbtas Rinkinyje) leido Bendrajam Teismui patikslinti, kad tą patį žymenį autorių teisė gali saugoti kaip originalų kūrinį, o prekių ženklų teisė – kaip žymimų prekių ir paslaugų komercinės kilmės nuorodą. Bendrasis Teismas priminė, kad šios dvi išimtinės teisės grindžiamos skirtingomis savybėmis, t. y. pirma, kūrinio originalumu ir, antra, žymens gebėjimu atskirti nurodytą komercinę kilmę. Taigi, net jeigu filmo pavadinimas gali būti saugomas pagal tam tikrą nacionalinę teisę kaip nuo pačiam filmui suteiktos apsaugos nepriklausantis meno kūrinys, jam automatiškai nesuteikiama prekių ženklu pripažinta apsauga. Todėl net darant prielaidą, kad žymenys *Dr. No* ir *Dr. NO* leidžia atskirti tokio pavadinimo filmą nuo kitų „James Bond“ serijos filmų, tai neleidžia įrodyti, kad tokie žymenys nurodo komercinę žymimų prekių ir paslaugų kilmę.

Galiausiai Bendrasis Teismas išaiškino taisyklės, susijusias su ankstesnio prekių ženklo naudojimo iš tikrųjų įrodymu vykstant procedūrai dėl prekių ženklo paskelbimo negaliojančiu. 2009 m. birželio 12 d. Sprendime *Harwin International prieš VRDT – Cuadrado (Pickwick COLOUR GROUP)* (T-450/07, dar nepaskelbtas Rinkinyje) jis nurodė, kad VRDT turi išnagrinėti ankstesnio prekių ženklo naudojimo iš tikrųjų įrodymo klausimą, net kai Bendrijos prekių ženklo, kurį prašoma paskelbti negaliojančiu, savininkas šiuo klausimu nepateikė konkretaus prašymo, bet ginčijo ankstesnio prekių ženklo savininko šiuo tikslu pateiktus įrodymus.

3. Panaikinimo pagrindai

Pagal Reglamento Nr. 40/94 50 straipsnį Bendrijos prekių ženklo savininko teisės gali būti paskelbiamos panaikintomis, jeigu dėl prekių ženklo naudojimo gali būti suklaidinama visuomenė dėl žymimų prekių ar paslaugų kilmės, kokybės ar geografinės kilmės vietos.

Šiuo klausimu minėtame Sprendime *ELIO FIORUCCI* Bendrasis Teismas nusprendė, kad prekių ženklo ir patronimo tapatumo nepakanka daryti išvadą, jog suinteresuotoji visuomenė mano, kad asmuo, kurio patronimas sudaro prekių ženklą, sukūrė šiuo prekių ženklu žymimas prekes, nes ši visuomenė žino, kad nebūtinai kiekvienas iš patronimo sudarytas prekių ženklas rodo tokio paties vardo stilistą. Tam, kad būtų galima taikyti Reglamento Nr. 40/94 50 straipsnį, suinteresuotasis asmuo turi įrodyti, kad prekių ženklas buvo naudojamas siekiant suklaidinti arba paaiškėjo pakankamai didelė galimybė suklaidinti, o tai nebuvo įrodyta šioje byloje.

2009 m. gruodžio 10 d. Sprendime *Stella Kunststofftechnik prieš VRDT – Stella Pack (Stella)* (T-27/09, dar nepaskelbtas Rinkinyje) Bendrasis Teismas taip pat patikslino, koks atitinkamai procedūros dėl prekių ženklo registracijos panaikinimo ir protesto procedūros tikslas bei pasekmės. Visų pirma jis nurodė, kad atitinkamose nuostatose nenumatyta, jog ankstesnio prekių ženklo pagrindu pradėta ir tebevykstanti protesto procedūra galėtų daryti kokią nors įtaką galimybei pradėti procedūrą dėl šio prekių ženklo registracijos panaikinimo ar netgi jos eigai. Iš tiesų protesto ir registracijos panaikinimo procedūros yra dvi specifinės bei nepriklausomos procedūros. Protestu siekiama, kad tam tikromis sąlygomis būtų nepatenkinta paraiška įregistruoti prekių ženklą dėl to, kad

egzistuoja ankstesnis prekių ženklas, o atmetus protestą, nepanaikinama atitinkamo prekių ženklo registracija. Registracija gali būti panaikinta tik pradėjus procedūrą šiuo tikslu.

4. Formos ir procedūros klausimai

Aptariamais metais Bendrojo Teismo praktikoje ypač dažnai buvo nagrinėjami formos ir procedūros klausimai, todėl reikia apsiriboti svarbiausios šios praktikos nurodymu.

Pirma, 2009 m. spalio 14 d. Sprendimas *Ferrero prieš VRDT – Tirol Milch (TiMi KiNDERJOGHURT)* (T-140/08, dar nepaskelbtas Rinkinyje, pateiktas apeliacinis skundas) yra ypač svarbus, nes jis leido Bendrajam Teismui nurodyti VRDT apeliacinės tarybos ankstesniame sprendime, priimtame per protesto procedūrą tarp tų pačių šalių dėl to paties Bendrijos prekių ženklo, pateikto vertinimo ir padarytų išvadų vertę, vykstant procedūrai dėl prekių ženklo paskelbimo negaliojančiu. Konkrečiai kalbant, buvo nuspręsta, jog netaikomas nei galutinio sprendimo galios principas, nes procedūros VRDT yra administracinio pobūdžio ir atitinkamose nuostatose šis klausimas neregamentuojamas, nei teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principai, nes Reglamente Nr. 40/94 nepašalinama galimybė nepavykus protesto procedūrai pradėti procedūrą dėl prekių ženklo paskelbimo negaliojančiu.

Antra, kalbėdamas apie Apeliacinės tarybos sprendimo panaikinimo pasekmes VRDT, 2009 m. kovo 25 d. Sprendime *Kaul prieš VRDT – Bayer (ARCOL)* (T-402/07, dar nepaskelbtas Rinkinyje, pateiktas apeliacinis skundas) Bendrasis Teismas nurodė, jog VRDT turėjo užtikrinti, kad po šio panaikinimo vėl nagrinėjant apeliaciją būtų priimtas naujas sprendimas, galbūt net toje pačioje Apeliacinėje taryboje. Jis nurodė, kad jei, kaip nagrinėjamoje byloje, sprendime dėl panaikinimo nebuvo išreikšta pozicija dėl prekių ženklų, dėl kurių kilo ginčas, panašumo, Apeliacinė taryba turi iš naujo nagrinėti šį klausimą, nesvarbu, kokia išvada buvo padaryta panaikintame ankstesniame sprendime.

Trečia, Bendrasis Teismas patikslino pareigos motyvuoti apeliacinių tarybų sprendimus apimtį, kai prekių ženklu žymimos kelios prekės ar paslaugos. 2009 m. balandžio 2 d. Sprendime *Zuffa prieš VRDT (ULTIMATE FIGHTING CHAMPIONSHIP)* (T-118/06, dar nepaskelbtas Rinkinyje) jis nurodė, jog pateikti bendrus motyvus grupei prekių ar paslaugų įmanoma tik tada, jeigu jos tarpusavyje pakankamai tiesiogiai ir konkrečiai susijusios taip, kad nagrinėjamo sprendimo motyvus sudarančiais vertinimais būtų galima, pirma, pakankamai paaiškinti Apeliacinės tarybos argumentus kiekvienos iš šių prekių ir paslaugų, priklausančių šiai kategorijai, atžvilgiu ir, antra, jie neišskiriant būtų taikomi kiekvienai iš atitinkamų prekių ir paslaugų. 2009 m. gegužės 20 d. Sprendime *CFCMCEE prieš VRDT (P@YWEB CARD ir PAYWEB CARD)* (T-405/07 ir T-406/07, dar nepaskelbtas Rinkinyje, pateiktas apeliacinis skundas) jis taip pat pridūrė, kad bendri motyvai vis dėlto turi leisti teismui vykdyti savo kontrolę. Be to, kai sprendime nepateikiami net jokie motyvai, susiję su priežastimis, dėl kurių VRDT manė, kad kai kurios prekės priklauso homogeniškai grupei, vykstant procesui negalima pateikti papildomų motyvų.

Ketvirta, 2009 m. birželio 3 d. Sprendime *Frosch Touristik prieš VRDT – DSR touristik (FLUGBÖRSE)* (T-189/07, dar nepaskelbtas Rinkinyje, pateiktas apeliacinis skundas) Bendrasis Teismas nurodė, kad tik paraiškos įregistruoti prekių ženklą padavimo diena, o ne įregistravimo diena yra svarbi nagrinėjimui, kurį turi atlikti VRDT per procedūrą dėl prekių ženklo paskelbimo negaliojančiu, kur remiamasi tuo, jog Bendrijos prekių ženklas neatitinka Reglamento Nr. 40/94 7 straipsnio reikalavimų. Iš tiesų laikantis tokio požiūrio vengiama, kad tikimybės, jog prekių ženklas taps nebetinkamas įregistruoti, padidėjimas priklausytų nuo registracijos procedūros trukmės.

Penkta, 2009 m. gegužės 7 d. Sprendime *Omnicare prieš VRDT – Astellas Pharma (OMNICARE)* (T-277/06), 2009 m. gegužės 12 d. Sprendime *Jurado Hermanos prieš VRDT (JURADO)* (T-410/07), 2009 m. gegužės 13 d. Sprendime *Aurelia Finance prieš VRDT (AURELIA)* (T-136/08) ir 2009 m. rugsėjo 23 d. Sprendime *Evets prieš VRDT (DANELECTRO ir QWIK TUNE)* (T-20/08 ir T-21/08, pateiktas apeliacinis skundas) (dar nepaskelbti Rinkinyje) Bendrasis Teismas nusprendė dėl Reglamento Nr. 40/94 78 straipsnio, susijusio su *restitutio in integrum*, pagal kurį prekių ženklo paraišką pateikusio asmens arba prekių ženklo savininko ar bet kurios kitos procedūros VRDT šalies, kuri nesilaikė termino, teisės tam tikromis sąlygomis gali būti atkuriamos, taikymo srities. Konkrečiai kalbant, pirmame ir ketvirtame minėtuose sprendimuose Bendrasis Teismas nurodė, kad ši nuostata taikoma terminui, skirtam sprendimui ginčyti Apeliacinėje taryboje, o ne terminui, skirtam pačiam prašymui *restitutio in integrum* pateikti. Be to, antrame sprendime jis paaiškino procedūros šalies sąvoką, o trečiame – nustatė, kad jei prekių ženklo savininkas deleguoja administracines užduotis, susijusias su prekių ženklo atnaujinimu, bendrovei, kuri specializuojasi šioje srityje, šis savininkas turi užtikrinti, kad bendrovė suteiks būtinas garantijas, leidžiančias preziumuoti, jog šios užduotys bus įvykdytos tinkamai. Konkrečiai kalbant, kai ši bendrovė įdiegia automatinę terminų priminimo sistemą, joje turi būti numatytas galimų klaidų nustatymo ir ištaisymo mechanizmas.

Galiausiai dėl VRDT instancijos priimto sprendimo dėl atšaukimo norint ištaisyti klaidą, paveikiančią dalį, susijusią su išlaidomis, patirtomis šioje instancijoje jai priimant ankstesnį sprendimą, Bendrasis Teismas 2009 m. liepos 1 d. Sprendime *Okalux prieš VRDT – Messe Düsseldorf (OKATECH)* (T-419/07, dar nepaskelbtas) nusprendė, kad šis atšaukimas gali būti tik dalinis, o apskundimo terminą reikia apskaičiuoti atsižvelgiant į pirmąjį sprendimą.

Aplinka – Prekybos šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimais sistema

2009 m. rugsėjo 23 d. sprendimuose *Estija prieš Komisiją* (T-263/07, dar nepaskelbtas Rinkinyje, pateiktas apeliacinis skundas) ir *Lenkija prieš Komisiją* (T-183/07, dar nepaskelbtas Rinkinyje, pateiktas apeliacinis skundas) Bendrasis Teismas daug dėmesio skyrė įgaliojimų paskirstymui tarp valstybių narių ir Komisijos rengiant valstybių narių nacionalinius emisijos leidimų paskirstymo planus (toliau – NPP) ir Komisijai tikrinant NPP atitiktį Direktyvoje 2003/87/EB²³ numatytiems kriterijams.

Nagrinėjais atvejais ginčijamuose sprendimuose Komisija buvo konstatavusi, kad Lenkijos Respublikos ir Estijos Respublikos NPP nėra suderinami su tam tikrais Direktyvoje 2003/87 numatytais kriterijais, ir nustačiusi, jog prieštaravimų NPP nebus pateikta, jeigu bus padaryti tam tikri pakeitimai. Suinteresuotosios valstybės narės Bendrajame Teisme tvirtino, kad nustačiusi šiltnamio efektą sukeliančių dujų leidimų kiekio ribas, kurias viršijus jų NPP bus atmesti, bei pakeitusi valstybės narės panaudotą analizės metodą savuoju, Komisija pažeidė Direktyvoje 2003/87 numatytą kompetencijos paskirstymą. Bendrasis Teismas pritarė šiems teiginiams ir panaikino ginčijamus sprendimus.

Bendrasis Teismas pažymėjo, kad šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos mažinimas yra gyvybiškai svarbus kovojant su klimato atšilimu – reiškiniu, kuris yra viena didžiausių socialinių, ekonominių ir aplinkai kylančių grėsmių, su kuriomis šiuo metu susiduria pasaulis. Vis dėlto šio tikslo siekis negali leisti palikti galioti sprendimo atmesti NPP tuo atveju, jei šis aktas buvo priimtas pažeidžiant Direktyva 2003/87 atitinkamai valstybėms narėms ir Komisijai suteiktus įgaliojimus.

²³ 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/87/EB, nustatanti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 96/61/EB (OL L 275, p. 32; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 7 t., p. 631).

Bendrasis Teismas priminė, jog pagal EB 249 straipsnio trečią pastraipą ši direktyva privaloma valstybėms narėms, kurioms ji skirta, rezultato, kurį reikia pasiekti, atžvilgiu, tačiau palieka joms veiksmų laisvę renkant šiam tikslui tinkamas formas ir būdus. Komisija, įgyvendindama savo kontrolės teisę, turi įrodyti, kad valstybės narės šiuo tikslu naudoti instrumentai prieštarauja Bendrijos teisei. Tik griežtai taikant šiuos principus gali būti užtikrinta, jog bus laikomasi subsidiarumo principo, kuris reiškia, jog srityse, kurios nepriklauso jos išimtinai kompetencijai, Bendrija imasi veiksmų tik tada ir tokia dalimi, kai siekiamų tikslų valstybės narės negali deramai pasiekti.

Be to, Bendrasis Teismas pažymėjo, kad iš Direktyvos 2003/87 nuostatų aiškiai matyti, jog, viena vertus, tik valstybė narė turi kompetenciją rengti NPP ir priimti galutinius sprendimus, nustatančius bendrą leidimų kiekį, kurį ji paskirs kiekvienam penkerių metų laikotarpiui, bei šio kiekio paskirstymą tarp ūkio subjektų, ir, kita vertus, Komisijai savo ruožtu suteiktas įgaliojimas kontroliuoti šį NPP pagal šioje direktyvoje numatytus kriterijus, nes valstybė narė gali paskirstyti kvotas, tik jeigu po pradinio Komisijos atmetimo ji sutinka su pasiūlytais plano pakeitimais. Be to, Bendrasis Teismas patikslino, kad Komisija turi teisę pareikšti kritiką dėl nustatytų neatitikimų ir pateikti pasiūlymus, kurie leistų valstybei narei taip pakeisti savo NPP, kad jis atitiktų minėtus kriterijus.

Vis dėlto Bendrasis Teismas nusprendė, kad patikslinusi konkretų leidimų kiekį ir atmetusi suinteresuotų valstybių narių NPP, kiek juose bendras pasiūlytų leidimų kiekis viršijo ribą, Komisija viršijo kontrolės įgaliojimą, kuris jai suteiktas Direktyva 2003/87, nes šį kiekį nustato vien valstybė narė.

Nors Komisija turi teisę parengti savąjį ekonominį ir ekologinį modelį, siekdama patikrinti, ar įvairių valstybių narių NPP atitinka Direktyvoje 2003/87 nustatytus kriterijus, o tai darydama ji turi didelę diskreciją, vis dėlto ji negali reikalauti teisės atsisakyti naudoti NPP įrašytus duomenis ir pakeisti juos naudojant savo vertinimo metodą gautais duomenimis, antraip jai būtų pripažinti tikrieji vienodinimo įgaliojimai, kurių aptariama direktyva jai nesuteikia. Bendrasis Teismas taip pat pažymėjo, kad rengdama savo NPP valstybė narė privalo pasirinkti, kokią politiką vykdyti, kokį metodą taikyti ir į kokius duomenis atsižvelgti, kad būtų galima prognozuoti nagrinėjamų emisijų pokyčius, o Komisijos kontrolė, kiek ji susijusi su šiais pasirinkimais, apsiriboja juos pagrindžiančių duomenų bei parametrų patikimumo bei pakankamumo patikrinimu.

Taigi Bendrasis Teismas nusprendė, kad pakeitusi suinteresuotų valstybių narių taikytą analizės metodą savuoju, užuot apsiribojusi jų NPP atitikties Direktyva 2003/87 nustatytiems kriterijams patikrinimu, prireikus atsižvelgiant į taikant jos metodą gautus duomenis, Komisija viršijo įgaliojimus, kuriuos jai suteikė ši direktyva.

Bendroji užsienio ir saugumo politika

1. Kova su terorizmu

2009 m. rugsėjo 30 d. Sprendime *Sison prieš Tarybą* (T-341/07, dar nepaskelbtas Rinkinyje) Bendrasis Teismas pirmiausia priminė sprendimuose *Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran prieš Tarybą*²⁴ ir *Sison prieš Tarybą*²⁵ suformuluotus principus dėl pareigos motyvuoti sprendimus įšaldyti su teroristine veikla susijusių asmenų lėšas. Tiek pirminio sprendimo įšaldyti lėšas, tiek vėlesnių

²⁴ 2006 m. gruodžio 12 d. sprendimas (T-228/02, Rink. p. II-4665).

²⁵ 2007 m. liepos 11 d. sprendimas (T-47/03, neskelbiamas Rinkinyje).

sprendimų motyvuose turi būti nurodytos ne tik teisinės Reglamento (EB) Nr. 2580/2001²⁶ taikymo sąlygos, būtent kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos priimtas sprendimas, bet ir specifinės bei konkrečios priežastys, dėl kurių Taryba mano, jog suinteresuotajam asmeniui turi būti taikoma lėšų įšaldymo priemonė. Be to, Tarybos turima didelė diskrecija dėl informacijos, į kurią reikia atsižvelgti priimant arba paliekant galioti lėšų įšaldymo priemonę, apima ir grėsmės, kurią gali kelti praeityje teroro aktus atlikęs asmuo ar subjektas, nepaisant jų teroristinės veiklos sustabdymo ilgesnį ar trumpesnį laiką, įvertinimą. Šiomis aplinkybėmis negalima reikalauti, kad Taryba tiksliau nurodytų, kaip suinteresuotojo asmens lėšų įšaldymas konkrečiai prisideda prie kovos su terorizmu, ar pateiktų įrodymų, kurie leistų pagrįstai teigti, kad suinteresuotasis asmuo šias lėšas ateityje gali panaudoti teroro aktams vykdyti ar padėti juos vykdyti.

Antra, priminęs sprendimo įšaldyti lėšas įgyvendinimo sąlygas, su Tarybos įrodinėjimo pareiga šiomis aplinkybėmis susijusias taisykles ir teisminės kontrolės šiuo klausimu apimtį, Bendrasis Teismas pažymėjo, kad, atsižvelgiant tiek į šioje byloje nagrinėjamų nuostatų formuluotę, kontekstą ir tikslus, tiek į numatytą didelį nacionalinių institucijų vaidmenį lėšų įšaldymo procese, sprendimas „pradėti tyrimus ar baudžiamąjį persekiojimą“, kad Taryba pagrįstai galėtų juo remtis, turi būti priimtas vykstant nacionalinei procedūrai, kurioje tiesiogiai ir visų pirma siekiama nustatyti prevencinio ar represinio pobūdžio priemonę suinteresuotajam asmeniui, siekiant kovoti su terorizmu ir atsižvelgiant į jo įsitraukimą į šią veiklą. Šio reikalavimo neatitinka nacionalinės teisminės institucijos sprendimas, kuriame tik papildomai ir netiesiogiai nusprendžiama dėl suinteresuotojo asmens galimo dalyvavimo tokioje veikloje, nagrinėjant ginčą, pavyzdžiui, dėl civilinių teisių ir pareigų.

Be to, Bendrasis Teismas patikslino, kad kai Taryba, remdamasi nacionaliniu sprendimu „pradėti tyrimus ar baudžiamąjį persekiojimą“ dėl teroro aktų ir atlikusi patikrinimą, numato priimti ar palikti galioti lėšų įšaldymo priemonę pagal Reglamentą Nr. 2580/2001, ji negali neatsižvelgti į vėlesnę šių tyrimų ar baudžiamojo persekiojimo eigą. Dėl to įmanoma, kad policijos ar saugumo tyrimas bus baigtas nesikreipiant į teismą, nes nebus surinkta pakankamai įrodymų arba teisminis tyrimas nebus atliekamas dėl tų pačių priežasčių. Taip pat sprendimas dėl baudžiamojo persekiojimo gali pasibaigti šio persekiojimo nutraukimu arba kaltinamojo išteisinimu. Taryba negali neatsižvelgti į tokias aplinkybes, esančias visų reikšmingų duomenų, į kuriuos turi būti atsižvelgiama vertinant situaciją, dalimi. Priešingu atveju Tarybai ir valstybėms narėms būtų suteikiami pernelyg dideli įgaliojimai neapibrėžtam laikui įšaldyti asmens lėšas, netaikant jokios teisminės kontrolės, nesvarbu, kaip baigsis galimi teismo procesai.

2. Kova su branduolinių ginklų platinimu

Bylose *Melli Bank prieš Tarybą* (2009 m. liepos 9 d. sprendimas, T-246/08 ir T-332/08, dar nepaskelbtas Rinkinyje, pateiktas apeliacinis skundas) ir *Bank Melli Iran prieš Tarybą* (2009 m. spalio 14 d. sprendimas, T-390/08, dar nepaskelbtas Rinkinyje, pateiktas apeliacinis skundas), kurios buvo išspręstos taikant pagreigtą procedūrą, Bendrasis Teismas pirmą kartą nagrinėjo ieškinius dėl lėšų įšaldymo priemonių, priimtų taikant ribojančias priemones, siekiant paveikti Irano Islamo Respubliką, kad ji nutrauktų veiklą branduolinių technologijų srityje, keliančią branduolinių ginklų platinimo riziką, ir branduolinių ginklų nešėjų sistemų kūrimą.

²⁶ 2001 m. gruodžio 27 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2580/2001 dėl specialių ribojančių priemonių, taikomų tam tikriems asmenims ir subjektams siekiant kovoti su terorizmu (OL L 344, p. 70; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 18 sk., 1 t., p. 207).

Nagrinėjamos priemonės buvo numatytos Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucijoje, įgyvendintoje Reglamentu (EB) Nr. 423/2007²⁷, kuriame numatytas lėšų įšaldymas Saugumo Tarybos nurodytiems asmenims, subjektams ar organizacijoms bei lėšų įšaldymas subjektams, priklausantiems ar kontroliuojamiems subjektų, pripažintų dalyvaujančiais branduolinių ginklų platinimo veikloje, tiesiogiai su ja susijusiais arba ją remiančiais. Remiantis šiuo reglamentu, dėl vieno Irano banko ir jo filialo Jungtinėje Karalystėje, kurio 100 % priklauso patronuojančiai bendrovei, buvo priimtas sprendimas įšaldyti lėšas, atsižvelgiant į jų preziumuojamą vaidmenį sudarant palankias sąlygas padidintos rizikos veiklai Irano Islamo Respublikoje dėl daugelio padidintos rizikos medžiagų pirkimo Irano branduolinei ir raketų programoms bei finansinių paslaugų teikimo.

Nors šiuose sprendimuose Bendrasis Teismas rėmėsi su lėšų įšaldymų kovos su terorizmu srityje susijusioje teismo praktikoje jau suformuluotais principais, jis pateikė ir tam tikrų specifinių argumentų.

Viena vertus, atsakydamas į *Melli Bank plc* pateiktą prieštaravimą dėl Reglamento Nr. 423/2007 teisėtumo dėl to, jog jis prieštarauja proporcingumo principui, Bendrasis Teismas priminė, kad ekonominės veiklos draudimas teisėtas su sąlyga, jog draudimo priemonės yra tinkamos ir būtinos aptariamais teisės aktais teisėtai siekiamiems tikslams įgyvendinti, todėl kai galima rinktis iš kelių tinkamų priemonių, reikia taikyti mažiausiai suvaržančią, o sukelti nepatogumai neturi būti neproporcingi siekiamiems tikslams²⁸. Teismas patikslino, kad Reglamentu Nr. 423/2007 siekiama užkirsti kelią branduolinių ginklų platinimui bei jo finansavimui ir taip daryti spaudimą Irano Islamo Respublikai nutraukti atitinkamą veiklą. Šis uždavinys prisideda prie bendresnių pastangų išsaugoti tarptautinę taiką ir saugumą ir dėl to yra teisėtas. Be to, Bendrojo Teismo nuomone, subjektų, kurie priklauso arba kuriuos kontroliuoja subjektas, pripažintas kaip dalyvaujantis platinant branduolinius ginklus, lėšų įšaldymas yra susijęs su šiuo tikslu, nes egzistuoja nemaža rizika, kad toks subjektas darys spaudimą priklausantiems ar kontroliuojamiems subjektams apeiti jam taikomų priemonių poveikį, skatindamas arba jam tiesiogiai ar netiesiogiai pervesti lėšas, arba atlikti sandorius, kurių jis pats negali atlikti dėl to, kad jo lėšos įšaldytos. Galiausiai iš teismo praktikos matyti, kad teisė į nuosavybę ir teisė vykdyti ekonominę veiklą nėra absoliučios, ir naudojimuisi jomis gali būti taikomi Bendrijos siekiamais bendrojo intereso tikslais pagrįsti apribojimai. Ginčijamu reglamentavimu siekiamų tikslų svarba gali pateisinti net sunkias neigiamas pasekmes kai kuriems ūkio subjektams²⁹. Bendrasis Teismas pažymėjo, kad suinteresuotų bankų lėšų įšaldymu gerokai apribojama jų ūkinės veiklos laisvė ir teisė į nuosavybę, nes, išskyrus pagal specialų leidimą, jie negali disponuoti savo lėšomis, esančiomis Bendrijos teritorijoje arba laikomomis Bendrijos piliečių, ir šioje teritorijoje esantys jų padaliniai negali sudaryti naujų sandorių su savo klientais. Vis dėlto jis mano, jog, atsižvelgiant į ypatingą tarptautinės taikos ir saugumo palaikymo svarbą, sukelti nepatogumai nėra neproporcingi siekiamiems tikslams.

Kita vertus, antrajame iš minėtų sprendimų Bendrasis Teismas padarė reikšmingų patikslinimų dėl pareigos supažindinti atitinkamus asmenis su priežastimis, kodėl buvo imtasi priemonių, kurios, nors ir yra bendrojo pobūdžio, vis tiek tiesiogiai ir konkrečiai su jais susijusios bei gali apriboti jų galimybę pasinaudoti pagrindinėmis teisėmis. Jo nuomone, Taryba kiek įmanoma turi individualiu pranešimu supažindinti suinteresuotus subjektus su lėšų įšaldymo priemonėmis. Taisykle, kad įstatymo nežinojimas neatleidžia nuo atsakomybės, negalima remtis tuo atveju, kai atitinkamas

²⁷ 2007 m. balandžio 19 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 423/2007 dėl ribojančių priemonių Iranui (OL L 103, p. 1).

²⁸ 1990 m. lapkričio 13 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Fedesa ir kt.* (C-331/88, Rink. p. I-4023, 13 punktas).

²⁹ Šiuo klausimu žr. 1996 m. liepos 30 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Bosphorus* (C-84/95, Rink. p. I-3953, 21–23 punktai).

aktas suinteresuotam asmeniui turi individualaus akto pobūdį. Tačiau nagrinėjamu atveju Taryba nenusiuntė individualaus pranešimo, nors žinojo ieškovo buveinės adresą. Taigi Bendrasis Teismas nusprendė, kad Taryba nesilaikė pareigos informuoti ieškovą apie ginčijamo sprendimo motyvus. Vis dėlto iš bylos medžiagos matyti, kad Prancūzijos bankininkystės komisija informavo ieškovo padalinį Paryžiuje, kad priimtas ginčijamas sprendimas ir tą pačią dieną paskelbtas Oficialiajame leidinyje. Šitaip jis oficialių šaltinių laiku buvo informuotas ir apie ginčijamo sprendimo priėmimą, ir apie galimybę susipažinti su šio sprendimo motyvais Oficialiajame leidinyje, todėl, atsižvelgiant į šias ypatingas aplinkybes, konstatuotas pažeidimas nepateisino ginčijamo sprendimo panaikinimo.

Leidimas pateikti į rinką augalų apsaugos produktus

2009 metais Bendrasis Teismas paskelbė keletą sprendimų dėl Komisijos sprendimų, priimtų remiantis Direktyva 91/414, kurioje nustatyta Bendrijos sistema, taikoma leidimui pateikti į rinką (toliau – LPR) augalų apsaugos produktus ir tokio leidimo panaikinimui. Nepaisant ypač techninio šių ginčų pobūdžio, reikėtų paminėti du sprendimus, kuriuose Bendrasis Teismas grindė savo argumentus iš prevencijos principo darytinomis išvadomis.

2009 m. rugsėjo 3 d. Sprendime *Cheminova ir kt. prieš Komisiją* (T-326/07, dar nepaskelbtas Rinkinyje) Bendrasis Teismas priminė, kad Direktyvos 91/414 5 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta, jog tam, kad veikliajai medžiagai būtų suteiktas leidimas, turi būti galima tikėtis, kad atsižvelgiant į dabartines mokslo ir technikos žinias augalų apsaugos produktų, sudėtyje turinčių nagrinėjamos veikliosios medžiagos, naudojimas, jei buvo laikytasi geros augalų apsaugos praktikos reikalavimų, neturi kenksmingo poveikio žmonių ar gyvūnų sveikatai ir nedaro jokios nepriimtinos įtakos aplinkai. Aiškindamas šią nuostatą pagal prevencijos principą Bendrasis Teismas pažymėjo, kad, kalbant apie žmonių sveikatą, rimti požymiai, kurie, nepašalindami mokslinių dvejonių, leidžia pagrįstai abejoti dėl medžiagos nekenksmingumo, iš principo prieštarauja tam, kad šiai medžiagai būtų suteiktas leidimas. Taigi iš Direktyvos 91/414 nuorodos į „dabartines mokslo ir technikos žinias“ negalima daryti išvados, kad įmonės, pranešusios apie veikliąją medžiagą ir susidūrusios su sprendimo neįtraukti šios medžiagos į leidimą turinčių medžiagų sąrašą tikimybe, turi turėti galimybę teikti naujus tyrimus ir duomenis tol, kol lieka abejonių dėl minėtos veikliosios medžiagos nekenksmingumo. Toks aiškinimas prieštarautų tikslui užtikrinti aukšto lygio žmonių ir gyvūnų sveikatos bei aplinkos apsaugą, nes prilygtų tam, jog apie veikliąją medžiagą pranešusiai šaliai, kuri, pirma, privalo įrodyti, kad ši medžiaga nekenksminga, ir, antra, daugiau apie ją žino, būtų suteikta veto teisė dėl galimo sprendimo neduoti nagrinėjamai medžiagai leidimo.

Be to, 2009 m. lapkričio 19 d. Sprendime *Denka International prieš Komisiją* (T-334/07, dar nepaskelbtas Rinkinyje) Bendrasis Teismas priminė, kad, remiantis prevencijos principu, jei yra mokslinių dvejonių dėl pavojaus žmonių sveikatai ar jo masto, Bendrijos institucijos gali imtis apsaugos priemonių nelaukdamos, kol šio pavojaus realumas ir sunkumas bus visiškai įrodyti³⁰. Maža to, tais atvejais, kai nėra aiškos mokslo pozicijos, negalima reikalauti, kad rizikos vertinimas būtinai pateiktų Bendrijos institucijoms neginčytiną rizikos realumo ir galimų neigiamų pasekmių sunkumo, jei ši rizika pasitvirtintų, įrodymų. Pažymėdamas, kad ieškovės pateiktame dokumentų rinkinyje yra trūkumų ir dėl to nebuvo galima padaryti jokios patikimos išvados dėl dichlorvosoto genotoksinių bei kancerogeninių savybių, Bendrasis Teismas padarė išvadą, jog, atsižvelgiant į turimus toksikologinius duomenis, į abejones dėl šios medžiagos nekenksmingumo bei

³⁰ 1998 m. gegužės 5 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Jungtinė Karalystė prieš Komisiją* (C-180/96, Rink. p. I-2265, 99 punktas) ir 2002 m. rugsėjo 11 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Pfizer Animal Health prieš Tarybą* (T-13/99, Rink. p. II-3305, 139 punktas).

į dokumentų rinkinio trūkumus, priimdama ginčijamą sprendimą Komisija nepadarė akivaizdžios vertinimo klaidos.

Galimybė susipažinti su institucijų dokumentais

Bylos *Borax Europe prieš Komisiją* (2009 m. kovo 11 d. sprendimai, T-121/05 ir T-166/05, neskelbiami Rinkinyje) paskatino Bendrąjį Teismą patikslinti teisės susipažinti su institucijų turimais dokumentais išimtis, susijusias, viena vertus, su individo privačiu gyvenimu ir integralumu ir, kita vertus, su sprendimų priėmimo proceso apsauga.

Nagrinėtose bylose buvo atsisakyta perduoti ieškovei posėdžių dokumentus ir garso įrašus, be kita ko, susijusius su ekspertų bei pramonės atstovų komentarais ir ataskaitomis per boro rūgšties ir boratų klasifikavimo procedūrą, kuri buvo užbaigta Komisijai paskelbus galutines šių ekspertų išvadas, rekomenduojant klasifikuoti šios produktus kartu su nuodingomis medžiagomis. Siekdama pagrįsti šį atsisakymą, Komisija, be kita ko, tvirtino, jog šių dokumentų atskleidimas pažeistų teisę į privačių duomenų apsaugą, išplaukiančią iš Reglamento (EB) Nr. 45/2001³¹, ir leistų atpažinti ekspertus, kurie galėtų patirti išorinį spaudimą dėl kilusių ekonominių interesų. Bendrasis Teismas panaikino ginčijamus sprendimus, be kita ko, dėl to, kad Komisija nepateikė paaiškinimų dėl klausimo, kaip susipažinimas su aptariamais dokumentais galėtų kelti konkretų ir tikrą pavojų nagrinėjama išimtimi saugomiems interesams.

Pirmiausia Bendrasis Teismas patikslino, jog Komisija negali grįsti atsisakymo garantijomis, kurias, jos teigimu, davė ekspertams, kad jie gali išsakyti asmeninę nuomonę ir kad jų tapatybė ir nuomonė nebus atskleista. Kadangi konfidencialumo įsipareigojimas, kuris, Komisijos tvirtinimu, sieja ją su ekspertais, buvo sudarytas tarp jų ir šios institucijos, juo negalima remtis prieš *Borax*, kurios teisė susipažinti su dokumentais užtikrinama Reglamento Nr. 1049/2001 nustatytais sąlygomis ir neperžengiant jo ribų. Be to, sprendimas dėl atsisakymo leisti susipažinti su institucijos turimais dokumentais gali būti grindžiamas tik Reglamento Nr. 1049/2001 4 straipsnyje numatytais išimtimis, todėl atitinkama institucija negali nuspręsti dėl tokio atsisakymo, remdamasi tam tikru įsipareigojimu posėdžio dalyviams, jeigu šio įsipareigojimo negalima pateisinti viena iš šių išimčių. Tačiau Komisija nepaaiškino priežasčių, dėl kurių ekspertų atpažinimas keltų grėsmę jų privatumui gyvenimui arba pažeistų Reglamentą Nr. 45/2001, bei teisiniu požiūriu pakankamai neapibūdino pakankamai numatomos grėsmės, jog dėl jų nuomonės atskleidimo jie patirtų nepateisinamą išorinį spaudimą, keliantį grėsmę jų integralumui, juo labiau kad ekspertų vardų ir kilmės ištyrinimas bet kuriuo atveju galėtų panaikinti bet kokią riziką šiuo klausimu.

Be to, Bendrasis Teismas pabrėžė, kad nors teisės aktų leidėjas nustatė specialią visuomenės teisės susipažinti su institucijos dokumentais išimtį, kiek ji susijusi su teisinėmis nuomonėmis, jis nėra numatęs to paties kitoms išvadoms, be kita ko, mokslinėms nuomonėms, kokios išreiškiamos nagrinėjamuose įrašuose. Kadangi pagal teismo praktiką negalima laikyti, kad egzistuoja bendras Tarybos teisės tarnybos nuomonių, susijusių su teisės aktų projektų nagrinėjimu, konfidencialumo poreikis³², tas pats principas turi būti taikomas ir nagrinėjamoms nuomonėms, kurioms Bendrijos teisės aktų leidėjas nėra numatęs specialios išimties ir kurioms toliau taikomos bendrosios visuomenės teisės susipažinti su dokumentais taisyklės. Tai reiškia, kad mokslinės nuomonės,

³¹ 2000 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 45/2001 dėl asmenų apsaugos Bendrijos institucijoms ir įstaigoms tvarkant asmens duomenis ir laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 8, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 26 t., p. 102).

³² 2008 m. liepos 1 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Švedija ir Turco prieš Tarybą* (C-39/05 P ir C-52/05 P, Rink. p. I-4723, 57 punktas).

kurias institucija surinko rengdama kokio nors teisės akto tekstą, iš principo turi būti atskleistos, net jeigu jos gali sukelti polemiką ar atgrasyti jas pateikusius asmenis nuo indėlio į šios institucijos sprendimų priėmimo procesą. Komisijos nurodyta rizika, kad viešoji diskusija, atskleidus ekspertų nuomonę, paskatins juos nebedalyvauti sprendimų priėmimo procesuose, neatsiejamai susijusi su taisykle, pagal kurią pripažįstamas galimybės susipažinti su dokumentais, kuriuose pareikšta per svarstymus ir preliminaras konsultacijas naudoti viduje skirta nuomonė, principas.

II. Ginčai dėl žalos atlyginimo

1. Priimtinas

Pagal teismų praktiką EB 235 straipsnyje numatytas ieškinys dėl žalos atlyginimo yra autonomiška teisių gynimo priemonė ir negalima daryti išvados, kad toks ieškinys, kai juo ginčijamas tam tikras aktas, yra nepriimtinas, jeigu nepriimtinas dėl šio teisės akto pareikštas ieškinys dėl panaikinimo. Pavyzdžiui, privatus teisės subjektai, su kuriais tam tikras norminis aktas nėra tiesiogiai ir konkrečiai susijęs, vien dėl šios aplinkybės nepraranda galimybės siekti Bendrijos atsakomybės dėl šio teisės akto neteisėtumo³³.

2009 m. rugsėjo 30 d. Nutartyje *Ivanov prieš Komisiją* (T-166/08, dar nepaskelbta Rinkinyje, pateiktas apeliacinis skundas) Bendrasis Teismas patikslino ieškinio dėl panaikinimo ir ieškinio dėl žalos atlyginimo autonomiškumo ribas, pažymėdamas, jog šių teisių gynimo priemonių savarankiškumas negali lemti, jog teisės subjektas, kuris leido sueiti EB 230 straipsnio penktoje pastraipoje numatytam ieškinio pateikimo terminui, gali išvengti naikinamojo termino poveikio, pateikdamas ieškinį dėl žalos atlyginimo ir taip bandydamas gauti naudos, kurios būtų galėjus turėti, jeigu būtų laiku pateikęs ieškinį dėl panaikinimo. Taigi pasibaigus prašymo dėl panaikinimo terminui, kuris yra viešosios tvarkos taisyklė, pasibaigia ir glaudžiai su prašymu dėl panaikinimo susijusio prašymo dėl žalos atlyginimo terminas. Vadinas, ieškinys dėl žalos atlyginimo turi būti pripažintas nepriimtinu, jeigu juo iš tiesų siekiama atšaukti galutiniu tapusį individualų sprendimą, o patenkinus šį ieškinį teisinės to sprendimo pasekmės būtų niekinės. Vis dėlto Bendrasis Teismas pabrėžė, kad ieškovas, pateikdamas ieškinį dėl žalos atlyginimo, ir toliau gali ginčyti pažeidimus dėl kurios nors institucijos veiksmų, jeigu jie buvo padaryti po to, kai buvo priimti sprendimai, kurių teisėtumo jis neginčijo per ieškinio pateikimo terminą.

Be to, 2009 m. gruodžio 18 d. Sprendime *Arizmendi ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją* (T-440/03, dar nepaskelbtas Rinkinyje) Bendrasis Teismas suformulavo naujų argumentų dėl to, ar priimtinas ieškinys, kuriuo prašoma atlyginti žalą, tariamai patirtą dėl aplinkybės, kad Komisija išsiuntė valstybei narei pagrįstą nuomonę, konstatuodama, jog ši neįvykdė įsipareigojimų pagal taikytinus Bendrijos teisės aktus. Nagrinėtu atveju, gavusi šią pagrįstą nuomonę, Prancūzijos Respublika panaikino teisinį monopolį, kurį turėjo laivybos brokeriai ir vairininkai, sudarę organizaciją, besinaudojančią dvigubu valstybės pareigūno, turinčio monopolį tam tikroms operacijoms, bei verslininko statusu.

Pagal nusistovėjusią teismų praktiką ieškinys dėl žalos atlyginimo, grindžiamas Komisijos atsisakymu pradėti procedūrą dėl įsipareigojimų neįvykdymo pagal EB 226 straipsnį, nepriimtinas. Kadangi Komisija neprivalo pradėti procedūros dėl įsipareigojimų neįvykdymo pagal

³³ Šiuo klausimu žr. 1971 m. gruodžio 2 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Zuckerfabrik Schöppenstedt prieš Tarybą*, 5/71 (Rink. p. 975) ir 2000 m. spalio 24 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Fresh Marine prieš Komisiją* (T-178/98, Rink. p. II-3331).

EB 226 straipsnį, jos sprendimas nepradėti tokios procedūros bet kuriuo atveju nėra neteisėtas ir dėl jo negali kilti Bendrijos deliktinė atsakomybė³⁴. Komisijos nuomone, ši išvada pagal analogiją taikytina tais atvejais, kai ji neatsisakė pradėti procedūros dėl įsipareigojimų neįvykdymo, o atvirkščiai – priėmė pagrįstą nuomonę, kuri yra preliminarus procedūros dėl įsipareigojimų neįvykdymo Teisingumo Teisme etapas.

Bendrasis Teismas atmetė šiuos argumentus, primindamas, kad ieškinys dėl žalos atlyginimo yra autonomiška teisinės gynybos priemonė su savo ypatinga funkcija tarp teisinės gynybos priemonių, nes jo dalykas – reikalavimas atlyginti žalą, atsiradusią dėl Bendrijos institucijai ar organui priskirtino neteisėto akto ar elgesio. Taigi neatsižvelgiant į tai, ar gali būti skundžiamas ieškiniu dėl panaikinimo, kiekvienas, net diskreciškai priimtas, institucijos aktas iš esmės yra aktas, dėl kurio gali būti pareikštas ieškinys dėl žalos atlyginimo, o ši diskrecija neatleidžia jos nuo pareigos veikti pagal aukštesnės galios teisės normas, pavyzdžiui, Sutartį ar bendruosius Bendrijos teisės principus, bei pagal atitinkamą antrinę teisę. Todėl nors atsižvelgiant į pagal EB 226 straipsnį Komisijos turimą kompetenciją ji turi diskreciją nuspręsti, ar pareikšti pagrįstą nuomonę valstybei narei, negalima atmesti, kad visiškai išimtinėmis aplinkybėmis asmuo galėtų įrodyti, jog ši pagrįsta nuomonė yra neteisėta ir joje pakankamai akivaizdus teisės normos pažeidimas, galintis sukelti jam žalą. Taigi iš to Bendrasis Teismas padarė išvadą, kad ieškinys priimtinas.

2. *Pakankamai akivaizdus teisės normos, suteikiančios teisių privatiems asmenims, pažeidimas*

Siekiant Bendrijos deliktinės atsakomybės, reikalaujama, kad ieškovai įrodytų pakankamai akivaizdų asmenims teisės suteikiančios teisės normos pažeidimą³⁵.

Nagrinėdamas prašymą atlyginti žalą, tariamai sukeltą ieškovei Komisijos sprendimu panaikinti leidimą importuoti akvakultūros gyvūnus iš Kosta Rikos, byloje *Ristic ir kt. prieš Komisiją* (2009 m. liepos 9 d. sprendimas, T-238/07, neskelbiamas Rinkinyje) Bendrasis Teismas patikslino, kad, siekiant užtikrinti sąlygos dėl privatiems asmenims teisės suteikiančios teisės normos pažeidimo praktinį veiksmingumą, būtina, kad nurodyta teisės norma suteikiama apsauga būtų veiksminga asmens, kuris ją remiasi, atžvilgiu, ir dėl to šis asmuo priklausytų asmenims, kuriems aptariama norma suteikia teises. Todėl reikalavimą atlyginti žalą negali pagrįsti norma, kuri nuo nurodomo neteisėtumo saugo ne tą asmenį, kuris ja remiasi, o kitą. Taigi nagrinėtu atveju pateikdama ieškinį dėl žalos atlyginimo ieškovė negalėjo remtis neteisėtais veiksmais dėl tariamo Kosta Rikos teisės būti išklausytai bei Vokietijos Federacinės Respublikos teisės dalyvauti procedūroje pažeidimo.

Be to, minėtame Sprendime *Arizmendi ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją* Bendrasis Teismas pažymėjo, jog vykstant procedūrai dėl įsipareigojimų neįvykdymo Komisija gali tik pareikšti nuomonę, kad valstybė narė nesilaikė Bendrijos teisės, o galiausiai tik Teisingumo Teismas gali konstatuoti, kad valstybė narė neįvykdė jai pagal Bendrijos teisę tenkančių įsipareigojimų. Kadangi šioje nuomonėje Komisija tik pareiškia savo poziciją dėl valstybės narės įsipareigojimų pagal Bendrijos teisę neįvykdymo, šios nuomonės priėmimas negali lemti pakankamai akivaizdaus teisės normos, suteikiančios asmenims teises, pažeidimo. Todėl net klaidinga pagrįstoje nuomonėje nurodyta

³⁴ 1990 m. gegužės 23 d. Teisingumo Teismo nutartis *Asia Motor France prieš Komisiją* (C-72/90, Rink. p. I-2181, 13–15 punktai) ir Pirmosios instancijos teismo 1997 m. liepos 3 d. Nutartis *Smanor ir kt. prieš Komisiją* (T-201/96, Rink. p. II-1081, 30 ir 31 punktai); 2004 m. sausio 14 d. Nutartis *Makedoniko Metro ir Michaniki prieš Komisiją* (T-202/02, Rink. p. II-181, 43 ir 44 punktai).

³⁵ 2000 m. liepos 4 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Bergaderm ir Goupil prieš Komisiją* (C-352/98 P, Rink. p. I-5291, 42 ir 43 punktai).

Komisijos pozicija dėl Bendrijos teisės apimties negali būti pakankamai akivaizdus teisės normos pažeidimas, dėl kurio galėtų kilti Bendrijos atsakomybė. Kita vertus, jei pagrįstoje nuomonėje suformuluotais vertinimais pasakoma daugiau, nei reikia valstybės narės įsipareigojimų neįvykdymui nustatyti, arba vykstant procedūrai dėl įsipareigojimų neįvykdymo Komisija kitais veiksmais viršija jai suteiktą kompetenciją, pavyzdžiui, per klaidą atskleidama konfidencialią verslo ar asmens reputacijai pavojų keliančią informaciją, šie vertinimai ar veiksmai gali sudaryti pažeidimą, sukeliantį Bendrijos atsakomybę.

III. Apeliaciniai skundai

Per 2009 metus buvo pateiktas 31 apeliacinis skundas dėl Tarnautojų teismo sprendimų ir Bendrasis Teismas (apeliacinių skundų kolegija) išnagrinėjo 31 bylą. Dvi iš jų vertos ypatingo dėmesio.

Pirma, 2009 m. rugsėjo 8 d. Sprendime *ETF prieš Landgren* (T-404/06 P, dar nepaskelbtas Rinkinyje) Bendrasis Teismas patvirtino naują Tarnautojų teismo poziciją, kad bet kokio sprendimo užbaigti neterminuotą sutartį motyvai turi atspindėti Pareigūnų tarnybos nuostatų reikalavimus ir neatsiejamą ryšį tarp pareigos motyvuoti ir sprendimo teisėtumą tikrinančio teisėjo galimybės vykdyti savo kontrolę.

Antra, 2009 m. spalio 5 d. Sprendime *Komisija prieš Roodhuijzen* (T-58/08 P, dar nepaskelbtas Rinkinyje) Bendrasis Teismas nusprendė, jog pagal sąlygas, keliamas išplečiant bendrąją sveikatos draudimo sistemą ir apdraudžiant pareigūno sutuoktinį pagal Europos Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatų 72 straipsnio 1 dalį, nereikalaujama, kad nesantuokinė partnerystė, siejanti pareigūną ir jo partnerį, būtų prilyginama santuokai. Teismo teigimu, tokios nesantuokinės partnerystės egzistavimui pripažinti reikalaujama tik sąjungos tarp dviejų asmenų bei to, kad jie pateiktų kurios nors valstybės narės pripažintą dokumentą, patvirtinantį jų, kaip nesantuokinių partnerių, statusą, nereikalaujant tikrinti, ar iš atitinkamo pareigūno sudarytos partnerystės atsirandančios pasekmės panašios į santuokos sudarymo kylančias pasekmes.

IV. Prašymai taikyti laikinąsias apsaugos priemones

2009 m. buvo pateikti 24 prašymai taikyti laikinąsias apsaugos priemones, ir tai yra gerokai mažiau, palyginti su ankstesniais metais pateiktų prašymų skaičiumi (58 prašymai). 2009 m. laikinąsias apsaugos priemones taikantis teisėjas išsprendė 20 bylą, palyginti su 57 2008 metais. Buvo patenkintas tik vienas prašymas sustabdyti vykdymą 2009 m. balandžio 28 d. Pirmosios instancijos teismo pirmininko nutartimi *United Phosphorus prieš Komisiją* (T-95/09 R, neskeliama Rinkinyje).

Byla, kurioje priimta ši nutartis, buvo viena iš kelių bylą, kuriose 2007 ir 2008 metais teismo pirmininkas buvo atmetęs šešis prašymus sustabdyti sprendimų, draudžiančių prekiauti tam tikromis medžiagomis, vykdymą, o taip buvo padaryta dėl skubos nebuvimo, nes tariama žala nebuvo nei nepataisoma, nei pakankamai didelė, nes atitiko mažiau nei 1 % grupės, kuriai priklausė ieškinius pateikusios bendrovės, pasaulinės apyvartos. Nors septintoje nutartyje, priimtoje byloje *United Phosphorus*, laikinąsias apsaugos priemones taikantis teisėjas pripažino tiesioginę didelės ir nepataisomos žalos grėsmę, jis tai padarė vien dėl nagrinėto atvejo aplinkybių, t. y. gilios krizės, kurioje jau keletą mėnesių buvo atsidūrusi pasaulio ekonomika ir kuri paveikė daugelio įmonių vertę bei jų gebėjimą apsirūpinti pinigėmis išlaidoms. Grupė, kuriai priklausė ieškovė, prarado didelę dalį savo vertės, o tai parodė tariamos žalos mastą. Pripažinęs, jog vien galimybės pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo pakanka parodyti, kad finansinė žala iš principo pataisoma, laikinąsias apsaugos priemones taikantis teisėjas pridūrė, kad jis neprivalo „mechanškai ir griežtai taikyti“

reikšmingų sąlygų, o atsižvelgdamas į nagrinėjamo atvejo aplinkybes, turi nustatyti, kaip reikia vertinti skubą.

Šiuo atveju laikinąsias apsaugos priemones taikantis teisėjas, be kita ko, atsižvelgė į aplinkybę, jog lygiagrečiai su administracine procedūra, kurioje buvo priimtas nagrinėtus gaminius draudžiantis sprendimas, ieškovė buvo pateikusi naują prašymą juos leisti, ir tai ji padarė pagal naujai sukurta pagreitintą procedūrą, kuri galėjo būti baigta praėjus vos keliems mėnesiams po nustatytos šių gaminių pašalinimo iš rinkos datos ir per kurią ji galėjo pateikti visus mokslo duomenis, neteisėtai ignoruotus per sprendimo juos uždrausti priėmimo procedūrą. Anot laikinąsias apsaugos priemones taikančio teisėjo, būtų neprasminga uždrausti parduoti gaminį, kurio atveju nėra neįmanoma, jog vos po kelių mėnesių jį bus leista pateikti į rinką. Be to, daug požymių rodė, kad ieškovei būtų sudėtinga grįžti į rinką, nes kritiniu momentu ji veikiausiai neturėtų prieinamo apsirūpinimo šiuo gaminiu šaltinio. Tokį sprendimą, kiek tai susiję su interesų derinimo klausimu, patvirtino administracinė procedūra, vykusį pakankamai lėtai, o tai parodė, kad pati Komisija nematė jokios ypatingos priežasties kuo greičiau pašalinti nagrinėjamą gaminį iš rinkos, bei tai, jog pačiame ginčijamame sprendime buvo numatytas trylikos mėnesių laikotarpis turimam likučiui sunaudoti, o tai reiškė, kad gaminio naudojimas realiai nelabai galėjo sukelti didelį pavojų visuomenės sveikatai. Buvo pritarta *fumus boni juris*, nes iš pirmo žvilgsnio ieškinyje iškelti sudėtingi, delikatus ir itin techninio pobūdžio klausimai, reikalaujantys nuodugnaus nagrinėjimo, kurio negalima atlikti per procedūrą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo ir kuris turi būti atliktas per pagrindinę procedūrą.

Kiek tai susiję su skubos sąlyga, 2009 m. gegužės 25 d. Nutartyje *Biofrescos prieš Komisiją* (T-159/09 R, neskelbiama Rinkinyje), 2009 m. liepos 10 d. Nutartyje *TerreStar Europe prieš Komisiją* (T-196/09 R, neskelbiama Rinkinyje) ir 2009 m. liepos 13 d. Nutartyje *Sniace prieš Komisiją*, (T-238/09 R, neskelbiama Rinkinyje) Bendrojo Teismo pirmininkas atmetė prašymus taikyti laikinąsias apsaugos priemones, nes ieškovai apsiribojo paprasčiausiomis prielaidomis parengdami „nepalankiausią scenarijų“, susiklostysiantį atmetus jų prašymus, užuot pateikę konkrečių ir tikslių nuorodų, patvirtintų detaliais sertifikuotais dokumentais, parodančiais situaciją, kurioje jie veikiausiai atsidurtų, jei nebūtų pritaikytos laikinosios priemonės.

Byloje, kurioje buvo priimta 2009 m. balandžio 24 d. Pirmosios instancijos teismo pirmininko nutartis *Nycomed Danmark prieš EMEA* (T-52/09 R, neskelbiama Rinkinyje), įmonė, ketinusi prašyti Komisijos leidimo pateikti į rinką tam tikrą medikamentą, remiantis galiojančiais teisės aktais, privalėjo prieš tai kreiptis į Europos vaistų agentūrą (EMA) leidimo prašymui patvirtinti. EMA atsisakius patvirtinti prašymą, įmonė paprašė nustatyti laikinąsias apsaugos priemones, siekdama, kad kita farmacijos įmonė jos neaplenktų ir negautų leidimo pateikti į rinką konkuruojantį produktą. Laikinąsias apsaugos priemones taikantis teisėjas atmetė šį prašymą, pažymėdamas, kad žala dėl vėlesnio nagrinėjamo medikamento pateikimo į rinką yra vien hipotetinė, nes jos atsiradimas priklauso nuo tam tikrų ateityje nebūtinai atsitiksiančių įvykių: toks pateikimas į rinką tikrai negali būti laikomas užtikrintu ir priklauso nuo to, ar Komisija suteiks leidimą pateikti į rinką, kadangi ieškovė tik ketino prašyti šio leidimo, sėkmingai užbaigusi EMA vykstančią patvirtinimo procedūrą, ir atsisakė patikslinti konkrečios rizikos, kad lenktynėse dėl pateikimo į rinką ją aplenks konkuruojančios įmonės, tikimybę, neįvardydamą įmonių, kurios jau būtų inicijavusios procedūrą dėl leidimo pateikti į rinką substitutą. Panaši situacija susiklostė byloje, kurioje buvo priimta 2009 m. sausio 27 d. Pirmosios instancijos teismo pirmininko nutartis *Intel prieš Komisiją* (T-457/08 R, neskelbiama Rinkinyje) dėl tam tikrų priemonių, kurių buvo imtasi EB 82 straipsnio taikymo procedūroje. Ieškovė dar iki administracinės procedūros Komisijoje pabaigos siekė išvengti galutinio sprendimo, kuris būtų buvęs priimtas šioje procedūroje pažeidžiant jos teisę į gynybą, pasekmių. Laikinąsias apsaugos priemones taikančio teisėjo nuomone, tariamos žalos atsiradimas priklausė nuo hipotetinio ateities įvykio, t. y. nuo to, kad Komisija priims galutinį

ieškovei nenaudingą sprendimą, o iš tiesų ne tik nebuvo jokio tikrumo dėl tokio sprendimo priėmimo, bet ir galimos dėl jo kilsiančios žalingos pasekmės nebuvo nepataisomos, nes ieškovė turėjo galimybę ir reikalauti jį panaikinti, ir prašyti sustabdyti vykdymą.

2009 m. sausio 23 d. Nutartyje *Pannon Hőerőmű prieš Komisiją* (T-352/08 R, neskelbiama Rinkinyje) dėl Komisijos sprendimo, kuriuo nacionalinės institucijos buvo įpareigosios susigrąžinti neteisėta pripažintą valstybės pagalbą, laikinąsias apsaugos priemones taikantis teisėjas išsakė nuomonę apie reikšmingą datą vertinant su skubos reikalavimu susijusią priimtino sąlygą ir pabrėžė, jog skubą pateisinti galinčios sąlygos iš principo turi būti nustatytos atsižvelgiant į pateikiant prašymą dėl laikinųjų apsaugos priemonių susiklosčiusias faktines aplinkybes, kaip jos išdėstytos prašyme. Nagrinėtu atveju Komisijos sprendime buvo numatyta, jog nacionalinėms institucijoms apskaičiuojant susigrąžintiną sumą turi būti laikomasi specifinės metodologijos, kurią turėjo nustatyti teisės aktų leidėjas. Tačiau, aptariamoms pagalbos gavėjui pateikiant prašymą sustabdyti minėto sprendimo vykdymą, teisėkūros darbai buvo pasiekę tik įstatymo projekto stadiją, ir šis projektas galėjo būti pakeistas per debatus parlamente, ir dėl to dar nebuvo galutinio teisinio pagrindo, reglamentuojančio susigrąžinimo procedūrą. Taigi prašymas taikyti laikinąsias apsaugos priemones buvo pripažintas pateiktu per anksti.

Laikinąsias apsaugos priemones taikantis teisėjas kelis kartus nagrinėjo klausimus dėl tariamai didelės ir nepataisomos finansinės žalos. Minėtoje Nutartyje *United Phosphorus prieš Komisiją* ieškovės patirtą žalą, t. y. rinkos dalių ir klientų praradimą, jis pripažino visiškai finansine, patikslindamas, jog negrįžtamo šios ieškovės rinkos dalių pasikeitimo rizika negali būti prilyginta visiškam rinkos išnykimui ir gali pateisinti prašomą laikinąją priemonę tik tuomet, jei rinkos dalis, kuri galbūt bus prarasta negrįžtamai, yra pakankamai didelė, be kita ko, atsižvelgiant į grupės, kuriai priklauso suinteresuotoji įmonė, požymius. Dėl grupės koncepcijos 2009 m. sausio 15 d. Nutartyje *Ziegler prieš Komisiją* (T-199/08 R, neskelbiama Rinkinyje, pateiktas apeliacinis skundas) jis atsižvelgė į ekonominį ryšį tarp bendrovių, priklausančių šimtus glaudžiai susijusių ir bendrų interesų turinčių bendrovių vienijančiam tinklui.

Viešųjų pirkimų procedūros ir atrankos klausimais 2009 m. sausio 23 d. Nutartis *Unity OSG FZE prieš Tarybą ir EUPOL Afghanistan* (T-511/08 R, neskelbiama Rinkinyje) bei minėta Nutartis *TerreStar Europe prieš Komisiją* leido teismo pirmininkui patvirtinti naujausias teismo praktikos tendencijas³⁶, nusprendžiant, jog dėl „galimybės laimėti konkursą“ praradimo patirtą žalą galima įvertinti ekonominiu dydžiu, o šis dydis gali atitikti reikalavimą visiškai atlyginti patirtą žalą. Taigi jis atmetė argumentą, kad tokia žala yra nepataisoma, nes jos neįmanoma įvertinti.

Galiausiai minėta byla *Sniace prieš Komisiją* buvo susijusi su prašymu sustabdyti sprendimo, kuriuo Komisija nurodė nacionalinėms institucijoms susigrąžinti iš įmonės gavėjos neteisėta pripažintą valstybės pagalbą, vykdymą. Laikinąsias apsaugos priemones taikantis teisėjas patvirtino teismo praktiką, pagal kurią prašyme dėl laikinųjų apsaugos priemonių ieškovas, be kita ko, pasiremdamas finansine situacija, privalo įrodyti, kad teisių gynimo priemonės, kurias jam suteikia taikytina nacionalinė teisė siekiant pasipriešinti nedelsiamam ginčijamos valstybės pagalbos susigrąžinimui, neleidžia jam išvengti didelės ir nepataisomos žalos. Ši teismo praktika dėl akivaizdaus atitinkamų atvejų lygiagretumo buvo pritaikyta 2009 m. birželio 8 d. Pirmosios instancijos teismo pirmininko nutartyje *Dover prieš Parlamentą* (T-149/09 R, neskelbiama Rinkinyje) ir minėtoje Nutartyje *Biofrescos prieš Komisiją*. Bylose, kuriose priimtose šios nutartys, prašymai dėl laikinųjų apsaugos priemonių buvo susiję su nepagrįstai Europos Parlamento deputatui išmokėtų parlamentinių

³⁶ 2008 m. balandžio 25 d. Pirmosios instancijos teismo pirmininko nutartis *Vakakis prieš Komisiją* (T-41/08 R, neskelbiama Rinkinyje).

priemokų susigrąžinimu, kai Parlamentas turėjo pradėti išieškojimo procedūrą nacionaliniame teisme, bei su Komisijos sprendimu, kuriuo nacionalinėms institucijoms nurodyta išieškoti tam tikros įmonės mokėtinus importo muitus. Laikinąsias apsaugos priemonės taikantis teisėjas padarė išvadą dėl skubos nebuvimo, nes nebuvo duomenų, jog ieškovams prieinamos vidaus teisių gynimo priemonės neleidžia išvengti žalos, dėl kurios nuogąstaujama.

B – Bendrojo Teismo sudėtis

(2009 m. spalio 7 d. vyresniškumo tvarka)

Pirmoje eilėje iš kairės į dešinę:

Kolegijų pirmininkės I. Wiszniewska-Białecka ir M. E. Martins Ribeiro; kolegijų pirmininkai M. Vilaras ir J. Azizi; Bendrojo Teismo pirmininkas M. Jaeger; kolegijų pirmininkai A. W. H. Meij, N. J. Forwood ir O. Czúcz; kolegijos pirmininkė I. Pelikánová.

Antroje eilėje iš kairės į dešinę

Teisėjai N. Wahl ir S. Papasavvas; teisėjos K. Jürimäe ir E. Cremona; teisėjai F. Dehousse ir V. Vadapalas; teisėja I. Labucka; teisėjai E. Moavero Milanesi ir M. Prek.

Trečioje eilėje iš kairės į dešinę:

Kancleris E. Coulon; teisėjai H. Kanninen, S. Frimodt Nielsen, S. Soldevila Fragoso, V. Ciucă, T. Tchihev, A. Ditttrich, L. Truchot, K. O'Higgins, J. Schwarcz.

1. Bendrojo Teismo nariai

(pagal pareigybių užėmimo datą)

Marc Jaeger

gimė 1954 m.; advokatas; *attaché de Justice*, deleguotas prie generalinio prokuroro; Liuksemburgo apygardos teismo (*tribunal d'arrondissement*) teisėjas, pirmininko pavaduotojas; Liuksemburgo universitetinio centro (*Centre universitaire de Luxembourg*) dėstytojas; deleguotas teisėjas, teisės referentas Teisingumo Teisme nuo 1986 m.; Bendrojo Teismo teisėjas nuo 1996 m. liepos 11 d.; Bendrojo Teismo pirmininkas nuo 2007 m. rugsėjo 17 dienos.

Virpi Tiili

gimė 1942 m.; Helsinkio universiteto teisės mokslų daktarė; Helsinkio universiteto civilinės ir komercinės teisės dėstytoja asistentė; Suomijos centrinių prekybos rūmų Teisės reikalų ir prekybos politikos skyriaus direktorė; Suomijos vartotojų teisių gynimo tarnybos generalinė direktorė; kelių vyriausybės komitetų ir delegacijų narė, tarp jų – Vaistų reklamos priežiūros tarybos pirmininkė (1988–1990 m.); Vartotojų reikalų tarybos narė (1990–1994 m.), Konkurencijos tarybos narė (1991–1994 m.) ir *Nordic Intellectual Property Law Review* redakcinės kolegijos narė (1982–1990 m.); Pirmosios instancijos teismo teisėja nuo 1995 m. sausio 18 d. iki 2009 m. spalio 6 dienos.

Josef Azizi

gimė 1948 m.; Vienos universiteto teisės mokslų daktaras, socialinių ir ekonomikos mokslų diplomantas; Vienos ekonomikos mokslų universiteto, Vienos universiteto Teisės fakulteto ir kelių kitų universitetų asistentas ir dėstytojas; Vienos universiteto Teisės fakulteto garbės profesorius; Federalinės kanceliarijos *ministerialrat* ir skyriaus vedėjas; Europos Tarybos Teisinio bendradarbiavimo koordinacinio komiteto (CDCJ) narys; atstovas *ad litem Verfassungsgerichtshof* (Konstitucinis Teismas) teisminėse procedūrose dėl federalinių įstatymų konstitucingumo kontrolės; koordinadorius, atsakingas už Austrijos federalinės teisės derinimą su Bendrijos teise; Bendrojo Teismo teisėjas nuo 1995 m. sausio 18 dienos.

Arjen W. H. Meij

gimė 1944 m.; Nyderlandų Aukščiausiojo Teismo teisėjas (1996 m.); *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Prekybos ir pramonės administracinis teismas) teisėjas ir pirmininko pavaduotojas (1986 m.); Apeliacinio socialinės apsaugos teismo pakaitinis teisėjas ir Teisminės muitų tarifų komisijos pakaitinis narys; teisės referentas Europos Bendrijų Teisingumo Teisme (1980 m.); Groningeno universiteto Teisės fakulteto Europos teisės dėstytojas bei *University of Michigan Law School* mokslo darbuotojas; Amsterdamo prekybos rūmų tarptautinio sekretoriato narys (1970 m.); Bendrojo Teismo teisėjas nuo 1998 m. rugsėjo 17 dienos.

Mihalis Vilaras

gimė 1950 m.; advokatas (1974–1980 m.); Europos Bendrijų Komisijos Teisės skyriaus nacionalinis ekspertas, vėliau – V generalinio direktorato (Užimtumas, pramoniniai ryšiai, socialiniai reikalai) vyriausiasis administratorius; Valstybės Tarybos jaunesnysis pareigūnas, jaunesnysis narys, o nuo 1999 m. – narys; Graikijos aukščiausiojo specialiojo teismo asocijuotasis narys; Graikijos centrinio įstatymų projektų rengimo komiteto narys (1996–1998 m.); Graikijos vyriausybės generalinio sekretoriato Teisės skyriaus vedėjas; Bendrojo Teismo teisėjas nuo 1998 m. rugsėjo 17 dienos.

Nicholas James Forwood

gimė 1948 m.; 1969 m. baigė bakalauro studijas Kembridžo universitete, 1973 m. gavo šio universiteto magistro laipsnį (mechanikos mokslai ir teisė); 1970 m. priimtas į Anglijos advokatūrą, vėliau vertėsi advokato praktika Londone (1971–1999 m.) ir Briuselyje (1979–1999 m.); 1981 m. priimtas į Airijos advokatūrą; 1987 m. paskirtas *Queen's Counsel*; 1998 m. paskirtas *Middle Temple benchers*; Anglijos ir Velso advokatūrų atstovas Europos Sąjungos advokatūrų taryboje (CCBE) bei CCBE nuolatinės delegacijos prie Teisingumo Teismo pirmininkas (1995–1999 m.); *World Trade Law Association* ir *European Maritime Law Organization* biuro narys (1993–2002 m.); Bendrojo Teismo teisėjas nuo 1999 m. gruodžio 15 dienos.

Maria Eugénia Martins de Nazaré Ribeiro

gimė 1956 m.; studijavo Lisabonoje, Briuselyje ir Strasbūre; *advogada* Portugalijoje ir Briuselyje; nepriklausoma tyrinėtoja *Institut d'études européennes de l'université libre de Bruxelles* (Briuselio laisvojo universiteto Europos studijų institutas); teisės referentė Teisingumo Teismo teisėjo iš Portugalijos J. C. Moitinho de Almeida kabinete (1986–2000 m.), vėliau – teisės referentė Pirmosios instancijos teismo pirmininko B. Vestendorff kabinete (2000–2003 m.); Bendrojo Teismo teisėja nuo 2003 m. kovo 31 dienos.

Franklin Dehousse

gimė 1959 m.; teisės diplomas (Lježo universitetas, 1981 m.); aspirantas (*Fonds national de la recherche scientifique*, 1985–1989 m.); Atstovų Rūmų patarėjas teisės klausimais (1981–1990 m.); teisės mokslų daktaras (Strasbūro universitetas, 1990 m.); dėstytojas (Lježo ir Strasbūro universitetui, Europos koledžas, *Institut royal supérieur de Défense*, *Université de Montesquieu*, Bordo; Paryžiaus universitetų *Collège Michel Servet*, *Notre-Dame de la Paix* fakultetai Namure); užsienio reikalų ministro specialusis atstovas (1995–1999 m.); Karališkojo tarptautinių santykių instituto Europos studijų direktorius (1998–2003 m.); Valstybės Tarybos *assesseur* (2001–2003 m.); Europos Komisijos konsultantas (1990–2003 m.); *Observatoire Internet* narys (2001–2003 m.); Bendrojo Teismo teisėjas nuo 2003 m. spalio 7 dienos.

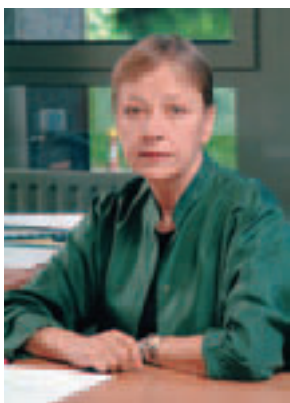

Ena Cremona

gimė 1936 m.; Maltos karališkojo universiteto kalbų studijų diplomas (1955 m.); Maltos karališkojo universiteto teisės mokslų daktarė (1958 m.); Maltos advokatūros narė nuo 1959 m.; Nacionalinės moterų tarybos patarėja teisės klausimais (1964–1979 m.); Viešosios tarnybos komisijos narė (1987–1989 m.); *Lombard Bank Ltd* (Malta) valdybos narė, valstybės, kaip akcininkės, atstovė (1987–1993 m.); Rinkimų komisijos narė nuo 1993 m.; Maltos karališkojo universiteto Teisės fakulteto tarybos daktaro disertacijoms ginti narė; Europos Komisijos prieš rasizmą ir netoleranciją (ECRI) narė (2003–2004 m.); Bendrojo Teismo teisėja nuo 2004 m. gegužės 12 dienos.

Ottó Czucz

gimė 1946 m.; Segedo universiteto teisės mokslų daktaras (1971 m.); Darbo ministerijos administratorius (1971–1974 m.); Segedo universiteto asistentas ir dėstytojas (1974–1989 m.), Teisės fakulteto dekanas (1989–1990 m.), prorektorius (1992–1997 m.); advokatas; Nacionalinio pensijų draudimo prezidiumo narys; Europos socialinės apsaugos instituto pirmininko pavaduotojas (1998–2002 m.); Tarptautinės socialinės apsaugos asociacijos Mokslo tarybos narys; Konstitucinio Teismo teisėjas (1998–2004 m.); Bendrojo Teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 12 dienos.

Irena Wiszniewska-Białecka

gimė 1947 m.; Varšuvos universiteto teisės studijų diplomas (1965–1969 m.); Lenkijos mokslų akademijos Teisės mokslų instituto tyrinėtoja (asistentė, docentė, profesorė) (1969–2004 m.); Makso Planko užsienio ir tarptautinės patentų teisės, autorių teisių ir konkurencijos teisės instituto Miunchene tyrinėtoja (AvH fondo stipendija, 1985–1986 m.); advokatė (1992–2000 m.); Vyriausiojo administracinio teismo teisėja (2001–2004 m.); Bendrojo Teismo teisėja nuo 2004 m. gegužės 12 dienos.

Irena Pelikánová

gimė 1949 m.; teisės mokslų daktarė, Prahos Karolio universiteto Teisės fakulteto ekonominės teisės asistentė (iki 1989 m.), vėliau – mokslų daktarė, verslo teisės profesorė (nuo 1993 m.); Vertybinių popierių komisijos valdybos narė (1999–2002 m.); advokatė; Čekijos vyriausybės Teisės aktų leidybos tarybos narė (1998–2004 m.); Bendrojo Teismo teisėja nuo 2004 m. gegužės 12 dienos.

Daniel Šváby

gimė 1951 m.; teisės mokslų daktaras (Bratislavos universitetas); Bratislavos pirmosios instancijos teismo teisėjas; Bratislavos apeliacinio teismo civilinių bylų teisėjas ir pirmininko pavaduotojas; Teisės instituto prie Teisingumo ministerijos Civilinės ir šeimos teisės skyriaus narys; Aukščiausiojo Teismo Komercinių bylų skyriaus pakaitinis teisėjas; Europos žmogaus teisių komisijos (Strasbūras) narys; Konstitucinio Teismo teisėjas (2000–2004 m.); Pirmosios instancijos teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 12 d. iki 2009 m. spalio 6 dienos.

Vilenas Vadapalas

gimė 1954 m.; teisės mokslų daktaras (Maskvos universitetas); habilituotas teisės mokslų daktaras (Varšuvos universitetas); Vilniaus universiteto profesorius; dėstė tarptautinę teisę (nuo 1981 m.), žmogaus teises (nuo 1991 m.) ir Europos Sąjungos teisę (nuo 2000 m.); Vyriausybės patarėjas užsienio reikalų klausimais (1991–1993 m.); Derybų dėl stojimo į Europos Sąjungą delegacijos koordinacinės grupės narys; Europos teisės departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinis direktorius (1997–2004 m.); Vilniaus universiteto Europos Sąjungos teisės dėstytojas, Jean Monnet Europos Sąjungos teisės katedros vedėjas; Lietuvos Europos Sąjungos studijų asociacijos pirmininkas; Seimo ekspertų grupės Konstitucijos pataisoms, reikalingoms dėl stojimo į ES, pranešėjas; Tarptautinės teisininkų komisijos narys (nuo 2003 m. balandžio mėn.); Bendrojo Teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 12 dienos.

Küllike Jürimäe

gimė 1962 m.; Tartu universiteto teisės studijų diplomas (1981–1986 m.); Respublikos prokuroro padėjėja Taline (1986–1991 m.); baigė Estijos diplomatijos mokyklą (1991–1992 m.); Prekybos ir pramonės rūmų patarėja teisės klausimais (1991–1993 m.) ir generalinė patarėja (1992–1993 m.); Talino apeliacinio teismo teisėja (1993–2004 m.); Padujos ir Notingemo universitetų žmogaus teisių ir demokratizacijos *European Master* diplomas (2002–2003 m.); Bendrojo Teismo teisėja nuo 2004 m. gegužės 12 dienos.

Ingrida Labucka

gimė 1963 m.; Latvijos universiteto teisės mokslų diplomas (1986 m.); Vidaus reikalų ministerijos inspektorė Kirovo regionui ir Rygos miestui (1986–1989 m.); Rygos apylinkės teismo teisėja (1990–1994 m.); advokatė (1994–1998 m. bei nuo 1999 m. liepos mėn. iki 2000 m. gegužės mėn.); teisingumo ministrė (nuo 1998 m. lapkričio mėn. iki 1999 m. liepos mėn. bei nuo 2000 m. gegužės mėn. iki 2002 m. spalio mėn.); Nuolatinio arbitražo teismo Hagoje narė (2001–2004 m.); Seimo narė (2002–2004 m.); Bendrojo Teismo teisėja nuo 2004 m. gegužės 12 dienos.

Savvas S. Papasavvas

gimė 1969 m.; studijavo Atėnų universitete (1991 m. *Ptychion*); viešosios teisės trečiosios pakopos studijos (DEA) Paryžiaus II universitete (1992 m.) ir studijos Ekso-Marselio III universitete (1995 m. teisės mokslų daktaro diplomas); priimtas į Kipro advokatūrą, Nikosijos advokatūros narys nuo 1993 m.; Kipro universiteto dėstytojas (1997–2002 m.), konstitucinės teisės dėstytojas nuo 2002 m. rugsėjo mėn.; Europos viešosios teisės centro tyrinėtojas (2001–2002 m.); Bendrojo Teismo teisėjas nuo 2004 m. gegužės 12 dienos.

Enzo Moavero Milanesi

gimė 1954 m.; teisės daktaras (*La Sapienza* universitetas, Roma); studijavo Bendrijos teisę (Europos koledžas, Briugė); priimtas į advokatūrą, vertėsi advokato praktika (1978–1983 m.); Bendrijos teisės dėstytojas Romos *La Sapienza* universitete (1993–1996 m.), Romos *Luiss* universitete (1993–1996 m. ir 2002–2006 m.) ir Milano *Bocconi* universitete (1996–2000 m.); Italijos Ministro Pirmininko patarėjas Bendrijos klausimais (1993–1995 m.); Europos Komisijos pareigūnas: teisės patarėjas, vėliau – pirmininko pavaduotojo kabineto vadovas (1989–1992 m.), Komisijos nario, atsakingo už vidaus rinką (1995–1999 m.) ir konkurenciją (1999 m.), kabineto vedėjas, direktorius Konkurencijos generaliniame direktorate (2000–2002 m.), Europos Komisijos generalinio sekretoriaus pavaduotojas (2002–2005 m.), Europos politinių patarėjų biuro generalinis direktorius (2006 m.); Bendrojo Teismo teisėjas nuo 2006 m. gegužės 3 dienos.

Nils Wahl

gimė 1961 m.; Stokholmo universiteto teisės aukštojo mokslo diplomas (1987 m.); Stokholmo universiteto teisės mokslų daktaras (1995 m.); Jean Monnet Europos teisės katedros asocijuotasis dėstytojas (docentas) ir vedėjas (1995 m.); Stokholmo universiteto Europos teisės dėstytojas (2001 m.); advokato padėjėjas (1987–1989 m.); Mokymo fondo generalinis direktorius (1993–2004 m.); Švedijos *Nätverket för europarättslig forskning* (Bendrijos teisės studijų asociacija) pirmininkas (2001–2006 m.); *Rådet för konkurrensfrågor* (Konkurencijos teisės taryba) narys (2001–2006 m.); *Hovrätten över Skåne och Blekinge* (Apeliacinis teismas) pavaduojantis teisėjas (2005 m.); Bendrojo Teismo teisėjas nuo 2006 m. spalio 7 dienos.

Miro Prek

gimė 1965 m.; teisės diplomas (1989 m.); priimtas į advokatūrą (1994 m.); įvairios užduotys ir pareigos valstybės tarnyboje, didžiąją laiko dalį – vyriausybės teisės aktų leidimo biure (valstybės sekretoriaus pavaduotojas ir direktoriaus pavaduotojas, Europos teisės ir lyginamosios teisės departamento vadovas) bei Europos reikalų biure (valstybės sekretoriaus pavaduotojas); Derybų dėl asociacijos sutarties sudarymo grupės narys (1994–1996 m.) bei Derybų dėl stojimo į Europos Sąjungą grupės narys, atsakingas už teisės klausimus (1998–2003 m.); advokatas; atsakingas už teisės derinimo su Europos teisės aktais ir Europos integracijos projektus daugiausia Vakarų Balkanuose; Europos Bendrijų Teisingumo Teismo skyriaus vadovas (2004–2006 m.); Bendrojo Teismo teisėjas nuo 2006 m. spalio 7 dienos.

Teodor Tchipev

gimė 1940 m.; teisės studijos Sofijos *St. Kliment Ohridski* universitete (1961 m.); teisės daktaras (1977 m.); advokatas (1963–1964 m.); teisininkas valstybinėje tarptautinio kelių transporto įmonėje (1964–1973 m.); Bulgarijos mokslų akademijos Teisės instituto mokslo darbuotojas (1973–1988 m.); civilinio proceso teisės dėstytojas Sofijos *St. Kliment Ohridski* universiteto Teisės fakultete (1988–1991 m.); arbitras Pramonės ir prekybos rūmų arbitražo teisme (1988–2006 m.); Konstitucinio Teismo teisėjas (1991–1994 m.); asocijuotasis profesorius *Paissij Hilendarski* universitete, Plovdive (2001 m. vasario mėn.–2006 m.); teisingumo ministras (1994–1995 m.); civilinio proceso teisės dėstytojas Naujajame Bulgarijos universitete Sofijoje (1995–2006 m.); Bendrojo Teismo teisėjas nuo 2007 m. sausio 12 dienos.

Valeriu M. Ciucă

gimė 1960 m.; teisės diplomas (1984 m.), teisės daktaras (1997 m.) (*Alexandru Ioan Cuza* universitetas Jasuose); Sučavos pirmosios instancijos teismo teisėjas (1984–1989 m.); Jasų karinio tribunolo teisėjas (1989–1990 m.); profesorius *Alexandru Ioan Cuza* universitete Jasuose (1990–2006 m.); stipendija specializuotis privatinės teisės srityje Reno universitete (1991–1992 m.); dėstytojas *Petre Andrei* universitete Jasuose (1999–2002 m.); lektorius *Littoral Côte d'Opale* universitete (LAB. RII) (2006 m.); Bendrojo Teismo teisėjas nuo 2007 m. sausio 12 dienos.

Alfred Dittrich

gimė 1950 m.; studijavo teisę Erlangeno-Niurnbergo universitete (1970–1975 m.); *Rechtsreferendar* Niurnbergo aukštesniajame apygardos teisme (1975–1978 m.); Federalinės ekonomikos ministerijos administratorius (1978–1982 m.); Vokietijos Federacinės Respublikos nuolatinės atstovybės prie Europos Bendrijų administratorius (1982 m.); Federalinės ekonomikos ministerijos administratorius, atsakingas už Bendrijos ir konkurencijos teisės klausimus (1983–1992 m.); Teisingumo ministerijos departamento „Europos Sąjungos teisė“ vadovas (1992–2007 m.); Vokietijos delegacijos Tarybos darbo grupėje „Teisingumo Teismas“ vadovas; Federalinės vyriausybės atstovas daugelyje Europos Bendrijų Teisingumo Teismo nagrinėjamų bylų; Bendrojo Teismo teisėjas nuo 2007 m. rugsėjo 17 dienos.

Santiago Soldevila Frago

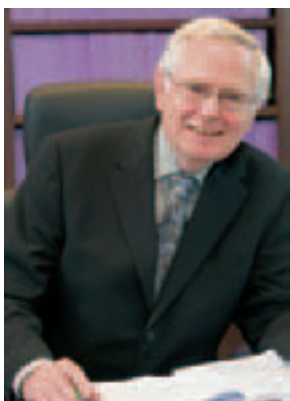
gimė 1960 m.; Barcelonos autonominio universiteto teisės diplomas (1983 m.); teisėjas (1985 m.); nuo 1992 m. administracinių ginčų kolegijos teisėjas Kanarų salų Aukščiausiąjame Teisingumo Teisme, Tenerifės Santa Kruse (1992 m. ir 1993 m.) ir *Audiencia Nacional* (Madridas, 1998 m. gegužės mėn.–2007 m. rugpjūčio mėn.), kur nagrinėjo bylas, susijusias su mokesčiais (PVM), Ūkio ministerijos bendraisiais norminiais teisės aktais ir sprendimais dėl valstybės pagalbos ar valdžios institucijų finansinės atsakomybės, taip pat bylas, susijusias su bet koku centrinių ekonomikos reguliavimo institucijų susitarimu bankininkystės, biržų, energetikos, draudimo ir konkurencijos srityse; Konstitucinio Teismo teisėjas (1993–1998 m.); Bendrojo Teismo teisėjas nuo 2007 m. rugsėjo 17 dienos.

Laurent Truchot

gimė 1962 m.; Paryžiaus politikos mokslų instituto diplomą (1984 m.); baigė *École nationale de la magistrature* (Nacionalinė teisėjų mokykla) (1986–1988 m.); Marselio apygardos teismo teisėjas (nuo 1988 m. sausio mėn. iki 1990 m. sausio mėn.); teisėjas, deleguotas į Teisingumo ministerijos Civilinių bylų direktoratą (nuo 1990 m. sausio mėn. iki 1992 m. birželio mėn.); Ekonomikos, finansų ir pramonės ministerijos Generalinio konkurencijos, vartotojų ir sukčiavimo prevencijos direktorato skyriaus vadovo pavaduotojas, vėliau – skyriaus vadovas (nuo 1992 m. birželio mėn. iki 1994 m. rugsėjo mėn.); teisingumo ministro patarėjas techniniais klausimais (nuo 1994 m. rugsėjo mėn. iki 1995 m. gegužės mėn.); Nimo apygardos teismo teisėjas (nuo 1995 m. gegužės mėn. iki 1996 m. gegužės mėn.); teisės referentas Teisingumo Teismo generalinio advokato P. Léger kabinete (nuo 1996 m. gegužės mėn. iki 2001 m. gruodžio mėn.); Kasacinio teismo *conseiller référendaire* (teisėjas) (nuo 2001 m. gruodžio mėn. iki 2007 m. rugpjūčio mėn.); Bendrojo Teismo teisėjas nuo 2007 m. rugsėjo 17 dienos.

Sten Frimodt Nielsen

gimė 1963 m.; Kopenhagos universiteto teisės diplomą (1988 m.); Užsienio reikalų ministerijos pareigūnas (1988–1991 m.); tarptautinės ir Europos teisės dėstytojas Kopenhagos universitete (1988–1991 m.); Danijos nuolatinės atstovybės prie Jungtinių Tautų ambasados Niujorke sekretorius (1991–1994 m.); Užsienio reikalų ministerijos Teisės skyriaus pareigūnas (1994–1995 m.); Kopenhagos universiteto asocijuotasis profesorius (1995 m.); Ministro Pirmininko patarėjas, vėliau – pagrindinis patarėjas (1995–1998 m.); Danijos nuolatinės atstovybės prie Europos Sąjungos ministras patarėjas (1998–2001 m.); Ministro Pirmininko specialusis patarėjas teisės klausimais (2001–2002 m.); Ministro Pirmininko patarėjas teisės klausimais ir skyriaus vadovas (nuo 2002 m. kovo mėn. iki 2004 m. liepos mėn.); valstybės sekretoriaus pavaduotojas ir Ministro Pirmininko patarėjas teisės klausimais (nuo 2004 m. rugpjūčio mėn. iki 2007 m. rugpjūčio mėn.); Bendrojo Teismo teisėjas nuo 2007 m. rugsėjo 17 dienos.

Kevin O'Higgins

gimė 1946 m.; studijavo Limeriko *Crescent* koledže, *Clongowes Wood* koledže, Dublino *University* koledže (bakalauro laipsnis ir Europos Bendrijų teisės diplomą) ir *Kings Inns*; priimtas į Airijos advokatūrą 1968 m.; baristeris (1968–1982 m.); *Senior Counsel* (Airijos *Inner Bar*, 1982–1986 m.); *Circuit court* (Apygardos teismas) teisėjas (1986–1997 m.); Airijos *High Court* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjas (1997–2008 m.); *Kings Inns bencher*; Airijos atstovas Europos teisėjų konsultacinėje taryboje (2000–2008 m.); Bendrojo Teismo teisėjas nuo 2008 m. rugsėjo 15 dienos.

Heikki Kanninen

gimė 1952 m.; Helsinkio aukštųjų komercijos studijų mokyklos diplomas ir Helsinkio universiteto Teisės fakulteto diplomas; teisės referentas Suomijos aukščiausiąjame administraciniame teisme; Teisinės apsaugos reformos viešosios administracijos srityje komiteto generalinis sekretorius; Aukščiausiojo administracinio teismo vyriausiasis administratorius; Administracinės teisenos reformos komiteto generalinis sekretorius, Teisingumo ministerijos Teisės aktų leidybos direktorato patarėjas; ELPA teismo kanclerio pavaduotojas; teisės referentas Europos Bendrijų Teisingumo Teisme; Vyriausiojo administracinio teismo teisėjas (1998–2005 m.); Pabėgėlių skundų komisijos narys; Suomijos teisminių institucijų tobulinimo komiteto pirmininko pavaduotojas; Tarnautojų teismo teisėjas nuo 2005 m. spalio 6 d. iki 2009 m. spalio 6 d.; Bendrojo Teismo teisėjas nuo 2009 m. spalio 7 dienos.

Juraj Schwarcz

gimė 1952 m.; teisės mokslų daktaras (*Comenius* universitetas Bratislavoje, 1979 m.); įmonės patarėjas teisės klausimais (1975–1990 m.); kancleris, atsakingas už prekybos registrą prie Košicės miesto teismo (1991 m.); Košicės miesto teismo teisėjas (1992 m. sausio mėn.–spalio mėn.); Košicės apygardos teismo teisėjas ir kolegijos pirmininkas (1992 m. lapkričio mėn.–2009 m.); Slovakijos Respublikos Aukščiausiojo Teismo komercinių bylų deleguotasis teisėjas (2004 m. spalio mėn.–2005 m. rugsėjo mėn.); Košicės apygardos teismo komercinių bylų kolegijos pirmininkas (2005 m. spalio mėn.–2009 m. rugsėjo mėn.); Košicės P. J. Šafárik universiteto Komercinės ir ekonominės teisės departamento nepriklausomas narys (1997–2009 m.); Teismų akademijos dėstytojų korpuso nepriklausomas narys (2005–2009 m.); Bendrojo Teismo teisėjas nuo 2009 m. spalio 7 dienos.

Emmanuel Coulon

gimė 1968 m.; studijavo teisę (Paryžiaus *Panthéon-Assas* universitetas); administravimo studijos (*Paris-Dauphine* universitetas); Europos koledžas (1992 m.); išlaikė stojamąjį egzaminą į Regioninį Paryžiaus advokatų rengimo centrą; Briuselio advokatūros išduotas teisės verstis advokato veikla liudijimas; vertimasis advokato veikla Briuselyje; atvirojo Europos Bendrijų Komisijos konkurso laimėtojas; Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo referentas (pirmininko A. Saggio kabinetas 1996–1998 m.; pirmininko B. Vesterdorf kabinetas, 1998–2002 m.); Pirmosios instancijos teismo pirmininko kabineto vedėjas (2003–2005 m.); Bendrojo Teismo kancleris nuo 2005 m. spalio 6 dienos.

2. Bendrojo Teismo sudėties pasikeitimai 2009 m.

2009 m. spalio 6 d. iškilmingas posėdis

2009 m. vasario 25 d. ir 2009 m. liepos 8 d. sprendimais laikotarpiui nuo 2009 m. rugsėjo 1 d. iki 2010 m. rugpjūčio 31 d., atsistatydinus Virpi Tiili, Bendrojo Teismo teisėju paskirtas Heikki Kanninen, o laikotarpiui nuo 2009 m. spalio 7 d. iki 2010 m. rugpjūčio 31 d., atsistatydinus Daniel Šváby, – Juraj Schwarcz.

3. Vyresniškumo tvarka

Nuo 2009 m. sausio 1 d. iki spalio 6 d.

Bendrojo Teismo pirmininkas M. JAEGER
Kolegijos pirmininkė V. TIILI
Kolegijos pirmininkas J. AZIZI
Kolegijos pirmininkas A. W. H. MEIJ
Kolegijos pirmininkas M. VILARAS
Kolegijos pirmininkas N. J. FORWOOD
Kolegijos pirmininkė M. E. MARTINS RIBEIRO
Kolegijos pirmininkas O. CZÚCZ
Kolegijos pirmininkė I. PELIKÁNOVÁ
Teisėjas F. DEHOUSSE
Teisėja E. CREMONA
Teisėja I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA
Teisėjas D. ŠVÁBY
Teisėjas V. VADAPALAS
Teisėja K. JÜRIMÄE
Teisėja I. LABUCKA
Teisėjas S. PAPASAVVAS
Teisėjas E. MOAVERO MILANESI
Teisėjas N. WAHL
Teisėjas M. PREK
Teisėjas T. TCHIEV
Teisėjas V. CIUCĂ
Teisėjas A. DITTRICH
Teisėjas S. SOLDEVILA FRAGOSO
Teisėjas L. TRUCHOT
Teisėjas S. FRIMODT NIELSEN
Teisėjas K. O'HIGGINS

Kancleris E. COULON

Nuo 2009 m. spalio 7 d. iki gruodžio 31 d.

Bendrojo Teismo pirmininkas M. JAEGER
Kolegijos pirmininkas J. AZIZI
Kolegijos pirmininkas A. W. H. MEIJ
Kolegijos pirmininkas M. VILARAS
Kolegijos pirmininkas N. J. FORWOOD
Kolegijos pirmininkė M. E. MARTINS RIBEIRO
Kolegijos pirmininkas O. CZÚCZ
Kolegijos pirmininkė
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA
Kolegijos pirmininkė I. PELIKÁNOVÁ
Teisėjas F. DEHOUSSE
Teisėja E. CREMONA
Teisėjas V. VADAPALAS
Teisėja K. JÜRIMÄE
Teisėja I. LABUCKA
Teisėjas S. PAPASAVVAS
Teisėjas E. MOAVERO MILANESI
Teisėjas N. WAHL
Teisėjas M. PREK
Teisėjas T. TCHIEV
Teisėjas V. CIUCĂ
Teisėjas A. DITTRICH
Teisėjas S. SOLDEVILA FRAGOSO
Teisėjas L. TRUCHOT
Teisėjas S. FRIMODT NIELSEN
Teisėjas K. O'HIGGINS
Teisėjas H. KANNINEN
Teisėjas J. SCHWARCZ

Kancleris E. COULON

4. Buvę Pirmosios instancijos teismo nariai

Edward David Alexander Ogilvy (1989–1992 m.)
Yeraris Christos (1989–1992 m.)
Da Cruz Vilaça José Luis (1989–1995 m.), pirmininkas nuo 1989 m. iki 1995 metų
Biancarelli Jacques (1989–1995 m.)
Barrington Donal Patrick Michael (1989–1996 m.)
Schintgen Romain Alphonse (1989–1996 m.)
Kirschner Heinrich (1989–1997 m.)
Saggio Antonio (1989–1998 m.), pirmininkas nuo 1995 m. iki 1998 metų
Briët Cornelis Paulus (1989–1998 m.)
Lenaerts Koen (1989–2003 m.)
Vesterdorf Bo (1989–2007 m.), pirmininkas nuo 1998 m. iki 2007 metų
García-Valdecasas y Fernández Rafael (1989–2007 m.)
Kalogeropoulos Andreas (1992–1998 m.)
Bellamy Christopher William (1992–1999 m.)
Potocki André (1995–2001 m.)
Gens de Moura Ramos Rui Manuel (1995–2003 m.)
Lindh Pernilla (1995–2006 m.)
Tiili Virpi (1995–2009 m.)
Cooke John D. (1996–2008 m.)
Pirrung Jörg (1997–2007 m.)
Mengozzi Paolo (1998–2006 m.)
Legal Hubert (2001–2007 m.)
Trstenjak Verica (2004–2006 m.)
Šváby Daniel (2004–2009 m.)

Pirmininkai

Da Cruz Vilaça José Luis (1989–1995 m.)
Saggio Antonio (1995–1998 m.)
Vesterdorf Bo (1998–2007 m.)

Kancleris

Jung Hans (1989–2005 m.)

C – Bendrojo Teismo teisminės veiklos statistika

Bendra Bendrojo Teismo veikla

1. Gautos, baigtos, nagrinėjamos bylos (2005–2009)

Gautos bylos

2. Procedūrų pobūdis (2005–2009)
3. Ieškinių rūšys (2005–2009)
4. Ieškinio dalykas (2005–2009)

Baigtos bylos

5. Procedūrų pobūdis (2005–2009)
6. Ieškinio dalykas (2009)
7. Ieškinio dalykas (2005–2009) (sprendimai ir nutartys)
8. Teismo sudėtys (2005–2009)
9. Proceso trukmė mėnesiais (2005–2009) (sprendimai ir nutartys)

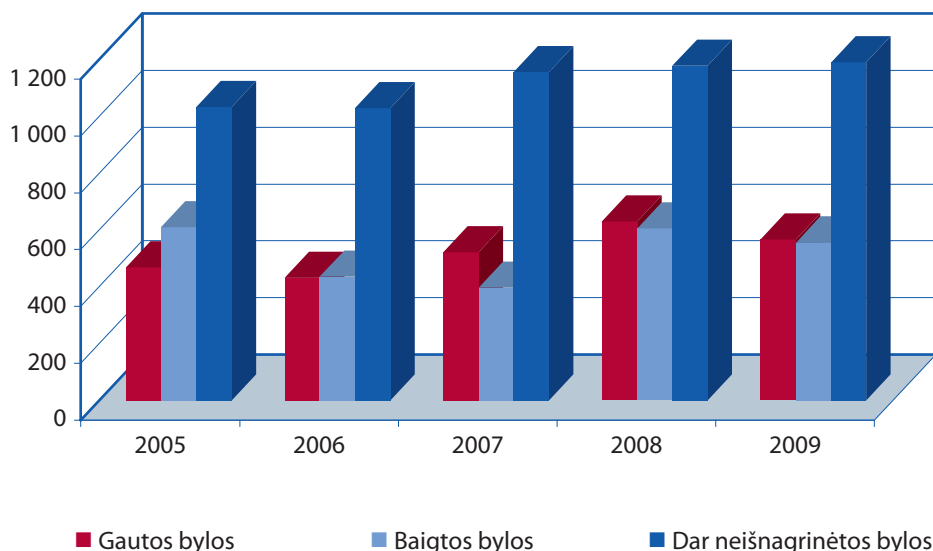
Gruodžio 31 d. nagrinėjamos bylos

10. Procedūrų pobūdis (2005–2009)
11. Ieškinio dalykas (2005–2009)
12. Teismo sudėtys (2005–2009)

Kita

13. Prašymai dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo (2005–2009)
14. Pagreitintos procedūros (2005–2009)
15. Teisingumo Teisme apskūsti Bendrojo Teismo sprendimai (1989–2009)
16. Apeliacinių skundų paskirstymas Teisingumo Teisme pagal procedūrų pobūdį (2005–2009)
17. Apeliacinių skundų nagrinėjimo Teisingumo Teisme rezultatai (2009) (sprendimai ir nutartys)
18. Apeliacinių skundų nagrinėjimo Teisingumo Teisme rezultatai (2005–2009) (sprendimai ir nutartys)
19. Bendra raida (1989–2009) (gautos, baigtos, nagrinėjamos bylos)

1. *Bendrieji Bendrojo Teismo veiklos duomenys – Gautos, baigtos, dar neišnagrinėtos bylos (2005–2009)¹*

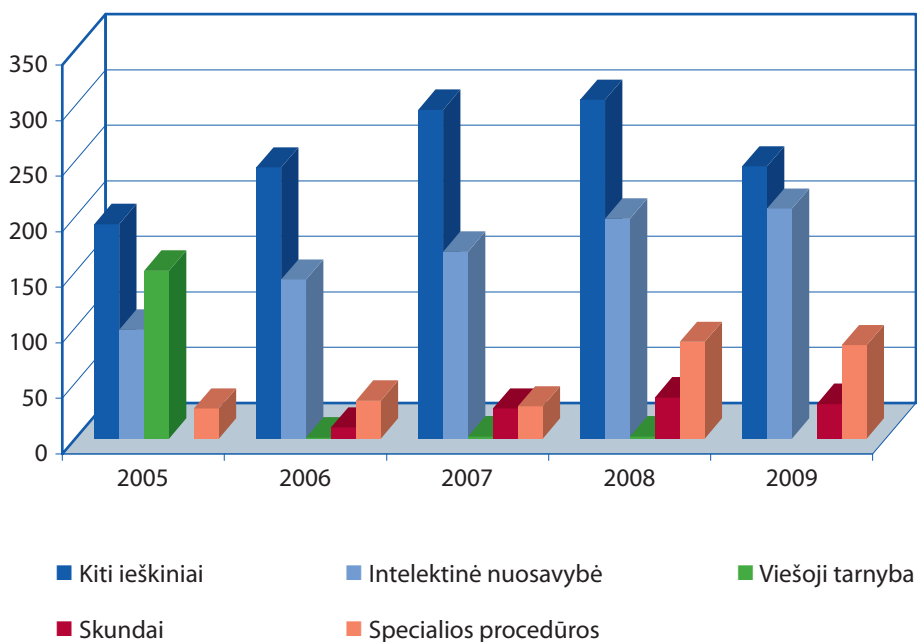

	2005	2006	2007	2008	2009
Gautos bylos	469	432	522	629	568
Baigtos bylos	610	436	397	605	555
Dar neišnagrinėtos bylos	1 033	1 029	1 154	1 178	1 191

¹ Išskyrus atvejus, kai nurodyta kitaip, šioje lentelėje bei kituose puslapiuose pateikiamose lentelėse atsižvelgta ir į specialias procedūras.

Specialiomis procedūromis laikomi: sprendimo už akių panaikinimas (Teisingumo Teismo statuto 41 straipsnis, Bendrojo Teismo procedūros reglamento 122 straipsnis), procesas pagal trečiojo asmens skundą (Teisingumo Teismo statuto 42 straipsnis, Bendrojo Teismo procedūros reglamento 123 straipsnis), sprendimo peržiūrėjimas (Teisingumo Teismo statuto 44 straipsnis, Bendrojo Teismo procedūros reglamento 125 straipsnis), sprendimo išaiškinimas (Teisingumo Teismo statuto 43 straipsnis, Bendrojo Teismo procedūros reglamento 129 straipsnis), atlygintinų išlaidų nustatymas (Bendrojo Teismo procedūros reglamento 92 straipsnis), nemokamos teisinės pagalbos suteikimas (Bendrojo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnis), sprendimo ištaisymas (Bendrojo Teismo procedūros reglamento 84 straipsnis).

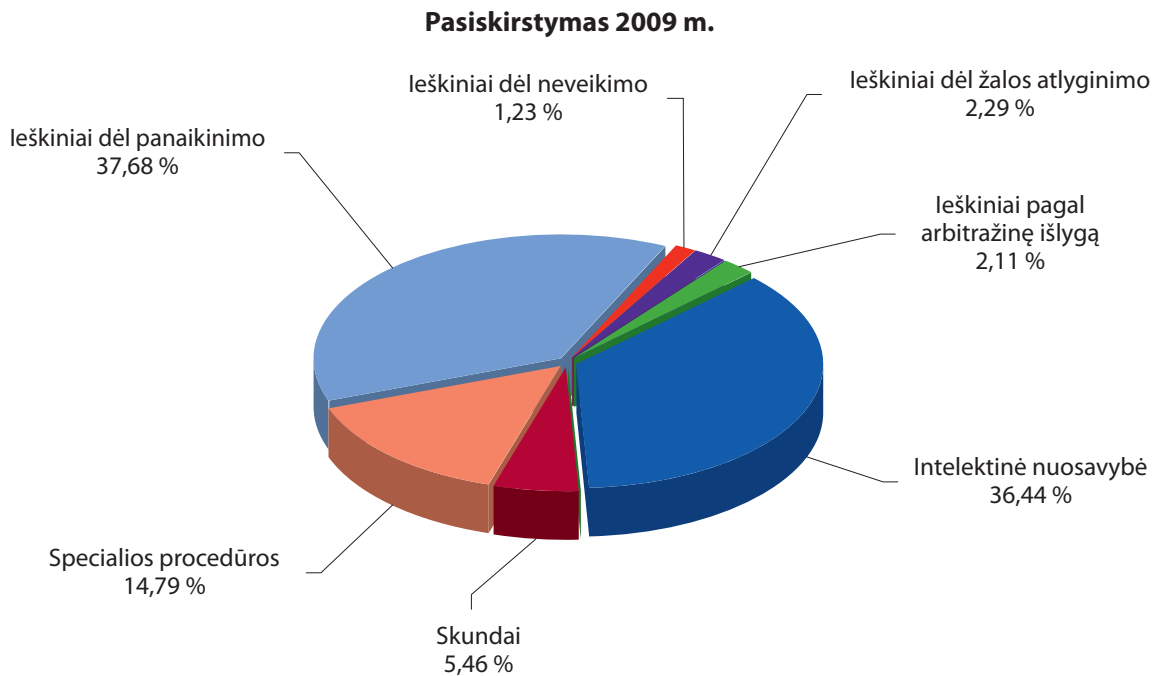
2. *Gautos bylos – Procedūrų pobūdis (2005–2009)*¹

	2005	2006	2007	2008	2009
Kiti ieškiniai	193	244	296	305	246
Intelektinė nuosavybė	98	143	168	198	207
Viešoji tarnyba	151	1	2	2	
Skundai		10	27	37	31
Specialios procedūros	27	34	29	87	84
Iš viso	469	432	522	629	568

¹ Šioje lentelėje ir kituose puslapiuose pateikiamose lentelėse „kiti ieškiniai“ reiškia visus tiesioginius ieškinius, išskyrus Europos Sąjungos pareigūnų ir tarnautojų ieškinius ir ieškinius intelektinės nuosavybės srityje.

3. *Gautos bylos – ieškinių rūšys (2005–2009)*

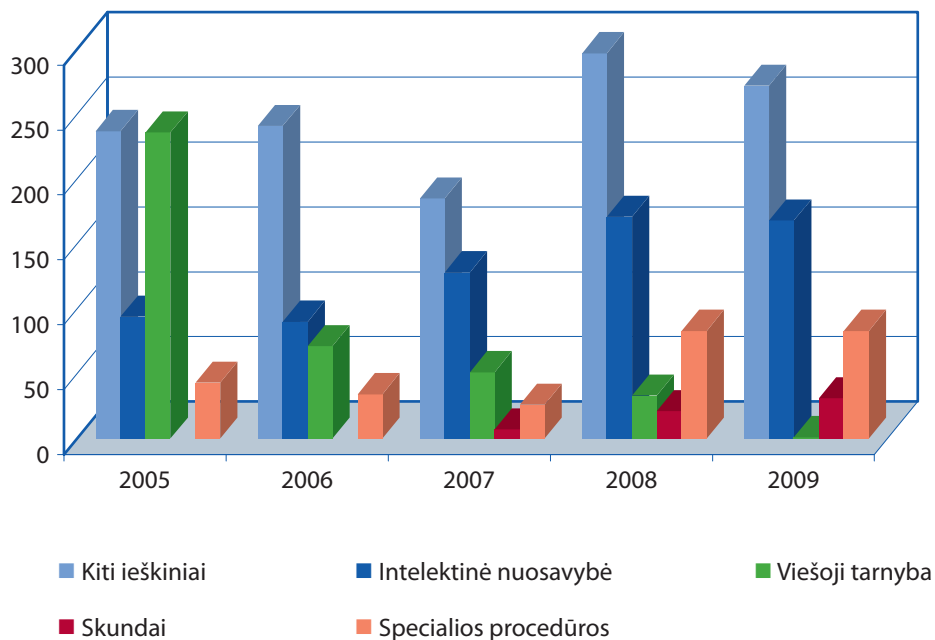
	2005	2006	2007	2008	2009
Ieškiniai dėl panaikinimo	160	223	249	269	214
Ieškiniai dėl neveikimo	9	4	12	9	7
Ieškiniai dėl žalos atlyginimo	16	8	27	15	13
Ieškiniai pagal arbitražinę išlygą	8	9	8	12	12
Intelektinė nuosavybė	98	143	168	198	207
Viešoji tarnyba	151	1	2	2	
Skundai		10	27	37	31
Specialios procedūros	27	34	29	87	84
Iš viso	469	432	522	629	568

4. *Gautos bylos – ieškinio dalykas (2005–2009)*

	2005	2006	2007	2008	2009
Aplinka ir vartotojai	18	21	41	14	7
Arbitražinė išlyga	2	3	1	12	12
Bendra užsienio ir saugumo politika		5	12	6	7
Bendrasis muitų tarifas		2	1		
Bendrijų biudžetas			2		1
Bendrijų nuosavi ištekliai	2				
Ekonominė ir pinigų politika	1	2			
Energetika		1			2
Įmonių teisė	12	11	10	30	23
Institucinė teisė	28	15	28	43	47
Intelektinė nuosavybė	98	145	168	198	207
Įsisteigimo laisvė				1	
Išorės santykiai	2	2	1	2	5
Konkurencija	40	81	62	71	39
Kultūra		3	1	2	1
Laisvas asmenų judėjimas	2	4	4	1	1
Laisvas prekių judėjimas			1	1	1
Laisvė teikti paslaugas		1		3	4
Mokesčiai		1	2		
Mokslo tyrimai, informacija, švietimas, statistika	9	5	10	1	6
Muitų sąjunga	2		4	1	5
Naujų valstybių įstojimas					1
Prekybos politika	5	18	9	10	8
Regioninė politika	12	16	18	7	6
Socialinė politika	9	3	5	3	2
Teisės aktų derinimas			1		
Teisingumas ir vidaus reikalai	1		3	3	2
Transportas		1	4	1	
Valstybės pagalba	25	28	37	55	46
Žemės ūkis	21	18	34	14	18
Žuvininkystės politika	2		5	23	1
Iš viso pagal EB sutartį / SESV¹	291	386	464	502	452
Iš viso pagal AP sutartį				1	
Iš viso pagal AE sutartį		1			
Pareigūnų tarnybos nuostatai	151	11	29	39	32
Specialios procedūros	27	34	29	87	84
IŠ VISO BENDRAI	469	432	522	629	568

¹ 2009 m. gruodžio 1 d. įsigaliojus Lisabonos sutarčiai Europos bendrijos steigimo sutartis tapo Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV).

5. Baigtos bylos – Procedūrų pobūdis (2005–2009)

	2005	2006	2007	2008	2009
Kiti ieškiniai	237	241	185	297	272
Intelektinė nuosavybė	94	90	128	171	168
Viešoji tarnyba	236	71	51	33	1
Skundai			7	21	31
Specialios procedūros	43	34	26	83	83
Iš viso	610	436	397	605	555

6. Baigtos bylos – ieškinio dalykas (2009)

	Sprendimai	Nutartys	Iš viso
Aplinka ir vartotojai	10	12	22
Arbitražinė išlyga	2	3	5
Bendra užsienio ir saugumo politika	6	2	8
Energetika	1		1
Įmonių teisė	4	8	12
Institucinė teisė	3	24	27
Intelektinė nuosavybė	127	42	169
Konkurencija	21	10	31
Kultūra	1	1	2
Laisvas asmenų judėjimas		1	1
Laisvas prekių judėjimas		1	1
Laisvė teikti paslaugas		2	2
Mokslo tyrimai, informacija, švietimas, statistika	3	1	4
Muitų sąjunga	10		10
Naujų valstybių įstojimas		1	1
Prekybos politika	6		6
Regioninė politika	1	2	3
Socialinė politika	3	3	6
Teisingumas ir vidaus reikalai		3	3
Valstybės pagalba	56	14	70
Žemės ūkis	15	23	38
Žuvininkystės politika	1	16	17
Iš viso pagal EB sutartį / SESV¹	270	169	439
Iš viso pagal AE sutartį		1	1
Pareigūnų tarnybos nuostatai	21	11	32
Specialios procedūros	1	82	83
IŠ VISO BENDRAI	292	263	555

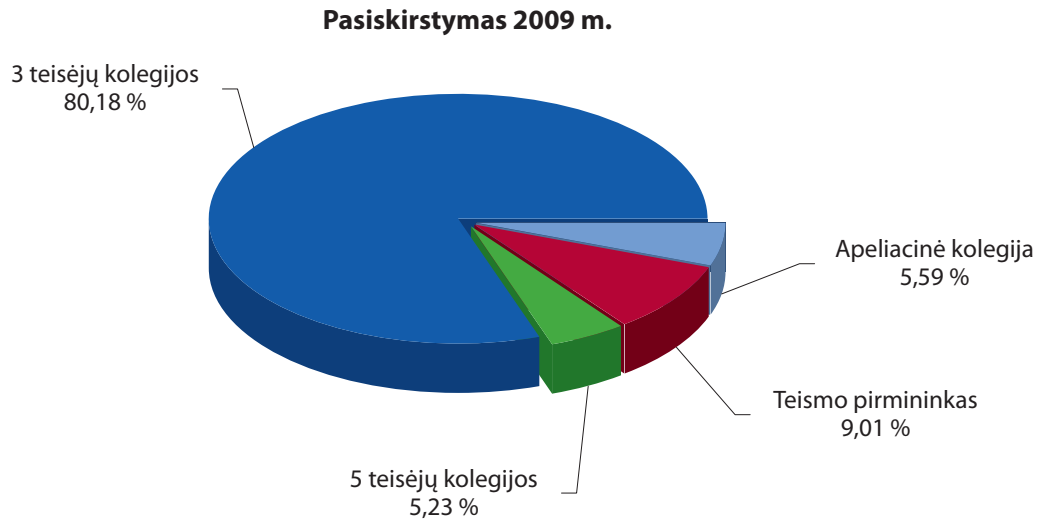
¹ 2009 m. gruodžio 1 d. įsigaliojus Lisabonos sutarčiai Europos bendrijos steigimo sutartis tapo Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV).

7. *Baigtos bylos – ieškinio dalykas (2005–2009)* (sprendimai ir nutartys)

	2005	2006	2007	2008	2009
Aplinka ir vartotojai	19	19	15	28	22
Arbitražinė išlyga	1		1	3	5
Asociacija su užjūrio šalimis ir teritorijomis	4	2			
Bendra užsienio ir saugumo politika	5	4	3	6	8
Bendrasis muitų tarifas			1	3	
Bendrijų biudžetas			1		
Bendrijų nuosavi ištekliai		2			
Ekonominė ir pinigų politika		1	1	1	
Energetika		3	1		1
Įmonių teisė	6	6	6	24	12
Institucinė teisė	35	14	17	36	27
Intelektinė nuosavybė	94	91	129	171	169
Įsisteigimo laisvė	1			1	
Išorės santykiai	11	5	4	2	
Konkurencija	35	42	38	31	31
Kultūra				2	2
Laisvas asmenų judėjimas	1	4	4	2	1
Laisvas prekių judėjimas	1			2	1
Laisvė teikti paslaugas			1		2
Mokesčiai		1		2	
Mokslo tyrimai, informacija, švietimas, statistika	1	3	10	10	4
Muitų sąjunga	7	2	2	3	10
Naujų valstybių įstojimas		1			1
Prekybos politika	7	13	4	12	6
Regioninė politika	4	7	6	42	3
Socialinė politika	6	5	3	3	6
Teisės aktų derinimas			1	1	
Teisingumas ir vidaus reikalai	1		2	1	3
Transportas	1	2	1	3	
Valstybės pagalba	53	54	36	37	70
Žemės ūkis	34	25	11	38	38
Žuvininkystės politika	2	24	4	4	17
Iš viso pagal EB sutartį / SESV¹	329	330	302	468	439
Iš viso pagal AP sutartį	1	1	10		
Iš viso pagal AE sutartį	1		1		1
Pareigūnų tarnybos nuostatai	236	71	58	54	32
Specialios procedūros	43	34	26	83	83
IŠ VISO BENDRAI	610	436	397	605	555

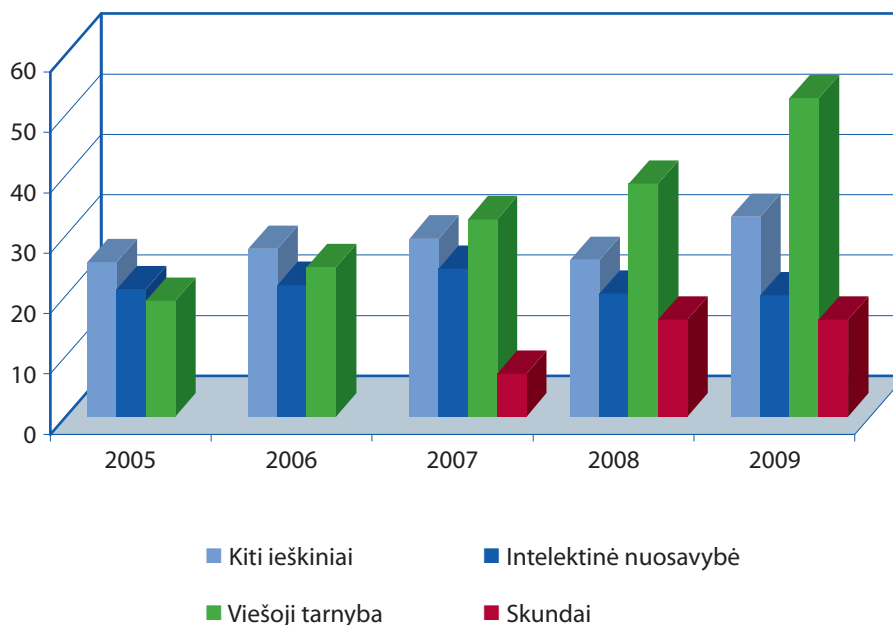
¹ 2009 m. gruodžio 1 d. įsigaliojus Lisabonos sutarčiai Europos bendrijos steigimo sutartis tapo Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV).

8. Baigtos bylos – Teismo sudėtys (2005–2009)

	2005			2006			2007			2008			2009		
	Sprendimai	Nutartys	Iš viso	Sprendimai	Nutartys	Iš viso	Sprendimai	Nutartys	Iš viso	Sprendimai	Nutartys	Iš viso	Sprendimai	Nutartys	Iš viso
Didžioji kolegija	6		6				2		2						
Apeliacinė kolegija							3	4	7	16	10	26	20	11	31
Teismo pirmininkas		25	25		19	19		16	16		52	52		50	50
5 teisėjų kolegijos	28	34	62	22	33	55	44	8	52	15	2	17	27	2	29
3 teisėjų kolegijos	181	329	510	198	157	355	196	122	318	228	282	510	245	200	445
Vienas teisėjas	7		7	7		7	2		2						
Iš viso	222	388	610	227	209	436	247	150	397	259	346	605	292	263	555

9. *Baigtos bylos – Proceso trukmė mėnesiais (2005–2009)¹* (sprendimai ir nutartys)

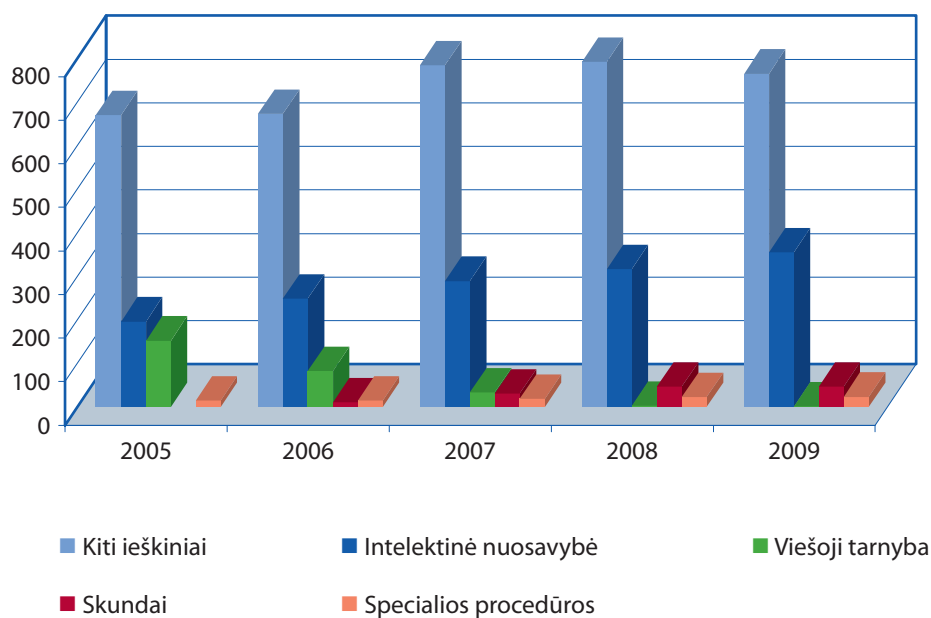

	2005	2006	2007	2008	2009
Kiti ieškiniai	25,6	27,8	29,5	26,0	33,1
Intelektinė nuosavybė	21,1	21,8	24,5	20,4	20,1
Viešojo tarnyba	19,2	24,8	32,7	38,6	52,8
Skundai			7,1	16,1	16,1

¹ Apskaičiuojant vidutinę proceso trukmę neatsižvelgta į bylas, kuriose priimtas tarpinis sprendimas, specialias procedūras, Teisingumo Teismo perduotas bylas persikirsčius kompetenciją tarp jo bei Pirmosios instancijos teismo (dabar – Bendrasis Teismas) ir į pastarojo teismo perduotas bylas pradėjus veikti Tarnautojų teismui.

Trukmė nurodyta mėnesiais ir dešimtosiomis mėnesio dalimis.

10. Gruodžio 31 d. dar neišnagrinėtos bylos – Procedūrų pobūdis (2005–2009)

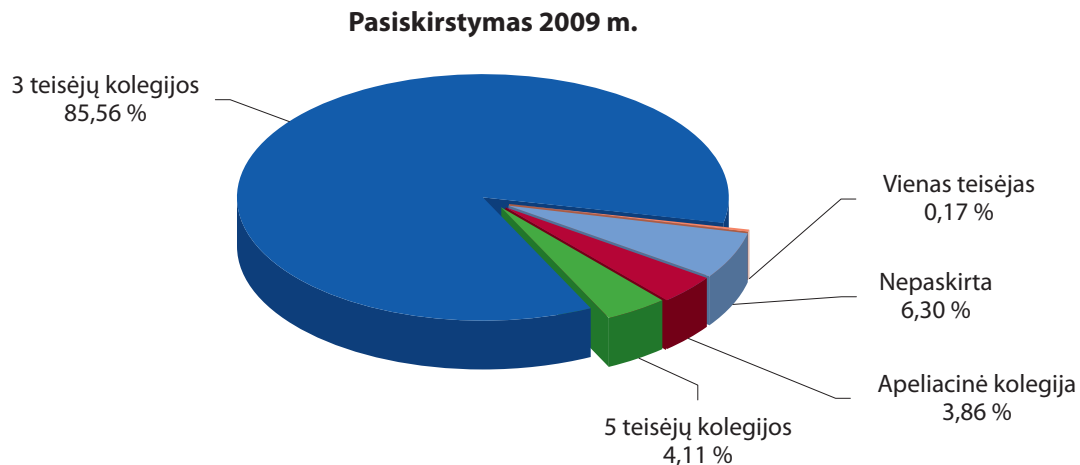
	2005	2006	2007	2008	2009
Kiti ieškiniai	670	673	784	792	766
Intelektinė nuosavybė	196	249	289	316	355
Viešoji tarnyba	152	82	33	2	1
Skundai		10	30	46	46
Specialios procedūros	15	15	18	22	23
Iš viso	1 033	1 029	1 154	1 178	1 191

11. Gruodžio 31 d. dar neišnagrinėtos bylos – ieškinio dalykas (2005–2009)

	2005	2006	2007	2008	2009
Aplinka ir vartotojai	43	44	70	56	40
Arbitražinė išlyga	1	3	3	12	20
Asociacija su užjūrio šalimis ir teritorijomis	2				
Bendra užsienio ir saugumo politika	8	9	18	18	17
Bendrasis muitų tarifas	1	3	3		
Bendrijų biudžetas			1	1	2
Bendrijų nuosavi ištekliai	2				
Ekonominė ir pinigų politika	1	2	1		
Energetika	4	2	1	1	2
Įmonių teisė	16	23	27	33	45
Institucinė teisė	42	43	54	61	81
Intelektinė nuosavybė	197	251	290	317	355
Išorės santykiai	9	6	3	3	8
Konkurencija	134	173	197	236	244
Kultūra		3	4	4	3
Laisvas asmenų judėjimas	2	3	3	2	2
Laisvas prekių judėjimas			1		
Laisvė teikti paslaugas		1		3	5
Mokesčiai			2		
Mokslo tyrimai, informacija, švietimas, statistika	16	18	18	9	10
Muitų sąjunga	13	11	13	11	6
Naujų valstybių įstojimas	1				
Prekybos politika	23	28	33	31	33
Regioninė politika	27	36	48	13	16
Socialinė politika	9	7	9	9	5
Teisės aktų derinimas	1	1	1		
Teisingumas ir vidaus reikalai			1	3	2
Transportas	2	1	4	2	2
Valstybės pagalba	190	164	165	184	160
Žemės ūkis	82	74	97	73	53
Žuvininkystės politika	28	4	5	24	8
Iš viso pagal EB sutartį / SESV¹	854	910	1 072	1 106	1 119
Iš viso pagal AP sutartį	11	10		1	1
Iš viso pagal AE sutartį	1	2	1	1	
Pareigūnų tarnybos nuostatai	152	92	63	48	48
Specialios procedūros	15	15	18	22	23
IŠ VISO BENDRAI	1 033	1 029	1 154	1 178	1 191

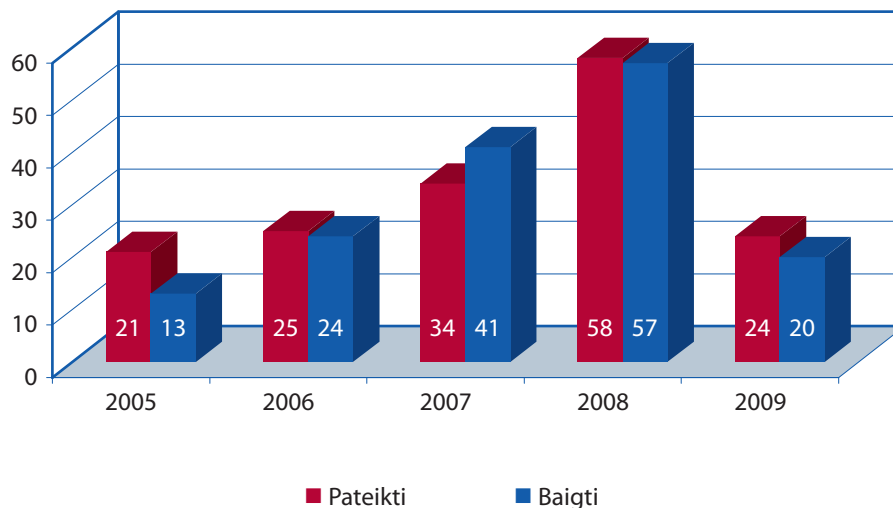
¹ 2009 m. gruodžio 1 d. įsigaliojus Lisabonos sutarčiai Europos bendrijos steigimo sutartis tapo Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV).

12. Gruodžio 31 d. dar neišnagrinėtos bylos – Teismo sudėtys (2005–2009)

	2005	2006	2007	2008	2009
Didžioji kolegija	1	2			
Apeliacinė kolegija		10	30	46	46
Teismo pirmininkas		1			
5 teisėjų kolegijos	146	117	75	67	49
3 teisėjų kolegijos	846	825	971	975	1 019
Vienas teisėjas	4	2			2
Nepaskirta	36	72	78	90	75
Iš viso	1 033	1 029	1 154	1 178	1 191

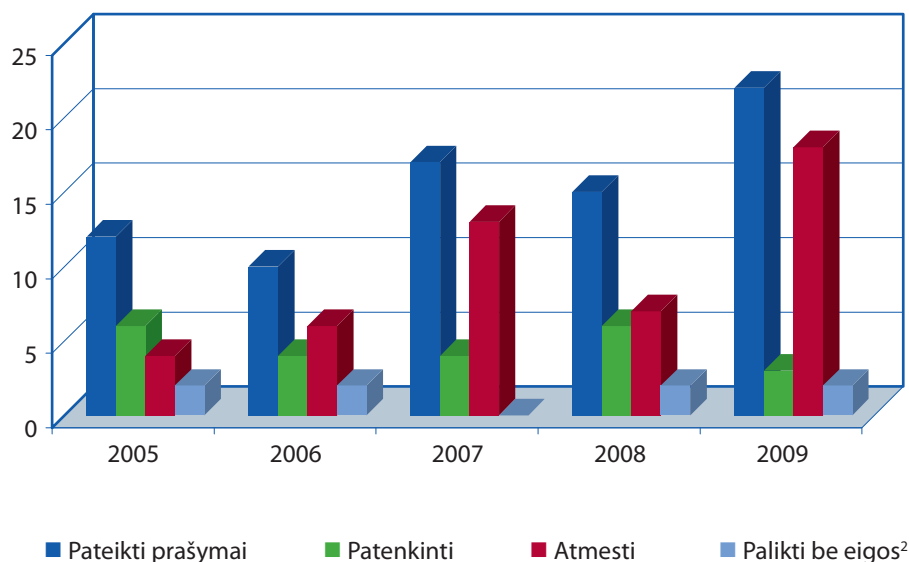
13. Kita – Prašymai dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo (2005–2009)

Pasiskirstymas 2009 m.

	Pateikti prašymai	Išnagrinėti prašymai	Sprendimo esmė		
			Netenkinti	Tenkinti	Išbraukti iš registro / Nereikia priimti sprendimo
Žemės ūkis	1	1	1		
Valstybės pagalba	1	2	2		
Arbitražinė išlyga	2	1	1		
Konkurencija	5	6	4		2
Įmonių teisė	2	1	1		
Institucinė teisė	4	3	2		1
Aplinka ir vartotojai	5	3	2	1	
Laisvas asmenų judėjimas	1	1			1
Laisvė teikti paslaugas	1	1	1		
Muitų sąjunga	2	1	1		
Iš viso	24	20	15	1	4

14. Kita – Pagreitinios procedūros (2005–2009)¹

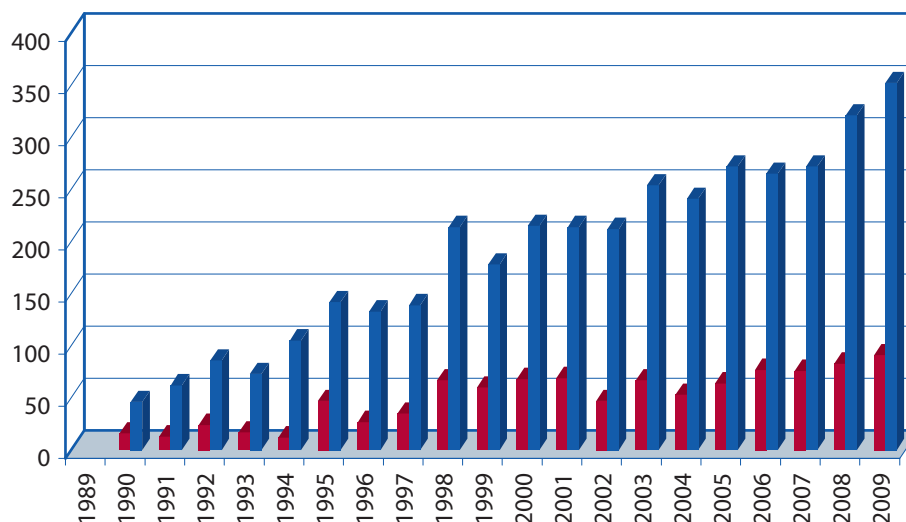

	2005				2006				2007				2008				2009			
	Pateikti prašymai	Sprendimo esmė			Pateikti prašymai	Sprendimo esmė			Pateikti prašymai	Sprendimo esmė			Pateikti prašymai	Sprendimo esmė			Pateikti prašymai	Sprendimo esmė		
		Patenkinti	Atmesti	Palikti be eigos ²		Patenkinti	Atmesti	Palikti be eigos ²		Patenkinti	Atmesti	Palikti be eigos ²		Patenkinti	Atmesti	Palikti be eigos ²		Patenkinti	Atmesti	Palikti be eigos ²
Žemės ūkis	2				2	1	3						1				2	3		
Valstybės pagalba					1				1	2			1	1						
Arbitražinė išlyga													1		1					
Konkurencija	2	3	2		4	2	2		1	1			1	1			2	2		
Įmonių teisė	3	2	1	1					1				3	1	3		2	2		
Institucinė teisė	1		1						1	1			3	2	1		5	5		
Aplinka ir vartotojai	2	1		1	3	1	1		7	1	7						2	1	1	
Laisvė teikti paslaugas																	1	1		
Prekybos politika									2	1				1			2	2		
Bendra užsienio ir saugumo politika									3	2	1		4	4			5	1	2	1
Procedūra																	1	1		
Mokslo tyrimai, informacija, švietimas, statistika									1	1										
Bendrijų nuosavi ištekliai	2							2												
Pareigūnų tarnybos nuostatai													1					1		
Iš viso	12	6	4	2	10	4	6	2	17	4	13	0	15	6	7	2	22	3	18	2

¹ Byla gali būti sprendžiama pagreitinata procedūra vadovaujantis Procedūros reglamento 76a straipsniu. Ši nuostata taikoma nuo 2001 m. vasario 1 d.

² Palikti be eigos kategorijai priskiriami atvejai, kai atsiimtas prašymas, atsisakyta ieškinio arba kai ieškinyš išspręstas nutartimi dar prieš prašymo dėl pagreitinios procedūros nagrinėjimą.

15. Kita – Teisingumo Teismui apskūsti Bendrojo Teismo sprendimai (1989–2009)

■ Apskūstų sprendimų skaičius

■ Bendras galimų apskūsti sprendimų skaičius¹

	Apskūstų sprendimų skaičius	Bendras galimų apskūsti sprendimų skaičius ¹	Apskūstų sprendimų procentinė išraiška
1989			
1990	16	46	35 %
1991	13	62	21 %
1992	24	86	28 %
1993	17	73	23 %
1994	12	105	11 %
1995	47	142	33 %
1996	27	133	20 %
1997	35	139	25 %
1998	67	214	31 %
1999	60	178	34 %
2000	68	215	32 %
2001	69	214	32 %
2002	47	212	22 %
2003	67	254	26 %
2004	53	241	22 %
2005	64	272	24 %
2006	77	265	29 %
2007	76	272	28 %
2008	83	321	26 %
2009	91	352	26 %

¹ Galimi apskūsti sprendimai – sprendimai ir nutartys dėl nepriimtino, dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, dėl nereikalingumo priimti sprendimą ir dėl prašymo leisti įstoti į bylą atmetimo, kurių apskundimo terminas pasibaigė arba kurie buvo apskūsti.

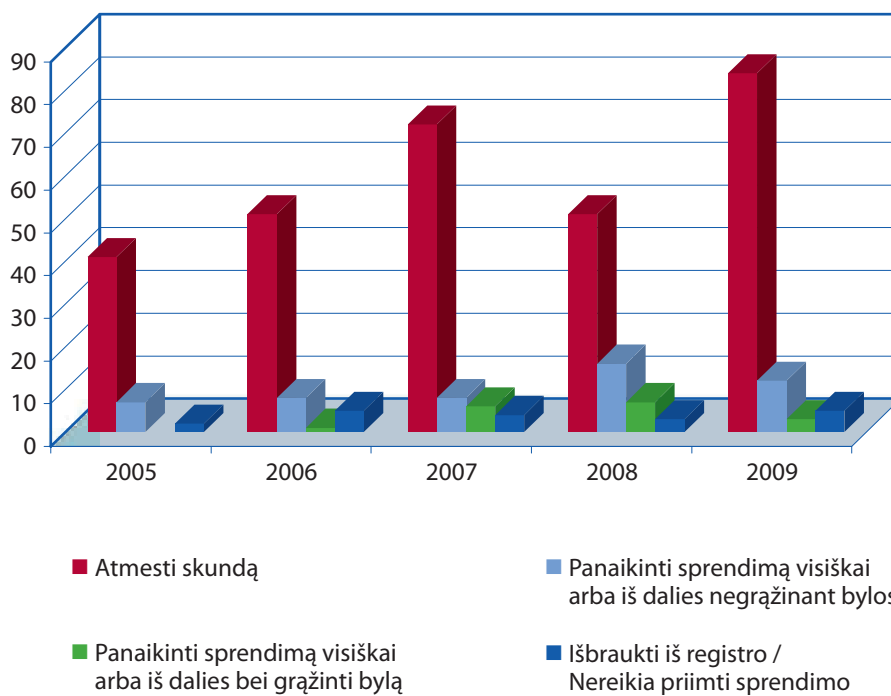
16. Kita – Teisingumo Teismui pateiktų apeliacinių skundų pasiskirstymas pagal procedūros pobūdį (2005–2009)

	2005			2006			2007			2008			2009		
	Skundai	Galimi apskųsti sprendimai	Skundai %	Skundai	Galimi apskųsti sprendimai	Skundai %	Skundai	Galimi apskųsti sprendimai	Skundai %	Skundai	Galimi apskųsti sprendimai	Skundai %	Skundai	Galimi apskųsti sprendimai	Skundai %
Kiti ieškiniai	37	120	31 %	46	146	32 %	52	163	32 %	51	190	27 %	65	201	32 %
Intelektinė nuosavybė	16	71	23 %	18	59	31 %	14	63	22 %	23	100	23 %	25	148	17 %
Viešojoji tarnyba	11	81	14 %	13	60	22 %	10	46	22 %	9	31	29 %	1	3	33 %
Iš viso	64	272	24 %	77	265	29 %	76	272	28 %	83	321	26 %	91	352	26 %

17. Kita – Apeliacinių skundų nagrinėjimo Teisingumo Teisme rezultatai (2009) (sprendimai ir nutartys)

	Atmesti skundą	Panaikinti sprendimą visiškai arba iš dalies negrąžinant bylos	Panaikinti sprendimą visiškai arba iš dalies bei grąžinti bylą	Išbraukti iš registro / Nereikia priimti sprendimo	Iš viso
Valstybės pagalba	4		2		6
Konkurencija	18	4	1		23
Įmonių teisė	1				1
Institucinė teisė	19	1			20
Aplinka ir vartotojai	8			3	11
Laisvas prekių judėjimas	2				2
Prekybos politika	1	1			2
Bendra užsienio ir saugumo politika		2		1	3
Regioninė politika	1	2			3
Bendrijos teisės principai	1				1
Intelektinė nuosavybė	19	2		1	22
Išorės santykiai	1				1
Bendrijų nuosavi ištekliai	1				1
Pareigūnų tarnybos nuostatai	8				8
Iš viso	84	12	3	5	104

18. Kita – Apeliacinių skundų nagrinėjimo Teisingumo Teisme rezultatai (2005–2009) (sprendimai ir nutartys)

	2005	2006	2007	2008	2009
Atmesti skundą	41	51	72	51	84
Panaikinti sprendimą visiškai arba iš dalies negrąžinant bylos	7	8	8	16	12
Panaikinti sprendimą visiškai arba iš dalies bei grąžinti bylą		1	6	7	3
Išbraukti iš registro / Nereikia priimti sprendimo	2	5	4	3	5
Iš viso	50	65	90	77	104

19. Kita – Raida (1989–2009)**Gautos, baigtos, dar neišnagrinėtos bylos**

	Gautos bylos¹	Baigtos bylos²	Gruodžio 31 d. dar neišnagrinėtos bylos
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1 117
1998	238	348	1 007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1 174
2005	469	610	1 033
2006	432	436	1 029
2007	522	397	1 154
2008	629	605	1 178
2009	568	555	1 191
Iš viso	7 975	6 784	

¹ 1989 m. naujai sukuriamam Pirmosios instancijos teismui (dabar – Bendrasis Teismas) Teisingumo Teismas perdavė 153 bylas.

1993 m. pirmą kartą išplėtus šio teismo kompetenciją, Teisingumo Teismas jam perdavė 451 bylą.

1994 m. antrą kartą išplėtus šio teismo kompetenciją, Teisingumo Teismas jam perdavė 14 bylų.

2004–2005 m. trečią kartą išplėtus šio teismo kompetenciją, Teisingumo Teismas jam perdavė 25 bylas.

² 2005–2006 m. Pirmosios instancijos teismas (dabar – Bendrasis Teismas) perdavė 118 bylų naujai sukuriamam Tarnautojų teismui.

III skyrius

Tarnautojų teismas

A – Tarnautojų teismo veikla 2009 m.

Parengė teismo pirmininkas Paul Mahoney

1. Iš 2008 m. Tarnautojų teismo teisminės veiklos statistikos išryškėjo pirmasis per dešimt metų pastebimas Europos viešosios tarnybos srities ieškinių skaičiaus sumažėjimas, palyginti su ankstesniais metais. Iš 2009 m. pareikštų ieškinių skaičiaus (113) matyti, kad ankstesniais metais pastebėtas pokytis nebuvo atsitiktinis. Panašu, jog pasitvirtina tai, kad teisminių viešosios tarnybos ginčų daugėjimo tendencija pasikeitė. Kaip ir praėjusiais metais, galima daryti prielaidą, kad šiam pokyčiui turėjo įtakos 2007 m. lapkričio 1 d. kartu su Tarnautojų teismo procedūros reglamentu įsigaliojusi taisyklė, jog bylinėjimosi išlaidas padengia bylą pralaimėjusi šalis.

Šiais metais, palyginti su dvejais praėjusiais, akivaizdžiai išaugo baigtų bylų skaičius. Tai daugiausia lėmė tai, kad po 2008 m. gruodžio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Centeno Mediavilla ir kt. prieš Komisiją* (C443/07 P) Tarnautojų teismas galėjo užbaigti 32 su šia „pagrindine“ byla susijusias bylas. Tačiau dar 18 su ja susijusių bylų lieka neužbaigtos.

2009 m. pirmą kartą nuo Tarnautojų teismo įkūrimo baigtų bylų skaičiui (155) gerokai viršijus gautų bylų skaičių (113), dar neišnagrinėtų bylų likutis akivaizdžiai sumažėjo. Liko tik 175 dar neišnagrinėtos bylos, nors 2008 m. pabaigoje tokių buvo 217.

Vidutinė proceso trukmė yra 15,1 mėn., taigi vidutinė bylos nagrinėjimo trukmė, palyginti su 17 mėn. praėjusiais metais, sumažėjo.

Nors Tarnautojų teismas džiaugiasi galėdamas pristatyti pakankamai gerus statistinius teisminės veiklos duomenis, reikėtų pabrėžti, kad juos jam pasiekti leido išimtinės aplinkybės ir kad didelis baigtų bylų skaičiaus viršijimas gautų bylų atžvilgiu 2009 m. visų pirma yra minėto Sprendimo *Centeno Mediavilla ir kt. prieš Komisiją* priėmimo išdava. Šiuo atžvilgiu neabejotina, kad 2007 m. ir 2008 m. skaičiai, iš kurių matyti baigtų ir gautų bylų balansas, tiksliau atskleidžia Tarnautojų teismo sprendimų priėmimo pajėgumus.

2. Šiais metais Tarnautojų teismas toliau dėjo pastangas siekdamas įgyvendinti teisės aktų leidėjo raginimą sudaryti sąlygas draugiškai išspręsti ginčą bet kurioje proceso stadijoje. Tačiau tik dvi bylos buvo užbaigtos remiantis tuo, kad bylą nagrinėjančių teisėjų iniciatyva ginčas išspręstas draugiškai. Tarnautojų teismas mano, jog tokį ne itin patenkinamą skaičių daugiausia lėmė dažnas bylos šalių, ypač institucijų, neryžtingumas, nepaisant to, kad nemažai bylų atitiko galimumo draugiškai išspręsti ginčą kriterijus ir buvo realiai galima tai padaryti. Šiuo atžvilgiu bylą nagrinėjantys teisėjai susidarė įspūdį, kad tam tikrose bylose institucijos buvo pasirengusios spręsti ginčą draugiškai tik jei buvo įsitikinusios, kad padarė klaidą. Tačiau draugišką ginčo išsprendimą gali pateisinti ir kiti veiksniai, kurie nėra išimtinai teisiniai, kaip antai teisingumas.

3. 31 Tarnautojų teismo sprendimas apeliacine tvarka apskūstas Europos Sąjungos Bendrajam Teismui. Tai sudaro 32,98 % visų jo priimtų skūsti galimų sprendimų arba 32,29 % visų užbaigtų bylų (neskaičiuojant tų, kuriose viena iš šalių vienašališkai atsisakė ieškinio)¹ skaičiaus. Europos Sąjungos Bendrasis Teismas panaikino 10 Tarnautojų teismo sprendimų.

¹ Santykį tarp apeliacine tvarka apskūstų teismo sprendimų ir baigtų bylų (neskaičiuojant tų, kuriose viena iš šalių vienašališkai atsisakė ieškinio) galima laikyti tiksliau išreiškiančiu Tarnautojų teismo priimtų sprendimų „ginčytinumo rodiklį“ nei santykį tarp apeliacine tvarka apskūstų ir galimų skūsti teismo sprendimų, nes kiekvienais metais dalis bylų užbaigiama draugiškai išsprendus ginčą.

4. 2009 m. Tarnautojų teismo sudėtį, atsistatydinus antrosios kolegijos pirmininkui H. Kanninen, kuris paskirtas Europos Sąjungos Bendrojo Teismo teisėju, papildė nauja teisėja M.-I. Rofes i Pujol. 2009 m. spalio 7 d. H. Tagaras išrinktas antrosios kolegijos pirmininku.

5. Be to, 2009 m. spalio 7 d. Tarnautojų teismas nusprendė pakeisti bylų skyrimo kolegijoms kriterijus, atsisakant jų specializacijos.

6. Toliau pristatomi svarbiausi Tarnautojų teismo sprendimai, susiję su įvairiais procedūriniais aspektais, bylos nagrinėjimu iš esmės, bylinėjimosi bei teismo išlaidų klausimu ir galiausiai laikinųjų apsaugos priemonių taikymu. Nesant didelių naujienų teisinės pagalbos srityje, tradicinis šiai temai skirtas skyrius šiemet į apžvalgą neįtrauktas.

I. Procedūriniai aspektai

Tarnautojų teismo jurisdikcija

Byloje *Labate prieš Komisiją* (2009 m. rugsėjo 29 d. nutartis, F-64/09) ieškinį dėl neveikimo pagal EB 232 straipsnį Tarnautojų teismui pateikė „asmuo, kuriam taikomi“ Europos Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatai (toliau – Tarnybos nuostatai), remdamasis Tarnybos nuostatų 91 straipsniu, ir bylinėjosi su Komisija ne kaip su institucija, bet kaip su paskyrimo įgaliojimus joje turinčia tarnyba, t. y. institucija, kaip darbdaviu. Tarnautojų teismas nusprendė, kad klausimas, ar šiuo atveju ieškovo ieškinys dėl neveikimo pagal EB 232 straipsnį yra priimtinas, teisingas tik tam teismui, kuris turi jurisdikciją nagrinėti privačių asmenų ieškinius dėl neveikimo, t. y. Pirmosios instancijos teismui. Todėl Tarnautojų teismas perdavė šiam teismui bylą remdamasis Teisingumo Teismo statuto priedo 8 straipsnio 2 dalimi.

Nereikalingumas priimti sprendimą

Byloje *Chassagne prieš Komisiją* (2009 m. lapkričio 18 d. nutartis, F-11/05 RENV) Tarnautojų teismas turėjo nagrinėti situaciją, kai ieškovas, nors formaliai ir neatsisakęs ieškinio Procedūros reglamento 74 straipsnio prasme, aiškiai išreiškė savo valią nebepalaikyti reikalavimų. Išklausęs bylos šalis Tarnautojų teismas nusprendė, jog siekdamas gerai vykdyti teisingumą ir atsižvelgęs į bėsitęsiantį ieškovo neveikimą jis pagal Procedūros reglamento 75 straipsnį turi savo iniciatyva konstatuoti, kad nebėra ieškinio dalyko ir kad nereikia priimti sprendimo².

Priimtinoumo sąlygos

1. Asmens nenaudai priimto akto sąvoka

Sujungtose bylose *Violetti ir kt. bei Schmit prieš Komisiją* (2009 m. balandžio 28 d. sprendimas, F-5/05 ir F-7/05*, dėl kurio Europos Sąjungos Bendrajam Teismui pateiktas apeliacinis skundas)³ Tarnautojų teismas teigiamai atsakė į klausimą, ar sprendimas, kuriuo Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) direktorius perdavė nacionalinėms teisminėms institucijoms vykdamas vidaus tyrimą gautą informaciją apie veikas, dėl kurių gali būti pradėtas pareigūno baudžiamasis persekiojimas, yra šio asmens nenaudai priimtas aktas Tarnybos nuostatų 90a straipsnio prasme.

² Tuo pačiu klausimu žr. 2009 m. spalio 22 d. Nutartį *Aayhan prieš Parlamentą* (F-10/08).

³ Žvaigždute pažymėti sprendimai išversti į visas oficialiąsias Europos Sąjungos kalbas, išskyrus airių.

Tarnautojų teismas pirmiausia konstatavo, kad toks sprendimas negali būti vertinamas kaip vien tarpinis ar parengiamasis sprendimas, antraip netektų prasmės visas Tarnybos nuostatų 90a straipsnio antras sakiny, pagal kurį bet kuris asmuo, kuriam taikomi šie nuostatai, gali pateikti OLAF direktoriui skundą pagal šių nuostatų 90 straipsnio 2 dalį dėl su šios tarnybos atliekamu tyrimu susijusio jo nenaudai priimto šios tarnybos akto. Be to, Tarnautojų teismas nusprendė, kad būtų sunku atsisakyti pripažinti tokį sprendimą asmens nenaudai priimtu aktu, nes pats teisės aktų leidėjas numatė būtinybę susieti OLAF vidaus tyrimus su griežtomis procedūrinėmis garantijomis, ypač priimant svarbiausius šios tarnybos atliekamų vidaus tyrimų aktus paisyti pagrindinio teisės į gynybą principo, apimančio, be kita ko, teisę būti išklausytam.

2. Terminai

2009 m. gegužės 6 d. Sprendime *Sergio ir kt. prieš Komisiją* (F-137/07) nurodyta, jog kai aiškiai matyti, kad skundas pateiktas pareigūnų ar tarnautojų vardu veikiančio advokato, administracija pagrįstai gali manyti, kad jis yra dėl šio skundo priimto sprendimo gavėjas. Administracijai negavus kitokios informacijos iki savo atsakymo įteikimo, šis įteikimas advokatui prilyginamas įteikimui jo atstovaujamiems pareigūnams arba tarnautojams, nuo kurio pradedamas skaičiuoti Tarnybos nuostatų 91 straipsnio 2 dalyje numatytas trijų mėnesių terminas pareikšti ieškinį.

2009 m. liepos 8 d. Nutartyje *Sevenier prieš Komisiją* (F-62/08, dėl kurio Europos Sąjungos Bendrajam Teismui pateiktas apeliacinis skundas) kalbant apie ikiteisminės procedūros terminų skaičiavimo tvarką priminta, kad Tarnybos nuostatuose nesant specialių normų dėl šių nuostatų 91 straipsnyje numatytų terminų reikia vadovautis 1971 m. birželio 3 d. Tarybos reglamentu (EEB, Euratomas) Nr. 1182/71, nustatančiu terminams, datoms ir laikotarpiams taikytinas taisykles (OL L 124, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 1 t., p. 51).

Be to, šioje nutartyje taip pat nurodyta, kad Tarnybos nuostatų 91 straipsnio 3 dalies antra įtrauka, pagal kurią po implicitinio sprendimo atmesti skundą, bet dar nepasibaigus ieškinio dėl jo pareiškimo terminui priėmus eksplisitinį sprendimą atmesti šį skundą, ieškinio pareiškimo terminas pradedamas skaičiuoti iš naujo, negali būti taikoma prašymo stadijoje ir prieš pateikiant skundą. Šią specialią nuostatą, kurioje numatyta ieškinio pareiškimo terminų skaičiavimo tvarka, reikia aiškinti pažodžiui ir griežtai. Darytina išvada, kad eksplisitinis prašymo atmetimas po to, kai priimtas implicitinis sprendimas atmesti tą patį prašymą, yra tik patvirtinantis aktas, nesuteikiantis suinteresuotajam pareigūnui galimybės tęsti ikiteisminę procedūrą ir nenumatantis jam naujo termino pateikti skundą.

3. Nauja esminė faktinė aplinkybė

2009 m. birželio 11 d. Nutartyje *Ketselidou prieš Komisiją* (F-81/08) priminta, kad Bendrijos teismo sprendimu konstatavimas, jog bendro pobūdžio administraciniu sprendimu buvo pažeisti Tarnybos nuostatai, šiais nuostatais numatytomis ieškinio pareiškimo galimybėmis laiku nepasinaudojusiems pareigūnams negali būti nauja aplinkybė, kuri pateisina prašymo peržiūrėti jų atžvilgiu priimtus individualius Paskyrimų tarnybos sprendimus pateikimą. Šia nutartimi Tarnautojų teismas pratęsė jau nusistovėjusią Teisingumo Teismo ir Pirmosios instancijos teismo praktiką.

II. Dėl bylų esmės

Bendrieji principai

1. *Aktų priėmusio subjekto kompetencijos trūkumas*

2009 m. lapkričio 30 d. Sprendime *Wenig prieš Komisiją* (F-80/08*) nurodyta, jog nors nė vienoje nuostatoje raštu to nėra aiškiai numatyta, paisant teisinio saugumo principo reikia, kad sprendimai, kuriais įgyvendinama kompetencija, pagal Tarnybos nuostatus suteikta Paskyrimų tarnybai, o pagal Kitų Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo sąlygas (toliau – KTJS) – Sudaryti tarnybos sutartis įgaliotai tarnybai (toliau – STSJ), būtų tinkamai paskelbti administracijos nustatytais būdais ir forma. Nepakankamai paviešintu sprendimu negali būti remiamasi priimant individualų sprendimą pareigūno atžvilgiu. Tokiu atveju ginčijamą individualų sprendimą priėmusio subjekto kompetencijos trūkumu grindžiamą ieškinio pagrindą reikia priimti, o šį sprendimą – panaikinti.

2. *Galimybė remtis direktyvomis*

2009 m. balandžio 30 d. Sprendime *Aayhan ir kt. prieš Parlamentą* (F-65/07*) ir 2009 m. birželio 4 d. Sprendime *Adjemian ir kt. prieš Komisiją* (F-134/07 ir F-8/08, dėl kurio Europos Sąjungos Bendrajam Teismui pateiktas apeliacinis skundas) Tarnautojų teismas nurodė, kad direktyvos skirtos valstybėms narėms, o ne institucijoms ir negali būti laikomos nustatančiomis šioms institucijoms pareigas jų santykiuose su personalu. Tačiau šis motyvas neleidžia visiškai atmesti galimybės remtis direktyva santykiuose tarp institucijų ir jų pareigūnų ar tarnautojų. Pirmą, direktyvos nuostatos gali būti netiesiogiai privalomos institucijai, jeigu jomis išreiškiamas bendrasis teisės principas, kurį ši turi taikyti kaip tokį. Šiuo atžvilgiu Tarnautojų teismas, be kita ko, nusprendė, kad nors darbo santykių stabilumas pripažintas svarbiausiu darbuotojų apsaugos elementu, jis nėra bendrasis principas, į kurį atsižvelgiant galėtų būti vertinamas institucijos akto teisėtumas. Antra, direktyva gali saistyti instituciją, kai ši, įgyvendindama savo organizacinį savarankiškumą ir nepažeisdama Tarnybos nuostatų, ketina vykdyti specifinę direktyvoje įtvirtintą pareigą arba kai pačiame bendro pobūdžio vidaus taikymo akte aiškiai nukreipiama į teisės aktų leidėjo vadovaujantis Sutartimis priimtas priemonės (šiuo atžvilgiu žr. Tarnybos nuostatų 1 e straipsnio 2 dalį, kurioje numatyta, kad pareigūnams „sudaromos darbo sąlygos, atitinkančios reikiamus sveikatos ir saugos standartus, kurie turi būti bent lygiaverčiai minimaliesiems reikalavimams, taikomiems pagal tose srityse, vadovaujantis Sutartimis, patvirtintas priemonės“). Trečia, institucijos, paisydamos lojalumo pareigos, kuri joms tenka pagal EB 10 straipsnio antrą pastraipą, turi kuo labiau atsižvelgti į Bendrijos lygmeniu priimtas teisės aktų nuostatas, kad užtikrintų Bendrijos teisę atitinkantį aiškinimą.

3. *Administracijos diskrecijos ribos*

Nors Tarnautojų teismas stengiasi, kad jo analizė nepakeistų administracijos atliktosios, ypač srityse, kur vadovaujantis teisės aktais ji turi didelę diskreciją, jam vis dėlto teko kritikuoti sprendimus, kuriais padarytos akivaizdžios vertinimo klaidos. Šiuo pagrindu Tarnautojų teismas panaikino sprendimą dėl atleidimo iš darbo (2009 m. liepos 7 d. Sprendimas *Bernard prieš Europolą*, F-54/08) ir atsisakymą paaukštinti (2009 m. vasario 17 d. Sprendimas *Stols prieš Tarybą*, F-51/08, dėl kurio Europos Sąjungos Bendrajam Teismui pateiktas apeliacinis skundas). Tarnautojų teismas taip pat priminė, jog kai administracija nusprendžia vidaus taisyklėmis nustatyti naudoti savo diskreciją gaires, tokios taisyklės turi privalomą galią ir suteikia teismui galimybę suintensyvinti vykdomą kontrolę (dėl „vertinimo normų“, kurių turi laikytis institucijos vertintojai, žr. 2009 m. vasario 17 d. Sprendimą *Liotti prieš Komisiją*, F-38/08, dėl kurio Europos Sąjungos Bendrajam Teismui pateiktas apeliacinis skundas). Bet kuriuo atveju administracija negali nepaisyti bendrųjų teisės principų (dėl

vertinimo, pripažinto pažeidžiančiu vienodo požiūrio principą, žr. 2009 m. vasario 11 d. Sprendimą *Schönberger prieš Parlamentą*, F-7/08).

4. Bendrijos teisės aiškinimas

2009 m. rugsėjo 29 d. Sprendime *O prieš Komisiją* (F-69/07 ir F-60/08*) Tarnautojų teismui teko spręsti klausimą dėl sprendimo, kuriuo Komisija pritaikė ieškovui KTJS 100 straipsnio⁴ pirmoje pastraipoje numatytą medicininę išlygą, teisėtumo. Priminęs, kad aiškinant Bendrijos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos tekstą, bet ir į jos kontekstą bei teisės aktų, kurių dalis ji yra, tikslus bei į Bendrijos teisės nuostatų visumą, Tarnautojų teismas išaiškino KTJS 100 straipsnį atsižvelgęs į iš EB 39 straipsnyje įtvirtintos darbuotojų judėjimo laisvės kylančius reikalavimus. Atsakydamas į atsakovės argumentą, kad teismas, remdamasis, be kita ko, ieškovo pareiškimuose raštu nenurodytu EB 39 straipsniu, savo iniciatyva atliktų STSJT administracinio akto teisėtumo kontrolę Sutarties nuostatos pažeidimu grindžiamo pagrindo atžvilgiu, Tarnautojų teismas nurodė, jog patikslindamas teisinį pagrindą, kuriuo reikia vadovautis aiškinant antrinės teisės nuostatą, jis ne priima sprendimą dėl šios nuostatos teisėtumo aukštesnės teisinės galios normų (įskaitant Sutartį) atžvilgiu, bet siekia išaiškinti ginčijamą nuostatą taip, kad jos taikymas kuo labiau atitiktų pirminę teisę ir derėtų su teisės aktais, kurių dalis ji yra.

5. Sąžiningo sutarčių vykdymo principas

2009 m. liepos 2 d. Sprendime *Bennett ir kt. prieš VRDT* (F-19/08) nurodyta, kad darbo santykiams tarp institucijos ir jos tarnautojų, net jeigu jie susiklostė sutarties pagrindu, taikomi KTJS ir Tarnybos nuostatai, taigi šiuos santykius reglamentuoja viešoji teisė. Tačiau tai, kad tarnautojai taikoma Bendrijos administracinės teisės tvarka, dar nepaneigia, kad įgyvendindama kai kurias šią tvarką papildančias tarnautojo sutarties sąlygas institucija turi paisyti sąžiningo sutarčių vykdymo principo, kuris yra bendras daugumos valstybių narių teisės sistemoms. Nagrinėjamu atveju Tarnautojų teismas konstatavo, kad atsakovė nepaisė sąžiningo sutarčių vykdymo principo, ir iš jos priteisė neturtinės žalos, ieškovams padarytos juos suklaidinus apie realias jų karjeros galimybes, atlyginimą.

6. Aktą panaikinančio teismo sprendimo vykdymas

2009 m. gegužės 5 d. Sprendime *Simões Dos Santos prieš VRDT* (F-27/08, dėl kurio Europos Sąjungos Bendrajam Teismui pateiktas apeliacinis skundas) nurodyta, kad dėl teisinio pagrindo trūkumo aktą panaikinančio teismo sprendimo vykdymas ne visuomet pateisina administracijos galimybę priimti grįžtamojo galiojimo aktą ištaisant ankstesnį neteisėtumą. Toks grįžtamasis galiojimas atitinka teisinio saugumo principą tik išimtiniais atvejais, kai tai būtina dėl siekiamo tikslo ir tinkamai atsižvelgus į suinteresuotų asmenų teisėtus lūkesčius.

Šioje byloje Tarnautojų teismas konstatavo, kad aktą panaikinančių teismo sprendimų vykdymas kėlė ypatingų problemų, nes nė viena atsakovės priimtų vykdymo priemonė, pripažintos pažeidžiančia galutinio teismo sprendimo galią bei aktų negaliojimo atgal principą, alternatyva *a priori* neatrodė nekelianti problemų, ir nusprendė, kad žalos atlyginimas savo iniciatyva būtų ta

⁴ Šiame straipsnyje numatyta, kad jeigu per sutartininko medicinos apžiūrą, atliekamą prieš jį įdarbinant, nustatoma, kad jis serga ar turi invalidumą, STSJT gali nuspręsti suteikti jam garantijas, numatytas invalidumo ar mirties dėl šios ligos ar invalidumo atveju, tik suėjus penkerių metų laikotarpiui nuo jo tarnybos institucijoje pradžios.

kompensavimo forma, kuri geriausiai atitiktų ieškovo interesus, tarnybos poreikius ir, be to, leistų užtikrinti aktą panaikinančių teismo sprendimų veiksmingumą.

Pareigūno teisės ir pareigos

2009 m. liepos 7 d. Sprendime *Lebedef prieš Komisiją* (F-39/08*, dėl kurio Europos Sąjungos Bendrajam Teismui pateiktas apeliacinis skundas) Tarnautojų teismas, priminęs, kad personalo atstovavimas yra esminės svarbos institutas sklandžiai Bendrijos institucijoms veikti ir joms keliamoms užduotims atlikti, vis dėlto nurodė, kad sistema, pagal kurią specialiu tikslu deleguojami tam tikri personalo atstovai, neatsiejama nuo to, jog nedeleguotų pareigūnų ar tarnautojų dalyvavimas personalo atstovavimo veikloje yra atsitiktinis bei, apskaičiavus už pusmetį ar trimestrą, sudaro palyginti nedidelę jų darbo laiko dalį. Nagrinėjamu atveju į Tarnautojų teismą kreipėsi 50 % darbo laiko deleguotas personalo atstovas, kuris visiškai neskyrė laiko darbui tarnyboje, į kurią paskirtas, ir ginčijo Paskyrimų tarnybos sprendimą atimti iš metinių atostogų, į kurias jis turi teisę, tam tikrą dienų skaičių. Tarnautojų teismas atmetė šį ieškinį pažymėjęs, kad suinteresuotas asmuo neprašė leidimo ir net iš anksto neinformavo savo tarnybos apie nebuvimą darbe.

Pareigūno karjera

1. Konkursai

Minėtame Sprendime *Bennett ir kt. prieš VRDT* Tarnautojų teismas priminė teismų praktiką, pagal kurią tarnybos interesus gali pateisinti konkurso kandidatui keliamą reikalavimą turėti specifinių lingvistinių tam tikrų Sąjungos kalbų žinių, ir nurodė, kad visiško kalbinio pliuralizmo sistema institucijų vidaus veikloje keltų didelių valdymo problemų bei būtų didelė ekonominė našta. Todėl geras Sąjungos institucijų ir įstaigų veikimas, ypač kai atitinkama įstaiga disponuoja tik ribotais ištekliais, gali objektyviai pateisinti ribotą pasirinktų vidaus bendravimo kalbų skaičių, įskaitant konkurso egzaminų kalbas.

Byloje, kurioje priimtas 2009 m. lapkričio 17 d. Sprendimas *Di Prospero prieš Komisiją* (F-99/08*), Tarnautojų teismas nagrinėjo pranešimo apie atvirą konkursą sąlygos, pagal kurią tuo pačiu metu galėjo būti surengti kelių atvirų konkursų egzaminai ir todėl kandidatai galėjo užsiregistruoti tik į vieną iš šių konkursų, neteisėtumu grindžiamą pagrindą atsižvelgiant į Tarnybos nuostatų 27 straipsnio pirmą pastraipą, pagal kurią „priimant į darbą siekiama užtikrinti, kad institucijai dirbtų aukščiausio lygio sugebėjimų, darbingumo ir patikimumo pareigūnai, parinkti <...> iš kuo platesnės geografinės teritorijos“. Tarnautojų teismas nusprendė, kad ši sąlyga nesuderinama su nurodyta Tarnybos nuostatų norma, ir panaikino sprendimą, kuriuo Europos Bendrijų personalo atrankos tarnyba (EPSO) atmetė ieškovės kandidatūrą dalyvauti viename iš dviejų konkursų, į kuriuos ji buvo užsiregistravusi.

2. Paskyrimo procedūros

Tarnautojų teismas nagrinėjo tris ieškinius, kuriais ieškovai ginčijo sprendimus atmesti jų kandidatūras į laisvą Komisijos atstovybės Atėnuose vadovo postą. Trimis 2009 m. balandžio 2 d. sprendimais *Menidiatis prieš Komisiją* (F-128/07*), *Yannoussis prieš Komisiją* (F-143/07) ir *Kremlis prieš Komisiją* (F-129/07) Tarnautojų teismas pripažino ieškovų nurodytą Tarnybos nuostatų 37 straipsnio pirmos pastraipos a punkto antroje įtraukoje numatytos delegavimo procedūros taikymo neteisėtumo pagrindą pagrįstu ir panaikino ginčijamus sprendimus. Jis nurodė, jog to, kad Komisijos atstovybės vadovų vykdomos funkcijos yra „svarbaus politinio pobūdžio“, savaime dar nepakanka pateisinti pareigūno delegavimo. Tokiu Tarnybos nuostatų 37 straipsnio pirmos

pastraipos a punkto antros įtraukos aiškinimu būtų leista pareigūnų delegavimo būdu užimti visas vyresniųjų pareigūnų paprastai einamas „svarbias politinio pobūdžio“ pareigas institucijoje ir keliamas pavojus pačiai Tarnybos nuostatų 35 punkte įtvirtintai Europos viešosios tarnybos struktūrai paneigiant, be kita ko, hierarchinių ryšių aiškumą.

2009 m. gegužės 6 d. Sprendime *Campos Valls prieš Tarybą* (F-39/07*) buvo nurodyta, kad per paskyrimo procedūrą atliekant vertinimą pranešime apie laisvą darbo vietą reikalaujamos kvalifikacijos negalima aiškinti neatsižvelgiant į šiame pranešime nurodytą pareigų aprašymą.

Pareigūno tarnybinės pajamos ir socialinės garantijos

Byloje, kurioje priimtas 2009 m. balandžio 28 d. Sprendimas *Balieu-Steinmetz ir Noworyta prieš Parlamentą* (F-115/07), ieškovės, dirbančios telefonistėmis, pateikė Tarnautojų teismui skundą dėl Parlamento sprendimo atsisakyti išmokėti nustatyto dydžio priemoką už papildomas darbo valandas. Ieškovės rėmėsi vienodo vertinimo principo pažeidimu tvirtindamos, kad jų kolegės, pradėjusios eiti pareigas iki 2004 m. gegužės 1 d., vis dar gauna tokią priemoką. Atsikirsdamas Parlamentas rėmėsi, pirma, teismų praktika, pagal kurią joks asmuo negali remtis neteisėtumu, dėl kurio kitas įgijo naudos, ir, antra, kad nustatyto dydžio išmokos mokėjimas ieškovių kolegėms yra neteisėtas. Tarnautojų teismas, pažymėjęs, kad joks asmuo negali remtis neteisėtumu, dėl kurio kitas įgijo naudos, nagrinėjamu atveju vis dėlto konstatavo, jog Parlamentas nepateikė pakankamai įrodymų, patvirtinančių, kad nustatyto dydžio priemokos už papildomas darbo valandas mokėjimas ieškovių kolegėms yra teisiškai nepagrįstas. Todėl Tarnautojų teismas panaikino ginčijamus sprendimus. Telefonisto darbo Parlamente tvarka taip pat nagrinėta 2009 m. gegužės 18 d. Sprendime *De Smedt ir kt. prieš Parlamentą* (F-66/08), susijusiame iš esmės su Tarnybos nuostatų 56a straipsnyje įtvirtintos nepertraukiamo arba pamaininio darbo sąvokos išaiškinimu.

Drausminės priemonės

Minėtame Sprendime *Wenig prieš Komisiją* nurodyta, kad laikino nušalinimo priemonės pagrįstumo teisminė kontrolė turėtų būti labai ribota, nes tokia priemonė yra laikina. Taigi teismas turėtų tik patikrinti, ar tvirtinimai apie padarytą didelę klaidą yra pakankamai pagrįsti ir ar jie nėra visiškai nepagrįsti. Tarnautojų teismas nusprendė, kad šios sąlygos nagrinėjamoje byloje buvo įvykdytos.

Kitų tarnautojų įdarbinimo sąlygos

1. Sutartininkų įdarbinimas

2009 m. lapkričio 29 d. Sprendime *Aparicio ir kt. prieš Komisiją* (F-20/08, F-34/08 ir F-75/08*) Tarnautojų teismas, nagrinėdamas, be kita ko, įdarbinant sutartininkus taikyto žodinio ir matematinio mąstymo testo neteisėtumu grindžiamą pagrindą, konstatavo, kad nagrinėjamu atveju įgyvendindamos kompetenciją Komisija ir EPSO neviršijo savo didelės diskrecijos, kai nustatė žodinio ir matematinio mąstymo testo organizavimo tvarką, pripažino jį eliminuojančiu ir taikė pareigas jau vykdančioms tarnautojams.

2. 2004 m. balandžio 28 d. Komisijos sprendimas dėl maksimalios nenuolatinio darbo Komisijos tarnybose trukmės

2009 m. sausio 29 d. Sprendime *Petrilli prieš Komisiją* (F-98/07, dėl kurio Europos Sąjungos Bendrajam Teismui pateiktas apeliacinis skundas) nurodyta, kad nepažeisdama KTJS 88 straipsnio pirmos pastraipos institucija negali bendrai ir nenurodant konkrečių asmenų apriboti, be kita ko, priimdama bendrąsias įgyvendinimo nuostatas ar visuotinai taikomą vidaus aktą, paties teisės

aktų leidėjo nustatytos maksimalios KTJS 3b straipsnyje minimų sutartininkų darbo trukmės. Priimdamos įgyvendinimo nuostatas institucijos neturi teisės nukrypti nuo eksplicitinės Tarnybos nuostatų ar KTJS normos, nebent tokia galimybė būtų aiškiai numatyta. Nagrinėjamu atveju Tarnautojų teismas konstatavo, kad Komisijos sprendimas riboti bendrą tarnautojo darbo trukmę šešeriais metais neteisėtai apriboja KTJS 88 straipsnio pirmos pastraipos, pagal kurią STSJT gali sudaryti ir pratęsti sutartininkų pagalbinėms užduotims sutartis iki trejų metų, taikymo sritį. Taip nusprendamas jis rėmėsi aplinkybe, kad prieš tapdamas sutartininku pagalbinėms užduotims vykdyti asmuo galėjo dirbti kitu tarnautoju, o pagal ginčijamą sprendimą šis kitos tarnybos stažas gali sumažinti trukmę, kuriai šį asmenį paprastai galima įdarbinti, iki mažiau nei trejų metų.

3. *Sutartininkai pagalbinėms užduotims vykdyti*

Minėtame Sprendime *Adjemian ir kt. prieš Komisiją* nuspręsta, kad kiekvieno sutartininko pagalbinėms užduotims vykdyti įdarbinimas turi tenkinti trumpalaikius arba nereguliarus poreikius. Didelį personalą turinčioje tarnyboje neišvengiama, kad tokie poreikiai nuolat atsiranda visų pirma dėl pareigūnų trūkumo, darbo krūvio padidėjimo pasikeitus aplinkybėms arba kiekvieno generalinio direktorato poreikio retkarčiais pasitelkti specifinę kvalifikaciją ar žinias turinčius asmenis. Šios aplinkybės sudaro objektyvias priežastis, pateisinančias ir tai, kad sutartininkų pagalbinėms užduotims vykdyti sutartys yra terminuotos, ir tai, kad jos pratęsimas atsižvelgiant į šiuos poreikius.

4. *Parlamento pagalbiniai sesijų darbuotojai*

Minėtame Sprendime *Aayhan ir kt. prieš Parlamentą* Tarnautojų teismas pagal 1999 m. kovo 18 d. sudarytą Bendrąjį susitarimą dėl darbo pagal terminuotas sutartis, kuris pridėtas prie Direktivos 1999/70 dėl ETUC, UNICE ir CEEP bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis, aiškindamas KTJS 78 straipsnį nusprendė, kad Parlamento nereguliarūs ir dideli žmogiškųjų išteklių poreikiai tik sesijų laikotarpiu yra „objektyvios priežastys“ šio Bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalies a papunkčio prasme, pateisinančios paeiliui sudaromas terminuotas darbo sutartis, atnaujinamas per kiekvieną naują Parlamento sesiją ir numatytas iki 2007 m. sausio 1 d. galiojusios redakcijos KTJS 78 straipsnyje. Net jei šiuos poreikius buvo galima numatyti, darbo krūvio padidėjimas nebuvo tęstinis ir nuolatinis.

III. *Bylinėjimosi ir teismo išlaidos*

1. *Bylinėjimosi išlaidų nustatymas*

2009 m. lapkričio 10 d. Nutartyje *X prieš Parlamentą* (F-14/08 DEP) Tarnautojų teismas patenkino ieškovės prašymą priteisti iš atsakovo sumokėti jai palūkanas nuo atlygintinų bylinėjimosi išlaidų už laikotarpį nuo nutarties, nustatančios bylinėjimosi išlaidas, paskelbimo, kurių norma apskaičiuojama prie šiam laikotarpiui taikomos Europos centrinio banko nustatytos pagrindinių refinansavimo operacijų normos pridėjus du procentinius punktus, tačiau neviršijant ieškovės prašyme nurodytos normos.

2. *Teismo išlaidos*

2009 m. spalio 7 d. Nutartyje *Marcuccio prieš Komisiją* (F-3/08) Tarnautojų teismas pirmą kartą taikė savo Procedūros reglamento 94 straipsnį, kuriame numatyta, kad kai dėl šalies, visų pirma dėl akivaizdžiai piktnaudžiaujant procesu pareikšto ieškinio, Tarnautojų teismas patyrė išlaidų,

kurių buvo galima išvengti, jis gali įpareigoti tą šalį padengti visas išlaidas arba jų dalį, tačiau ši atlygintina suma negali viršyti 2 000 eurų.

Taip pat pažymėtina, kad byloje, kurioje priimtas 2009 m. lapkričio 30 d. Sprendimas *Voslamber prieš Komisiją* (F-86/08), institucija atsakovė, remdamasi Procedūros reglamento 94 straipsniu, paprašė Tarnautojų teismo priteisti iš ieškovo atlyginti dalį teismo išlaidų. Teismas pripažino šį prašymą nepriimtinu, nes šioje nuostatoje numatyta galimybė yra suteikta pačiam teismui.

IV. Laikinių apsaugos priemonių taikymo procedūros

Šioje apžvalgoje verta paminėti vienintelę 2009 m. Tarnautojų teismo priimtą nutartį dėl laikinių apsaugos priemonių taikymo (2009 m. gruodžio 18 d. Nutartis *U prieš Parlamentą*, F-92/09 R), nes ja šį klausimą sprendęs teisėjas pirmą kartą nurodė sustabdyti institucijos sprendimo vykdymą. Nagrinėjamu atveju iš pareigų dėl profesinės nekompetencijos pagal Tarnybos nuostatų 51 straipsnyje numatytą procedūrą atleista ieškovė prašė sustabdyti sprendimo atleisti ją iš pareigų vykdymą. Dėl skubos sąlygos Tarnautojų teismo pirmininkas konstatavo, jog ieškovė neturi pakankamai pinigų, kad galėtų padengti visas su jos būtinų poreikių tenkinimu susijusias išlaidas, kol bus priimtas teismo sprendimas, kuriuo byla išsprendžiama iš esmės. Ieškovės gyvenamosios vietos nacionalinės institucijos atsisakė skirti jai bedarbio pašalpą ir, be to, atsižvelgiant į jos asmenybės sutrikimus, buvo mažai tikėtina, kad ieškovė galės greitai susirasti naują darbą. Dėl *fumus boni juris* sąlygos Tarnautojų teismo pirmininkas konstatavo, jog iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad institucija atsakovė nesiėlgė pakankamai rūpestingai, kaip to reikalavo pareiga atsižvelgti į ieškovės interesus, kad išsklaidytų abejones dėl galimo ryšio tarp suinteresuotosios profesinių sunkumų ir jos psichinės sveikatos būklės. Galiausiai dėl susikertančių interesų pusiausvyros nustatymo Tarnautojų teismo pirmininkas konstatavo, jog net darant prielaidą, kad ieškovės grąžinimas į darbą gali pakenkti Parlamento tarnybų darbo organizavimui, ši institucija turi išnagrinėti galimybę taikyti priverstinio išėjimo atostogų procedūrą pagal Tarnybos nuostatų 59 straipsnio 5 dalį.

B – Tarnautojų teismo sudėtis

(2009 m. spalio 7 d. vyresniškumo tvarka)

Iš kairės į dešinę:

Teisėjai S. Van Raepenbusch ir H. Kreppel; kolegijos pirmininkas H. Tagaras; teismo pirmininkas P. Mahoney; kolegijos pirmininkas S. Gervasoni; teisėjos I. Boruta ir M. I. Rofes i Pujol; kanclerė W. Hakenberg.

1. Tarnautojų teismo nariai

(pagal pareigų užėmimo datą)

Paul J. Mahoney

gimė 1946 m.; studijavo teisę (*Master of Arts*, Oksfordo universitetas, 1967 m.; *Master of Laws*, *University College London*, 1969 m.); *University College London* dėstytojas (1967–1973 m.); baristeris (Londonas, 1972–1974 m.); administratorius, vyriausiasis administratorius Europos žmogaus teisių teisme (1974–1990 m.); kviestinis teisės dėstytojas Saskačevano universitete, Saskatūnas, Kanada (1988 m.); Europos Tarybos personalo tarnybos vedėjas (1990–1993 m.); skyriaus vedėjas (1993–1995 m.), Europos žmogaus teisių teismo kanclerio pavaduotojas (1995–2001 m.), Europos žmogaus teisių teismo kancleris (2001 m.–2005 m. rugsėjo mėn.); Tarnautojų teismo pirmininkas nuo 2005 m. spalio 6 d.

Horstpeter Kreppel

gimė 1945 m.; mokėsi Berlyno, Miuncheno ir Frankfurto prie Maino universitetuose (1966–1972 m.); pirmasis valstybinis egzaminas (1972 m.); teisėjas stažuotojas Frankfurte prie Maino (1972–1973 m. ir 1974–1975 m.); studijos Europos koledže Briugėje (*Collège d'Europe à Bruges*) (1973–1974 m.); antrasis valstybinis egzaminas (Frankfurtas prie Maino, 1976 m.); Federalinio darbo biuro tarnautojas ir advokatas (1976 m.); Darbo teismo teisėjas (Heseno žemė, 1977–1993 m.); dėstytojas Frankfurto prie Maino *Fachhochschule für Sozialarbeit* ir Visbadeno *Verwaltungsfachhochschule* (1979–1990 m.); nacionalinis ekspertas Europos Bendrijų Komisijos Teisės tarnyboje (1993–1996 m. ir 2001–2005 m.); Vokietijos Federacinės Respublikos ambasados Madride socialinių reikalų atašė (1996–2001 m.); Frankfurto prie Maino darbo teismo teisėjas (2005 m. vasario–rugsėjo mėn.); Tarnautojų teismo teisėjas nuo 2005 m. spalio 6 d.

Irena Boruta

gimė 1950 m.; Vroclavo universiteto teisės diplomas (1972 m.), teisės mokslų daktarė (Lodzė, 1982 m.); į Lenkijos Respublikos advokatų sąrašą įrašyta advokatė (nuo 1977 m.); kviestinė tyrinėtoja (Paryžiaus X universitetas, 1987–1988 m.; Nanto universitetas, 1993–1994 m.); „Solidarnosc“ ekspertė (1995–2000 m.); Lodzės universiteto darbo teisės ir Europos socialinės teisės dėstytoja (1997–1998 m. ir 2001–2005 m.); Varšuvos aukštosios prekybos mokyklos dėstytoja (2002 m.); *Cardinal Stefan Wyszyński* universiteto Varšuvoje darbo teisės ir Europos socialinės teisės dėstytoja (2002–2005 m.); darbo ir socialinių reikalų viceministrė (1998–2001 m.); Lenkijos Respublikos įstojimo į Europos Sąjungą derybų grupės narė (1998–2001 m.); Lenkijos vyriausybės atstovė prie Tarptautinės darbo organizacijos (1998–2001 m.); daugelio straipsnių apie darbo teisę ir Europos socialinę teisę autorė; Tarnautojų teismo teisėja nuo 2005 m. spalio 6 d.

Heikki Kanninen

gimė 1952 m.; Helsinkio aukštųjų komercijos studijų mokyklos diplomas ir Helsinkio universiteto Teisės fakulteto diplomas; teisės referentas Suomijos aukščiausiąjame administraciniame teisme; Teisinės apsaugos reformos viešosios administracijos srityje komiteto generalinis sekretorius; Aukščiausiojo administracinio teismo vyriausiasis administratorius; Administracinės teisenos reformos komiteto generalinis sekretorius, Teisingumo ministerijos Teisės aktų leidybos direktorato patarėjas; ELPA teismo kanclerio pavaduotojas; teisės referentas Europos Bendrijų Teisingumo Teisme; Aukščiausiojo administracinio teismo teisėjas (1998–2005 m.); Pabėgėlių skundų komisijos narys; Suomijos teisminių institucijų tobulinimo komiteto vicepirmininkas; Tarnautojų teismo teisėjas nuo 2005 m. spalio 6 d.

Haris Tagaras

gimė 1955 m.; teisės diplomas (Salonikų universitetas, 1977 m.); Europos teisės specializacijos diplomas (*Institut d'études européennes de l'université libre de Bruxelles*, 1980 m.); teisės mokslų daktaras (Salonikų universitetas, 1984 m.); Europos Bendrijų Tarybos teisininkas lingvistas (1980–1982 m.); Salonikų tarptautinės ekonominės ir Europos teisės centro tyrinėtojas (1982–1984 m.); Europos Bendrijų Teisingumo Teismo ir Europos Bendrijų Komisijos administratorius (1986–1990 m.); Bendrijos teisės, tarptautinės privatinės teisės ir žmogaus teisių dėstytojas Atėnų *Panteion* universitete (nuo 1990 m.); nepriklausomas ekspertas Europos reikalams Teisingumo ministerijoje ir Lugano konvencijos nuolatinio komiteto narys (1991–2004 m.); Nacionalinės konkurencijos komisijos narys (1999–2005 m.); Nacionalinės telekomunikacijų ir pašto komisijos narys (2000–2002 m.); Salonikų advokatūros narys, advokatas, turintis teisę atstovauti Kasaciniame teisme; Europos advokatų sąjungos (EAS) narys steigėjas; Tarptautinės lyginamosios teisės akademijos asocijuotasis narys; Tarnautojų teismo teisėjas nuo 2005 m. spalio 6 d.

Sean Van Raepenbusch

gimė 1956 m.; teisės diplomas (*Université libre de Bruxelles*, 1979 m.); tarptautinės teisės specializacijos diplomas (Briuselis, 1980 m.); teisės mokslų daktaras (1989 m.); bendrovės *Société anonyme du canal et des installations maritimes de Bruxelles* teisės tarnybos vadovas (1979–1984 m.); Europos Bendrijų Komisijos pareigūnas (Socialinių reikalų generalinis direktoratas, 1984–1988 m.); Europos Bendrijų Komisijos Teisės tarnybos darbuotojas (1988–1994 m.); teisės referentas Europos Bendrijų Teisingumo Teisme (1994–2005 m.); tarptautinės ir Europos socialinės teisės dėstytojas Šarlerua universitetiniame centre (*Centre universitaire de Charleroi*, 1989–1991 m.), Europos teisės dėstytojas Mons-Heno universitete (1991–1997 m.) ir Europos viešosios tarnybos teisės (1989–1991 m.), Europos Sąjungos institucinės teisės (1995–2005 m.), Europos socialinės teisės (2004–2005 m.) dėstytojas Lježo universitete; daugelio publikacijų apie Europos socialinę teisę ir Europos Sąjungos konstitucinę teisę autorius; Tarnautojų teismo teisėjas nuo 2005 m. spalio 6 d.

Stéphane Gervasoni

gimė 1967 m.; Grenoblio politinių studijų instituto (*Institut d'études politiques de Grenoble*) diplomas (1988 m.) ir Nacionalinės administravimo mokyklos (*École nationale d'administration*) diplomas (1993 m.); *Conseil d'État* narys (*rapporteur à la section contentieux* 1993–1997 m., *rapporteur à la section sociale* 1996–1997 m., *maître des requêtes* 1996–2008 m., *conseiller d'État* – nuo 2008 m.); dėstytojas Paryžiaus politinių studijų institute (*Institut d'études politiques de Paris*, 1993–1995 m.); Vyriausybės komisaras prie Specialios kasacinės pensijų komisijos (*Commission spéciale de cassation des pensions*, 1994–1996 m.); Viešosios tarnybos ministerijos ir Paryžiaus miesto teisės patarėjas (1995–1997 m.); Jono departamento prefektūros generalinis sekretorius, Osero apygardos prefekto pavaduotojas (1997–1999 m.); Savojos departamento prefektūros generalinis sekretorius, Šamberi apygardos prefekto pavaduotojas (1999–2001 m.); teisės referentas Europos Bendrijų Teisingumo Teisme (2001 m. rugsėjo mėn.–2005 m. rugsėjo mėn.); NATO skundų komisijos tikrasis narys (2001–2005 m.); Tarnautojų teismo teisėjas nuo 2005 m. spalio 6 d.

Maria Isabel Rofes i Pujol

gimė 1956 m.; teisės studijos (*licenciatura en derecho*, Barselonos universitetas, 1981 m.); tarptautinės prekybos specializacija (Meksika, 1983 m.); Europos integracijos (Barselonos prekybos rūmai, 1985 m.) ir Bendrijos teisės (*Escola d'Administració Pública de Catalunya*, 1986 m.) studijos; *Generalitat de Catalunya* pareigūnė (Industrijos ir energetikos ministerijos Teisės skyriaus narė, 1984 m. balandžio mėn.–1986 m. rugpjūčio mėn.); Barselonos advokatūros narė (1985–1987 m.); Europos Bendrijų Teisingumo Teismo Tyrimų ir dokumentacijos skyriaus administratorė, vėliau – vyriausioji administratorė (1986–1994 m.); teisės referentė Europos Bendrijų Teisingumo Teisme (generalinio advokato D. Ruiz-Jarabo Colomer kabinete 1995 m. sausio mėn.–2004 m. balandžio mėn. ir teisėjo U. Löhms kabinete 2004 m. gegužės mėn.–2009 m. rugpjūčio mėn.); Bendrijos teismų proceso dėstytoja (*Universitat Autònoma de Barcelona*, Teisės fakultetas, 1993–2000 m.); daugelio publikacijų apie Europos socialinę teisę autorė; Bendrijos augalų veislių apsaugos tarnybos apeliacinės tarybos narė (2006–2009 m.); Tarnautojų teismo teisėja nuo 2009 m. spalio 7 d.

Waltraud Hakenberg

gimė 1955 m.; studijavo teisę Ratisbonne ir Ženevoje (1974–1979 m.); pirmasis valstybinis egzaminas (1979 m.); Europos Bendrijų teisės studijos Europos koledže Briugėje (1979–1980 m.); teisėja stažuotoja Ratisbonne (1980–1983 m.); teisės mokslų daktarė (1982 m.); antrasis valstybinis egzaminas (1983 m.); advokatė Miunchene ir Paryžiuje (1983–1989 m.); pareigūnė Europos Bendrijų Teisingumo Teisme (1990–2005 m.); teisės referentė Europos Bendrijų Teisingumo Teisme (teisėjo P. Jann kabinete 1995–2005 m.); dėstė Vokietijos, Austrijos, Šveicarijos ir Rusijos universitetuose; Sarre universiteto garbės dėstytoja (nuo 1999 m.); įvairių teisės komitetų, asociacijų ir komisijų narė; įvairių publikacijų apie Bendrijos teisę ir teismo procesą autorė; Tarnautojų teismo kanclerė nuo 2005 m. lapkričio 30 d.

2. Tarnautojų teismo sudėties pasikeitimai 2009 m.

2009 m. spalio 6 d. iškilmingas posėdis

Atsistatydinus Heikki Kanninen, 2009 m. birželio 9 d. sprendimu Maria Isabel Rofes i Pujol paskirta Europos Sąjungos tarnautojų teismo teisėja laikotarpiui nuo 2009 m. rugsėjo 1 d. iki 2015 m. rugpjūčio 31 d.

3. Vyresniškumo tvarka

nuo 2009 m. sausio 1 d. iki spalio 6 d.

Teismo pirmininkas P. MAHONEY
Kolegijos pirmininkas H. KANNINEN
Kolegijos pirmininkas S. GERVASONI
Teisėjas H. KREPPEL
Teisėja I. BORUTA
Teisėjas H. TAGARAS
Teisėjas S. VAN RAEPENBUSCH

Kanclerė W. HAKENBERG

**nuo 2009 m. spalio 7 d. iki 2009 m.
gruodžio 31 d.**

Teismo pirmininkas P. MAHONEY
Kolegijos pirmininkas H. TAGARAS
Kolegijos pirmininkas S. GERVASONI
Teisėjas H. KREPPEL
Teisėja I. BORUTA
Teisėjas S. VAN RAEPENBUSCH
Teisėja M. I. ROFES i PUJOL

Kanclerė W. HAKENBERG

4. Buvęs Tarnautojų teismo narys

Kanninen Heikki (2005–2009 m.)

C – Tarnautojų teismo teisminės veiklos statistika

Bendrieji Tarnautojų teismo veiklos duomenys

1. Gautos, baigtos, dar neišnagrinėtos bylos (2005–2009)

Gautos bylos

2. Bylų pasiskirstymo pagal tai, kuri institucija yra pagrindinė atsakovė, procentinė išraiška (2005–2009)
3. Proceso kalba (2005–2009)

Baigtos bylos

4. Sprendimai ir nutartys – Teismo sudėtis (2009)
5. Sprendimų pobūdis (2009)
6. Laikinių apsaugos priemonių taikymas – Sprendimų pobūdis (2006–2009)
7. Proceso trukmė mėnesiais (2009)

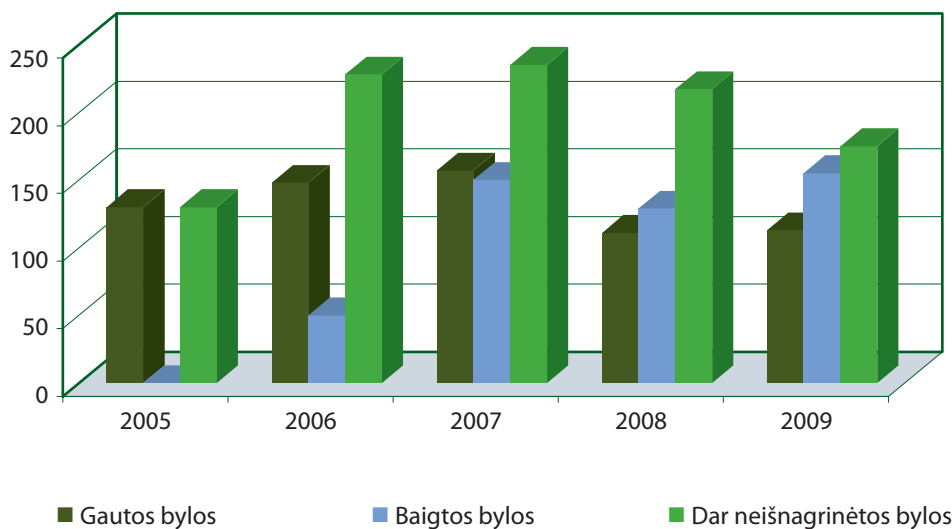
Gruodžio 31 d. dar neišnagrinėtos bylos

8. Teismo sudėtis (2006–2009)
9. Ieškovų skaičius (2009)

Kita

10. Tarnautojų teismo sprendimai, apskūsti Bendrajam Teismui (2006–2009)
11. Skundų nagrinėjimo Bendrajame Teisme rezultatai (2006–2009)

1. *Bendrieji Tarnautojų teismo veiklos duomenys* **Gautos, baigtos, dar neišnagrinėtos bylos (2005–2009)**

	2005	2006	2007	2008	2009
Gautos bylos	130	148	157	111	113
Baigtos bylos	-	50	150	129	155 ¹
Dar neišnagrinėtos bylos	130	228	235	217	175 ²

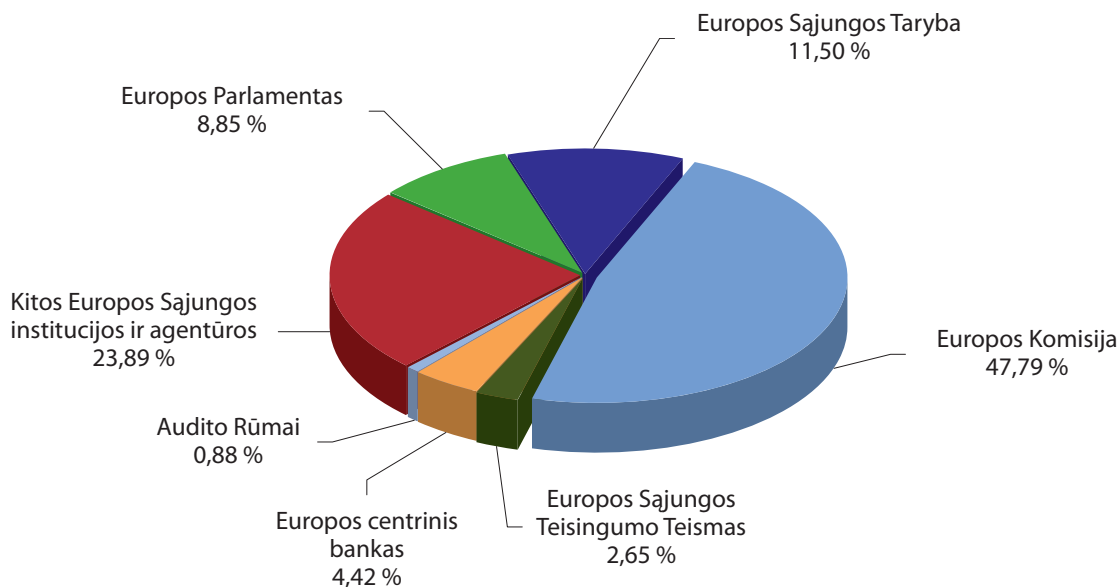
Skaičiai (bruto) nurodyti neatsižvelgiant į tai, kad kai kurios bylos sujungtos dėl tarpusavio ryšio (vienas bylos numeris = viena byla).

¹ Iš kurių 32 bylos baigtos 2008 m. gruodžio 22 d. Sprendimu *Centeno Mediavilla ir kt. prieš Komisiją*, C-443/07 P (liko neišnagrinėtos dar 18 bylų).

² Iš jų 27 bylose nagrinėjimas sustabdytas.

2. *Gautos bylos – Bylų pasiskirstymo pagal tai, kuri institucija yra pagrindinė atsakovė, procentinė išraiška (2005–2009)*

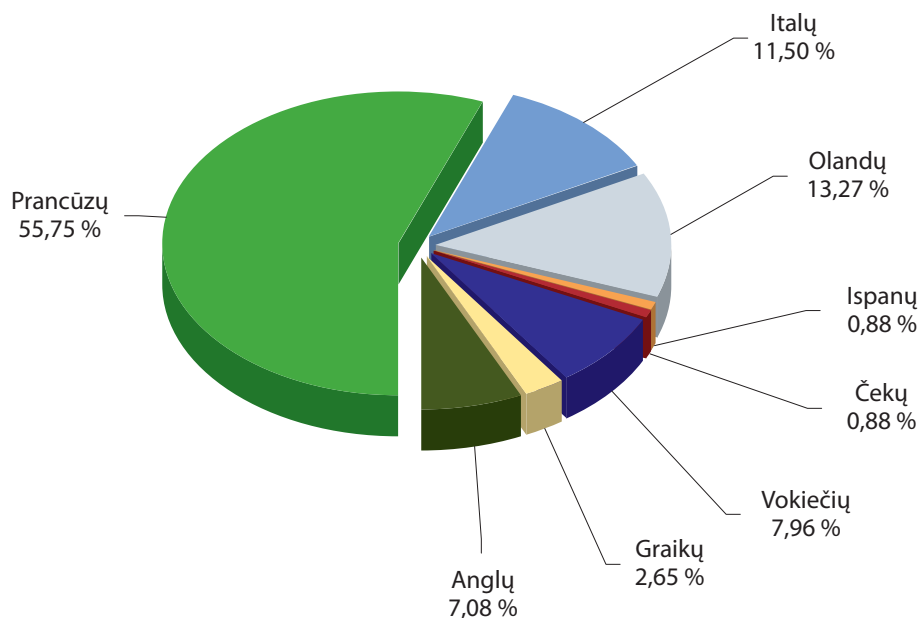
Gautų bylų procentinė išraiška (2009)

	2005	2006	2007	2008	2009
Europos Parlamentas	7,69 %	7,14 %	13,38 %	14,41 %	8,85 %
Europos Sąjungos Taryba	6,92 %	6,07 %	3,82 %	4,50 %	11,50 %
Europos Komisija	77,69 %	75,00 %	50,96 %	54,95 %	47,79 %
Europos Sąjungos Teisingumo Teismas	2,31 %	3,57 %	3,82 %	-	2,65 %
Europos centrinis bankas	2,31 %	1,07 %	1,27 %	2,70 %	4,42 %
Audito Rūmai	0,77 %	1,79 %	1,91 %	5,41 %	0,88 %
Kitos Europos Sąjungos institucijos ir agentūros	2,31 %	5,36 %	24,84 %	18,02 %	23,89 %
Iš viso	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

3. Gautos bylos – Proceso kalba (2005–2009)

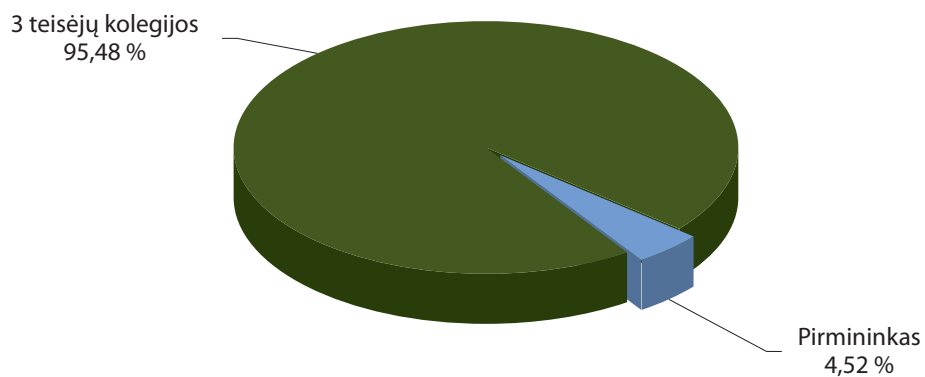
Pasiskirstymas 2009 m.

Proceso kalba	2005	2006	2007	2008	2009
Bulgarų	-	-	2	-	-
Ispanų	1	1	2	1	1
Čekų	-	-	-	-	1
Danų	1	-	-	-	-
Vokiečių	3	2	17	10	9
Graikų	2	3	2	3	3
Anglų	5	8	8	5	8
Prancūzų	113	113	102	73	63
Italų	4	10	17	6	13
Lietuvių	-	-	2	2	-
Vengrų	-	2	1	1	-
Olandų	1	7	3	8	15
Lenkų	-	-	-	1	-
Portugalų	-	-	-	1	-
Rumunų	-	-	1	-	-
Slovėnų	-	1	-	-	-
Suomių	-	1	-	-	-
Iš viso	130	148	157	111	113

Proceso kalba yra ta, kuria surašytas ieškinys, o ne ieškovo gimtoji ar jo šalies valstybinė kalba.

4. *Baigtos bylos – Sprendimai ir nutartys – Teismo sudėtis (2009)*

	Sprendimai	Nutartys, kuriomis užbaigtas procesas ¹	Kitaip užbaigtos bylos	Iš viso
Plenarinė sesija	-	-	-	-
Pirmininkas	-	7	-	7
3 teisėjų kolegijos	73	75	-	148
Vienas teisėjas	-	-	-	-
Iš viso	73	82	-	155

¹ Iš jų 2 priimtos draugiškai išsprendus ginčą.

5. Baigtos bylos – Sprendimų pobūdis (2009)

	Sprendimai			Nutartys				Iš viso
	Visiškai patenkinti ieškinį	Iš dalies patenkinti ieškinį	Visiškai atmesti ieškinį, nereikia priimti sprendimo	Dėl (akivaizdžiai) nepriimtino arba nepagrįsto ieškinio / prašymo	Dėl draugiško išsprendimo Tarnautojų teismui pasiūlius	Dėl išbraukimo iš registro kitu pagrindu, nereikalingumo priimti sprendimo arba bylos perdavimo	Dėl prašymo patenkinimo visiškai arba iš dalies (specialios procedūros)	
Paskyrimas / Perskyrimas	-	-	-	-	-	-	-	-
Konkursas	1	1	6	1	-	2	-	11
Darbo sąlygos / Atostogos	-	-	1	1	-	-	-	2
Vertinimas / Pareigų paaugštinimas	7	2	11	2	1	1	-	24
Invalidumo pensijos ir išmokos	-	-	4	3	-	1	-	8
Drausminės procedūros	1	1	-	-	-	-	-	2
Įdarbinimas / Paskyrimas / Pareigų lygio nustatymas	4	1	12	3	-	34	-	54
Atlyginimas ir išmokos	2	2	3	1	1	4	-	13
Tarnautojo sutarties nutraukimas	1	1	3	-	-	-	-	5
Socialinė apsauga / Profesinė liga / Nelaimingi atsitikimai	-	1	2	6	-	1	-	10
Kita	-	1	5	14	-	1	5	26
Iš viso	16	10	47	31	2	44	5	155

6. *Laikinių apsaugos priemonių taikymas – Sprendimų pobūdis (2006–2009)*

Priimta sprendimų dėl laikinių apsaugos priemonių		Sprendimų pobūdis	
		Visiškai arba iš dalies patenkinti prašymą	Atmesti prašymą
2006	2	-	2
2007	4	-	4
2008	4	-	4
2009	1	1	-
Iš viso	11	1	10

7. *Baigtos bylos – Proceso trukmė mėnesiais (2009)*

		Viso proceso trukmė	Proceso trukmė neįskaitant galimo bylos nagrinėjimo sustabdymo
Sprendimai		Vidutinė trukmė	Vidutinė trukmė
Tiesiogiai Tarnautojų teismui pateiktose bylose	70	17,7	17,5
Iš pradžių Pirmosios instancijos teismui (dabar – Bendrasis Teismas) pateiktose bylose ¹	3	51,3	44,8
Iš viso	73	19,1	18,6

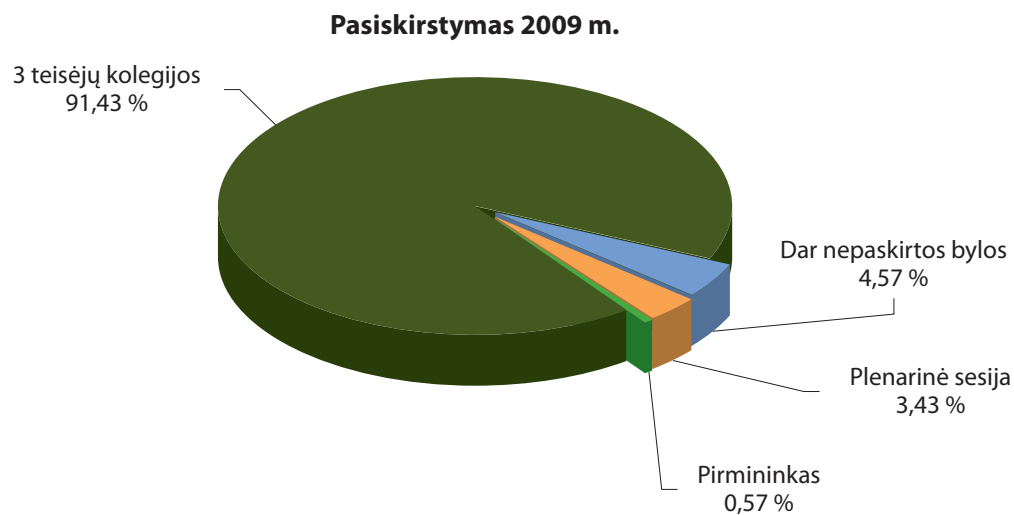
		Viso proceso trukmė	Proceso trukmė neįskaitant galimo bylos nagrinėjimo sustabdymo
Nutartys		Vidutinė trukmė	Vidutinė trukmė
Tiesiogiai Tarnautojų teismui pateiktose bylose	61	14,1	10,2
Iš pradžių Pirmosios instancijos teismui (dabar – Bendrasis Teismas) pateiktose bylose ¹	21	48,2	16,9
Iš viso	82	22,9	11,9

IŠ VISO BENDRAI	155	21,2	15,1
-----------------	-----	------	------

Trukmė nurodyta mėnesiais ir dešimtosiomis mėnesio dalimis.

¹ Pradėjus veikti Tarnautojų teismui, Pirmosios instancijos teismas (dabar – Bendrasis Teismas) jam perdavė 118 bylų.

8. Gruodžio 31 d. dar neišgrinėtos bylos – Teismo sudėtis (2006–2009)

	2006	2007	2008	2009
Plenarinė sesija	6	3	5	6
Pirmininkas	4	2	2	1
3 teisėjų kolegijos	207	205	199	160
Vienas teisėjas	-	-	-	-
Dar nepaskirtos bylos	11	25	11	8
Iš viso	228	235	217	175

9. Gruodžio 31 d. dar neišnagrinėtos bylos – ieškovų skaičius (2009)

Dešimt dar neišnagrinėtų bylų, kuriose dalyvauja daugiausia ieškovų

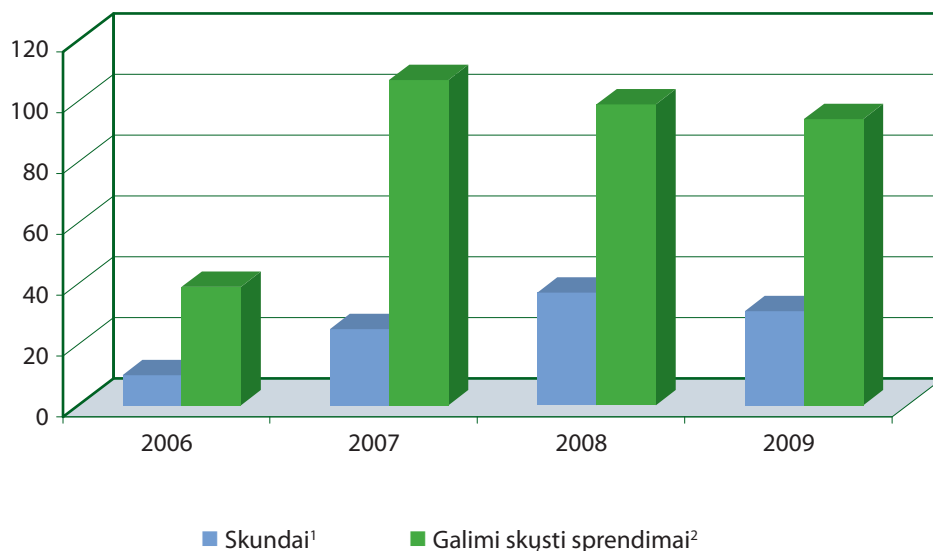
Ieškovų skaičius byloje	Sritis
114	Tarnybos nuostatai – Kitokio teisinio režimo nei laikiniejiems tarnautojams taikymas – Patirtos materialinės žalos atlyginimas
59	Tarnybos nuostatai – Pareigų paaukštinimas – 2005 m. pareigų paaukštinimo procedūra – Naujuose Tarnybos nuostatuose numatyti papildomi pareigų lygiai
20	Tarnybos nuostatai – Priskyrimo pareigų lygiui peržiūrėjimas – Vidaus konkurso, skirto perkelti iš iki naujų Tarnybos nuostatų įsigaliojimo buvusios pareigų kategorijos, laureatų rezervo sąrašė nurodyti kandidatai – Sprendimas priskirti lygiui, priimtas taikant mažiau palankesnes nuostatas – Tarnybos nuostatų XIII priede numatytos pereinamojo laikotarpio nuostatos – Paaukštinimo balų praradimas
14	Tarnybos nuostatai – Sutartininkas – Sąlyga, pagal kurią sutartis pasibaigia, jeigu tarnautojas nepatenka į konkurso laureatų rezervo sąrašą – Tarnautojo sutarties nutraukimas
13	Tarnybos nuostatai – Sutartininkas – Laikinasis tarnautojas – Įdarbinimo sąlygos – Sutarties trukmė
13	Tarnybos nuostatai – Pareigų lygio peržiūrėjimas įsigaliojus naujiems Tarnybos nuostatams – Tarnybos nuostatų XIII priede numatytos pereinamojo laikotarpio nuostatos
10	Tarnybos nuostatai – Sutartininkas – Laikinasis tarnautojas – Įdarbinimo sąlygos – Sutarties trukmė
10	Tarnybos nuostatai – Paskyrimas – Teisininkai lingvistai, įrašyti į rezervo sąrašą iki naujų Tarnybos nuostatų įsigaliojimo – Diskriminacija kitose institucijose įdarbintų teisininkų lingvistų atžvilgiu
6	Tarnybos nuostatai – Pareigų paaukštinimas – 2005 m. pareigų paaukštinimo procedūra – Tarnybos nuostatų XIII priedo 2 straipsnio neteisėtumas – Naujuose Tarnybos nuostatuose numatyti papildomi pareigų lygiai
6	Tarnybos nuostatai – Priskyrimo pareigų lygiui peržiūrėjimas – Į prieš įsigaliojant naujiems Tarnybos nuostatams įvykusio vidaus konkurso laureatų rezervo sąrašą įtraukti kandidatai – Priskyrimas pareigų lygiui pagal mažiau palankesnes nuostatas – Tarnybos nuostatų XII priede numatytos pereinamojo laikotarpio nuostatos

Sąvoka „Tarnybos nuostatai“ reiškia Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatus ir kitų Sąjungos tarnautojų įdarbinimo sąlygas.

Iš viso ieškovų visose dar neišnagrinėtose bylose

	Iš viso ieškovų	Iš viso dar neišnagrinėtų bylų
2006	1 652	228
2007	1 267	235
2008	1 161	217
2009	461	175

10. Kita – Tarnautojų teismo sprendimai, apskūsti Bendrajam Teismui (2006–2009)

	Skundai ¹	Galimi skūsti sprendimai ²	Skundų procentinė išraiška ³	Procentinė išraiška nuo draugiškai išspręstus ginčus apimančios imties ⁴
2006	10	39	25,64 %	22,22 %
2007	25	107	23,36 %	21,93 %
2008	37	99	37,37 %	34,91 %
2009	31	94	32,98 %	32,29 %

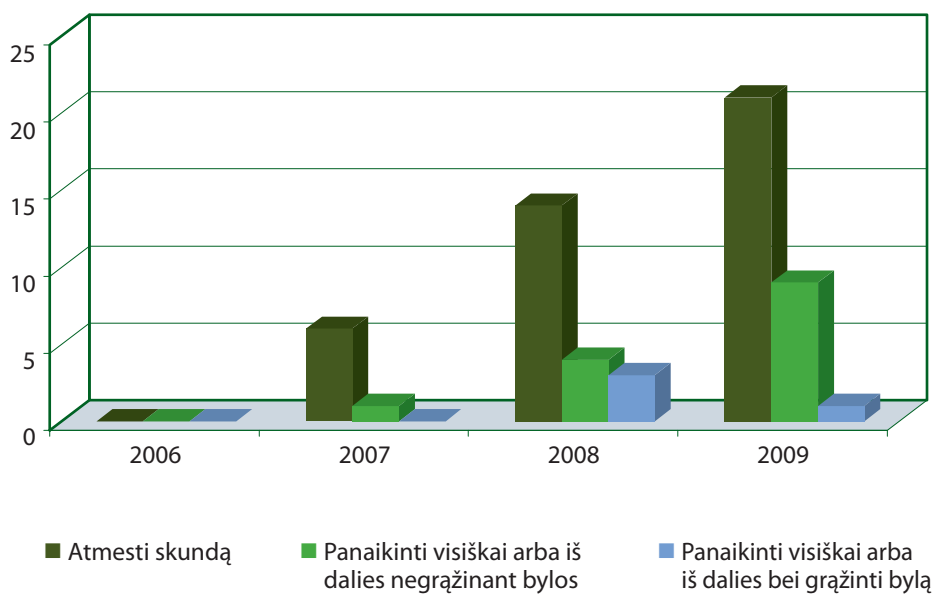
¹ Kelių bylos šalių apskūsti sprendimai skaičiuoti tik vieną kartą. 2007 m. po du skundus buvo pateikta dėl dviejų sprendimų.

² Tai per ataskaitinį laikotarpį paskelbti arba priimti sprendimai ir nutartys, kuriais ieškinys pripažintas nepriimtiniu, akivaizdžiai nepriimtiniu arba akivaizdžiai nepagrįstu, nutartys dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, nereikalingumo priimti sprendimo arba atsisakymo leisti įstoti į bylą.

³ Ši procentinė išraiška nebūtinai reiškia per ataskaitinius metus priimtus apskūsti galimus sprendimus, nes skundo pateikimo terminas gali siekti dvejus kalendorinius metus.

⁴ Atsiliepdamas į teisės aktų leidėjo kvietimą Tarnautojų teismas deda pastangas sudaryti palankias sąlygas draugiškam ginčų išsprendimui. Kiekvienais metais taip užbaigiama tam tikra dalis bylų. Šiose bylose priimti sprendimai nėra „galimi skūsti“ ir paprastai neįtraukiami į Metiniame pranešime, visų pirma jo dalyse, skirtose Teisingumo Teismui ir Bendrajam Teismui, nurodomos „skundų procentinės išraiškos“ imtį. Kadangi „skundų procentinę išraišką“ galima laikyti ir konkretaus teismo priimtų sprendimų „ginčytinumo rodikliu“, ši išraiška tiksliau atspindi tikrovę, kai jos imtį sudaro ne tik sprendimai, kuriuos galima skūsti, bet ir sprendimai, kurių negalima skūsti dėl to, kad jais užbaigtas draugiškai išspręstas ginčas. Šiame stulpelyje pateikiamas būtent tokio skaičiavimo rezultatas.

11. Kita – Skundų nagrinėjimo Bendrajame Teisme rezultatai (2006–2009)

	2006	2007	2008	2009
Atmesti skundą	-	6	14	21
Panaikinti visiškai arba iš dalies negrąžinant bylos	-	1	4	9
Panaikinti visiškai arba iš dalies bei grąžinti bylą	-	-	3	1
Iš viso	-	7	21	31

IV skyrius

Susitikimai ir vizitai

A – Oficialūs vizitai ir renginiai Teisingumo Teisme, Bendrajame Teisme ir Tarnautojų teisme

Teisingumo Teismas

sausio 15 d.	Europos viešojo administravimo instituto generalinė direktorė M. Pröhl
sausio 22 d.	Šri Lankos ambasadorius Belgijoje ir Liuksemburge J. E. R. Aryasinha
sausio 26 d.	Vokietijos Federacinės Respublikos darbo ir socialinių reikalų federalinis ministras O. Scholz ir Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės darbo ir užimtumo ministras
vasario 3 d.	Švedijos Karalystės Parlamento delegacija
vasario 4 d.	Italijos Respublikos Prezidentas G. Napolitano
kovo 12 d.	Europos Parlamento Pirmininkas H.-G. Pöttering
kovo 16–17 d.	Kipro deputatų tarybos Teisės reikalų komisijos delegacija
kovo 19 d.	Rumunijos Prezidentas T. Băsescu, lydimas Ministro Pirmininko E. Boc ir finansų ministro G. Pogea
kovo 23 d.	Ispanijos Karalystės ambasadorius Liuksemburgo Didžiojoje Hercogystėje J. E. M. Benzo
kovo 30–31 d.	Simpoziumas „Pamąstymai dėl prejudicinės procedūros“. Susitikimas su Europos Sąjungos valstybių narių konstitucinių teismų ir aukščiausiųjų teismų pirmininkais
kovo 30 d.	Paroda „Europos teismų rūmai“
balandžio 20 d.	<i>Deutschen Bundestag</i> delegacija
balandžio 27 d.	Teisingumo Teismo ir Ispanijos Karalystės administracinio susitarimo dėl kitų oficialiųjų kalbų, be ispanų kalbos, vartojimo pasirašymas
balandžio 28 d.	Čekijos Respublikos Parlamento Senato Europos Sąjungos reikalų komiteto delegacija
balandžio 29 d.	Austrijos Respublikos teisingumo ministrė C. Bandion-Ortner
gegužės 4 d.	Tarptautinio baudžiamojo teismo pirmininkas S.-H. Song
birželio 8 d.	Raoul Wallenberg instituto Švedijoje profesorė N.-L. Arold
birželio 15 d.	Europos Sąjungos valstybės tarybų ir aukščiausiųjų administracinių teismų asociacijos generalinė asamblėja
birželio 29 d.	Turkijos Respublikos ambasadorė Liuksemburgo Didžiojoje Hercogystėje J. E. A. A. Asya
birželio 30 d. – liepos 1 d.	Bulgarijos vyriausiojo administracinio teismo delegacija
rugsėjo 17 d.	Europos Komisijos Teisės tarnybos generalinis direktorius L. Romero Requena
rugsėjo 28–29 d.	Kinijos Liaudies Respublikos Aukščiausiojo Teismo delegacija
spalio 19–20 d.	Bulgarijos Respublikos kasacinio teismo delegacija
spalio 26 d.	Vokietijos Federacinės Respublikos Konstitucinio Teismo pirmininko pavaduotojas A. Vosskuhle
spalio 29–30 d.	Prancūzijos Respublikos apeliacinių teismų pirmųjų pirmininkų konferencija

lapkričio 16–17 d.	Valstybių narių teisėjų susirinkimas (Čekijos Respublika, Ispanija, Prancūzija, Airija, Italija, Vengrija, Malta, Austrija, Rumunija, Slovėnija, Slovakija, Suomija, Švedija)
gruodžio 7–8 d.	„Luxemburger Expertenforum“

Bendrasis Teismas

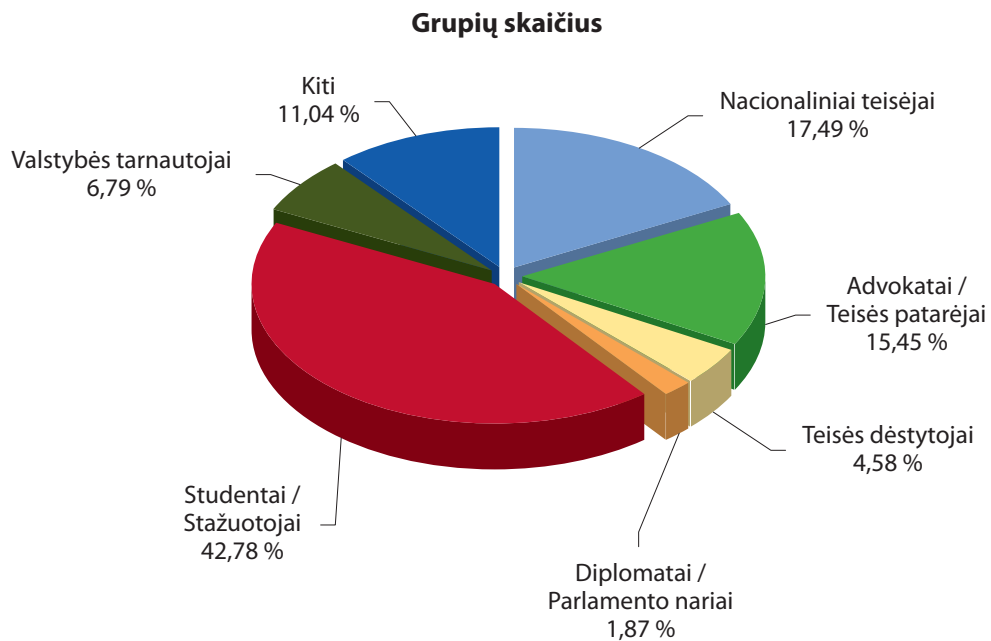
kovo 12 d.	Europos Parlamento Pirmininkas H.-G. Pöttering
gegužės 6 d.	Europos advokatų tarybos (CCBE) delegacija
birželio 29 d.	Turkijos Respublikos ambasadorė Liuksemburgo Didžiojoje Hercogystėje J. E. A. A. Asya
rugsėjo 25 d.	Koliokviumas 20-ųjų Pirmosios instancijos teismo įkūrimo metinių proga: „20-metis 2020-ųjų perspektyvoje – Kurti rytdienos Teismą ant tvirtų 20 metų patirties pamatų“
rugsėjo 28–29 d.	Kinijos Aukščiausiojo Teismo delegacija

Tarnautojų teismas

kovo 19 d.	Europos Komisijos Mediacijos tarnybos vyriausiosios patarėjos M. De Sola Domingo vizitas
balandžio 21 d.	Europos Komisijos Teisės tarnybos generalinės direktorės C. F. Durand vizitas
lapkričio 18–19 d.	Jungtinių Tautų administracinio teismo kanceliarijos darbuotojų vizitas
gruodžio 7 d.	Jungtinių Tautų administracinio teismo teisėjų ir kanclerių vizitas

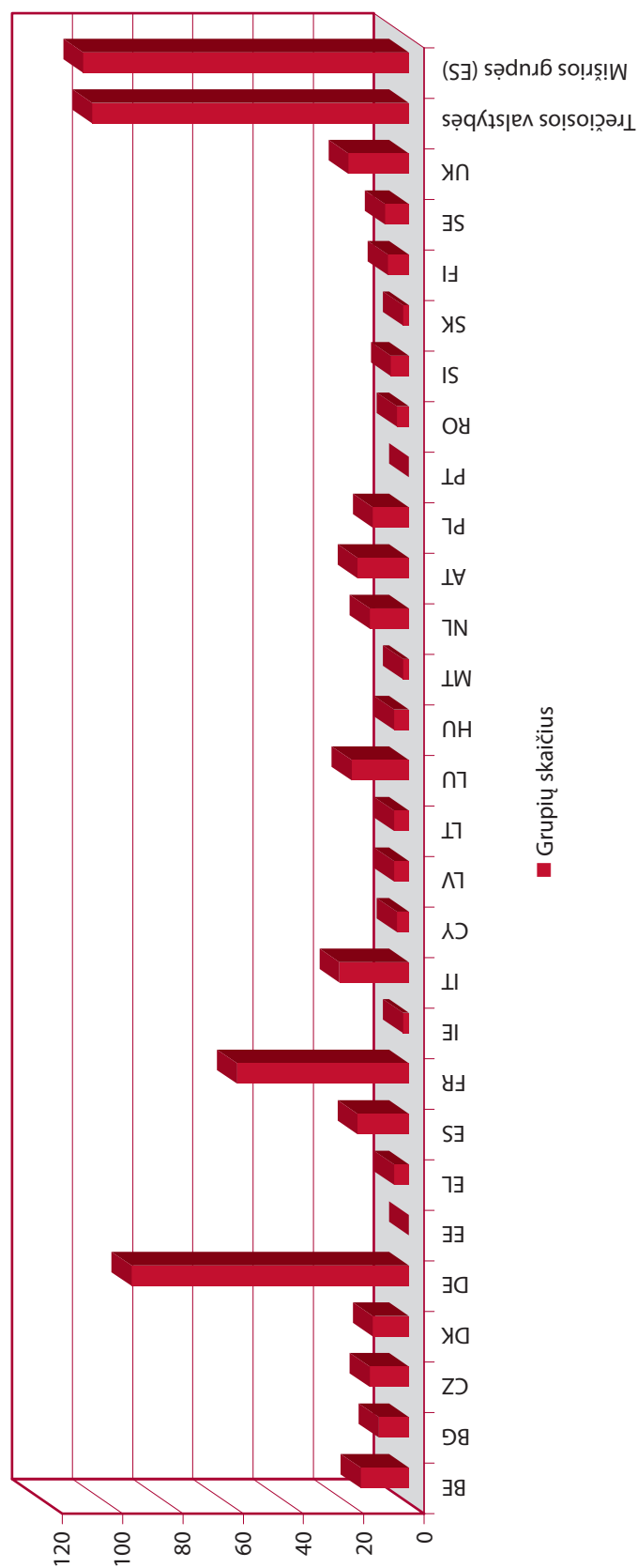
B – Pažintiniai vizitai (2009)

1. Skirstymas pagal grupių pobūdį

	Nacionaliniai teisėjai	Advokatai / Teisės patarėjai	Teisės dėstytojai	Diplomatai / Parlamento nariai	Studentai / Stažuotojai	Valstybės tarnautojai	Kiti	Iš viso
Grupių skaičius	103	91	27	11	252	40	65	589

2. Pažintiniai vizitai – Skirstymas pagal valstybes nares (2009)

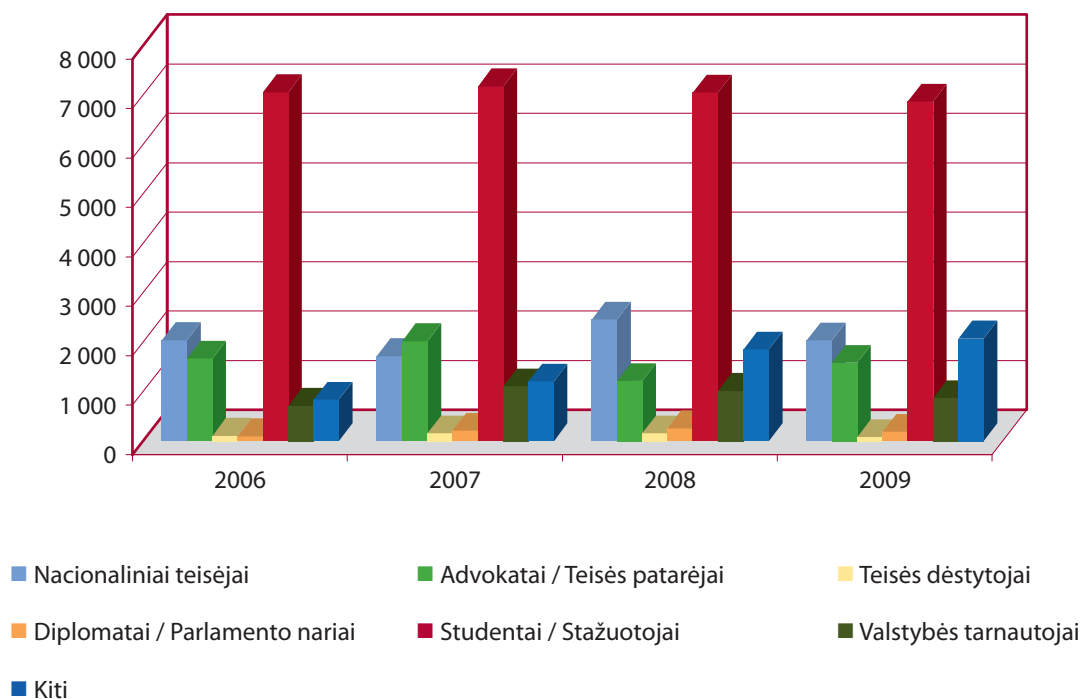

	Lankytojų skaičius							Grupių skaičius
	Nacionaliniai teisėjai	Advokatai / Teisės patarėjai	Teisės dėstytojai	Diplomatai / Parlamento nariai	Studentai / Stažuotojai	Valstybės tarnautojai	Kiti	Iš viso
BE		20		26	296	55	172	569
BG	105				24			129
CZ	52	46	7		54			159
DK					281	28	52	361
DE	528	349		87	690	217	613	2 484
EE								0
EL	14				40		49	103
ES	150	20			245		29	444
FR	175	198			871	33	405	1 682
IE					59			59
IT		22	2		215			239
CY	10				16			26
LV				10	45	6		61
LT			10					10
LU	51		1		139	49	404	644
HU			8	4	73			85
MT		20			21			41
NL	42	58			152	25	54	331
AT	48	42	11		277	20		398
PL	57	56			40			153
PT								0
RO	7		12					19
SI		5			49			54
SK					28			28
FI	45	35			24		55	159
SE	66	19			20	14	34	153
UK	46	65			169			280
Trečiosios valstybės	168	96	2	66	1 291	26	66	1 715
Mišrios grupės (ES)	473	535	31		1 748	397	145	3 329
Iš viso	2 037	1 586	84	193	6 867	870	2 078	13 715
								589

3. Pažintiniai vizitai – Nacionaliniai teisėjai (2009)

	CZ	ES	FR	IE	IT	HU	MT	AT	RO	SI	SK	FI	SE	Iš viso
Susirinkimai	5	8	21	4	18	8	2	6	9	2	4	4	6	97

4. Lankytojų skaičiaus ir rūšies raida (2006–2009)

Lankytojų skaičiaus

	Nacionaliniai teisėjai	Advokatai / Teisės patarėjai	Teisės dėstytojai	Diplomatai / Parlamento nariai	Studentai / Stažuotojai	Valstybės tarnautojai	Kiti	Iš viso
2006	2 044	1 673	108	101	7 056	714	840	12 536
2007	1 719	2 025	157	213	7 178	1 111	1 206	13 609
2008	2 463	1 219	156	262	7 053	1 016	1 854	14 023
2009	2 037	1 586	84	193	6 867	870	2 078	13 715

C – Iškilmingi teismo posėdžiai

vasario 2 d.	Iškilmingas posėdis naujos Europos Komisijos narės baronienės C. M. Ashton iškilmingo pasižadėjimo proga
rugsėjo 25 d.	Iškilminga sesija 20-ųjų Pirmosios instancijos teismo įkūrimo metinių proga
spalio 6 d.	Iškilmingas posėdis dalies Teisingumo Teismo sudėties atnaujinimo ir naujų Pirmosios instancijos teismo bei Tarnautojų teismo teisėjų pradėjimo eiti pareigas proga
spalio 26 d.	Iškilmingas posėdis naujų Europos Komisijos narių A. G. Šemetos, P. Samecki, K. De Gucht ir M. Šefčovič iškilmingo pasižadėjimo proga
gruodžio 14 d.	Iškilmingas posėdis P. Cruz Villalón pradėjimo eiti Teisingumo Teismo generalinio advokato pareigas proga

D – Vizitai arba dalyvavimas oficialiuose renginiuose

Teisingumo Teismas

sausio 1 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Maltos Prezidento Fenech Adami organizuotose palinkėjimų iškilmėse Valetyje
sausio 7 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui iškilmingame Kasacinio teismo (Cour de cassation) posėdyje Paryžiuje
sausio 20 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Vokietijos Federacinės Respublikos teisingumo ministrės Brigitte Zypries surengtame <i>Rechtspolitischen Neujahrsempfang</i> Berlyne
sausio 30 d.	Teisingumo Teismo delegacijos dalyvavimas 50-ųjų Europos žmogaus teisių teismo įkūrimo metinių minėjime
sausio 30 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Aukščiausiojo kasacinio teismo darbo metų pradžios iškilmėse Romoje
vasario 5–6 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui <i>European Ministerial Conference on Family Policy</i> Prahoje
vasario 9 d.	Teisingumo Teismo delegacijos oficialus vizitas Valstybės Taryboje (<i>Conseil d'État</i>) Paryžiuje
vasario 19 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Europos Parlamento biudžeto kontrolės komiteto iniciatyva sudarytoje darbo grupėje, kuri tęsia Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) administracinį tyrimą valstybėse narėse, Briuselyje
balandžio 2 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Lenkijos Respublikos Konstitucinio Teismo metinėje generalinėje asamblėjoje Varšuvoje
balandžio 2 d.	Pirmininko dalyvavimas Europos centrinio banko surengtoje „Discussion to mark the 10th anniversary of the euro“ Frankfurte
balandžio 20 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui lordo Gordon Slynn laidotuvėse Šv. Margaritos bažnyčioje Vestminsterio Londone
gegužės 3 d.	Teisingumo Teismo delegacijos dalyvavimas specialiosiose iškilmėse, surengtose Lenkijos Respublikos nacionalinės šventės proga Konstituciniame Teisme, Varšuvoje
gegužės 6 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui 17-ųjų <i>Österreichischen Juristentages</i> iškilmingame atidaryme, dalyvaujant Austrijos Respublikos Prezidentui, Vienoje
gegužės 14–16 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Europos Sąjungos valstybės tarybų ir aukščiausiųjų administracinių teismų, bendradarbiaujant su Graikijos Respublikos Valstybės Taryba ir gavus Vokietijos Federalinės Respublikos Federalinio administracinio teismo mokslinę paramą, surengtame seminare tema „Administracinė teisena ir e-teisingumas“, Atėnuose
gegužės 22 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui oficialiose iškilmėse, surengtose 60-ųjų Vokietijos Pagrindinio Įstatymo metinių proga, Berlyne
birželio 14–15 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Europos Sąjungos valstybės tarybų ir aukščiausiųjų administracinių teismų asociacijos administracinės tarybos susirinkime ir šios asociacijos generalinės asamblėjos metiniame susirinkime Liuksemburge

birželio 24 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Slovėnijos nacionalinės šventės iškilmėse ir Slovėnijos Respublikos Prezidento surengtame priėmime Liublianoje
liepos 12 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui D. Grybauskaitės iškilmingoje priesaikos pradedant eiti Lietuvos Respublikos Prezidento pareigas ceremonijoje Vilniuje
liepos 24 d.	Teisingumo Teismo pirmininko dalyvavimas Graikijos Respublikos Prezidento surengtame priėmime 35-ųjų Respublikos atkūrimo metinių proga Atėnuose
liepos 29–31 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui <i>Lord Chief Justice of England and Wales</i> bendradarbiaujant su <i>King's College</i> surengtoje konferencijoje „Legal boundaries, common problems and the role of the Supreme Court“ Londone
rugsėjo 21 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Aukščiausiojo Teismo darbo metų pradžios iškilmėse, kurioms vadovavo Jo Didenybė Ispanijos Karalius, Madride
spalio 1 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui 200-ųjų Suomijos Aukščiausiojo Teismo įkūrimo metinių iškilmėse Helsinkyje
spalio 1 d.	Teisingumo Teismo delegacijos dalyvavimas <i>Verfassungstag</i> (Austrijos Konstitucinio Teismo įkūrimo iškilmingame minėjime) Vienoje
spalio 1 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui „Opening of the Legal Year“ iškilmėse lordo Kanclerio kvietimu Londone
spalio 3 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui iškilmėse, surengtose <i>Tag der Deutschen Einheit</i> proga, Sarbriukene
spalio 13 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui buvusio Pirmosios instancijos teismo kanclerio H. Jung laidotuvėse Berlyne
spalio 16 d.	Teisingumo Teismo delegacijos dalyvavimas Jungtinės Karalystės Aukščiausiojo Teismo pirmininko kvietimu šio teismo oficialaus atidarymo iškilmėse Londone
spalio 19 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui <i>International Association of Refugee Law Judges</i> surengtoje konferencijoje tema „Effective Interaction?: The Role of the European Court of Justice and National Courts and Tribunals in EU Asylum Law“ Berlyne
spalio 22–23 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui „Šeštajame Europos teisėjų simpoziume prekių ženklų srityje“ Alikantėje
spalio 26–27 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui tarptautiniame simpoziume „Vom harmonisierten Markenrecht zum harmonisierten Markenverfahren“ Miunchene
spalio 29–30 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Europos Sąjungos apeliacinių teismų vadovų susitikime Romoje
lapkričio 12 d.	Teisingumo Teismo pirmininko dalyvavimas dalykiniuose pietuose su nuolatiniais atstovais Taryboje, Briuselyje
lapkričio 16–17 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui tarpparlamentiniame susitikime „Building a Citizens' Europe – The Stockholm Programme 2010–2014 – The Parliamentary dimension of a European area of Freedom, Security and Justice“ Briuselyje

lapkričio 23–24 d.	Teisingumo Teismo delegacijos dalyvavimas Vengrijos Respublikos Konstitucinio Teismo pirmininko kvietimu 20-ųjų Konstitucinio Teismo įkūrimo metinių iššiklmėse Budapešte
lapkričio 25 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui 150-ųjų Bukarešto universiteto Teisės fakulteto įkūrimo metinių iššiklmėse Bukarešte
lapkričio 29–30 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Europos Sąjungos valstybės tarybų ir aukščiausiųjų administracinių teismų asociacijos administracinės tarybos susirinkime Briuselyje
lapkričio 30 d.	Atstovavimas Teisingumo Teismui Europos Sąjungos valstybės tarybų ir aukščiausiųjų administracinių teismų asociacijos surengtame teisėjų vertinimo seminare Briuselyje
gruodžio 11 d.	Teisingumo Teismo delegacijos oficialus vizitas Europos žmogaus teisių teisme Strasbūre
gruodžio 18 d.	Atstovavimas Teisingumo teismui Konstitucijos dienos proga surengtose iššiklmėse Liublianoje

Bendrasis Teismas

sausio 7 d.	Atstovavimas Teismui iškilmingame Kasacinio teismo (Cour de cassation) posėdyje Paryžiuje
sausio 13 d.	Atstovavimas Teismui iškilmingame Europos žmogaus teisių teismo posėdyje Strasbūre
sausio 20 d.	Atstovavimas Teismui <i>Rechtspolitischen Neujahrsempfang</i> Teisingumo ministerijoje Berlyne
sausio 30 d.	Teismo pirmininko dalyvavimas seminare „Europos žmogaus teisių teismo penkiasdešimtmetis kitų tarptautinių teismų akimis“ Strasbūre
vasario 19 d.	Atstovavimas Teismui Biudžeto kontrolės komiteto surengtame susitikime Kovos su sukčiavimu tarnybos klausimais Briuselyje
vasario 19–21 d.	Teismo delegacijos vizitas Estijos Respublikoje užsienio reikalų ir teisingumo ministrų kvietimu Taline
vasario 22–24 d.	Teismo delegacijos vizitas Suomijos Respublikoje vyriausybės kvietimu Helsinkyje
kovo 11–13 d.	Dalyvavimas Tarptautinės advokatų asociacijos surengtame kiliokviume „Public and Private Enforcement of Antitrust in Europe – 5 Years on“ Briuselyje
balandžio 17 d.	Atstovavimas Teismui oficialiame susitikime Europos klausimais, surengtame svarstymų apie Europos ateitį grupės pirmininko vizito proga, Romoje
balandžio 26–28 d.	Atstovavimas Teismui 14-oje tarptautinėje <i>Bundeskartellamt</i> konferencijoje Hamburge
birželio 1–2 d.	Teismo delegacijos vizitas <i>Comisión nacional de la Competencia</i> Madride
spalio 1–4 d.	Atstovavimas Teismui 5-ajame Europos teisininkų forume Budapešte
spalio 13 d.	Atstovavimas Teismui buvusio Pirmosios instancijos teismo kanclerio Hans Jung laidotuvėse Berlyne
spalio 15–16 d.	Atstovavimas Teismui teismo metų pradžios iššiklmėse Londone

spalio 15–18 d.	Teismo delegacijos vizitas Rumunijoje 20-ųjų Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo įkūrimo metinių proga oficialiu Jasų apeliacinio teismo pirmininko ir „Alexandru I. Cuza“ universiteto rektoriaus kvietimu Jasuose
spalio 22–23 d.	Teismo delegacija 6-ajame Europos teisėjų simpoziume prekių ženklų ir pramoninio dizaino srityje Alikantėje
lapkričio 16 d.	Atstovavimas Teismui Europos Parlamento surengtame seminare „Building a citizens’ Europe“ Briuselyje
lapkričio 20 d.	Teismo pirmininko vizitas pas Europos ombudsmeną bei jo tarnyboje ir konferencija tema „Gero administravimo principas Bendrijos teismų praktikoje“ Strasbūre
lapkričio 22–25 d.	Atstovavimas Teismui ir dalyvavimas iškilmingoje konferencijoje, surengtoje 20-ųjų Konstitucinio Teismo įkūrimo metinių proga, Budapešte
gruodžio 9 d.	Atstovavimas Teismui generalinio advokato Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer laidotuvėse Madride

Tarnautojų Teismas

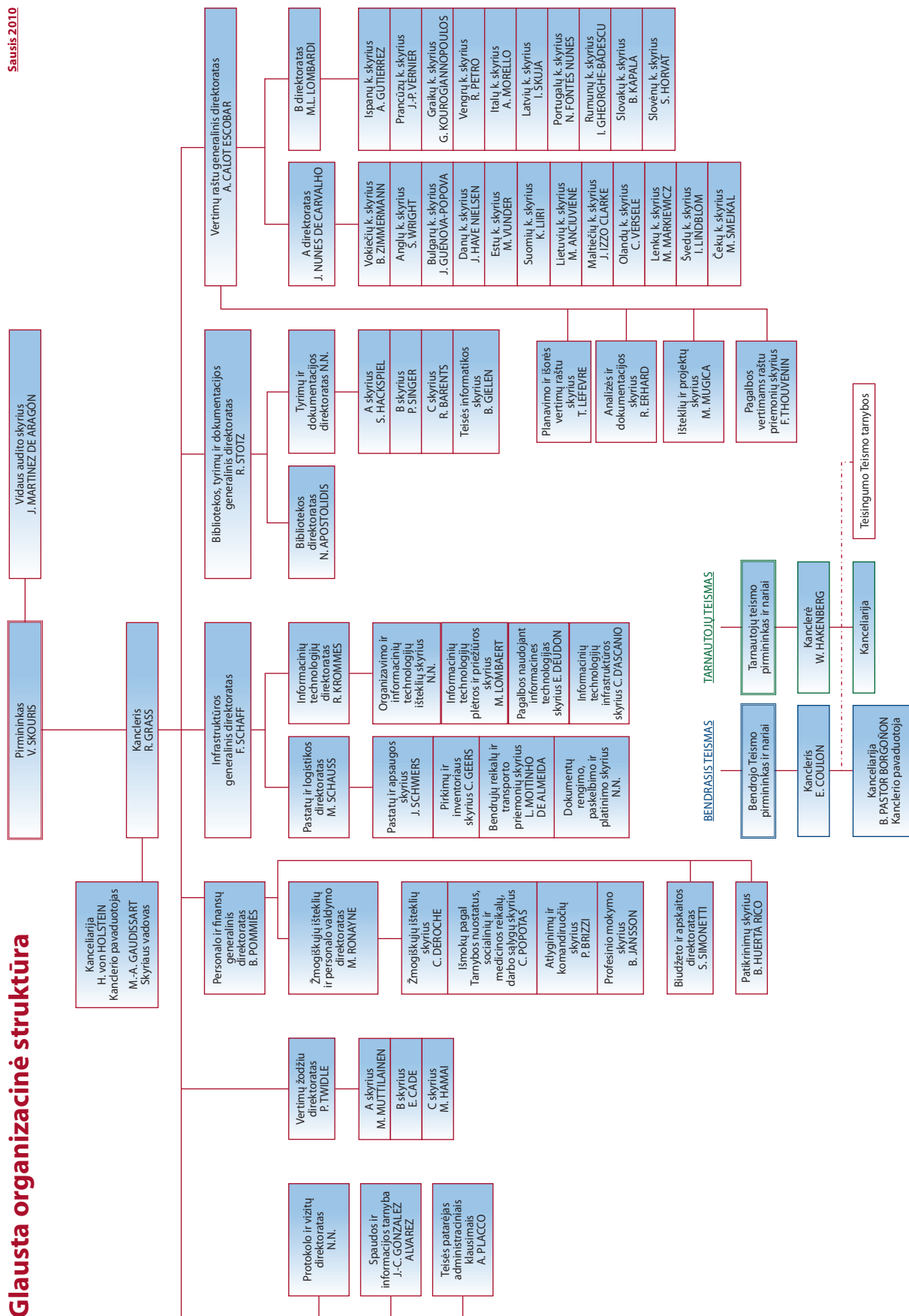
spalio 1–2 d.	Vizitas Graikijos Valstybės Taryboje
lapkričio 23–24 d.	Vizitas Prancūzijos Valstybės Taryboje ir Konstitucinėje Taryboje

Glausta organizacinē struktūra

Glausta organizacinė struktūra

Sausis 2010

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas

**Metinis pranešimas 2009 m. Teisingumo Teismo, Bendrojo Teismo ir
Europos Sąjungos tarnautojų teismo darbų apžvalga**

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras

2010 — 234 p. — 21 x 29,7 cm

Katalogo Nr.: QD-AG-10-003-LT-C

ISBN 978-92-829-0957-7

doi:10.2862/20519

ISSN 1831-8495

Leidinių biuras

ISBN 978-928290957-7

9 789282 909577

KAIP ĮSIGYTI ES LEIDINIŲ

Nemokamų leidinių galite įsigyti:

- svetainėje *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>);
- Europos Komisijos atstovybėse arba delegacijose. Jų adresus rasite svetainėje: <http://ec.europa.eu> arba sužinosite kreipęsi faksu: +352 2929-42758.

Parduodamų leidinių galite įsigyti:

- svetainėje *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>).

Prenumeruoti leidinius (pvz., metines *Europos Sąjungos oficialiojo leidinio* serijas, *Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikos rinkinius*) galite:

- tiesiogiai iš Europos Sąjungos leidinių biuro platintojų (http://publications.europa.eu/others/agents/index_lt.htm).

